

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugs- og
Fiskeristyrelsen

Vejledning om gødsknings- og harmoniregler

Planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018

Vejledning om gødsknings- og harmoniregler
2017/2018

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i 2017

Foto: Colourbox
© Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

Miljø- og Fødevarerministeriet
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lfst.dk
www.lfst.dk

ISBN [0000-0000-0000]

Indhold

Resumé	8
Kalender for 2017–2018	11
Væsentlige ændringer	13
1. Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding	15
1.1 Register for Gødningsregnskab	15
1.2 Hvem har pligt til at blive tilmeldt?	15
1.3 Hvem kan frivilligt blive tilmeldt?	15
1.4 Hvem kan ikke tilmelde sig?	16
1.5 Andre virksomheder der kan eller skal tilmeldes.....	16
1.6 Overtagelse af en ophørt virksomhed.....	16
1.7 Dine forpligtelser i Register for Gødningsregnskab	17
1.8 Afmelding fra Register for Gødningsregnskab	17
1.8.1 Hvornår skal du afmelde din virksomhed?	17
1.8.2 Særlige tilfælde, hvor du skal afmelde din virksomhed.....	18
1.8.3 Hvordan kan du afmelde din virksomhed?.....	18
1.8.4 Afmelding i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab	19
1.8.5 Afmelding ved overdragelseserklæring.....	19
1.8.6 Særlige regler ved afmelding fra Register for Gødningsregnskab	19
1.8.7 Lager ved ophør og overforbrug af gødning ved ophør	19
2. Gødningsplanlægning	21
2.1 Krav til gødningsplanlægningen.....	21
2.1.1 Frist for gødningsplanlægning	21
2.1.2 Særligt for miljø- og økologiordningerne, MVJ-ordninger og andre aftaler	21
2.1.3 Hvor laves gødningsplanlægningen?.....	21
2.2 Gødningsplanlægning i Tast selv-service	22
2.3 Gødningsplanlægning i Skema A og Skema A1 (specialafgrøder)	22
2.3.1 Markens kvælstofnorm	22
2.3.2 Kvælstofkvote og planlagt forbrug	22
2.4 Hvad skal oplyses ved gødningsplanlægning	22
2.4.1 Generelle oplysninger	22
2.4.2 Kvælstofprognosen.....	24
2.4.3 Vildt- og bivenlige tiltag – udlæg af naturstriber	24
2.4.4 Krav om 2 m bræmmer	24
2.4.5 Fosfor og kalium	25
2.4.6 Specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus-, og/eller juletræskulturer)	25
2.4.7 Kvælstofnorm og -kvote: Særlige situationer	25
2.5 Korrektioner af kvælstofnormer	25
2.5.1 Miljø-, økologitilsagn eller andre aftaler	25
2.5.2 Økologiske producenter	28
2.5.3 Forventet højere udbytte.....	28
2.6 Kvælstofnormer for græs	29
2.6.1 Udlæg og efterslæt	29

2.6.2	Græs i omdrift	30
2.6.3	Permanent græs	30
3.	Brødhvedeordningen.....	32
3.1	Betingelser	32
3.2	Dokumentation.....	32
3.3	Anmeldelse af arealer til brødhvede	33
3.4	Hvis du ikke udnytter brødhvedenormen eller overdrager arealer med brødhvedenorm	33
3.5	Nyetablerede jordbrugere	33
4.	Harmoniregler	34
4.1	Harmonikrav	34
4.2	Produktionsmæssig sammenhæng	35
4.3	Kvægundtagelsen om 230 kg N pr. ha	35
4.3.1	Betingelse 1: Dyrkning af 80 pct. afgrøder med et højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.....	35
4.3.2	Betingelse 2: Definition af roer, græs, græsefterafgrøder og græsudlæg.....	36
4.3.3	Betingelse 3: Erklæring om udbringning af husdyrgødning	36
4.3.4	Betingelse 4: Pløjning og nedvisning	37
4.3.5	Betingelse 5: Pløjning og nedvisning af græsudlæg og græsefterafgrøder	37
4.3.6	Betingelse 6: Ingen bælgssæd	38
4.3.7	Betingelse 7: Jordprøver.....	38
4.3.8	Betingelse 8: Oplysningspligt.....	38
4.3.9	Betingelse 9: Krav til gødningsplanlægning	38
4.3.10	Betingelse 10: Krav om ajourføring.....	39
4.3.11	Udtrædelse af ordningen kræver afviklingsperiode.....	39
4.4	Opgørelse af harmoniforhold	40
4.5	Græssende dyr	40
4.6	Dokumentation - gødningskvitteringer	40
4.7	Forpagtningsaftaler.....	40
5.	Fosforlofter og fosforarealkrav	42
5.1	Din virksomheds fosforloft.....	42
5.2	Sådan beregnes din virksomheds fosforarealkrav	43
5.3	Særligt for fosfor forbrugt i handelsgødning.....	44
5.4	Forøgelse af fosforloftet ved lave fosfortal.....	44
5.5	Særlige regler for undtagelsesbrug.....	44
5.6	Ved overførsel af gødning.....	45
6.	Gødningsregnskab	46
6.1	Indberetning af gødningsregnskab	46
6.2	Beregning af normproduktion.....	47
6.2.1	Korrektioner	47
6.2.2	Årsdyr eller producerede dyr.....	50
6.2.3	Staldsystem	50
6.3	Areal	51
6.3.1	Harmoniareal	51
6.3.2	Overdragelse af arealer i en planperiode.....	51
6.4	Husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse	51
6.4.1	Beregning af forbrug og opgørelse af lager af husdyrgødning	51
6.4.2	Forarbejdet husdyrgødning.....	53
6.4.3	Afgasset biomasse	54
6.4.4	Modtaget husdyrgødning	54
6.4.5	Afsat husdyrgødning	54
6.4.6	Dokumentation - gødningskvitteringer (Skema B1)	59

6.5	Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet	60
6.6	Handelsgødning.....	62
6.6.1	Indkøbt handelsgødning	62
6.6.2	Startlager	62
6.6.3	Slutlager.....	62
6.6.4	Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning.....	63
6.7	Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning	64
6.7.1	Andel af anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet	64
6.8	Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofforbrug og kvælstofkvote	65
6.9	Overdraget forbrug i planperioden	65
6.10	Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning.....	66
6.11	Beregning af fosforloft og fosforarealkrav	66
7.	Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	69
7.1	Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder	69
7.1.1	Krav til pligtige efterafgrøder.....	69
7.2	Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder.....	70
7.2.1	Krav til husdyrefterafgrøder	70
7.3	Efterafgrødegrundarealet.....	71
7.4	Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.....	71
7.5	Hvordan etableres efterafgrøderne i marken	72
7.5.1	Etablering og destruktion af efterafgrøderne.....	72
7.5.2	Krav om forårssået afgrøde i det efterfølgende kalenderår	72
7.5.3	Krav til efterafgrødernes dækningsgrad.....	72
7.6	Alternativer.....	73
7.6.1	Udlægning af mellemafgrøder i marken.....	73
7.6.2	Flerårige energiafgrøder etableret i 2009/2010 og frem	74
7.6.3	Braklagte arealer	76
7.6.4	Braklagte arealer langs vandløb og søer	77
7.6.5	Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale.....	78
7.6.6	Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning.....	79
7.7	Indberetning af efterafgrøder og brug af alternativer	79
7.7.1	Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service i 2017	79
7.7.2	Opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service i april 2018.....	82
7.7.3	Opsparing af efterafgrøder.....	82
7.7.4	Overdragelse af pligtige efterafgrøder til en anden virksomhed.....	83
7.7.5	Automatisk reduktion af virksomhedens kvælstofkvote ved manglende efterafgrøder	85
7.8	Overdragelse af efterafgrøder ved salg/bortforpagtning af virksomhed	85
7.9	Sammenhæng til efterafgrøder under andre ordninger.....	86
7.9.1	MFO-efterafgrøder	87
7.9.2	Målrættede efterafgrøder	87
8.	Dyrkningsrelaterede tiltag.....	88
8.1	Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag	88
8.2	Forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder	88
8.2.1	Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder	89
8.2.2	Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger.....	91
8.3	Forbud mod omlægning af fodergræs	91
9.	Leverandører af handelsgødning og anden organisk gødning	93
9.1	Hvem skal indberette	93
9.2	Leverandører af handelsgødning.....	93

9.2.1	Indført/importeret handelsgødning.....	94
9.2.2	Handelsgødning med over 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat	94
9.2.3	Kvælstofafgift	94
9.3	Leverandører af anden organisk gødning	95
9.3.1	Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning	95
9.4	Fosforloft tilknyttet produkter af anden organisk gødning	96
9.5	Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer.....	96
9.6	Anmeldelse af handelsgødning (gødninger og jordforbedringsmidler m.v.)	96
10.	Biogas-, forarbejdnings- og forbrændingsanlæg	98
10.1	Biogasanlæg.....	98
10.1.1	Leverancer af afsat afgasset biomasse og modtaget gødning.....	98
10.1.2	Fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse	99
10.1.3	Udnyttelsesprocent i afgasset biomasse	100
10.1.4	Fosforloft for organisk gødning og afgasset biomasse	100
10.1.5	Særlige regler for kvægundtagelsesbrug	101
10.2	Forarbejdningsanlæg.....	102
10.2.1	Leverancer af afsat forarbejdet husdyrgødning og modtaget gødning.....	102
10.2.2	Anmeldelse af forarbejdet husdyrgødning	103
10.2.3	Udnyttelsesprocent i fiberfraktion fra et forarbejdningsanlæg	103
10.2.4	Andre bestemmelser.....	103
10.3	Forbrændingsanlæg	103
10.3.1	Leverancer af modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning på centrale forbrændingsanlæg.....	104
10.3.2	Forbrænding på eget gårdanlæg	104
10.3.3	Behandling af forbrændingsasken	104
10.4	Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer.....	105
11.	Generelle oplysninger	106
11.1	Lovgivning og bekendtgørelser.....	106
11.1.1	Miljømæssig forudsætning for støtte efter ordningen grundbetaling samt tilskud efter arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet	106
11.2	Oplysning om virksomheds- og personoplysninger	106
11.2.1	Hvilke oplysninger har Landbrugs- og Fiskeristyrelsen?.....	106
11.2.2	Hvilke oplysninger videregiver Landbrugs- og Fiskeristyrelsen?	107
11.2.3	Hvad bruger Landbrugs- og Fiskeristyrelsen oplysningerne til?	107
11.2.4	Hvor finder du oplysninger?	107
11.3	Offentliggørelse af gødningsregnskaber	107
11.4	Klagemuligheder.....	107
12.	Forkortelser.....	108
Tabeller	.....	109
Tabel 3:	Oversigtstabel. Minimum antal græssende dyreenheder pr. hektar.	125
Tabel 4:	Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE	126
Tabel 7:	Husdyrgødning, standardforudsætninger for produktion.....	140
Tabel 8a:	Gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof i afgrøder til kvæg	142
Tabel 8b:	Gram råprotein pr. kg foder til svin - samt indhold af foderenheder (FEsv og FEso) pr. kg i fodermidler.....	146
Tabel 9:	Betingelser for anvendelse af 230 kg N pr. ha for kvægbrug.....	147
Skemaer	.....	149
Skema A:	Gødningsplanlægning 2017/2018	150
Skema A1 (specialafgrøder):	Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus-	152

og/eller juletræskulturer 2017/2018	152
Skema A2: Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2017/2018	153
Skema B1: Kvittering for overførsel af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2017 til 31. juli 2018	162
Skema B2: Oplysninger om dyretype og staldtype 2017/2018	163
Skema B3: Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder	164

Resumé

For at sikre et rent vandmiljø er der indført regler for, hvor meget du må gødske i forhold til, hvor mange næringsstoffer afgrøderne optager. Gødningsregnskabet er din opgørelse over, hvor meget gødning du har brugt. I denne vejledning kan du læse om de krav og muligheder, der knytter sig til Register for Gødningsregnskab, efterafgrøder, harmoniregler og dyrkningsrelaterede tiltag. Du kan også finde tabeller og skemaer, som du kan bruge, når du laver gødningsplanlægning og gødningsregnskab.

Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding (kapitel 1)

Hvis du har en virksomhed, der er omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (gødskningsreglerne), skal virksomheden registreres i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens Register for Gødningsregnskab.

Du **skal** være med i registret, hvis din virksomhed har en momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf og samtidig

- har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der udgør mere end 1 ton kvælstof,
- har et antal husdyr, der overstiger et antal dyr, der tilsammen producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. hektar, eller
- modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning i planperioden.

Du **kan** være med i registret, hvis din virksomhed har en momsregistreret omsætning på over 20.000 kr. inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf.

Hvis du ikke har pligt til det og ikke længere ønsker at være med i Register for Gødningsregnskab, kan du afmelde din virksomhed fra registret. Du afmelder din virksomhed ved at indsende en overdragelseserklæring eller ved at indberette et gødningsregnskab med ophørsdato i felt 917.

Gødningsplanlægning (kapitel 2)

Når din virksomhed er tilmeldt registret, skal du:

- udarbejde en gødningsplan (kapitel 2) for, hvordan din gødning anvendes,
- beregne en kvælstofkvote for, hvor meget du må forbruge, og holde den opdateret (afsnit 2.5), og
- udarbejde et gødningsregnskab (kapitel 6), der viser hvor meget gødning, du har forbrugt i forhold til din kvote.

Det skal desuden opgøres, om du overholder regler om efterafgrøder og harmoni.

Harmoniregler og harmonikrav (kapitel 4)

Hvis du har et erhvervmæssigt dyrehold, eller hvis du anvender eller opbevarer husdyrgødning, der svarer til produktionen fra et erhvervmæssigt dyrehold, er du omfattet af harmonireglerne. Reglerne fastsætter, hvor meget husdyrgødning du må anvende i forhold til størrelsen af dit areal. Du har et erhvervmæssigt dyrehold, hvis du har et dyrehold, som er større end én af følgende 3 grænser:

- 1) 2 køer med tilhørende kalve, 4 stykker andet kvæg, 4 heste med tilhørende føl, 2 søer med opfødning af maksimum 5 slagtesvin, 10 får med lam eller 10 geder med kid
- 2) 30 stk. høns
- 3) 4 voksne hunde med hvalpe under 18 uger

Andre dyrehold af tilsvarende størrelse som de ovenfor nævnte og dyrehold bestående af 1 og 2 eller 1 og 3 kan også anses for at være et erhvervsmæssigt dyrehold.

Som udgangspunkt må du udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning på din jord svarende til højst 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode. Hvis du har et kvægbrug og lever op til betingelserne for kvægundtagelsen, må du udbringe, hvad der svarer til 230 kg N/ha harmoniareal i planperioden.

Fosforlofter og fosforarealkrav (kapitel 5)

Fra planperioden 2017/2018 indføres der regler om, hvor meget fosfor fra gødning, der må udbringes på harmoniarealerne og dermed også et såkaldt fosforarealkrav for den enkelte virksomhed. Fosforarealkravet er det harmoniareal, som din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor.

Din virksomheds fosforarealkrav er overordnet bestemt af, hvor meget fosfor du har udbragt i planperioden samt din virksomheds fosforloft.

For din virksomhed skal der fastsættes et fosforloft for dels den anvendte husdyrgødning og anden organisk gødning, dels et fosforloft for den anvendte handelsgødning. Begge fosforlofter vil indgå i beregningen af din virksomheds fosforarealkrav.

Gødningsregnskab (kapitel 6)

Når planperioden 2017/2018 er slut, skal du lave en opgørelse over, hvor meget kvælstof og fosfor du har brugt på din virksomhed. Det skal derudover fremgå, om du har overholdt reglerne om harmoni og plantedække. Oplysningerne skal indberettes i din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Gødningsregnskabet skal indberettes senest den 1. april 2019.

Efterafgrøder – pligtige og husdyr (kapitel 7)

Reglerne fastsætter, hvor mange ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder du skal etablere. Reglerne om plantedække gælder, uanset om du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej.

Du skal overholde reglerne om pligtige efterafgrøder, hvis din virksomhed:

- Har en momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og
- Dit efterafgrødegrundareal er 10 ha eller derover.

Du skal fra planperiode 2017/2018 udover de pligtige efterafgrøder etablere husdyrefterafgrøder, hvis du:

- har et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha,
- har anvendt 30 kg N eller derover fra organisk gødning pr. ha harmoniareal i planperioden 2015/2016, og
- har arealer i særligt udpegede områder med en stigning i anvendelsen af organisk gødning, der afvander til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000 områder.

Din virksomhed kan helt eller delvist opfylde kravet om etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder ved at anvende et eller flere alternativer til etablering af efterafgrøder. Efterafgrøder skal etableres i starten af planperioden. Hvis du, når efterafgrødekravet opgøres, ikke har nok efterafgrøder til at dække kravet, vil bedriftens kvælstofkvote blive tilsvarende nedskrevet.

Dyrkningsrelaterede tiltag (kapitel 8)

Der er som udgangspunkt forbud mod jordbearbejdning før etablering af vårsæd i en periode efter høst samt forbud mod omlægning af fodergræsmarker i visse perioder.

Indberetning af handelsgødning og anden organisk gødning (kapitel 9)

Virksomheder - både tilmeldt og ikke tilmeldt Register for Gødningsregnskab - der leverer handelsgødning og anden organisk gødning til andre virksomheder, skal tilmeldes som leverandører hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Gødningsleverancerne skal indberettes via det elektroniske indberetningssystem for leverandører 'Leverandørregisteret'.

Indberetning af afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning (kapitel 10)

Biogasanlæg og forarbejdningsanlæg skal oplyse om den gødning, der er modtaget til anlæggene.

Gødningsleverancerne skal indberettes via det elektroniske indberetningssystem for leverandører 'Leverandørregisteret'.

Tabeller og skemaer

I bilagene kan du finde normtabeller for afgrøder og husdyrgødning til brug for gødningsplanlægning og regnskab. Du finder ligeledes relevante hjælpe- og indberetningsskemaer.

Kalender for 2017–2018

Kalender for administrative krav og frister 2017–2018		
<i>Frister/krav markeret med farve omhandler andre planperioder (brun: 2016-2017; rød: 2018-2019)</i>		
Når du er med i Register for Gødningsregnskab, skal du overholde nogle krav og frister. Nedenfor er en oversigt over de vigtigste frister. Du kan læse mere i vejledningens enkelte afsnit.		
2017	1. august	Planperioden 2017/2018 starter
	1. aug. til 30. sept.	Forlænget planperiode 2016/2017
	31. august	Frist for indberetning af udlagte efterafgrøder for planperioden 2017/2018
		Frist for til- og framelding fra ordning om alternativer til efterafgrøder i planperioden 2017/2018
	1. september	Frist for indberetning af leverancer af handelsgødning, anden organisk gødning, afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning for 2016/2017
	11. september	Frist for indberetning af tidlig såning som alternativ til efterafgrøder
	1. oktober	Indkaldelse af gødningsregnskab for 2016/2017
10. oktober	Seneste mulighed for konvertering fra mellemafgrøder til efterafgrøder	
2018	1. april	Sidste frist for indberetning af gødningsregnskab for 2016/2017
	21. april	Frist for ansøgning om benyttelse af kvægundtagelsen (230 kg N i organisk gødning) i Tast selv-service.
		Frist for opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service
		Frist for valg af om overskud af udlagte efterafgrøder for 2017/2018 skal overføres til anden jordbruger
		Frist for valg af om underskud af udlagte efterafgrøder for 2017/2018 skal dækkes af en anden jordbrugers overskud, af eget overskud fra tidligere år, eller om N kvoten skal nedsættes
		Anmeldelse af anvendelse af brødhvedenorm for 2017/2018
	31. juli	Sidste frist for tilmelding til Register for Gødningsregnskab for planperioden 2017/2018
	1. august	Planperioden 2018/2019 starter
	1. aug. til 30. sept.	Forlænget planperiode 2017/2018
	31. august	Frist for indberetning af udlagte efterafgrøder for planperioden 2018/2019
		Frist for til- og framelding fra ordning om alternativer til efterafgrøder i planperioden 2018/2019
1. september	Frist for indberetning af leverancer af handelsgødning, anden organisk gødning, afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning for 2017/2018	
10. september	Frist for indberetning af tidlig såning som alternativ til efterafgrøder	
1. oktober	Indkaldelse af gødningsregnskab for 2017/2018	
10. oktober	Seneste mulighed for konvertering fra mellemafgrøder til efterafgrøder	
2019	1. april	Sidste frist for indberetning af gødningsregnskab for 2017/2018

Kalender for dyrkningsmæssige krav og frister 2017–2018

Krav markeret med farve omhandler enten forbud mod omlægning af fodergræs (blå) eller forbud mod jordbearbejdning (lilla). De resterende krav omhandler udlægning af efterafgrøder.

Hvis din ejendom er omfattet af reglerne om dyrkningsmæssige tiltag, har du som jordbruger pligt til at overholde nedenstående datoer, med mindre du har arealer, der er helt eller delvist undtaget af bestemmelser om forbud mod omlægning af fodergræs og jordbearbejdning – se kapitel 7.

2017	1. juni	Start på forbud mod omlægning af fodergræs
	Fra høst	Forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder
	15. august	Seneste omlægning af fodergræs til fodergræs, til vinterraps eller til grønkorn med græsudlæg
	1. oktober	Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9
		Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning
	1. november	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord med JB 7-9, hvis arealet skal bruges til en forårssået afgrøde det følgende år
Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord og humusjord med JB 5, 6, 10 og 11		
Slut på forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder, hvis arealet anvendes til dyrkning af kartofler i den kommende sæson		
2018	1. februar	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs
		Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)
Hvis der er krav om udlægning af pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder på din ejendom, skal du overholde følgende datoer - se kapitel 5.		
2017	1. januar	Seneste etablering af græs på braklagte arealer, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder
	20. juli	Seneste udlæg af mellemafgrøder
	1. august	Seneste såning af efterafgrøder – se dog undtagelser herunder
	20. august	Seneste såning af korsblomstrede efterafgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug og vårbyg
	7. september	Seneste såning ved brug af alternativet tidlig såning
	20. september	Tidligst destruktion/nedpløjning af mellemafgrøder
	20. oktober	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder
2018	1. marts	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder udsået som udlæg i majs

Væsentlige ændringer

I forhold til vejledningen for planperioden 2016/2017 er der foretaget følgende væsentlige ændringer:

- I vejledningen beskrives de nye regler for udbringning af fosfor fra gødning og krav til udlægning af husdyrefterafgrøder, som er blevet indført som følge af implementeringen af den nye husdyrregulering.
- Harmonireglerne, som hidtil primært er blevet opgjort i dyreenheder pr. ha, opgøres med den nye husdyrregulering nu i kg N i organisk gødning pr. ha. Dyreenhedsbegrebet er derfor blevet erstattet mange steder i vejledningen, og af samme årsag er tabel 9 "Beregning af dyreenheder (DE)" udgået, og afsnit 6.4 "Beregning af dyreenheder" er blevet erstattet af afsnit 4.4 "Opgørelse af harmoniforhold".
- Afsnit 2.5.4 "Miljøgodkendelser" udgår, da arealdelen af husdyrgodkendelser er overgået til en generel regulering i forbindelse med den nye husdyrregulering.
- I afsnit 2.5.1 "Miljø-, Økologitilsagn eller andre aftaler" er en række tilsagn udløbet.
- I afsnit 4.3 "Kvægundtagelsen om 230 kg N pr. ha" er der indskrevet nye betingelser for kvægundtagelsen. De nye betingelser betyder bl.a., at mindst 80 procent af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning skal dyrkes med udvalgte afgrøder med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson pr. 1. august (tidligere 70 procent). Betingelserne fremgår af tabel 9 (tidligere tabel 10).
- Der er tilføjet et nyt kapitel 5, som omhandler de nye fosforarealkrav, fosforlofter for forskellige typer af gødning samt reglerne for tillæg til fosforlofterne ved lave fosfortal.
- I kapitel 6 om gødningsregnskabet (tidligere kapitel 4) er de nye fosfor- og harmoniregler inkluderet, og der er i den forbindelse tilføjet to nye afsnit: 6.10 "Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning" og 6.11 "Beregning af fosforloft og fosforarealkrav".
- Husdyrefterafgrøder er blevet indført i kapitel 7 (tidligere kapitel 5), så kapitlet nu både beskriver reglerne for pligtige efterafgrøder og for husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrøderne har til formål at kompensere for merudvaskningen af kvælstof fra husdyrgødning og anden organisk gødning og vil blive målrettet særlige områder, hvor der er sket en stigning i anvendelsen af organisk gødning.
- I kapitel 7 (tidligere kapitel 5) er der tilføjet to nye afsnit, der beskriver kravene til efterafgrødernes dækningsgrad ved kontrol samt den efterfølgende afgrøde.
- Omregningsfaktoren mellem efterafgrøder og alternativet "afbrænding af fiberfraktionen af husdyrgødning er ændret, således at afbrænding af fiberfraktionen fra organisk gødning svarende til 870 kg kvælstof kan erstatte 1 ha efterafgrøder.
- I kapitel 7 (tidligere kapitel 5) er forholdet til andre efterafgrødeordninger uddybet, så sammenhængen mellem efterafgrødeordningerne, inkl. de nye målrettede efterafgrøder, fremgår mere klart.
- Halmstrigling og dræning er tilføjet som aktiviteter, der er undtaget fra forbuddet mod jordbearbejdning forud for vårsæd. Dette beskrives i kapitel 8 (tidligere kapitel 7).
- Fodergræsmarker må nu også omlægges til vinterraps frem til 15. august.
- I kapitel 9 (tidligere kapitel 8) er reglerne for den nye regulering af fosfor inkluderet i forbindelse med leverandører af gødning.
- I kapitel 10 (tidligere kapitel 9) er reglerne for den nye regulering af fosfor inkluderet i forbindelse med biogas og forarbejdningsanlæg.

- Afsnit om efterafgrøder er fjernet fra skema A.
- Skema B og B1 er opdateret så informationer om fosfor er medtaget, og skema B1 omfatter nu ét skema i stedet for tre. Yderligere er dyreenheder blevet slettet fra Skema B1.

1. Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding

1.1 Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, skal virksomheden registreres i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens Register for Gødningsregnskab i den aktuelle planperiode. Ved planperiode forstås perioden fra den 1. august til den 31. juli. Det er din momspligtige omsætning fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf, der afgør, om din virksomhed **skal** registreres eller **kan** registreres i Register for Gødningsregnskab.

Du kan tilmelde din virksomhed til Register for Gødningsregnskab i Tast selv-service, under området Register for Gødningsregnskab. Her skal skemaet udfyldes. Du kan læse vejledningen om tilmelding til Register for Gødningsregnskaber på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk.

Hvis din virksomhed er med i Register for Gødningsregnskab, kan du købe afgiftsfri handelsgødning til anvendelse til jordbrugsformål. Virksomheder, der leverer husdyrgødning til din virksomhed, kan desuden fratække husdyrgødningsleverancen i deres gødningsregnskab.

Når du har tilmeldt din virksomhed til Register for Gødningsregnskab, vil virksomheden være tilmeldt i hele planperioden 2017-2018, som går fra den 1. august 2017 til den 31. juli 2018. Din virksomhed vil automatisk være tilmeldt i de efterfølgende planperioder, indtil du aktivt afmelder virksomheden.

1.2 Hvem har pligt til at blive tilmeldt?

Du **skal** tilmelde din virksomhed, hvis du har en årlig momsregistreret omsætning på mere end 50.000 kr. fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf og samtidig opfylder mindst én af disse betingelser:

- har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der udgør mere end 1 ton kvælstof, eller
- har et antal husdyr, der overstiger et antal dyr, der tilsammen producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. hektar, eller
- modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning i planperioden.

Bemærk, at lejeindtægt og grundbetaling ikke skal medregnes som omsætning.

Du skal tilmelde din virksomhed til registret i løbet af den planperiode, hvor virksomheden opfylder betingelserne for at være tilmeldt registret. Det betyder, at du skal tilmelde din virksomhed på det tidspunkt i planperioden, hvor virksomheden bliver pligtig.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen krydstjekker oplysninger i forbindelse med tilmelding til Register for Gødningsregnskab med bl.a. oplysninger i Det Centrale Husdyrregister (CHR), Det Generelle Landbrugsregister (GLR) og ansøgning om enkeltbetaling/grundbetaling, herunder betalingsrettigheder. Styrelsen anvender oplysningerne på den enkelte virksomheds CVR-nr. til at vurdere, hvorvidt omsætningskravet og betingelserne er opfyldt med henblik på tilmelding til registret. Minkavlere og økologisk autoriserede virksomheder er også omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvis betingelserne for at være tilmeldt registret er opfyldt.

1.3 Hvem kan frivilligt blive tilmeldt?

Du **kan** tilmelde din virksomhed frivilligt, hvis virksomheden har et aktivt CVR-nr. og opfylder kravet om en momsregistreret omsætning på mindst 20.000 kr. om året inden for planteavl, husdyravl eller skovbrug.

Bemærk, at lejeindtægt og enkeltbetaling/grundbetaling ikke skal medregnes som omsætning.

Du skal tilmelde din virksomhed senest 31. juli 2018, hvis virksomheden skal registreres for planperioden 2017/2018.

1.4 Hvem kan ikke tilmelde sig?

Du kan ikke tilmelde en virksomhed, der ikke er momsregistreret, dvs. hvis virksomheden ikke har et CVR-nr. Under særlige omstændigheder kan der i visse tilfælde dispenseres fra kravet om CVR-nr. (se afsnit 1.5).

Du kan heller ikke tilmelde din virksomhed, hvis den ikke opfylder kravet om momsregistreret omsætning på mindst 20.000 kr. inden for planteavl, husdyravl eller skovbrug.

Kravet om, at omsætningen skal være inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf, betyder, at fx indtægter fra golfbaner, parker, fodboldbaner, rideskoler og hestepensioner ikke gør din virksomhed berettiget til at være med i registret.

Hvis du har en virksomhed, der er momsregistreret med blandet drift, dvs. hvis du både driver virksomhed inden for planteavl, husdyravl, skovbrug og fx har en hestepension, og din momsomsætning inden for planteavl, husdyravl og skovbrug overstiger 20.000 kr., kan du tilmelde din virksomhed som nævnt ovenfor.

1.5 Andre virksomheder der kan eller skal tilmeldes

Dødsboer, konkursboer og brugeligt pant, som viderefører en landbrugsbedrift, kan i en afgrænset periode være tilmeldt på et SE-nr. Disse virksomheder er underlagt de samme regler om udarbejdelse af gødningsplaner og gødningsregnskaber, som andre virksomheder.

1.6 Overtagelse af en ophørt virksomhed

Hvis du overtager en virksomhed, der er omfattet af reglerne i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, skal virksomheden registreres i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens Register for Gødningsregnskab. Virksomheder, der i løbet af en planperiode ophører med at eje eller have brugsretten til et areal, skal udarbejde en gødningsopgørelse. Du skal huske at få denne opgørelse fra den tidligere ejer. Opgørelsen skal indeholde oplysninger om virksomhedens:

- Forbrug, kvælstofkvote, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft.

I planperioden 2017/2018 har du ret til virksomhedens kvælstofkvote for hele planperioden. Du skal derfor medtage al den gødning, der er brugt på de arealer, du overtager i perioden - også den gødning som den tidligere jordbruger brugte. Du skal altså have alle forhold med i dit gødningsregnskab, også selvom den tidligere jordbruger vælger at indberette et gødningsregnskab for perioden 1. august 2017 og frem til den dato, hvor du overtager virksomheden. Den tidligere jordbruger afsætter al den husdyrgødning og anden organisk gødning, der er udbragt på ejendommen i 2017/2018, samt evt. lager af husdyrgødning til dig via B1-skemaer. Handelsgødning, der er udbragt på ejendommen, overføres fra den tidligere jordbruger via felterne 906 og 914 i gødningsregnskabet. I dit regnskab skal du medtage husdyrgødning i felt 304, anden organisk gødning i felt 805 og udbragt handelsgødning i felterne 904 og 915.

Hvis din virksomhed allerede er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du i dit gødningsregnskab medtage forholdene fra den ophørte virksomhed sammen med forholdene for din nuværende virksomhed.

Eksempel 1: Hvad skal den nye bruger indberette?			
Startlager pr. 1. august 2017		600 kg N	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ 2000 kg N	703
Lagerstatus pr. 31. juli 2018		750 kg N	705
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2017)	-	0 kg N	704

Slutlager pr. 31. juli 2018 (felt 705 minus 704)	= 750 kg N	- 750 kg N	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof i planperioden 2017/2018 (felt 708 plus 703 minus 707)		= 1850 kg N	706
<p>I dette eksempel overtager en køber den 1. marts 2018 en ejendom med en samlet kvælstofkvote på 2000 kg N. Sælger har oplyst, at ejendommen havde et startlager på 600 kg N (felt 708). Sælger har købt handelsgødning med 1500 kg N, og den nye ejer køber fra den 1. marts til den 31. juli 2018 handelsgødning med 500 kg N. Indkøbt handelsgødning er derfor i alt: 1500 kg N + 500 kg N = 2000 kg N (felt 703). Ved planperiodens udløb den 31. juli er der et lager på 750 kg N (felt 707). Det samlede forbrug er derfor indkøb (2000 kg N) + startlager (600 kg N) – slutlager (750 kg N) = 1850 kg N (felt 706).</p>			

1.7 Dine forpligtelser i Register for Gødningsregnskab

Når din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du:

- Udarbejde en gødningsplan (se kapitel 2).
- Beregne virksomhedens kvælstofkvote (se kapitel 2) og fosforarealkrav (se kapitel 5).
- Udarbejde et gødningsregnskab og beregne din virksomheds kvælstof- og fosforforbrug (se kapitel 6).
- Indberette virksomhedens gødningsregnskab elektronisk på www.landbrugsindberetning.dk.

Din tilmelding til Register for Gødningsregnskab er gældende, indtil du skriftligt anmoder om at blive afmeldt registret, eller Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Miljø- og Økologikontrol, afmelder virksomheden (se afsnit 1.8).

1.8 Afmelding fra Register for Gødningsregnskab

1.8.1 Hvornår skal du afmelde din virksomhed?

Hvis du ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab, skal du afmelde din virksomhed fra registret. Du kan læse mere om betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab i afsnit 1.1.

Du opfylder eksempelvis ikke betingelserne for at være med i registret, når du:

- Sælger din virksomhed.
- Bortforpagter din ejendom.
- Afmelder din virksomhed og dit CVR-nr. hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Du skal give Landbrugs- og Fiskeristyrelsen skriftligt besked om, at din virksomhed skal afmeldes registret i den planperiode, hvor din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være tilmeldt. Dette er f.eks. tilfældet, hvis din virksomheds årlige omsætning er mindre end 20.000 kr. indenfor planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf. Dvs. at hvis din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab i planperioden 2017/2018, skal du afmelde din virksomhed inden den 31. juli 2018.

Bemærk, at af- og tilmelding ikke sker automatisk. Det er derfor dit ansvar som ejer af virksomheden at foretage af- og tilmelding.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen sammenholder oplysninger fra Register for Gødningsregnskab med oplysninger fra SKAT om virksomhedernes momspligtige omsætning inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf. Hvis der i to på hinanden følgende planperioder ikke er en momspligtig omsætning inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf på en registreret virksomhed, vil Landbrugs- og Fiskeristyrelsen afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab.

Se i afsnit 1.8.3, hvordan du afmelder din virksomhed.

1.8.2 Særlige tilfælde, hvor du skal afmelde din virksomhed

Hvis du laver dit selskab om (nyt CVR-nr.)

Du skal afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab, hvis du laver ændringer i din virksomhed, der bevirker, at din virksomhed skal have et nyt CVR-nr. Hvis din nye virksomhed er forpligtet til at være med i registret, skal du huske at tilmelde den nye virksomhed til Register for Gødningsregnskab.

Generationsskifte og salg til ægtefælle

Hvis du overlader din virksomhed til andre, herunder dine børn eller din ægtefælle, og virksomheden derved får et nyt CVR-nr., skal du afmelde dit gamle CVR-nr. og tilmelde det nye til Register for Gødningsregnskab.

Dødsfald

Hvis en ejer af en enkeltmandsvirksomhed afgår ved døden, skal virksomheden afmeldes fra Register for Gødningsregnskab.

Det skyldes, at virksomhedens CVR-nr. er knyttet til den afdøde. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen får oplysninger om dødsfald og vil herefter automatisk afmelde virksomheden samt orientere de efterladte.

Hvis boet efter afdøde ønsker at drive virksomheden videre, og virksomheden har pligt til at være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal boet oprette en ny virksomhed og have et nyt SE/CVR-nr.

Dødsboer (og konkursboer), som viderefører en landbrugsbedrift, kan i en afgrænset periode være tilmeldt på et SE-nr. Når boskiftet er afsluttet, skal bobestyreren indberette et gødningsregnskab med ophørsdato eller indsende en overdragelseserklæring i forbindelse med overdragelsen til en ny bruger.

Hvis pårørende driver virksomheden videre i et nyt CVR-nr., gælder de almindelige betingelser for virksomheder, og virksomheden skal tilmeldes på det nye CVR-nr.

1.8.3 Hvordan kan du afmelde din virksomhed?

Du kan afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab ved at:

- Indberette et gødningsregnskab, hvor du anfører en ophørsdato i felt 917.
- Indsende en overdragelseserklæring.

Bemærk, at du **ikke** kan afmelde dig på andre måder.

Ophørsdatoen svarer til den dag, din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab. Det kan eksempelvis være fra den dato, du har bortforpagtet din ejendom, solgt din ejendom eller lukket din virksomhed. Afmeldingen fra registret sker med virkning fra den oplyste ophørsdato.

Når du afmelder din virksomhed, skal du huske:

- At du kun kan købe afgiftsfri gødning frem til din ophørsdato.
- At du skal opbevare dit gødningsregnskab og din gødningsplanlægning i mindst 5 år.

Hvis virksomheden drives videre af en ny ejer/forpagter, skal den nye ejer/forpagter have en gødningsopgørelse med oplysninger om forbrugt, kvælstofkvote, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til ophørsdatoen. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomheds ophør.

Virksomheder, hvor brugsretten ophører som følge af kreditorforfølgning, skal ved ophør udarbejde en tilsvarende gødningsopgørelse. Dette gælder f.eks., når en virksomhed overtages som brugeligt pant eller går konkurs.

1.8.4 Afmelding i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab

Når du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal du overholde følgende:

- Indberet gødningsregnskabet fra 1. august 2017 og frem til din ophørsdato. Husk at skrive din ophørsdato i felt 917.
- Afmeld din virksomhed i den planperiode, du ophører i.
- Giv din gødningsleverandør besked om, at du er afmeldt registret, jf. SKAT's regler.
- Giv den nye ejer/forpagter skriftlige oplysninger om forfrugt, kvælstofkvote og fosforarealkrav, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til din ophørsdato. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomhed er solgt eller forpagtet fra.
- Husdyrgødning og anden organisk gødning, som er på lager, skal via B1-aftaler afsættes til ny ejer eller en anden virksomhed.
- Lager af handelsgødning skal sælges via Register for Gødningsleverancer.
- Skriv ændringerne ind i din gødningsplanlægning.
- Opbevar din gødningsplanlægning og dit gødningsregnskab på bedriften i mindst 5 år.

1.8.5 Afmelding ved overdragelseserklæring

Hvis du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab med en overdragelseserklæring, skal du ikke også indberette et gødningsregnskab.

Du kan kun bruge en overdragelseserklæring, hvis den nye bruger er tilmeldt Register for Gødningsregnskab på overdragelsestidspunktet.

Når du indsender en overdragelseserklæring, skal du overholde følgende:

- Indsend, sammen med den nye ejer/forpagter, en underskrevet overdragelseserklæring inden udgangen af planperioden, dvs. inden den 31. juli 2018.
- Giv din gødningsleverandør besked om, at du er afmeldt registret, jf. regler fra SKAT.
- Giv den nye ejer/forpagter skriftlige oplysninger om forfrugt, kvælstofkvote og fosforarealkrav, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til din ophørsdato. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomhed er solgt eller forpagtet fra.
- Ajourfør ændringerne i din gødningsplanlægning.
- Opbevar din gødningsplanlægning og overdragelseserklæringen på bedriften i mindst 5 år.

Bemærk, at hvis din virksomhed ophører den 31. juli eller 1. august, kan du ikke benytte en overdragelseserklæring. Du skal i stedet indberette et gødningsregnskab, hvor du angiver ophørsdatoen i felt 917.

Overdragelseserklæringen kan du hente på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside, www.lfst.dk

1.8.6 Særlige regler ved afmelding fra Register for Gødningsregnskab

Når du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab, gælder der særlige regler, hvis din virksomhed:

- Har lager af gødning, når den ophører.
- Har haft et overforbrug af gødning, når den ophører.

Ophørsdatoen svarer til den dag, du ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab. Det kan eksempelvis være fra den dato, du har bortforpagtet din ejendom, solgt din ejendom eller lukket din virksomhed.

1.8.7 Lager ved ophør og overforbrug af gødning ved ophør

Hvis du overdrager din virksomhed, og der forud for overdragelsen er sket en overgødsning på virksomheden, er det dig, der hæfter for denne.

Når din virksomhed ophører, skal du anføre din virksomheds slutlager af gødning på ophørstidspunktet og ikke lager pr. 31. juli 2018, som det ellers er anført i gødningsregnskabet.

Hvis din virksomhed har et lager af husdyrgødning, skal det afsættes til andre jordbrugere eller til ny ejer/forpagter, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, inden din virksomhed afmeldes registret. Du skal sørge for at få en underskrevet gødningskvittering for den afsatte husdyrgødning.

Hvis der er usikkerhed om indholdet af kvælstof i lageret af husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i særlige tilfælde tillade, at kvælstofindholdet i lageret analyseres på et autoriseret eller akkrediteret laboratorium.

Det samme gælder, hvis din virksomhed har et lager af handelsgødning. Her skal du videresælge handelsgødningen til en anden jordbruger via Register for Gødningsleverancer, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller tilbagelevere mængden til din leverandør.

Eksempel 2: Hvad skal sælger indberette?			
Startlager pr. 1. august 2017		50 kg N	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ 500 kg N	703
Lager status pr. 31. juli 2018	100 kg N		705
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	- 0 kg N		704
Slutlager pr. 31. juli 2018 (felt 705 minus 704)	= 100 kg N	- 100 kg N	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof 2017/2018 (felt 708 plus 703 minus 707)		= 450 kg N	706
I eksemplet sælger jordbruger den 1. marts 2018 en ejendom med en samlet kvælstofkvote på 700 kg N. Ejendommen har et startlager på 50 kg N (felt 708) og har købt handelsgødning, der indeholder 500 kg N (felt 703). På tidspunktet for salget har ejendommen et lager på 100 kg N (felt 705). Den resterende kvælstofkvote kan nu udregnes som 700–450 kg N. Det svarer til 250 kg N. Det er datoen for overdragelse af ejendommen, sælger skal bruge til at opgøre slutlager, ikke den 31. juli 2018. Den samme dato skal sælger skrive som ophørsdato i felt 917.			

Hvis du sælger handelsgødning til en privatperson eller virksomhed, som ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, eller hvis du beholder gødningen som privatperson, skal du betale kvælstofafgift til SKAT (se afsnit 8.2.3 for yderligere oplysninger om dette). Du bør være opmærksom på, at det ikke er tilladt at sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, til privatpersoner.

Hvis du har solgt din virksomhed i perioden 31. juli 2018 til 30. september 2018, skal du ikke justere dine lagre med forbruget til gødsning af udlæg i denne periode. Det har den nye bruger pligt til.

2. Gødningsplanlægning

2.1 Krav til gødningsplanlægningen

Når du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, hvis du har et af miljø- eller økologitilsagnene nævnt i nedenstående oversigt, eller hvis du dyrker brødhvede med forhøjet kvælstofnorm, skal du lave en gødningsplanlægning, der indeholder en markplan over hvilke afgrøder du planlægger at dyrke i sæsonen. Markplanen indeholder oplysninger om: størrelsen af de dyrkede arealer, afgrøder, afgrødernes kvælstofnorm, afgrøder dyrket sidste år (forfrugt), jordbundstype, efterafgrøder og kvælstofprognosen. Ud fra markplanen beregner du en kvælstofvoté, der angiver, hvor meget kvælstof du maksimalt må udbringe på dine marker.

Miljø- og økologitilsagn med krav om gødningsplanlægning

- Miljøvenlig drift af græs, niveau 1, med mulighed for tilførsel af max. 80 kg total-N pr. ha (MVJ), type 4
- Pleje med afgræsning, rydning, slæt, med mulighed for tilførsel af max. 80 kg total-N pr. ha (MVJ), type 5
- Økologisk Arealtilskud, type 36 og 37, hvis bedriften er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Du kan ansøge om at korrigere din kvælstofvoté, hvis du har forhøjede udbytter (se afsnit 2.5.3).

Du **skal** reducere din kvælstofvoté, hvis du har et eller flere af de tilsagn, som er nævnt i ovenstående oversigt eller andre aftaler, hvor der er krav om nedsat tilførsel af gødning (se afsnit 2.5).

Du skal være opmærksom på, at der er særlige regler for græs og brødhvede (se afsnit 2.6 og kapitel 3) samt regler om efterafgrøder (se kapitel 7).

2.1.1 Frist for gødningsplanlægning

Din gødningsplanlægning skal være klar senest den 21. april 2018. Hvis du tilmelder dig til Register for Gødningsregnskab efter denne dato, skal du lave gødningsplanlægningen snarest, efter du har modtaget dit tilmeldingsbevis.

2.1.2 Særligt for miljø- og økologiordningerne, MVJ-ordninger og andre aftaler

På miljø- og økologitilsagnene er der forskellige krav til, hvordan og hvornår der skal udfyldes og indsendes gødningsplanlægning/gødningskvotéberegning og/eller gødningsregnskab. For økologer er der også særlige krav til dokumentation for modtagelse og afgivelse af husdyrgødning. Læs mere herom bl.a. i "[Vejledning om tilsagn til miljø- og økologiordninger samt miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, 2017](#)" eller i "[Vejledning til Økologisk Arealtilskud 2017](#)" og "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion 2017](#)". Du kan finde alle vejledningerne på lfst.dk.

2.1.3 Hvor laves gødningsplanlægningen?

Gødningsplanlægningen kan enten laves elektronisk i Tast selv-service, på papirskema (Skema A) eller et af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen godkendt skema. Du kan med fordel lave din gødningsplanlægning elektronisk i Tast selv-service. Det vil i så fald betyde, at:

- Kravet om udfyldelse af gødningsplanlægning i papirskema (Skema A) bortfalder
- Landbrugs- og Fiskeristyrelsen beregner din kvælstofvoté ud fra de indtastede oplysninger
- Din kvælstofvoté bliver fortrykt i dit gødningsregnskab
- Du kan se din procent med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Du kan også lave gødningsplanlægningen i Skema A. Der er et særligt Skema A1 til specialafgrøder, der omfatter skov-, planteskole-, drivhus-, og/eller juletræskulturer. Begge skemaer finder du bagerst i vejledningen.

For at du kan anvende gødningsplanen som dokumentation for ændringer, skal du ajourføre din gødningsplanlægning i løbet af planperioden, så den svarer til de faktiske forhold. Vær opmærksom på at gemme den oprindelige gødningsplan, som viser, at gødningsplanlægningen er udført inden for fristen. Har du lavet gødningsplanlægningen i et markprogram, så print den ud og gem den.

2.2 Gødningsplanlægning i Tast selv-service

Du finder gødningsplanlægningen i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder. Udfyld siderne "Markplan" og "Beregning af gødningskvote". Hvis du allerede har indsendt dit Fællesskema, kan du indlæse din markplan fra Fællesskemaet i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder.

For at kunne opfylde kravene til gødningsplanlægning og beregne kvælstofkvoten skal du tilføje nogle få ekstra oplysninger i forhold til oplysningerne i markplanen. Du skal notere JB-nr. (jordtype), eventuel vandingstilladelse (i kolonnen "Vanding"), forfrugt, efterafgrøder, om du dyrker flere hold afgrøder pr. vækstsæson samt indføre eventuelle øvrige korrektioner. Du skal ikke korrigerer for kvælstofprognosen, da korrektionen sker automatisk, efter prognosen er offentliggjort.

Vær opmærksom på, at din kvælstofkvote kun bliver overført til gødningsregnskabet, hvis du indsender skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder. Det er ikke nok at have lavet en kladde. Vær desuden opmærksom på, at hvis du ikke har indsendt skemaet, bliver kladden slettet det følgende år.

Du finder en vejledning til at udfylde skemaet på www.lfst.dk.

2.3 Gødningsplanlægning i Skema A og Skema A1 (specialafgrøder)

Du finder skema A bagerst i denne vejledning. Har du specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus-, og/eller juletræskulturer), skal du bruge skema A1 (specialafgrøder).

2.3.1 Markens kvælstofnorm

Du beregner markens kvælstofnorm pr. hektar ved at trække forfrugtsværdien (afhængig af forrige års afgrøde) fra kvælstofnormen for afgrøden og indregne eventuelle korrektioner. Til sidst udregner du markens samlede kvælstofkvote ved at gange markens areal med afgrødens kvælstofnorm (kolonne 2 gange kolonne 9).

2.3.2 Kvælstofkvote og planlagt forbrug

Du kan beregne din kvælstofkvote på bagsiden af Skema A ved at:

- Lægge markernes kvælstofkvoter sammen i kolonne 10. Summen overføres til første række i skemaet på bagsiden (felt l)
- Herefter trækker du forfrugtsværdien af efterafgrøder i efteråret 2016 fra (felt m)
- Til sidst korrigerer du for kvælstofprognosen

2.4 Hvad skal oplyses ved gødningsplanlægning

2.4.1 Generelle oplysninger

Nedenfor er en liste over oplysninger, der skal med i gødningsplanlægningen.

1. Mark nr./markblok nr.: Er den enkelte marks identifikations-nr. Du skal oplyse mark nr. for alle dine marker. Markblok nr. fremgår af din grundbetalingsansøgning, og behøver ikke at fremgå af din gødningsplanlægning, hvis der er overensstemmelse imellem marknumrene i de to skemaer. Det er dyrkede, udyrkede og udtagne arealer, der er omfattet af reglerne om gødningsplanlægning.

2. Areal (ha): Er markens størrelse i hektar. Du skal oplyse markens areal i hektar med mindst to decimaler ved udregninger i forbindelse med gødningsplanlægning.

3. Afgrøde: Er afgrøden/afgrøderne i denne planperiode. Du kan finde afgrødekoderne i Tabel 1 og Tabel 2. Det er de samme afgrødekoder som i Fællesskemaet. Hvis afgrøden ikke er nævnt specifikt i Tabel 1 eller Tabel 2, skal du bruge en fællesnorm, fx "Grønsager, andre" eller for specialafgrøder fx "Anden træfrugt".

4. JB-nr. (jordtype): Hver jordtype har et JB-nr., som bestemmes ud fra jordteksturen i pløjelaget. Ifølge Den Landsomfattende Jordklassificering JB-nr. findes der:

- JB-nr. 1: Grovsandet jord
- JB-nr. 2: Finsandet jord
- JB-nr. 3: Grov lerblandet sandjord
- JB-nr. 4: Fin lerblandet sandjord
- JB-nr. 5: Grov sandblandet lerjord
- JB-nr. 6: Fin sandblandet lerjord
- JB-nr. 7: Lerjord
- JB-nr. 8: Svær lerjord
- JB-nr. 9: Meget svær lerjord
- JB-nr. 10: Siltjord
- JB-nr. 11: Humus
- JB-nr. 12: Specielle jordtyper

JB-nr. 12 (specielle jordtyper) kan du indplacere som en af de andre jordtyper ud fra den aktuelle tekstur. Du kan finde jordtypen for dine marker ved at logge på Tast selv-service og åbne Internet Markkort (IMK). Vælg Korttemaer → Jordbunds- og terrænforhold → Jordbunds-kort. Hvis en mark overlapper med forskellige JB-numre, skal du vælge det JB-nr., som dækker den største del af marken.

Hvis du vælger at angive jordbundstype ud fra teksturmålinger, skal du udtage en jordprøve for hver femte ha af det areal, der er i omdrift, og som du har til rådighed i den planperiode, hvor du tager prøverne. Det betyder, at hvis du fx har 100 ha omdriftsarealer, så skal der mindst tages 20 jordprøver – nogle prøver må godt dække seks ha og andre tre ha afhængigt af markstørrelsen, men prøverne skal fordeles på arealet, så de er udtaget fagligt korrekt. Husk at notere datoen for prøvetagningen.

Der er ikke stillet krav om, hvem der kan udtage jordprøverne, eller hvor analyserne skal foretages henne, men prøverne bør udtages af en virksomhed med erfaring og ekspertise på området. Virksomheden skal garantere forskriftsmæssig prøveudtagning. Hvis prøverne udtages af landmanden selv, skal udtagningen kunne dokumenteres af indtegnede prøvelinjer pr. mark. Dokumentation herfor skal kunne forevises ved kontrol.

Afgrødernes kvælstofnorm er forskellig ud fra hvilken jordtype marken har, hvilket fremgår af Tabel 1 bagerst i vejledningen. Markens jordtype har derfor betydning for din gødningsplanlægning og udregningen af din virksomheds samlede kvælstofkvote.

5. Vandet sandjord: Er marker, der vandes og derfor har en anden kvælstofnorm. Du kan benytte normerne for vandet sandjord, hvis du kan dokumentere en vandingstilladelse på minimum 75 mm vand, svarende til 750 m³ pr. ha. Du kan beregne størrelsen på det areal, du kan vande, hvis du vil opfylde dette krav, ved at dividere den samlede vandmængde i din vandingstilladelse med 750 m³ pr. ha.

6. Forfrugt: Markens forfrugt er hovedafgrøden på marken året før. Hvis du fx har dyrket korn med græsudlæg i 2017, er det kornafgrøden, du skal oplyse som forfrugt for afgrøden i 2018. Nogle forfrugter samler mere kvælstof op end andre og frigiver det til gavn for den afgrøde, der følger efter. Forfrugtsværdien er med til at dække kvælstofbehovet for den efterfølgende afgrøde. Derfor skal du trække værdien af forfrugten fra kvælstofnormen til afgrøden. Du finder forfrugtsværdien af afgrøden fra sidste år i Tabel 1 og 2. Hvis der for afgrøden i den nye sæson står "Nej" i kolonne 4 "Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm" i Tabel 1, skal du skrive forfrugtsværdien som nul.

7. Kvælstofnorm: Er den maksimale mængde kvælstof, du må tildele en bestemt afgrøde. Ud for hver afgrødetype i Tabel 1 og 2 står der, hvilken kvælstofnorm afgrøden har på forskellige jordtyper.

2.4.2 Kvælstofprognosen

Kvælstofnormen for de afgrøder, du dyrker, skal korrigeres ud fra den årlige kvælstofprognose. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen offentliggør prognosen omkring medio marts 2017. Korrektionen skal kun foretages for arealer med korn og forårssåede afgrøder (herunder grønsager og krydderurter), og kun for afgrøder, der har en højere kvælstofkvote end 0 kg N pr. ha, efter at forfrugtsværdier er trukket fra. Din kvælstofkvote kan derfor ikke blive negativ.

For at udregne hvor meget du skal korrigere dit kvælstofforbrug, skal du for hver jordtype gange antal hektar med kvælstofprognosens tal for jordtypen i kg N pr. ha. Kvælstofprognosen kan være positiv, negativ eller neutral. Hvis prognosen er negativ, oplyser du dette med et minustegn. Resultaterne lægges sammen, så du kan se, hvor meget du skal lægge til eller trække fra for at få din endelige kvælstofkvote. Du kan bruge side 2 af Skema A til indregning af kvælstofprognosen.

Laver du din gødningsplanlægning i Tast selv-service, vil korrektionen blive beregnet her, så snart prognosen foreligger. Hvis du har indsendt din gødningsplanlægning, inden prognosen foreligger, vil Landbrugs- og Fiskeristyrelsen genberegne din kvælstofkvote, således at den korrigerede kvote bliver fortrykt i dit gødningsregnskab.

2.4.3 Vildt- og bivenlige tiltag – udlæg af naturstriber

Du kan lave vildt- og bivenlige tiltag i marken ved at etablere naturstriber i form af eksempelvis insektvolde, bi- og vildtstriber og barjordsstriber, som beskrevet i "Vejledning om Direkte Arealstøtte 2017", der kan findes på <http://lfst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide/grundbetaling-og-groen-stoette/#c22730>. Disse tiltag skal ikke anmeldes særskilt i markplanen i Tast selv-service, og de skal heller ikke indtegnes separat på dit markkort.

Du skal dog være opmærksom på, at arealer med vildt- og bivenlige tiltag ikke har en kvælstofnorm, og arealet kan ikke anvendes som harmoniareal. I gødningsplanlægningen skal du derfor anføre hele markens areal inkl. striber, men du skal indskrive størrelsen af arealet med naturstriber som et fradragsareal i kolonnen fradragsarealer, inden der beregnes kvælstofkvote og harmoniareal for marken.

Eksempel 3: Ingen kvælstofnorm til vildt- og bivenlige tiltag i gødningsplanlægningen

I en 5 ha stor mark på JB 7 med vårhavre sås 6 m brede vildtstriber med en blanding af majs/honnin-gurt/marvkål/jordkokker. Vildtstriberne udgør 8 pct. af markens areal. I forhold til grundbetaling "tæller de som havre". Disse striber kan dog ikke medtages som areal med havre, når der skal beregnes N-kvote og harmoniareal i gødningsplanlægningen. For at trække den del af marken, der er tilsået med vildtstriber, ud af kvoteberegningen i forbindelse med gødningsplanlægning i Tast selv-service, skal man indskrive størrelsen af arealet med vildtstriber i kolonnen fradragsarealer.

Beregning: 5 ha vårhavre med afgrødekode 3, JB-nr. 7, har en norm på 118 kg N pr. ha. Da vildtstriberne udgør 8 pct. af arealet svarende til 0,4 ha, indskrives 0,4 ha i kolonnen fradragsarealer, inden der beregnes kvælstofkvote og harmoniareal.

2.4.4 Krav om 2 m bræmmer

Der er krav om 2 m bræmmer langs åbne naturlige vandløb og søer samt kunstige vandløb og søer, der er omfattet af en vandplan, jf. § 69 i vandløbsloven (Lovbekendtgørelse nr. 1579 af 8. december 2015). På 2 m bræmmer er der dyrknings- og gødskningsforbud, og arealerne indgår ikke i bedriftens harmoniareal.

Hvis du laver gødningsplanlægning i Tast selv-service, vil systemet automatisk fratrække bræmme-arealet i kolonnen "fradragsarealer".

2.4.5 Fosfor og kalium

Du *kan* oplyse behovet for fosfor på markniveau i gødningsplanlægningen. Du kan finde de retningsgivende normer ved standardudbytte for jordtype 2 + 4 og middel fosfortal (Pt. 2-4) i Tabel 1. Hvis du ønsker at planlægge kaliumbehovet, kan du finde retningsgivende normer ved standardudbytte for jordtype 2 + 4 og middel kalital (Kt. 8-11) i Tabel 1.

Hvis du laver gødningsplanlægning i Tast selv-service, vil systemet automatisk beregne fosforbehovet for hver enkelt mark.

2.4.6 Specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus-, og/eller juletræskulturer)

Hvis du har specialafgrøder, kan du lave din gødningsplanlægning i Tast selv-service eller i Skema A1 (specialafgrøder) bagerst i denne vejledning. Du kan bruge skemaet, hvis du kun dyrker afgrøderne i Tabel 2, og du i denne planperiode ikke bruger husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning eller anden organisk gødning. Forskellen mellem gødningsplanlægning for disse typer afgrøder i forhold til at bruge det almindelige Skema A er, at du finder din kvælstofnorm i Tabel 2, og at du skal oplyse, om du dyrker afgrøder i et åbent eller et lukket system.

2.4.7 Kvælstofnorm og -kvote: Særlige situationer

Hvis du har omsået, beregner du kvoten ud fra den afgrøde, du senest har sået.

For lukkede systemer er normen lig med den brugte mængde kvælstof. I gødningsplanlægningen skal du sætte kvælstofkvoten til det forventede forbrug af kvælstof pr. ha.

Hvis du dyrker kulturer, der ikke har en artsspecifik kvælstofnorm, kan du få tilladelse til at bruge en højere kvælstofnorm. Du skal lave en skriftlig ansøgning, hvor du dokumenterer, at du ud fra god dyrkningspraksis har behov for en højere kvælstofkvote end den, der står i fællesnormen.

2.5 Korrektioner af kvælstofnormer

Du *skal* korrigere din kvælstofskvote, hvis du har arealer, hvor du har indgået en aftale med et krav om nedsat tilførsel af gødning. Du *skal* også i visse tilfælde korrigere din kvælstofskvote, hvis du har visse MVJ-tilsagn (læs mere om dette i 2.5.1).

Du *kan* korrigere din kvælstofskvote, hvis du har forhøjede udbytter (læs mere om dette i afsnit 2.5.3).

I gødningsplanlægningen skal du markere dette i kolonnen "N- korrektion" i Gødningskvoteskemaet eller i kolonne 8 "Evt. N-korrektion" i Skema A. Du skal også skrive andre begrænsninger i kvælstofforbruget i denne kolonne, f.eks. begrænsninger i forbindelse med indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse (angivet med tal).

Du *kan* korrigere din kvælstofskvote, hvis du har forhøjede udbytter (læs mere om dette i afsnit 2.5.3).

Hvis du har arealer med tilsagn til Økologisk Arealtilskud, du søger om udbetaling af tilskud og din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du overholde betingelsen for tilførsel af maksimum 100 kg N pr. ha harmoniareal. Du skal udfylde og indsende skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast-selv efter du har indsendt din Fællesskema ansøgning. Felt E på siden Beregning af gødningskvote vil blive udfyldt når du indlæser din markplan fra Fællesskemaet, hvorefter din samlede kvælstofskvote automatisk bliver beregnet.

2.5.1 Miljø-, økologitilsagn eller andre aftaler

Hvis du har lavet en aftale med en offentlig myndighed eller har indgået et tilsagn om, at bestemte arealer skal have mindre kvælstof, er det den aftalte mængde, der er grundlaget for din kvælstofskvote på disse arealer. Der findes flere tilsagnstyper, hvor det ikke er tilladt at tilføre gødning udover den mængde, der afsættes af græssende dyr på arealerne. For andre tilsagn er det tilladt at tilføre en vis mængde kvælstof til arealet.

For den samme tilsagnstype kan der være forskel på reglerne for den maksimalt tilladte mængde tilførte kvælstof, om arealet må afgræsses og hvor mange dyr arealet maksimalt må afgræsses med. Dette afhænger af tilsagnstype og af, hvornår tilsagnet er givet. Du kan se reglerne om dette i dit tilsagn.¹Tilsagnene har forskellige begyndelsesår og dermed forskellige udløbsår.

Miljøordningerne omfatter:

- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 56, 57, 66 og 67)
- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) (tilsagnstype 4, 5, 7, 8, 9, 13 og 16)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55 samt 74-78)
- Opretholdelse af ændret afvanding (tilsagnstype 54 og 64)

Økologiordningerne omfatter:

- Omlægning til økologisk jordbrug (OM) (tilsagnstype 35)
- Økologisk Arealtilskud (tilsagnstype 36 og 37, kun hvis du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab)

Det er ikke alle tilskudsordninger, hvor der er et krav om udarbejdelse af gødningskvoteberegning og/eller gødningsregnskab.

I næste afsnit gennemgås hvordan du behandler de forskellige typer tilsagn i forbindelse med gødningsplanlægningen.

Tilsagn indgået i år 2002 og tidligere samt 2006 og senere

MVJ-tilsagn med begrænset kvælstofkvote (tilsagnstype 4 og 5)

Omfatter miljøordningerne

- Miljøvenlig drift af græs tilsagnstype 4 og 5, med krav om nedsat tilførsel af gødning

Der henvises til tilsagn indgået i 2002 og tidligere, hvor der i tilsagnet er bestemt en kvote for den totale mængde kvælstof, som du må tilføre et areal (se eksemplet nedenfor). Tilsagnstype 4 og tilsagnstype 5 er begge opdelt i to typer kvælstofreduktion alt efter, om der ikke må tildeles kvælstof (0 kg N), eller om der må tildeles en reduceret mængde kvælstof (max 80 kg Total N). Bemærk, at for tilsagnstype 4 lyder tilsagnet på maksimalt 80 kg total N, hvilket betyder, at der ikke kan indregnes en udnyttelsesprocent (også selvom der udbringes organisk gødning).

Eksempel 4: Korrektion ved MVJ-tilsagn - med mulighed for tilførsel af f.eks. maks. 50 kg total-N pr. ha (tilsagnstype 5)

MVJ-tilsagnet lyder på tildeling af maks. 50 kg total N/ha. Afgrødekoden er 253 (Miljøgræs, MVJ-tilsagn (80 N), omdrift) og JB-nr. 3, som har N-normen 80 kg N/ha. Korrektionen af kvælstofnormen bliver derfor: 80 kg N/ha – 50 kg N/ha = 30 kg N/ha. I korrektionskolonnen anføres "-30", som så fratrækkes afgrødens norm, der derfor ender på de tilladte 50 kg N/ha. Den husdyrgødning, der afsættes på marken ved græsning, kan fratrækkes i bedriftens normproduktion.

Miljøtilsagn uden kvælstofkvote

Omfatter miljøordningerne

- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 56, 57, 66 og 67)
- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) (tilsagnstype 4 (med krav om 0 kg N), 5 (med krav om 0 kg N), 7, 8 og 16 samt tilsagnstype 9 og 13 med udtagningsforpligtelse)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55 og 74-78)
- Opretholdelse af ændret afvanding (tilsagnstype 54 og 64)

¹ For nogle af 20-årige miljøtilsagn er det maksimale tilladte græsningstryk fastsat i dyreenheder. En dyreenhed (DE) defineret som i § 3, nr. 14 (jf. bilag 1, afsnit H) i bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 om erhvervmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med den affattelse, der var gældende den 1. januar 2017.

For disse tilsagn, hvor der ikke må tilføres gødning, vælger du en afgrødekode med en kvælstofnorm på 0 kg N pr. ha. For disse miljøtilsagn skal du derfor ikke korrigere kvælstofkvoten. Dette gælder også tilsagn med forbud mod tilførsel af gødning ud over den gødning, som græssende dyr efterlader på marken.

I gødningsregnskabet kan den mængde kvælstof, som dyrene afsætter på tilsagnsarealet, trækkes fra. Det gælder både ved afgræsning af tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder, som er med i Register for Gødningsregnskab, og hvis dyrene afgræsser tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder uden for registret.

Du kan læse nærmere om reglerne for afsætning af husdyrgødning på arealer med aftale eller tilsagn om 0 kg N/ha i afsnit 6.4.5, som omhandler gødningsregnskabet. I dette afsnit kan du også finde en samlet oversigt over kravene til afsætning af husdyrgødning.

MVJ-tilsagn indgået i perioden 2003–2005

MVJ-tilsagn (tilsagnstype 8, 9 og 13), hvor du i visse tilfælde skal korrigere gødningsnormen

Her kan der være tale om to forskellige kategorier af MVJ-tilsagn, hvor tilsagnstype 8, 9 og 13 kan høre under begge kategorier:

1. *Tilsagn med udtagningsforpligtelse:* På arealer med denne tilsagnstype er det ikke tilladt at afsætte husdyrgødning. I gødningsplanlægningen bruger du en afgrødekode, hvor kvælstofnormen er 0 kg N/ha, og du skal ikke korrigere kvælstofkvoten. Type 8 "Udtagning af græs uden for omdriften" og type 13 "Etablering af vådområder" med forpligtelse til udtagning hører under denne kategori.
2. *Tilsagn uden udtagningsforpligtelse med krav om 0 kg N/ha, men afsætning fra dyr på arealet er tilladt:* I gødningsplanlægningen for disse tilsagn **skal** du korrigere kvælstofkvoten, så denne er lig med afsat husdyrgødning ved afgræsning. Derfor skal du i Gødningsplanlægningen korrigere kvælstofnormen til = afsat husdyrgødning ved afgræsning i kolonne 8 (N-korrektion) i Skema A.
På disse arealer er det af betydning for dit gødningsregnskab om du er med i Register for Gødningsregnskab. Reglerne omkring angivelse om kvælstofmængde i gødningsregnskab finder du i afsnit 6.4.5. I dette afsnit finder du også en oversigt over kravene til afsætning af husdyrgødning.

Økologisk Arealtilskud

Hvis du ansøger om udbetaling af Økologisk Arealtilskud – basistilskud i Fællesskema 2018, og din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab (i løbet af planperioden 2017/2018), må du anvende maksimalt 100 kg udnyttet N/ha i gennemsnit for alle harmoniarealer på din bedrift herunder også eventuelle ikke-økologiske arealer².

Hvis du ansøger om Økologisk Arealtilskud – Tillæg for reduceret kvælstoftilførsel, må du anvende maksimalt 60 kg udnyttet N/ha i gennemsnit for alle harmoniarealer på din bedrift herunder også eventuelle ikke-økologiske arealer.

Du skal dokumentere, at du opfylder det nedsatte krav om kvælstoftilførsel. I Fællesskemaet på siden "Udbetaling af tilskud Miljø- og Økologitilsagn" markerer du i rubrik D eller E, at du opfylder kravet om maksimalt 100 kg eller 60 kg udnyttet kvælstof i gennemsnit pr. ha harmoniareal. Når du herefter udarbejder din gødningskvoteberegning, vil det fremgå i Rubrik E "Tilførsel af kvælstof (N)" på siden Markplan, hvor stor den maksimale kvælstofkvote er for hele din bedrift.

Du skal være opmærksom på, at bedriftens samlede kvælstofkvote kan blive reduceret yderligere til under 100 kg udnyttet N/ha harmoniareal. Det kan fx være, hvis du ikke har udlagt tilstrækkelige arealer med efterafgrøder, eller hvis den beregnede kvote i forhold til afgrødens kvælstofnorm er mindre end de 100 kg udnyttet N/ha harmoniareal.

---

² Kravet gælder for hele bedriften, også hvis din bedrift har tilladelse til samtidig drift af økologiske og ikke-økologiske arealer samt i de tilfælde, hvor dele af bedriften ikke er omlagt til økologisk jordbrugsproduktion.

Det vil altid være den mindste kvælstofkvote i gødningskvoteberegningen, der bliver overført til gødningsregnskab. Du skal altid opfylde kravene både i forhold til ordningen Økologisk Arealtilskud og i forhold til Register for Gødningsregnskab.

2.5.2 Økologiske producenter

For økologiske marker og marker, der er under omlægning, er det de økologiske regler, der gælder. Du må højst tilføje 170 kg totalkvælstof i gennemsnit pr. ha, også selvom den beregnede kvote er større. Hvis kvælstofkvoten derimod er mindre end 170 kg totalkvælstof pr. ha harmoniareal, må du kun bruge gødning svarende til denne mindre kvælstofkvote. De 170 kg N/ha er total N, og kvælstofkvoten er gjort op i udnyttet kvælstof, altså total kvælstof gange udnyttelseskrav.

Hvis du ikke udnytter din kvælstofkvote på disse marker, må du ikke bruge dette kvælstof på eventuelle ikke-økologiske marker. Du skal beregne bedriftens samlede kvælstofkvote uden at tage hensyn til, at du er økolog. Læs yderligere om reglerne for gødning i kapitel 8 og 11 i "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)".

2.5.3 Forventet højere udbytte

Du kan få en højere kvælstofnorm til en afgrøde, hvis du kan dokumentere, at du tidligere har høstet et forhøjet udbytte for afgrøden. Dvs. at dit høstudbytte de sidste 5 år i gennemsnit ligger højere end standardnormen i Tabel 1. Det forhøjede udbytte beregner du som et gennemsnit af de sidste 5 planperioders høstudbytte af afgrøden. Du skal have dyrket afgrøden i minimum 3 år.

Dokumentation

Hvis du kan dokumentere, at du har dyrket afgrøden i alle 5 planperioder, kan du udelade det højeste og det laveste høstudbytte ved beregningen. Hvis du mangler dokumentation for ét år, skal du regne det manglende års udbytte som det laveste og samtidig udelade året med det højeste udbytte. Har du kun dyrket afgrøden i tre år, skal alle tre år bruges ved beregningen. I din beregning kan du ikke medtage salg til andre tilmeldte jordbrugsvirksomheder og heller ikke afgrøder, der er brugt til opfodring af din egen husdyrbesætning.

Det forventede forhøjede udbytte for planperioden 2017/2018 skal du have fastlagt senest den 21. april 2018. Det betyder, at du kan komme til at mangle dokumentation for udbyttet i planperioden 2016/2017, hvis du først afsætter det på et senere tidspunkt. I sådanne tilfælde skal du udelade udbyttet af beregningen sammen med det højeste udbytte i de fire foregående planperioder. Dokumentationen for udbyttet skal være:

- Faktura på salg af hele afgrøden (opgjort i ren varevægt)
- Gødningsplaner med afgrødens areal

Hvis du bruger reglerne om forventet højere udbytte for en afgrøde, skal du udfylde Skema A2. I gødningsplanlægningen noterer du dette, hvor du indberetter korrektioner til kvælstofnormen for en mark. I Skema A afkrydses i feltet "Har forhøjet kvælstofnorm pga. forventet højere udbytter" (nederst på skemaet). I gødningsregnskabet udfyldes felt 401 "Er en eller flere afgrøder korrigeret for højere forventet udbytte".

Din korrigerede kvælstofnorm ved forventet højere udbytte

For at beregne din korrigerede kvælstofnorm, skal du finde korrektionsfaktoren for din afgrøde. Den står i Tabel 1, kolonne 15. Korrektionsfaktoren viser, hvor meget mere kvælstof pr. hektar, du må tilføje afgrøden, afhængigt af hvor mange hkg dit udbytte ligger over standardudbyttet pr. hektar. Den korrigerede norm skal du overføre til din gødningsplanlægning.

Eksempel 5: Korrektion ved forventet højere udbytte - havre på mark med JB-nr. 5					
År	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Udbytte hkg/ha	65	67	56	69	65

Jordbruger vælger at udelade det højeste og det laveste udbytte af beregningen. Dvs. at kun tre planperioder medregnes. Normer og korrektionsfaktorer findes i Tabel 1. I eksemplet er afgrødekode 3 (Vårhavre) og JB-nr. 5 benyttet.

Gennemsnit = $(65 + 67 + 65) \text{ hkg/ha} / 3 = 65,7 \text{ hkg/ha}$

Udbyttennorm = 57 hkg/ha (Forskel mellem udbyttennorm og gennemsnit: $65,7 - 57 = 8,7 \text{ hkg/ha}$)

Korrektionsfaktor = 1,5 kg N pr. hkg (Se kolonne 15 i Tabel 1)

Ekstra kvælstof = $8,7 \text{ hkg/ha} * 1,5 \text{ kg N pr. hkg} = 13,05 \text{ kg N/ha}$

Kvælstofnorm for havre = 114 kg N/ha

Forhøjet norm = $114 + 13,05 = 127,05 \text{ kg N/ha}$

Forpagning/køb og nystartet

Som forpagter eller nystartet kan du korrigerer for forhøjet udbytte for én eller flere afgrøder, hvis den tidligere ejer har dyrket afgrøden, og du har dokumentation herfor.

Har du dokumentation for et højere udbytte i fx vinterhvede fra tidligere år og forpagter et areal, hvor du sår vinterhvede, gælder reglerne om forhøjet udbytte også for dine forpagtede arealer.

2.6 Kvælstofnormer for græs

For at kunne anvende kvælstofnormen for de forskellige kategorier af græs, skal du beregne udnyttelsen af græsset ved afgræsning og/eller slæt. Det er et krav, at der skal være et bestemt antal græssende dyr pr. ha opgjort i storkreaturer (SK) eller tages et bestemt antal slæt (se Tabel 3, Oversigtstabellen). Du kan beregne græsningsstrykket ved hjælp af Hjælpekema C2 'Beregning af græsningsstryk', som du finder bagerst i vejledningen. Her kan du også beregne forholdet mellem kravet til antal SK og antal slæt. Du skal kunne dokumentere, at kravet bliver overholdt. Svin, fjerkræ, mink samt dyr, der ikke kommer på græs, kan ikke tages med i beregningen af græsningsstrykket. Se omregningstabel nedenunder for omregning til storkreaturer for heste og drøvtyggere.

Oversigt 1: Omregningstabel til storkreaturer (SK) for heste og drøvtyggere	
Dyretype	Antal SK
Kvæg over 2 år og heste over 6 måneder	1,0 SK
Kvæg fra måneder til 2 år	0,6 SK
Får og geder over 1 år	0,15 SK
Hjortedyr over 9 mdr.	0,15 SK

Hvis dyr, der tilhører en anden virksomhed, afgræsser dine marker, skal du kunne dokumentere dette med en gødningskvittering (se Skema B1 bagerst i denne vejledning), hvor den afsatte mængde husdyrgødning i kg N skal fremgå. Antal kg N oplyst i Skema B1 skal ganges med 2, da det antages, at græsningsperioden er 6 måneder.

Hvis du ikke selv opfodrer slætgræs, men afsætter græsset til en anden virksomhed, skal udnyttelsen dokumenteres ved salgsfakturaer. Ved salg af græs anvendes de i Tabel 4 nævnte standardforudsætninger til beregning af FE for hø- og wrapballer, med mindre der foreligger dokumentation for anden vægt eller indhold.

2.6.1 Udlæg og efterslæt

Du skal være opmærksom på, at udlæg og efterslæt også skal med i beregningen af græsningsarealet og dermed græsningsstrykket pr. ha. Hvis du tager slæt på udlæg og efterafgrøder, skal du beregne det korrigerede græsningsareal ud fra afgrødekategorien. Kravet til antallet af slæt står i Tabel 3, Oversigtstabellen, bagerst i vejledningen. Normudbytte fra Tabel 1 lægges til grund for Landbrugs- og Fiskeristyrelsens vurdering af dokumentation for udnyttelse af græs ved slæt.

2.6.2 Græs i omdrift

Dit græsareal er i omdrift, hvis det har været omlagt til en anden afgrøde inden for en femårs periode. Græsarealet er i omdrift, der omfattes af et miljøtilsagn, bevarer dog samme status frem til tilsagnsperiodens ophør. Du kan læse mere herom i Vejledning om direkte arealstøtte, som du finder på lfst.dk.

Du skal bruge normerne for græs i omdrift, afhængig af kløverprocent i græsset (se Tabel 1). Du skal kunne dokumentere udnyttelsen af græsset som beskrevet ovenfor. Der er flere kategorier af græs i omdrift (fx afgrødekoderne 260, 263 og 268). Udover krav til græsningstryk er afgrødekoderne opdelt efter normudbytte. Hvis du ikke kan dokumentere denne udnyttelse, kan du benytte afgrødekoden "Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver" (afgrødekode 264) eller "Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver" (afgrødekode 285). Hvis græsset ikke udnyttes, kan du *ikke* give afgrøden en kvælstofnorm.

2.6.3 Permanent græs

Du skal benytte normerne for permanent græs, hvis der har været græs på marken i mere end 5 år i træk. Det gælder, uanset om arealet omlægges med nyt græs. Afgrødekoderne for permanent græs er opdelt efter krav til græsningstryk og normudbytte. Der er flere kategorier af permanent græs, fx "Permanent græs, normalt udbytte" (afgrødekode 252) og "Permanent græs, uden kløver omlagt minimum hvert femte år" (afgrødekode 257). Dette kan have betydning, når du søger om grundbetaling. Læs derfor mere om dette i "Vejledning om Direkte Arealstøtte", som du kan finde på lfst.dk.

På særligt produktive permanente græsarealer, som ikke er omlagt indenfor de seneste 5 år, kan normen for permanent græs, under 50 pct. kløver (omlagt mindst hvert 5. år) anvendes, såfremt der kan dokumenteres et græsningsniveau svarende til kravet for denne norm eller et udbytte på over 4.000 FE/ha. Dokumentationen kan bestå af en foderplan med en opgørelse af det samlede antal producerede FE i grovfoder på virksomheden samt foderbehovet. Produktionen af FE skal opgøres ud fra udbyttensnormerne for alle de dyrkede og indkøbte grovfoderafgrøder, og foderbehovet skal beregnes efter et maksimalt foderforbrug i græsafgrøder på 4.800 FE pr. SK.

Eksempel 6: Hjælpekema til beregning af græsningstryk

Afgrødekategori	Græsareal i alt [Ha]	Korrektionsfaktor ved slæt				Korrigeret areal (Beregnes kol. 1 - 5)	Minimum antal græssende SK pr. ha	Minimum antal SK i alt (Beregnes kol. 6 × 7)
		Areal m. slæt [Ha]	Antal slæt i gns. på slætareal	Andel pr. slæt af samlet udbytte	Beregnet slæt-areal (Beregnes kol. 2x3x4)			
Kolonne:	1	2	3	4	5	6	7	8
Permanent græs, normalt udbyttensniveau (252)	40	26	1	0,50	13	27	XX	XX
Permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år (257)	90	90	3	0,33	90	0	XX	XX

En jordbruger har 40 ha permanent græs med normalt udbyttensniveau, hvor der tages ét slæt på 26 ha. Desuden har jordbrugeren 90 ha permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år, hvor der tages tre slæt. Skemaet udfyldes som vist ovenfor. Krav til minimum antal græssende storkreaturer i alt = XX SK

Dyreholdet, der går ude, omfatter 32 ammekøer (over 600 kg) og 20 kvier og stude (tung race). Ammekøerne er på virksomheden hele året, mens de 20 kvier og stude blev solgt efter et halvt år i planperioden, da de var seks mdr. Dvs. der var 10 årsdyr kvier og stude.

Beregning af antal storkreaturer (se omregningstabel i afsnit 2.6) = $(32/1 \text{ SK}) + (10/0,6 \text{ SK}) = 48,7 \text{ SK}$.

Derudover har jordbrugeren faktura for salg af slætgræs.

Dvs. at jordbruger kan benytte kvælstofnormerne for permanent græs med normalt udbyttensniveau (252), og permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år (257).

3. Brødhvedeordningen

Anvendelse af kvælstofnorm for brødhvede i planperioden 2017/2018 skal anmeldes i gødningsplanlægningen i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder senest 21. april 2018.

3.1 Betingelser

Før du kan benytte normen til brødhvede, skal du:

- anmelde brødhvedearealer i forbindelse med gødningsplanlægning ved at udfylde skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service. Arealerne skal oplyses med den gældende afgrødekode for brødhvede på siden "Markplan". Hvis du allerede har indsendt dit Fællesskema, kan du indlæse din markplan fra Fællesskemaet i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder
- indsende skemaet til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen senest 21. april 2018
- i mindst én af de to foregående planperioder (høst 2016 og 2017) på jordbrugsvirksomheden have dyrket en hvedesort, hvortil der i den pågældende planperiode kunne anvendes kvælstofnorm for brødhvede. Du skal kunne dokumentere, at du har overholdt kvalitetskravene til brødhvede (se oversigt 2). Hveden skal være leveret til en grovvare- eller møllervirksomhed med henblik på brødfremstilling
- have en kontrakt med en grovvare- eller møllervirksomhed om levering af hvede til brødfremstilling for planperioden 2017/2018 (høst 2018)

I kontrakten skal der være oplysninger om:

- dit navn, adresse og CVR-nr.
- navn, adresse og CVR-nr. på den grovvare- eller møllervirksomhed, der aftager brødhveden
- størrelsen af kontraktarealet (ha), hvedesort og den mængde hvede kontrakten omfatter
- kontrakt nr. på kontrakt med grovvare- eller møllervirksomhed
- den planperiode kontrakten omfatter og daterede underskrifter fra kontraktparterne

3.2 Dokumentation

Du skal have dokumentation for, at du i høsten 2016 eller 2017 har dyrket en brødhvedesort, hvor du overholdt kvalitetskravene til brødhvede. Hveden skal du have leveret til en grovvare- eller en møllervirksomhed til brug for fremstilling af brød. Udover hvedesorten skal du kunne dokumentere den leverede mængde, indholdet af protein, faldtallet og hektolitervægten. Dokumentationen for oplysningerne skal være en faktura, en kvittering eller lignende. Du skal gemme dokumentationen og kontrakten på din virksomhed i mindst 5 år.

Oversigt 2: Godkendte hvedesorter og kvalitetskrav til brødhvede

Vårhvede: Sorter som er optaget på EU's sortliste i planperioden¹

Vinterhvede: JB Asano, Blanding 3036, Creator, Elvis, Genius, Heroldo, JB, Jensen, KWS Dacanto, KWS Esko, KWS Montana, Pistoria, Skagen, Tuareg, Ure og SJ 9734005/Dante.

Krav til brødhvedens kvalitet er mindst (alle tre krav skal være opfyldt):

- Faldtal 275
- Hektoliter 77 kg
- Proteinindhold 11,5 pct.

¹ Link til EU's sortliste: http://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/plant_variety_catalogues_databases/search/public/index.cfm

3.3 Anmeldelse af arealer til brødhvede

Når du anvender norm til brødhvede, skal du anmelde de pågældende arealer i forbindelse med gødningsplanlægning ved at udfylde skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder. Arealerne skal oplyses med den gældende afgrødekode for brødhvede på siden "Markplan". Du skal **ikke** indsende dokumentation, men kun sende din anmeldelse af brødhvedearealer. Du kan indgive en anmeldelse i perioden 1. februar 2018 til og med den 21. april 2018.

3.4 Hvis du ikke udnytter brødhvedenormen eller overdrager arealer med brødhvedenorm

Hvis du ikke udnytter eller kun delvist udnytter de anmeldte arealer med brødhvedenorm, skal bedriftens kvælstofkvote reduceres tilsvarende, og du skal ajourføre din gødningsplan. I tilfælde af overdragelse af anmeldte brødhvedearealer, skal du give den nødvendige dokumentation videre til modtageren, og modtageren skal være indforstået med at overtage kontrakten.

3.5 Nyetablerede jordbrugere

Hvis du, som ny ejer eller bruger, har overtaget arealer, hvor der tidligere har været dyrket brødhvede, kan du bruge dokumentationen for brødhvede fra den tidligere bruger af jorden.

4. Harmoniregler

Harmonireglerne handler om, hvor meget husdyrgødning og anden organisk gødning du må udbringe på dine arealer hvert år. Reglerne findes i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Du skal overholde harmonireglerne, hvis du har et erhvervsmæssigt dyrehold, eller hvis du anvender eller opbevarer husdyrgødning, der svarer til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold.

Du har et erhvervsmæssigt dyrehold, hvis du har et dyrehold, som er større end angivet i oversigt 3, eller hvis du anvender eller opbevarer husdyrgødning svarende til en produktion fra et erhvervsmæssigt dyrehold.

Oversigt 3: Erhvervsmæssigt dyrehold

- 1) 2 køer med tilhørende kalve, 4 stykker andet kvæg, 4 heste med tilhørende føl, 2 søer med opfødning af maksimum 5 slagtesvin, 10 får med lam eller 10 geder med kid.
- 2) 30 stk. høns.
- 3) 4 voksne hunde med hvalpe under 18 uger.

Andre dyrehold af tilsvarende størrelse som de ovenfor nævnte og dyrehold bestående af 1 og 2 eller 1 og 3 kan også anses for at være et erhvervsmæssigt dyrehold.

I gødningsregnskabet opgøres, om dit forbrug af kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning overholder harmonikravet i forhold til størrelsen af dit harmoniareal.

Vejledning til opgørelse af harmoniarealet finder du i afsnit 6.3.1.

4.1 Harmonikrav

Harmonireglerne gælder for erhvervsmæssigt dyrehold, uanset om bedriften er registreret i Register for Gødningsregnskab eller ej.

Du skal på bedriftsniveau overholde en grænse for maksimal mængde total kg kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning pr. hektar harmoniareal (kg N/ha) pr. planperiode.

Du må højst udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode med mindre du lever op til kvægundtagelsen om 230 kg N/ha. Se nærmere i oversigt 4.

Oversigt 4: Harmonikravene	
Maks. tildeling pr. ha	Type af landbrugsbedrift
170 kg N	<p>Du må højst udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode, hvis du ikke er omfattet af kvægundtagelsen om 230 kg N/ha.</p> <p>Grænsen på 170 kg N/ha gælder uafhængigt af om gødningen stammer fra egen produktion, modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning.</p>
230 kg N	<p>Hvis du producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, og hvis du overholder betingelserne i tabel 9, så må du udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode.</p> <p>Husk, der skal ansøges om at anvende 230 kg N pr. ha pr. planperiode via Tast selv-service.</p> <p>Deltager du i en produktionsmæssig sammenhæng med en bedrift af denne type, er du også omfattet af harmonikravet.</p> <p>Kvægundtagelsen om 230 kg N/ha gælder ikke for økologer.</p>

Du skal være opmærksom på, at der gælder særlige regler, hvis du ansøger om udbetaling af Økologisk Arealtilskud.

4.2 Produktionsmæssig sammenhæng

Deltagelse i en produktionsmæssig sammenhæng betyder, at en landbrugsbedrift har indgået en skriftlig aftale med en eller flere bedrifter med kvæg om, at hovedparten af afgrøderne fra bedriftens arealer afsættes til disse bedrifter (afgrøder fra mere end 50 pct. af arealerne). Det er afgrøden (foderafgrøder og korn), der skal afsættes og ikke halmen.

Man indberetter, at man indgår i produktionsmæssig sammenhæng ved at sætte x i felt 406 i gødningsregnskabet.

Hvis landbrugsbedriften, der deltager i produktionsmæssig sammenhæng, vil anvende op til 230 kg N/ha skal begge bedrifter kunne dokumentere, at betingelserne i Tabel 9 overholdes.

4.3 Kvægundtagelsen om 230 kg N pr. ha

Hvis din landbrugsbedrift producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, kan du benytte kvægundtagelsen (du kan udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 230 kg N pr. ha), hvis du kan dokumentere, at betingelserne i Tabel 9 er opfyldt. Hvad angår det tilsvarende krydsoverensstemmelseskrav 1.22, går kravet om de 230 kg N pr. ha alene på begrænsning af udbringning af husdyrgødning og afgasset vegetabilisk biomasse og dermed ikke på kvælstofindhold i udbragt affald jævnfør krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag 1. Alle punkterne i Tabel 9 refererer til hele bedriften, og alle betingelserne skal være opfyldt³. Betingelserne fremgår af Tabel 9 og bliver gennemgået her:

4.3.1 Betingelse 1: Dyrkning af 80 pct. afgrøder med et højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson

Reglen om, at 80 pct. eller mere af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning skal dyrkes med roer, græsudlæg, græs eller græs efterafgrøder, skal være overholdt i efteråret og vinteren efter den planperiode, hvor land-

³ Se dog betingelse nr. 10

brugsvirksomheden benytter sig af kvægundtagelsesbestemmelsen. Hvis du ansøger om at anvende kvægundtagelsen i planperioden 2017/2018, skal reglen være overholdt således, at du kan se af gødningsplanen 2017/2018, at der er etableret græs, roer og græsudlæg i planperioden og græsefterafgrøder i efteråret 2018, der tilsammen opfylder reglen om 80 pct. roer, græsudlæg, græs eller græsefterafgrøder. Arealet med de 80 % skal være et harmoniareal.

Overgangsordning for planperioden 2016/2017

Hvis du i 2017 har ansøgt om at anvende kvægundtagelsen i planperioden 2016/2017, og hvis du har sået vintersæd eller vinterraps på mere end 20 pct., men mindre end 30 pct. af dit harmoniareal, så kan du senest den 31. august 2017 etablere flere græsefterafgrøder. Det kan du gøre på den del af harmoniarealet, der svarer til forskellen mellem den del af harmoniarealet, der er på mere end 20 pct., og hvor du har sået vintersæd eller vinterraps på, og så de maksimale 20 pct., hvor du kan så vintersæd eller vinterraps på. Den del af dit harmoniareal, hvor du indtil 31. august 2017 kan etablere flere græsefterafgrøder på, kan ikke overstige 10 pct. af harmoniarealet.

4.3.2 Betingelse 2: Definition af roer, græs, græsefterafgrøder og græsudlæg

Roer: Roer skal være foderroer. Sukkerroer kan ikke indgå.

Græs: Permanente græsarealer eller græs i omdrift. Græs omfatter også græsmarker med kløver eller lucerne, hvor græs udgør minimum 50 pct.

Græsudlæg: Ved græsudlæg forstås græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. Græsudlæg må også indeholde op til 50 pct. kløver eller lucerne.

Græsefterafgrøder: Rent græs sået før eller efter høst, dog senest den 1. august.

Etableringen af græsefterafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper for at opnå en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Dvs. at du som jordbruger skal etablere en dækkende græsefterafgrøde.

4.3.3 Betingelse 3: Erklæring om udbringning af husdyrgødning

Der skal foreligge en dateret og underskrevet erklæring om, at græsarealer (permanent græs og græs i omdrift, ikke efterafgrøder) ikke tilføres husdyrgødning i perioden 31. august til 1. marts, hvis de pløjes i samme planperiode.

Du skal med dateret underskrift vise, at du for planperioden 2017/2018 er indforstået med punkt 3 i Tabel 9. Det gør du ved at sætte kryds i felt 407 i gødningsregnskabet. Når gødningsregnskabet dateres og underskrives eller indsendes via Landbrugsindberetning.dk, vil dette kryds svare til en erklæring.

Oversigt 5: Krav til dokumentation, hvis de særlige regler om 230 kg N pr. ha for kvægbrug benyttes	
Dokumentation	Betingelse i Tabel 9
Gødningsplan, se mere under pkt. 6.3.9	Pkt. 1, 6, 9
Erklæring om udbringning af husdyrgødning – dateret og underskrevet gødningsregnskab, med kryds i felt 407	Pkt. 3
Ansøgning ved afkrydsning i Tast selv-service i skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder"	Pkt. 8
Jordprøver – analyseresultater for indhold af fosfor og kvælstof	Pkt. 7
Ajourført gødningsplan	Pkt. 10

4.3.4 Betingelse 4: Pløjning og nedvisning

Pløjning

Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end tre uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson. Jordbehandling svarende til pløjning er ikke tilladt, f.eks. sidestilles fræsning eller gentagne harvninger i en dybde af 10-15 cm med pløjning.

Nedvisning

Der er ingen regler for, hvornår græsmarker i omdrift må nedvisnes. Det er f.eks. tilladt at nedvisne en græsmark i omdrift den 1. september og efterfølgende så vinterhvede direkte. Vær opmærksom på at opfylde kravet om 80 pct. græs, græsefterafgrøde, græsudlæg eller roer om efteråret.

4.3.5 Betingelse 5: Pløjning og nedvisning af græsudlæg og græsefterafgrøder

Pløjning

Græsudlæg og græsefterafgrøder må tidligst nedpløjes 1. marts efter den planperiode, hvor arealet indgik i opfyldelsen af 80 pct. grovfoder. Jordbehandling svarende til pløjning er ikke tilladt, f.eks. sidestilles fræsning eller gentagne harvninger i en dybde af 10-15 cm med pløjning.

Nedvisning

Vær opmærksom på, at græsudlæg og græsefterafgrøder tidligst må nedvisnes 1. marts.

Oversigt 6: Tidspunkter for nedvisning og nedpløjning af græs i omdrift, græsefterafgrøder og permanent græs i planperioden 2017/2018 (1. august 2017 – 31. juli 2018) samt samspil mellem pløjetidspunkter og udbringning af husdyrgødning.				
	Nedvisning	Nedpløjning	Samspil mellem pløjetidspunkter og udbringning af husdyrgødning inkl. den mængde, som bliver afsat under afgræsning	
			Forud for pløjning i samme planperiode	Til blivende græsmarker
Græs i omdrift	Ingen særlige krav	Tilladt fra 1/3 2019 – 1/6-2019	Udbringning af husdyrgødning og afgræsning er ikke tilladt fra 31/8-2018 – 1/3-2019*	Alm. regler
Græsudlæg i korn eller majs og græsefterafgrøde som indgår i de 80%	Tilladt efter 1/3-2019	Tilladt efter 1/3-2019	Alm. Regler	Alm. regler
Permanent græs**	Ingen særlige krav	Følger de generelle gødskningsregler (kapitel 8)	Udbringning af husdyrgødning og afgræsning er ikke tilladt fra 31/8-2018 – 1/3-2019	Alm. regler

*Dette betyder, fx at hvis en 2. års kløvergræsmark er blevet afgræsset i september eller senere i 2018, må den ikke nedpløjes før 1/3 2020, dvs. den skal ligge som en 3. års græsmark i 2019.

**Permanent græs defineres i denne sammenhæng som græsarealer, der henligger i mindst 5 år.

4.3.6 Betingelse 6: Ingen bælgssæd

Det er kun tilladt at dyrke kløvergræs med under 50 pct. kløver eller lucernegræs med under 50 pct. lucerne i græsset. Desuden er det tilladt at dyrke byg-ærte grønkorn eller helsæd, forudsat at der er udlæg af rent græs. Der må ikke være udlæg af kløvergræs eller lucernegræs i byg-ærteblandinger. Andre bælgplanter er ikke tilladt, heller ikke i kombination med græs.

4.3.7 Betingelse 7: Jordprøver

Prøveudtagning

Hvis du benytter harmonikravet på 230 kg N pr. ha, skal du mindst hvert 4. år udtage en jordprøve af pløjelaget for hver 5 ha af det areal, der er i omdrift, og som kvægbruget har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne tages. Det betyder, at hvis bedriften f.eks. har 104 ha omdriftsarealer, så skal der mindst udtages 20 jordprøver – nogle prøver må godt dække seks ha og andre tre ha afhængigt af markstørrelsen, men prøverne skal fordeles på arealet, så de er udtaget fagligt korrekt. Husk at notere datoen for prøvetagningen.

Der er ikke stillet krav om, hvem der kan udtage jordprøverne, eller hvor analyserne skal foretages henne, men prøverne bør udtages af en virksomhed med erfaring og ekspertise på området. Virksomheden skal garantere forskriftsmæssig prøveudtagning.

Analyse

Jordprøven skal analyseres for indhold af fosfor og kvælstof. Indhold af fosfor oplyses som fosfortallet Pt, og indhold af kvælstof angives enten som kg totalkvælstof pr. ha eller som kg N-min kvælstof pr. ha. Analyseresultaterne skal du opbevare på bedriften og vise ved eventuel kontrol.

Der skal foreligge dateret dokumentation af, at analyserne er udført korrekt og rettidigt, f.eks. jordanalysekort påført udtagingsdato.

Der er ikke sat en maksimumsgrænse for analyseværdierne, eller hvordan de skal benyttes i gødningsplanlægningen.

Der må maksimalt være 4 år mellem jordprøveudtagningen, selvom bedriften f.eks. er blevet handlet eller gået fra et I/S til en enkeltmandsvirksomhed, hvis ny ejer viderefører kvægundtagelsesbestemmelsen.

4.3.8 Betingelse 8: Oplysningspligt

Når du benytter kvægundtagelsesbestemmelsen, er der krav om, at du senest i forbindelse med ansøgningsfrist for grundbetaling indberetter, at bedriften i indeværende planperiode udbringer en husdyrgødningsmængde og en mængde anden organisk gødning svarende til højst 230 kg N pr. ha.

Oplysningen indsendes via Tast selv-service sammen med skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder" ved at krydse af i punkt "c" på siden "Beregning af gødningskvote".

4.3.9 Betingelse 9: Krav til gødningsplanlægning

Der er krav om, at den del af kvægbrugets gødningsplan, som følger af gødskningsreglernes generelle krav (kapitel 2), skal indberettes i forbindelse med ansøgning om grundbetaling. Der er desuden krav til gødningsplanens indhold, hvilket fremgår af oversigt 7.

Oversigt 7: Krav til gødningsplanlægning for et undtagelsesbrug
Oplysninger der skal indberettes senest den 21. april 2018
Gødskningsreglernes generelle krav til gødningsplanlægning skal indberettes via Tast selv-service ved at indsende skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder", hvor siderne "Markplan" og "Beregning af Gødningskvote" er udfyldt. Se også kapitel 2.
Oplysninger der skal foreligge på bedriften senest den 21. april 2018
En skitse der viser de enkelte markers beliggenhed: Opfyldes ved udarbejdelse af markkort i forbindelse med ansøgning om grundbetaling.
Oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer, samt en beregning af det fosfor, dyrene på bedriften producerer: Kravet kan opfyldes ved at udfylde skema A3 eller et lignende skema og skal opgøres ifølge tabel 5 "Normer for husdyrgødning".
Opbevaringskapaciteten for gødning skal fremgå af gødningsplanen.
Oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark: Markernes forventede fosforbehov som angivet i tabel 1 "Normer for landbrugsafgrøder" udfyldes automatisk ved indsendelse af skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder" via Tast selv-service.
Der skal foreligge en markplan, der viser den beregnede mængde af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning for hver mark, samt angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og handelsgødning: Markblade fra landbrugets gødningsplanlægningsværktøjer.
En beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning skal fremgå af gødningsplanen og skal indberettes i gødningsregnskabet punkt 3.3.
Oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften, skal fremgå af gødningsplanen og skal indberettes i gødningsregnskabet punkt 3.2. Kvittering for overførsel af husdyrgødning skal indberettes sammen med gødningsregnskabet.

4.3.10 Betingelse 10: Krav om ajourføring

Gødningsplanen skal revideres senest syv dage efter hver ændring. Konkret betyder dette, at før du kan anvende gødningsplanen som dokumentation for ændringer, skal du ajourføre din gødningsplan i løbet af planperioden, så den svarer til de faktiske forhold. Vær opmærksom på at gemme den oprindelige gødningsplan, som viser, at gødningsplanlægningen er udført inden for fristen. Har du lavet gødningsplanlægningen i et markprogram, så print den ud og gem den.

4.3.11 Udtrædelse af ordningen kræver afviklingsperiode

Hvis du træder ud af ordningen (f.eks. hvis du får mere jord eller færre dyr den 10. august), så skal reglerne for kvægundtagelsen overholdes det følgende efterår og vinter, og græsmarker i om drift må tidligst nedpløjes 1. marts. Først herefter vil du være løst af kravene.

Græsarealer, der overdrages efter den 1. august, må tidligst opløjes 1. marts. Det er sælger/bortforpagter, der har ansvaret for korrekt etablering og opretholdelse af græsarealet indtil 1. marts.

Det understreges, at de generelle regler mht. jordbehandling også skal overholdes.

4.4 Opgørelse af harmoniforhold

Du kan i afsnit 9 i gødningsregnskabet se en opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning. I felt 716 kan du se, hvor mange kg N du har udbragt i husdyrgødning og anden organisk gødning, og i felt 717 kan du se, hvor mange kg N i husdyrgødning og anden organisk gødning du har udbragt pr. ha harmoniareal.

Når du har ansøgt om at anvende det særlige harmonikrav på 230 kg N pr. ha for kvægbrug, så er felt 403 forudfyldt fra skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service. Du skal sætte kryds i felt 407 for at markere, at du har overholdt betingelserne i bilag 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsen. De 10 betingelser er beskrevet i afsnit 4.3.1-4.3.10.

Du skal sætte kryds i felt 406, hvis din bedrift deltog i en produktionsmæssig sammenhæng med en anden bedrift. Produktionsmæssig sammenhæng er beskrevet i afsnit 4.2.

Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning

Udbragt kg N i husdyrgødning og anden organisk gødning (Felt 308 + 804)	Kg N	716
Udbragt antal kg N fra husdyrgødning og anden organisk gødning pr. ha harmoniareal (Felt 716 / felt 106)	Kg N/ha harmonia..	717
Det særlige harmonikrav på 230 kg N/ha for kvægbrug blev anvendt i planperioden 2017/2018	☐	403
Har du overholdt bestemmelserne i bilag 2 til husdyrgødningsbekendtgørelsen? (Sæt kryds hvis Ja)	☐	407
Indgik din virksomhed i produktionsmæssig sammenhæng i 2017/2018? (Sæt kryds hvis Ja)	☐	406

4.5 Græssende dyr

Gødning afsat af græssende dyr skal du medtage som udbragt (er inkluderet i normproduktionen, hvor udgangspunktet er den valgte staldtype). Kg N og P i den gødning, som dyrene afsætter på marken, kan du fratække i det samlede forbrug af husdyrgødning, hvis:

- Dyrene afgræsser et areal, som du ikke kan medregne til harmoniarealet, fx et fredet område, der ikke må gødskes, eller et MVJ 0-areal.
- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der ikke kan medregnes til harmoniarealet, jf. ovenstående (dokumenteret ved en græsningsaftale).
- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der kan og må gødskes (dokumenteret med gødningskvittering).

Du kan læse mere om ovenstående betingelser og aftaler i afsnit 2.5.1.

Du kan kun fratække kg N og P i gødningen for den periode, hvor dyrene går på græs. Du kan ikke fratække N og P i gødningen, hvis dyrene afgræsser dine egne arealer, som kan og må gødskes, da disse arealer indgår i opgørelsen af harmoniarealet.

4.6 Dokumentation - gødningskvitteringer

Hvis du afsætter husdyrgødning for at overholde harmonikravet, skal dette dokumenteres med underskrevne gødningskvitteringer, som skal forefindes på bedriften. I gødningskvitteringerne skal mængderne af kvælstof svare til din bedrifts produktionsform (ikke modtagers).

4.7 Forpagtningsaftaler

Forpagtningsaftaler, der er nødvendige for at overholde harmonikravet, skal være skriftlige og indeholde oplysninger om:

- De forpagtede arealers størrelse.

- Parternes navne, adresser, CVR-nr. (eller evt. CPR-nr.).
- Gyldighedsperiodens startdato, slutdato eller opsigelsesvarsel samt den dato, aftalen er indgået.

5. Fosforlofter og fosforarealkrav

Fra planperioden 2017/2018 indføres der regler om, hvor meget fosfor fra gødning, der må udbringes på harmoniarealerne. Fosforreguleringen omfatter både husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning, og der fastsættes forskellige fosforlofter for de forskellige typer af gødning.

Med den nye fosforregulering introduceres dermed også et såkaldt fosforarealkrav for den enkelte virksomhed. Fosforarealkravet er det harmoniareal, din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor. Din virksomheds fosforarealkrav er afhængig af, hvilke typer og mængder af gødning du udbringer på din virksomhed. Se definitioner af de forskellige nye begreber i Oversigt 8 nedenfor.

Oversigt 8: Definition af begreber i fosforreguleringen	
Begreb	Definition
Gødningens fosforloft	Den maksimale mængde fosfor i kg P pr. ha., der må udbringes pr. ha harmoniareal for de forskellige typer af gødning
Virksomhedens fosforloft	Et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for virksomhedens producerede og modtagne mængder af organisk gødning
Fosforarealkrav	Det harmoniareal din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor

I nedenstående tabel kan du se, fosforlofterne for de forskellige typer af gødning for planperioden 2017/2018.

Oversigt 9: Fosforlofter for gødning i planperioden 2017/2018	
Gødningstype	Fosforloft
Husdyrgødning fra fjerkræ og kødædende pelsdyr	43 kg P/ha
Husdyrgødning fra slagtesvin	39 kg P/ha
Husdyrgødning fra søer og smågrise	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug	30 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug omfattet af kvægundtagelsen (230 kg N/ha)	35 kg P/ha
Anden organisk gødning	30 kg P/ha
Handelsgødning	30 kg P/ha

5.1 Din virksomheds fosforloft

For din virksomhed skal der fastsættes et fosforloft for dels den anvendte husdyrgødning og anden organisk gødning, dels et fosforloft for den anvendte handelsgødning. Begge fosforlofter vil indgå i beregningen af din virksomheds fosforarealkrav.

De typer gødning du producerer og modtager på din virksomhed vil danne grundlag for din virksomheds fosforloft. Producerer og modtager du flere forskellige typer gødning, vil fosforloftet blive beregnet som et vægtet gennemsnit af fosforloftet for de forskellige typer organisk gødning. Fosforloftet for handelsgødning angives separat og har et loft på 30 kg P/ha.

Både din virksomheds fosforloft for husdyrgødning og anden organisk gødning og fosforloftet for handelsgødning kan korrigeres ved lave fosfortal på din virksomheds harmoniarealer. Læs nærmere herom i afsnit 5.4.

Eksempel 7: Beregning af din virksomheds fosforloft

Hvis du fx producerer 6.000 kg P i husdyrgødning fra slagtesvin (fosforloft på 39 kg P/ha) og modtager 2.000 kg P i husdyrgødning fra en anden bedrift med søer og smågrise (fosforloft på 35 kg/P), så vil din virksomheds fosforloft blive beregnet således:

$$((6.000 / 8.000) \times 39) \text{ kg P/ha} + ((2.000 / 8.000) \times 35) \text{ kg P/ha} = \underline{38 \text{ kg P/ha}}$$

Med ovenstående beregning må du altså udbringe 38 kg fosfor pr. ha fra organisk gødning på dit harmoniareal.

5.2 Sådan beregnes din virksomheds fosforarealkrav

Dit fosforarealkrav er det harmoniareal, du som minimum skal have til rådighed i forhold til den mængde fosfor du har udbragt.

Fosforarealkrav for henholdsvis organisk gødning og handelsgødning udregnes separat, som beskrevet nedenfor, hvorefter de lægges sammen til et samlet fosforarealkrav for din virksomhed.

Oversigt 10: Beregning af din virksomheds fosforarealkrav

Kg fosfor i organisk gødning du har udbragt på dine harmoniarealer i planperioden divideret med din virksomheds fosforloft eventuelt korrigeret for lave P-tal

+

Kg fosfor i handelsgødning du har udbragt på dine harmoniarealer i planperioden divideret med fosforloftet for handelsgødning (30 kg P/ha eventuelt korrigeret for lave P-tal).

=

Din virksomheds fosforarealkrav

Din virksomheds fosforarealkrav må ikke overstige dit harmoniareal.

Eksempel 8: Beregning af din virksomheds fosforarealkrav

Du producerer selv 2.000 kg P i organisk gødning og modtager 1.000 kg P i organisk gødning, og din virksomhed har et fosforloft på 37,3 kg P/ha. Vil du udbringe det hele på din virksomheds harmoniareal, så kræver det, at du har et harmoniareal på minimum 80,4 ha (3.000 kg P / 37,3 kg P/ha).

Dertil har du udbragt 800 kg fosfor i handelsgødning på dine harmoniarealer, og det vil kræve et areal på (800 kg P / 30 kg P/ha) = 26,7 ha

I alt vil din anvendte mængde gødning kræve et harmoniareal på (80,4 ha + 26,7 ha) = 107,1 ha

På landbrugsindberetning.dk vil du kunne finde et beregningsværktøj, som du ud fra dit forventede forbrug af gødning kan anvende til at beregne din virksomheds fosforloft og fosforarealkrav inden indberetning af gødningsregnskabet, så du kan planlægge anvendelsen af din gødning for planperioden.

5.3 Særligt for fosfor forbrugt i handelsgødning

Den udbragte fosfor i handelsgødning på harmoniarealerne beregnes som forbruget af fosfor i handelsgødning udbragt på alle af din virksomheds arealer, men fratrukket den mængde fosfor, som er udbragt på arealer, som ikke er harmoniarealer, men som dyrkes med afgrøder omfattet af en kvælstofnorm eller en retningsvisende norm for fosfor og kalium. Det antages i den forbindelse, at den forbrugte mængde fosfor i handelsgødning er fordelt ensartet på hele arealet.

For handelsgødning, der er anvendt i drivhuse, planteskoler, lukkede systemer, planteskolekulturer og containerpladser med frugtbuske, vedplanter o.lign., gælder særlige regler, således, at der fratrækkes en mængde svarende til den retningsgivende gødningsnorm for disse arealer, når forbruget af handelsgødning på harmoniarealerne beregnes.

5.4 Forøgelse af fosforloftet ved lave fosfortal

Hvis din virksomheds harmoniarealer i gennemsnit har lave fosfortal (Pt), kan du få et tillæg til din virksomheds fosforloft. Dette gælder både for fosforloftet for den organiske gødning og for handelsgødning. Jo lavere fosfortal, jo større tillæg, dog maksimalt 14 kg P/ha og din virksomheds fosforloft må ikke overstige 45 kg P/ha. Tillægget beregnes på baggrund af bedriftens vægtede gennemsnitlige fosfortal ved anvendelse af samtlige af virksomhedens jordprøver fra den seneste prøvetagning efter den markopdeling, som anvendes i forbindelse med beregning af virksomhedens kvælstofkvote.

Du skal kunne fremvise dokumentation for dine markers fosfortal ved kontrol, og følgende betingelser skal være opfyldt, for at kunne få et tillæg til din virksomheds fosforloft:

- Du har fosfortal for samtlige af din virksomheds harmoniarealer (dog ikke arealer med JB-nr. 11 og 12)
- Din virksomheds fosfortal er resultatet af prøver, som er under 5 år gamle
- Du har fosfortal for minimum hver 5. hektar for hver mark, som indgår i dit harmoniareal
- På bedrifter med JB-nr. 11 eller 12 korrigeres forøgelsen af fosforloftet med en faktor svarende til den andel af virksomhedens harmoniarealer, der er klassificeret som JB-nr. 11 eller 12.

I tabellen nedenfor kan du se, hvor meget du kan lægge til din virksomheds fosfortal, i forhold til hvor lavt det gennemsnitlige fosfortal for din virksomheds marker er.

Oversigt 11: Tillæg til virksomhedens fosforloft	
Gennemsnitligt fosfortal (Pt)	Tillæg til virksomhedens fosforloft
4,0 - 3,5	+ 1 kg P/ha
3,49 - 3,0	+ 2 kg P/ha
2,99 - 2,75	+ 4 kg P/ha
2,74 - 2,50	+ 6 kg P/ha
2,49 - 2,25	+ 8 kg P/ha
2,24 - 2,00	+ 10 kg P/ha
1,99 - 1,75	+ 12 kg P/ha
Under 1,75	+ 14 kg P/ha

5.5 Særlige regler for undtagelsesbrug

For kvægbrug som overholder særlige betingelser jf. afsnit 4.3 (såkaldte undtagelsesbrug) gælder særlige forhold vedrørende fosfor. For disse brug er fosforloftet 35 kg P/ha. Det vil sige, at selvom du modtager organisk gødning med et andet fosforloft, så fastholder virksomheden fosforloftet på de 35 kg P/ha.

Modtager et undtagelsesbrug organisk gødning fra andre virksomheder, som ikke er omfattet af reglerne for undtagelsesbrug eller ikke er et fælles biogasanlæg, så må det dog ikke udgøre mere, end hvad der svarer til 50 % af den mængde fosfor, som er produceret på bedriften, hvis fosforloftet på 35 kg P/ha skal gælde for bedriften.

5.6 Ved overførsel af gødning

Når du overfører gødning til en anden virksomhed, skal din virksomheds fosforloft og den totale mængde fosfor i den gødning du overfører fremgå af overførselsaftalen (skema B1). Din virksomheds fosforloft vil dermed indgå i beregningen af fosforloftet for den virksomhed, som modtager din gødning. Ved overførsler af gødning skal du anvende fosforloftet for din virksomhed uden eventuel korrektion for lave fosfortal.

Hvis du på det tidspunkt, hvor du indgår en aftale med en anden virksomhed om overførsel af gødning, ikke kender fosforloftet for din virksomhed, skal du angive det fosforloft, du forventer din virksomhed har ved planperiodens afslutning. Afvigelsen mellem det forventede fosforloft og din virksomheds endelige fosforloft må ikke overstige 1 kg P/ha. Hvis afvigelsen overstiger 1 kg P/ha skal det endelige fosforloft påføres en revideret aftale om overførsel af gødningen (skema B1). Den mængde fosfor, du har overført til en anden virksomhed, kan du trække fra i dit fosforregnskab.

Se de særlige regler der gælder for beregningen af fosforloftet for virksomheder, der afsætter gødning til og modtager afgasset biomasse fra fælles biogasanlæg i kapitel 10.

6. Gødningsregnskab

6.1 Indberetning af gødningsregnskab

Når planperioden 2017/2018 er slut, skal du lave en opgørelse over, hvor meget kvælstof og fosfor du har brugt på din virksomhed. Det skal derudover fremgå, om du har overholdt reglerne om harmoni og plantedække. Oplysningerne skal indberettes i din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen indkalder dit gødningsregnskab for planperioden 2017/2018 i oktober 2018. På indkaldelsen kan du se din virksomheds CVR-nr. og adgangskoden, som du skal bruge, når du indberetter din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Gødningsregnskabet skal indberettes senest den 1. april 2019.

Når du indberetter dit gødningsregnskab, er det muligt at bruge regneværktøjer til at beregne gødningsproduktion m.v. Når du har indberettet gødningsregnskabet, kan du udskrive en kvittering for indberetning. De oplysninger, du indtaster i 'Husdyrindberetningen', overføres, så de kan bruges i gødningsregnskabet med det samme. Hvis du har lavet dit gødningsregnskab i planlægningsprogrammerne DLBR Mark-Online eller Næsgaard Mark, er det muligt at uploade det til www.landbrugsindberetning.dk.

De oplysninger, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har om din virksomhed, vil være forudfyldt i gødningsregnskabet. Husk altid at tjekke, om de forudfyldte oplysninger er korrekte. De forudfyldte oplysninger *kan* være:

- Kvælstofkvoten (hvis du har udfyldt og indsendt din gødningskvoteberegning i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service)
- Træk i kvoten som følge af manglende efterafgrøder
- Areal og harmoniareal (fra Fællesskemaet)
- Samlet indkøb af handelsgødning og anden organisk gødning, fratrukket videresalg (fra din leverandør eller din egen indberetning)
- Startlager af forskellige gødningstyper (fra slutlager i forrige planperiode 2016/2017)
- Modtaget afgasset biomasse/forarbejdet husdyrgødning (indberettet af biogasanlæg/forarbejdningsanlæg)
- Kvægoplysninger: Beregnet antal producerede dyr og årsdyr i planperioden (fra Dansk Kvæg)
- Modtaget husdyrgødning fra andre virksomheder. Vær opmærksom på at de modtagne mængder kun er fortrykt, hvis virksomheden som afsætter husdyrgødning til dig allerede har indberettet sit gødningsregnskab på tidspunktet for din indberetning.

Oversigt 12: Afhængigt af hvilken type virksomhed du har, skal du indberette forskellige oplysninger i gødningsregnskabet

Blok		Husdyrbrug	Planteavler (der modtager husdyrgødning)	Planteavler (der ikke modtager husdyrgødning)
1	Areal	X	X	X
2, 3	Forbrug af husdyrgødning/forarbejdet husdyrgødning	X	X	
4, 5, 6	Forbrug af handelsgødning og anden organisk gødning	X	X	X
7	Træk i kvoten pga. efterafgrøder	X	X	X
7	Forskel mellem kvælstofkvote og forbrug	X	X	X
9, 11	Harmoniforhold	X	X	
10,11	Forskel mellem fosforarealkrav og forbrug	X	X	X

Bemærk, at du selv er ansvarlig for, at gødningsregnskabet er korrekt udfyldt, og at du kan dokumentere oplysningerne.

I de følgende afsnit gennemgås gødningsregnskabet skridt for skridt, som det vises på www.landbrugsindberetning.dk

6.2 Beregning af normproduktion

Hvis du har haft husdyr i planperioden, skal du ved indberetning af gødningsregnskabet på www.landbrugsindberetning.dk udfylde oplysninger under "Rediger besætninger", hvilket svarer til Skema A3 i denne vejledning. Ved indberetning skal du indtaste oplysninger om dine dyr m.m., herefter får du automatisk beregnet din normproduktion (husdyrgødningsproduktion), som automatisk overføres til dit gødningsregnskab.

Din produktion af husdyrgødning afhænger af din virksomheds dyretyper, antallet af dyr (årsdyr eller producerede dyr), staldsystemer og eventuelle korrektioner.

6.2.1 Korrektioner

Hvis forudsætningerne for din produktion afviger fra standarden i Tabel 6, skal du korrigere din husdyrgødningsproduktion. Det skal du fx gøre, hvis dine slagtesvin i gennemsnit vejer mere end de 107 kg (levende vægt) ved slagting, der er angivet som afgangsvægt for slagtesvin i Tabel 6. Har du kun slagtevægten for dine slagtesvin, skal du gange slagtevægten med 1,31 for at beregne afgangsvægten.

Du **skal** korrigere med det, der kaldes type 1 korrektion i forhold til kvælstof og fosfor ved afvigende vægt/alder (se eksempel 9 nedenfor).

Du **kan** vælge at erstatte den tvungne type 1 korrektion med en type 2 korrektion, hvis du kan dokumentere den afvigende produktion.

Det er ikke et krav, at du korrigerer for afvigende mælkeydelse, her **kan** du korrigere. For afvigende mælkeydelse kan du bruge både type 1 og type 2 korrektion.

Når du indtaster værdierne (fx afgangsvægt) i den elektroniske indberetning, vil normproduktionen (kg N og kg P) automatisk blive korrigeret.

Skema A3: Produktion af husdyrgødning i planperioden

I Skema A3 kan du beregne produktionen af husdyrgødning i planperioden. Du skal skrive besætningsnr. og indføre oplysninger om:

- dyretype
- stalddtype
- antal årsdyr/producerede dyr
- gødningstype
- mængde kvælstof
- mængde fosfor

Værdierne finder du i Tabel 5. I kolonne 7 skriver du eventuelle type 1 eller type 2 korrektionsfaktorer. Du udregner den producerede kvælstofmængde for hver dyretype således:

Kvælstof mængde = antal årsdyr/producerede dyr * kg kvælstof pr. årsdyr/producerede dyr * evt. korrektionsfaktor

Du udregner den producerede fosformængde således:

Fosfor mængde = antal årsdyr/producerede dyr * kg fosfor pr. årsdyr/producerede dyr * evt. korrektionsfaktor

Hvis dine dyr afgræsser egne MVJ eller lignende arealer, skal du trække dette fra i gødningsregnskabet. Se mere om betingelserne for at fratække husdyrgødning i gødningsregnskabet i afsnit 6.4.5.

Eksempel 9: Beregning af normproduktion med type 1 korrektion							
Oplysninger om dyrehold og stalddtype				Oplysninger om kvælstof			
Be-sæt-nings-nr.	Dyretype	Stalddtype	Antal enheder*) af dyretypen	Gødnings-type	Kg kvælstof pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg kvælstof i alt (kg N)
	Se tabel 5	Se tabel 5	Se tabel 5	Se tabel 5	Se tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonnerne 4 x 6 x 7
1	2	3	4	5	6	7	8
5213	Slagtesvin	Dybstrøelse	120	Dybstrøelse	19,3	1,0344	2.395,7
5216	Smågrise	Dybstrøelse	141	Dybstrøelse	2,98	-	420,2
						Sum:	2.815,9
<p>*) Årsdyr/producerede dyr ifølge enheder i Tabel 5. I dette eksempel går der 10 dyr til en enhed.</p> <p>Virksomheden har produceret 1.200 stk. slagtesvin, der i gennemsnit vejede 31 kg ved indgang og 112 kg ved afgang. Virksomheden har også produceret 1.410 stk. smågrise, der vejede 7,1 kg i gennemsnit ved indgang og 31 kg ved afgang. Standardværdierne for slagtesvin findes i Tabel 7. Da standardværdien for slagtesvin er 110 kg ved slagtning, skal her korrigeres med en type 1 korrektion (Formlen findes i Tabel 6):</p> $\text{Korrektionsfaktor} = ((112 - 31) \times (13,71 + 0,1597 \times (112 + 31))) / 2.862$ $= 81 \times (13,71 + 22,8371) / 2.862$ $= \mathbf{1,0344.}$ <p>Korrektionsfaktoren skrives ind i kolonne 7, og den samlede mængde kvælstof kan beregnes.</p> <p>Korrektion for fosfor udføres efter samme princip, med de værdier som gælder for fosfor, jf. Tabel 5, 6 og 7.</p>							

Type 1 korrektioner (pligtige)

Type 1 korrektion **skal** du bruge, hvis din produktion i planperioden afviger i forhold til standardforudsætningerne i Tabel 7. Type 1 korrektion bevirker, at din normproduktion af kvælstof og fosfor bliver højere eller lavere. I oversigt 13 kan du se, hvilke husdyrarter det drejer sig om.

Oversigt 13: Hvornår kan type 1 korrektion anvendes	
Ved afvigelse af	Husdyrart
Ind- og/eller afgangsvægt	Tyrekalve (0-6 mdr.) Ungtyre Smågrise Slagtesvin
Ind- eller afgangsvægt	Årsopdræt (0-6 mdr.) Årsopdræt (kvier eller stude)
Ind- eller afgangsalder	Årsopdræt (0-6 mdr.) Årsopdræt (kvier eller stude)
Slagtealder eller levende vægt	Slagtekyllinger
Mælkeydelse	Malkekøer

Du kan korrigere for afvigende mælkeydelse

Ved afvigende mælkeydelse kan du bruge både type 1 og type 2 korrektion. Type 1 korrektion for malkekøer er baseret på kg energikorrigeret mælk (EKM). Type 2 korrektion for malkekøer er baseret på produceret kg mælk. Har du ikke tilgængelige tal fra ydelseskontrollen, kan dette beregnes på to måder:

- Kg produceret mælk = kg leveret mælk x 1,055
eller
- Kg EKM = kg produceret mælk * (383*fedtprocent + 242*proteinprocent + 783,2) / 3.140

Fedtprocent og proteinprocent bestemmes ved kemiske analyser.

Du skal kunne dokumentere afvigelserne. Dokumentationen skal dække indeværende planperiode og skal ligge på virksomheden sammen med dit gødningsregnskab. Kravene til dokumentation fremgår af oversigt 14 herunder.

Oversigt 14: Krav til dokumentation ved anvendelse af type 1 korrektion	
Dyretype	Dokumentation
Malkekøer	Ydelsesregistrering eller afregning fra mejeri, samt "Kvægoplysninger" fra Landbrugsindberetning
Ammekøer, opdræt (0-6 mdr.) og opdræt 6 mdr. – kælving/slagtning, tyrekalve (0-6 mdr.), ungtyre til slagtning	"Kvægoplysninger" fra Landbrugsindberetning
Smågrise og slagtesvin	Fakturaer på køb og salg af dyr, samt slagterifregning eller opgørelse fra slagteriet
Slagtekyllinger	Fakturaer på køb og salg af dyr, samt slagterifregning eller opgørelse fra slagteriet

Type 2 korrektioner (egne tal for ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og sammensætning)

Type 2 korrektion **kan** du benytte, hvis du vil korrigere et sæt af afvigende værdier for ydelses- eller produktionsniveau, samt fodermængde og -sammensætning.

For type 2 korrektion er der også mulighed for at korrigere gødningens indhold af fosfor.

Du skal have dokumentation for de afvigende værdier. Dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 1. august 2016 til 15. februar 2018. Kravene til dokumentation fremgår af oversigten herunder. Se mere om korrektion i Tabel 6.

Oversigt 15: Krav til dokumentation ved anvendelse af type 2 korrektion	
Dyretype	Dokumentation
Malkekøer	Ydelsesregistrering eller afregning fra mejeri, opgørelse fra Dyreregistreringen, foderkontrol, foderopgørelse. Se mere under Tabel 6, 8a og 8b.
Ammekøer, opdræt (0-6 mdr.), opdræt 6 mdr. – kælvning, tyrekalve (0-6 mdr.), ungtyre	Opgørelse fra Dyreregistreringen, foderkontrol, samt foderopgørelse
Smågrise, slagtesvin og søer	Fakturaer på køb og salg af dyr, slagterifregning/opgørelse fra slagteriet, effektivitetskontrol, fakturaer på købt foder
Slagtefjerkræ	Fakturaer på køb og salg af dyr, slagterifregning, produktionskontrol, fakturaer på købt foder
Høns	Fakturaer på køb og salg af dyr og æg, slagterifregning, produktionskontrol, fakturaer på købt foder
Hønniker	Fakturaer på køb og salg af dyr, produktionskontrol, fakturaer på købt foder
Mink	Fakturaer på købt foder, optælling af antal parrede tæver

6.2.2 Årsdyr eller producerede dyr

Begrebet "årsdyr" gælder for nogle kategorier af husdyr. For dyretyper, der tælles i årsdyr, skal du opgøre antallet i besætningen som et gennemsnit over året ud fra løbende besætningsoptegnelser. Bidraget af kvælstof og fosfor fra et årsdyr er beregnet ud fra 365 foderdage. Eksempelvis svarer bidraget af kvælstof og fosfor fra 2 stk. kalve, som du har haft et halvt år i planperioden, til bidraget fra ét årsdyr (2 stk. x 6 mdr. = 1 år).

For dyretyper, der tælles i "producerede dyr", skal du gøre antallet af dyr op ud fra slagterifregninger eller lignende salgs- eller leveringsbilag. I begge tilfælde skal du kunne dokumentere din besætningsstørrelse. Ved beregning af antal smågrise skal du være opmærksom på, at normtallene er baseret på leverede smågrise. Du kan dog bruge producerede smågrise fra en smågriserapport til beregningen.

For slagtesvin er normtallene baseret på producerede svin og ikke leverede slagtesvin. Hvis du beregner producerede slagtesvin ud fra leverede slagtesvin, skal du gange antal slagtesvin med 1,01.

6.2.3 Staldsystem

Du skal vælge det staldsystem i Tabel 5, der minder mest om det, du anvender. For "Andre dyrearter", skelnes der ikke mellem staldsystemer. Her beregnes normen udelukkende ud fra dyretype.

Valg af staldtyper for dyr, der går ude:

- Hvis du har en besætning med ammekøer og opdræt, geder eller får, der går ude hele året, men har et læskur, så skal staldtypen "Dybstrøelse" benyttes.
- Hvis køerne både går ude og i bindestald i løbet af året, så skal du vælge "Bindestald" for hele perioden.
- Hvis du har søer på friland, skal du anvende den tilhørende gødningstype "Anden husdyrgødning".

Det er den producerede gødningstype og staldsystemet, der bestemmer, hvilken type husdyrgødning der afsættes på marken.

6.3 Areal

Du skal overføre din virksomheds samlede dyrkede, udyrkede og udtagne areal fra din gødningsplanlægning.

6.3.1 Harmoniareal

Hvis virksomheden har husdyr eller modtager husdyrgødning, skal du oplyse dit harmoniareal. Dit harmoniareal består af arealer, herunder tilforpagtede arealer, hvor du har afgrøder, der har en kvælstofnorm eller et vejledende behov for fosfor og/eller kalium, jf. tabel 1 og 2. Du kan kun medregne arealer, som du kan og må udbringe husdyrgødning på. Du kan ikke medtage bortforpagtede arealer.

Følgende arealer er **ikke** harmoniareal:

- Arealer, der ikke har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium ifølge tabel 1 og 2
- Arealer, hvor husdyrgødning normalt ikke kan eller må bringes ud, fx skrænter, bakkede arealer, mose- og hedearealer, våde enge og lignende, eller hvor det er aftalt, at der ikke må udbringes husdyrgødning
- Arealer, hvor det er aftalt, at der kun må udbringes den mængde kvælstof, som afgræssende dyr afsætter
- Braklagte arealer
- Bortforpagtede arealer
- 2 m. bræmmer
- Skovarealer – dog kan arealer med pyntegrønt og juletræer samt arealer med nyplantning af skov på tidligere skovarealer, hvor beplantningen er under tre meter høj, medregnes til harmoniarealet

Hvis dine harmoniarealer ligger i stor afstand fra det/de opbevaringsanlæg, som du udbringer husdyrgødning fra, kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kræve dokumentation for, at arealerne reelt indgår i fordelingen af husdyrgødning.

6.3.2 Overdragelse af arealer i en planperiode

Overdrager du arealer i planperioden, medtages arealet samt gødning, der er spredt på arealet og eventuelle lagre af husdyr- og handelsgødning, i den nye brugers gødningsregnskab.

6.4 Husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse

6.4.1 Beregning af forbrug og opgørelse af lager af husdyrgødning

Du beregner dit forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning på følgende måde:

Forbrug af husdyrgødning = Startlager + normproduktion + modtaget husdyrgødning – afsat husdyrgødning – slutlager (se eksempel 10).

Bemærk: forbruget af husdyrgødning er den beregnede størrelse. Det er dermed ikke slutlageret, som du skal beregne. Det betyder, at du skal bruge opgørelsen af dit startlager og slutlager til at beregne forbruget af husdyrgødning.

Dit startlager af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning for planperioden 2017/2018 svarer til dit slutlager i 2016/2017. Startlageret er fortrykt, når du indberetter dit gødningsregnskab.

Dit startlager af fosfor i husdyrgødning vurderes i 2017/2018 ud fra kvælstofindholdet og forholdet mellem kvælstof og fosfor i husdyrgødningen.

I fremtidige planperioder svarer dit startlager af fosfor i husdyrgødning til slutlageret året før.

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab første gang efter 31. juli 2017, skal du opgøre startlageret ved at beregne eller måle indholdet af kvælstof og fosfor i lageret af husdyrgødning pr. 1. august 2017

og herefter fratække den mængde kvælstof og fosfor i husdyrgødning, du eventuelt har brugt i den forlængede planperiode.

Hvad angår din lagerstatus pr. 31. juli 2018 af kvælstof og fosfor i husdyrgødning, skal der foretages en vurdering af lagerets størrelse ved udgangen af planperioden. Disse tal skrives ind i felt 307, "lagerstatus pr. 31. juli 2018". Tallene skal være en reel vurdering af lagerets størrelse og ikke en fiktiv beregning foretaget efterfølgende.

Du er selv ansvarlig for, at lageropgørelsen er korrekt og dokumenterbar.

Den forlængede planperiode

Hvis du har brugt husdyrgødning i den forlængede planperiode, beregner du dit slutlager af kvælstof og fosfor (felt 309) ved at trække den mængde husdyrgødning/forarbejdet husdyrgødning, der er brugt i den forlængede planperiode, fra lagerstatus 31. juli 2018. Den forlængede planperiode for 2017/2018 løber fra 1. august til 30. september 2018. Gødningen må kun bruges til afgrøder, der høstes eller afgræsses inden 31. december 2018.

Eksempel 10: Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning					
Startlager pr. 1. august 2017		1.505 kg N		153 kg P	310
Normproduktion i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ 6.020 kg N		+ 610 kg P	303
Modtaget husdyrgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ 2.107 kg N		+ 214 kg P	304
Afsat husdyrgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018 (overføres fra Skema B1)		- 0 kg N		- 0 kg P	305
Husdyrgødning afsat til forbrænding i miljøgodkendt forbrændingsanlæg		- 1.023 kg N		- 104 kg P	321
Husdyrgødning afsat til udlandet ifølge regler		- 0 kg N		- 0 kg P	320
Husdyrgødning afsat til egne MVJ ON arealer via græssende dyr		- 482 kg N		- 49 kg P	319
Afsat til ikke-tilmeldt virksomhed		- 0 kg N		- 0 kg P	177
Lagerstatus pr. 31. juli 2018	1.144 kg N		116 kg P		307
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	361 kg N		37 kg P		306
Slutlager pr. 31. juli 2018 (Beregnes som felt 307 – 306)	783 kg N	783 kg N	79 kg P	79 kg P	309
Samlet forbrug af husdyrgødning i kg kvælstof i planperioden 2017/2018 (Beregnes som felt 310 + 303 + 304 – 305 – 321 – 320 – 319 – 177 – 309)		= 7.344 kg N		= 745 kg P	308
En virksomhed, der bruger husdyrgødning, skal opgøre det samlede forbrug. Startlager overføres fra sidste planperiode, 1.505 kg N (felt 310) og 153 kg P, mens normproduktionen (felt 303) beregnes ud fra virksomhedens dyr og staldsystemer. På kopien af gødningskvitteringerne for modtaget husdyrgødning fremgår det, at der er modtaget i alt 2.107 kg N og 214 kg P i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 304). Jordbruger har afsat gødning til forbrænding (felt 321) og har fået målt indholdet af kvælstof til at være 1.023 kg N og 104 kg P. Virksomheden har MVJ-arealer, der ikke har en N-kvote. Mængden på 482 kg N og 49 kg P afsat på					

MVJ-arealer kan fratrækkes i felt 319. Jordbrugers lager er opgjort til 1.144 kg N og 116 kg P (felt 307), men da jordbruger har brugt 361 kg N og 37 kg P i den forlængede planperiode (felt 306), bliver jordbrugers slutlager (1.144 kg N-361 kg N og 116 kg P-37 kg P) 920 kg N og 79 kg P (felt 309). Det samlede forbrug af kvælstof og fosfor husdyrgødning bliver henholdsvis 7.344 kg N og 745 kg P.

Begrænsninger for størrelsen af slutlager af husdyrgødning:

1. Slutlager ved en husdyrbesætning svarende til 0-3.000 kg kvælstof:

Hvis du har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet indhold af kvælstof på 3.000 kg eller mindre, må dit samlede slutlager af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning højst svare til din normproduktion plus den mængde husdyrgødning, du eventuelt har modtaget i planperioden.

2. Slutlager ved en husdyrbesætning svarende til mere end 3.000 kg kvælstof:

Hvis du har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet indhold af kvælstof på mere end 3.000 kg, må dit samlede slutlager af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning højst udgøre 50 pct. af summen af din normproduktion i kvælstof plus den mængde husdyrgødning, du eventuelt har modtaget.

Undtagelser fra størrelsen af slutlager:

- Hvis mere end 75 pct. af din normproduktion af husdyrgødning, regnet i kg kvælstof, består af dybstrøelse, er der intet maksimum på størrelsen af dit slutlager.
- Hvis du producerer konsumæg eller rugeæg med gødningsbånd, -kummer eller -kælder under burene, må du have et slutlager af fast gødning og dybstrøelse, der maksimalt svarer til den samlede mængde fast gødning og dybstrøelse fra produktionen opgjort i kg kvælstof i den nuværende og den tidligere planperiode. Reglen gælder for bur-, fritgående-, økologiske-, skrabe- og rugehøns.

I ekstraordinære tilfælde og efter ansøgning kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen give dispensation til, at lagerreglen for husdyrgødning kan overskrides. Ansøgningen skal indgives inden planperiodens udløb. Ekstraordinære tilfælde er udefrakommende omstændigheder, såsom sygdom i besætningen, som jordbrugeren ikke med rimelighed har kunnet tage højde for.

Før Landbrugs- og Fiskeristyrelsen giver dispensation, vil styrelsen bl.a. under hensyntagen til bestemmelserne i Nitratdirektivet foretage en konkret vurdering for at sikre, at der ved den givne dispensation ikke er risiko for skade på miljøet.

6.4.2 Forarbejdet husdyrgødning

I gødningsregnskabet opgøres forbruget af forarbejdet husdyrgødning sammen med forbruget af husdyrgødning (felt 304 og 612).

Forarbejdet husdyrgødning er produkter af husdyrgødning, som er forarbejdet i et forarbejdningsanlæg. Du kan læse om bestemmelser for forarbejdningsanlæg i afsnit 10.2.

Forarbejdning af husdyrgødning kan fx være en deling af gødningen i fraktioner med forskellig sammensætning og indhold af næringsstoffer, pelletering af gødning og/eller andre former for bearbejdning, som bevirker, at sammensætningen er ændret i forhold til den oprindelige gødning. Det samlede indhold af kvælstof og fosfor ændres dog ikke.

Hvis du ønsker at afsætte forarbejdet husdyrgødning til privatpersoner, skal produktet være stabilt og være anmeldt og deklareret med et specifikt produktnummer hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

6.4.3 Afgasset biomasse

I gødningsregnskabet opgøres forbruget af afgasset biomasse sammen med forbruget af husdyrgødning (felt 304 og felt 607).

Indholdet af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse skal beregnes ud fra oplysninger om de mængder af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og anden organisk gødning, der indgår i biomassen.

Biogasanlæg, der afsætter afgasset biomasse, kan benytte analyse af prøver som alternativ til fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse. Hvis der benyttes prøver, skal prøverne være repræsentative, så de har et indhold, der svarer til det gennemsnitlige indhold i den samlede masse, de repræsenterer.

Analyserne skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller et tilsvarende akkrediteringsorgan.

Der skal udtages mindst 12 prøver i planperioden. Prøverne skal tages med passende intervaller inden for planperioden, hvor den afgassede biomasse bliver leveret.

Jordbruger, der har et biogasanlæg, og som benytter al afgasset biomasse på sin egen arealer, må ikke benytte analyser til fastsættelse af kvælstof- og fosforindholdet. Her skal virksamheden benytte normtal for den husdyrgødning, der tilgår anlægget. Du kan læse om bestemmelser for biogasanlæg i afsnit 10.1.

Ved levering eller afhentning af afgasset biomasse, skal der udarbejdes en gødningskvittering (B1-skema) med oplysning om modtagers CVR nr., udnyttelsesprocent, samlet mængde af afgasset biomasse i kg, total indhold af kvælstof i kg, total indhold af fosfor i kg samt fosforloftet for den afgassede biomasse.

Udnyttelsesprocent for kvælstof af afgasset biomasse

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for afgasset biomasse ved at tage et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet ud fra indholdet af total kvælstof. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres. Se også afsnit 10.1.3.

Fosforloft for afgasset biomasse

Fra planperioden 2017/2018 skal der også regnes fosforloft for afgasset biomasse. Dette beregnes som et vægtet gennemsnit af fosforloftet for de forskellige gødninger, der afsættes til biogasanlægget i hele planperioden, og det fastsættes på baggrund af den forudgående planperiodes tilførte gødningsmængder og typer. Læs mere herom i kapitel 10.

6.4.4 Modtaget husdyrgødning

Den mængde husdyrgødning du modtager skal medtages i dit gødningsregnskab (felt 304). Afsætter af gødningen har pligt til at have en underskrevet gødningskvittering (B1-skema) fra modtager. Modtager af husdyrgødning kan med fordel have en kopi af B1-skemaet. Skemaet indeholder oplysninger som skal bruges, når gødningsregnskabet skal indberettes. Se, hvilke oplysninger B1-skemaet skal indeholde i afsnit 6.4.6.

6.4.5 Afsat husdyrgødning

For at kunne trække den afsatte gødning fra i dit gødningsregnskab (felt 305) skal du følge bestemte regler og kunne dokumentere din afsætning. Det er beskrevet i de følgende afsnit.

Du kan afsætte husdyrgødning til:

- Anden virksomhed tilmeldt Register for Gødningsregnskab (felt 305)
- Biogasanlæg (felt 305)
- Forarbejdningsanlæg (felt 305)
- Forbrændingsanlæg (felt 321)
- Udlandet (felt 320)
- Arealer med MVJ-tilsagn (afgræsning) (felt 319)

- Særlige naturarealer uden MVJ-tilsagn (afgræsning) (felt 319)

Til anden virksomhed tilmeldt Register for Gødningsregnskab

For at kunne trække en mængde husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, som du afsætter til en anden jordbruger, ud af dit gødningsregnskab (felt 305), skal du sikre dig, at modtager er tilmeldt Register for Gødningsregnskab i planperioden. Dette kan du tjekke på lfst.dk under Tilskud & selvbetjening → Søg i registre → Søg i Register for Gødningsregnskab.

Du skal kunne dokumentere overførslen af gødning med en skriftlig underskrevet gødningskvittering fra modtageren (B1-skema). Du skal indtaste oplysningerne sammen med indberetningen af dit gødningsregnskab og opbevare den underskrevne kvittering på din virksomhed. Læs mere om gødningskvitteringer i afsnit 4.6 og 6.4.6.

Afsætning til biogasanlæg, forarbejdningsanlæg og forbrændingsanlæg

(Se også kapitel 10)

Uanset om anlæggene, du afsætter til, er tilmeldt eller ikke tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du ved afsætning af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse kunne dokumentere overførslen af gødning med en skriftlig underskrevet gødningskvittering fra modtageren (B1-skema) (se afsnit 4.6 og 6.4.6). Oplysningerne indtastes sammen med indberetningen af dit gødningsregnskab (felt 305 eller felt 321).

Anlæg, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal hvert år indberette leverancer af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse i Leverandørregisteret til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Oplysningerne fra Leverandørregisteret bliver forudfyldt i modtagers/afsætters gødningsregnskab.

Ved **afsætning til forbrænding** (felt 321) skal kvælstof- og fosforindholdet måles ved leveringen. For at du kan fratække gødningen i gødningsregnskabet, skal du dokumentere:

- Mængden af husdyrgødning/fiberfraktion, der fjernes fra din virksomhed. Dette dokumenteres ved vejebilag.
- Den totale mængde kvælstof og fosfor, der fratækkes i gødningsregnskabet. Dette dokumenteres ved en repræsentativ analyse af gødningens kvælstof- og fosforindhold.

Til udlandet

Hvis du afsætter husdyrgødning ud af landet, har du mulighed for at trække kvælstof- og fosformængden fra i dit gødningsregnskab (felt 320).

Du skal dokumentere gødningstypen og kvælstof- og fosforindholdet i den afsatte husdyrgødning. Herudover er det en betingelse, at du kan dokumentere din udenlandske modtagers identitet i form af virksomhedens/anlæggets navn, adresse, eventuelt virksomhedsidentitet i det udenlandske virksomhedsregister, transportør eller lignende. Du skal desuden kunne dokumentere overførslen af gødning med en skriftligt underskrevet gødningskvittering fra modtageren.

Uforarbejdet husdyrgødning må generelt kun sendes mellem EU-landene, hvis der er tale om husdyrgødning fra arter af fjerkræ og dyr af hestefamilien. Du må dog gerne handle husdyrgødning, hvis din virksomhed har arealer på begge sider af grænsen. Det er en betingelse, at der ikke er restriktioner i området på grund af smitsom sygdom, og at husdyrgødningen anvendes under myndighedernes kontrol. Du kan læse nærmere om de specifikke betingelser for udførsel af husdyrgødning i EU's Biproduktforordning, bilag VIII, kap. III, nr. I A.

Ved afsætning til udlandet skal du være opmærksom på:

- Du skal overholde reglerne i EU's Biproduktforordning (1069/2009). Du kan læse mere om Biproduktforordningen på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.foedevarestyrelsen.dk
- Du skal som eksportør af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning være registreret hos Fødevarestyrelsen, jf. bekendtgørelse om veterinærkontrol ved udførsel af avlsmateriale og animalske non-food produkter m.v.

- Ved udførsel til et EU-land, skal du kontakte modtagerlandet for at få oplyst eksportbetingelserne. Du skal sende betingelserne til den lokale fødevareregion.
- Hvis du afsætter husdyrgødningen til andet formål end jordbrugsformål (fx forbrænding), skal eksporten følge EU's Transportforordning nr. 1013/2006 og skal forudgående anmeldes hos Miljøstyrelsen.

Til arealer med Miljøtilsagn og MVJ-tilsagn (miljøtilsagn) (afgræsning) tilsagn givet før 2002 eller fra 2006 og frem

Hvis dine husdyr afgræsser arealer med et MVJ-tilsagn, kan den mængde kvælstof og fosfor, dyrene afsætter direkte på arealet, trækkes fra i gødningsregnskabet. Dette gælder, hvis tilsagnet er givet før 2002 eller fra 2006 og frem, og omfatter således miljøordningerne:

- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 56, 57, 66 og 67)
- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) (tilsagnstype 4 (med krav om 0 kg N), 5 (med krav om 0 kg N), 9 og 16)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55 og 74-78)
- Opretholdelse af ændret afvanding (tilsagnstype 54 og 64)

I gødningsregnskabet kan den mængde kvælstof, som dyrene afsætter på tilsagnsarealet, trækkes fra. Det gælder både ved afgræsning af tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder, som er med i Register for Gødningsregnskab, og hvis dyrene afgræsser tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder uden for registret.

Det gælder både ved afgræsning af arealer hos virksomheder i Register for Gødningsregnskab og virksomheder uden for registret. Se nedenfor hvordan dette indberettes i dit gødningsregnskab.

Til arealer med MVJ-tilsagn med start 2003 til 2005

Hvis der er tale om ordningerne "Etablering af vådområder", tilsagnstype 13, med start 2003 til 2005, og tilsagnstype 9 "Ændret afvanding" med start i 2003, skal kvælstofmængden indgå i gødningsregnskabet, da du her kan beregne en kvote for arealet.

Der er dog to undtagelser, hvor du kan du trække gødning fra:

- Hvis der er pligt til afgræsning, kan du trække husdyrgødningen fra din opgørelse af normproduktion, hvis arealets kvælstofkvote er 0 kg kvælstof. Hvis arealerne tilhører en virksomhed, der ikke er med i Register for Gødningsregnskab, kan du også trække mængden af gødning fra i dit gødningsregnskab.

Ved undtagelserne skal du ikke medregne mængden af den kvælstof, der afsættes ved afgræsning af arealet i din gødningsplanlægning.

Generelt vedrørende arealer med Miljøtilsagn og MVJ-tilsagn (miljøtilsagn) (afgræsning)

Uanset hvilket år MVJ-tilsagnet (miljøtilsagnet) er indgået, gælder det, at når gødningen er afsat på arealer tilhørende en anden virksomhed, der er med i Register for Gødningsregnskab, skal du bruge en **gødningskvittering** (B1-skema) som dokumentation. Ved indberetning af dit gødningsregnskab skal du i B1-skemaet sætte kryds i felt 166, husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ-0N areal.

Afsættes gødningen på arealer, der tilhører virksomheder uden for registret, dokumenteres husdyrgødningsoverførslen med en **skriftlig græsningsaftale**, der minimum indeholder:

- Oplysninger om antal dyr og dyretype der afgræsser
- Græsningsperioden
- Størrelsen af græsningsarealet
- CVR-nr. eller CPR-nr., navn og adresse

Ved indberetning af dit gødningsregnskab skal du i B1-skemaet sætte kryds i felt 166, husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ-0N areal.

Til særlige naturarealer uden MVJ-tilsagn eller miljøtilsagn (afgræsning)

Her er to ordninger:

1. Den mængde kvælstof i husdyrgødning, som udegående husdyr afsætter på særlige naturarealer uden MVJ-aftale eller miljøtilsagn, kan fratrækkes, når dyrene afgræsser arealer tilhørende virksomheder **tilmeldt** Register for Gødningsregnskab. Derudover kan mængden af husdyrgødning fratrækkes, hvis den er afsat på arealer, der ifølge anden lovgivning må afgræsses, men som kun må tilføres den gødning, dyrene afsætter på arealet. Sådanne arealer kan fx være:
  - Beskyttede arealer i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 3 uden mulighed for omlægning.
  - Arealer omfattet af fredningsbestemmelser herom.
  - Arealer omfattet af en græsningsaftale med offentlig myndighed (hegningsaftaler).
2. Afgræsser dine dyr særlige naturarealer tilhørende virksomheder **uden for** Register for Gødningsregnskab, kan du undtagelsesvis fratække den mængde kvælstof og fosfor i husdyrgødning, som dyrene efterlader på arealerne, hvis der er tungtvejende naturhensyn, der taler for afgræsning. Arealet skal ifølge anden lovgivning kunne afgræsses og må alene tilføres gødning via afgræssende dyr. Sådanne arealer kan være de samme, som omtalt ovenfor.

Du kan kun fratække den afsatte mængde for den periode, hvor dyrene har afgræsset arealerne. Mængden (kg N), der fratrækkes, skal afspejle normudbyttet for den græskategori, der er valgt. Foderbehovet beregner du ud fra et maksimalt foderforbrug af græsafgrøder på 4800 FE pr. storkreatur (SK).

Overførsel af husdyrgødning til en anden virksomhed skal dokumenteres med en græsningsaftale, som indeholder minimum:

- Oplysninger om antal dyr og dyretype, der afgræsser
- græsningsperioden
- størrelsen af afgræsningsarealet
- CVR-nr. eller CPR-nr., navn og adresse

Ved indberetning af dit gødningsregnskab skal du i B1-skemaet sætte kryds i felt 166, husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ-0N areal.

Oversigt 16 gælder, hvis miljøtilsagnet er givet før 2002 eller fra 2006 og frem

Oversigt 16: Angivelse af kvælstofmængde i Gødningsregnskabet ved aftaler eller tilsagn om 0 kg N/ha (kan forekomme for tilsagnstyperne 4, 5, 8, 16, 50, 54, 55, 56, 57, 64, 66, 67, 74, 75, 76, 77 og 78 samt tilsagnstyperne 9 og 13 med udtagningsforpligtelse)			
Egne dyr afgræsser egne MVJ 0-arealer			
Er med i Register for Gødningsregnskab		Er ikke med i Register for Gødningsregnskab ¹⁾	
<ul style="list-style-type: none"> Kvælstofmængden angives som normproduktion i Gødningsregnskabet, felt 303 i Skema B. Brug felt 319 i Gødningsregnskabet (Skema B) til at fratække den samme mængde kvælstof. 		Intet krav om gødningsregnskab	
Afgiver/modtager husdyrgødning til MVJ 0-arealer			
Modtager		Afgiver (ejer af dyrene)	
Er med i Register for Gødningsregnskab	Er ikke med i Register for Gødningsregnskab	Er med i Register for Gødningsregnskab	Er ikke med i Register for Gødningsregnskab
<ul style="list-style-type: none"> Kvælstofmængden angives i Gødningsregnskabet som modtaget husdyrgødning, felt 304 i Skema B. Brug felt 319 i gødningsregnskabet (Skema B) til at fratække den samme mængde kvælstof. Kopi af Skema B1 eller græsningsaftale skal foreligge ³⁾ 	Ikke muligt! Skal være med i register Undtagelse ¹⁾ , hvor Græsningsaftale skal foreligge.	Gødning overført via Skema B1 med kryds i felt 166. Dette gøres også, hvis modtager ikke er med i Register for Gødningsregnskab.	Græsningsaftale skal som minimum foreligge hos modtager ²⁾
<p>1) Mindre virksomheder som ikke er pligtige til at være med i Register for Gødningsregnskab (se kapitel 1).</p> <p>2) Skriftlig græsningsaftale skal minimum indeholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oplysninger om antal dyr eller dyretype, der afgræsser Græsningsperioden Størrelsen af græsningsarealet CVR-nr. eller CPR-nr., navn og adresse Antal slet skal kunne dokumenteres ved salgsbilag <p>3) Hvis afgiver (ejer af dyrene) er med i Register for Gødningsregnskab, skal der foreligge en kopi af Skema B1 fra afgiver. Hvis afgiver ikke er med i Register for Gødningsregnskab, skal der foreligge en græsningsaftale.</p>			

Oversigt 17 gælder MVJ-tilsagn indgået i perioden 2003–2005

MVJ-tilsagn (tilsagnstyperne 8, 9 og 13, hvis der er pligt til afgræsning)

Her kan der være tale om to forskellige kategorier af MVJ-tilsagn, hvor tilsagnstyperne 8, 9 og 13 kan høre under begge kategorier:

- Tilsagn med udtagningsforpligtelse:* På arealer med denne tilsagnstype er det ikke tilladt at afsætte husdyrgødning. Normen er 0 kg N/ha. Type 8 "Udtagning af græs uden for omdriften" og type 13 "Etablering af vådområder" med forpligtelse til udtagning hører under denne kategori.
- Tilsagn uden udtagningsforpligtelse med krav om 0 kg N/ha, men afsætning fra dyr på arealet er tilladt:* På disse arealer er det af betydning for dit gødningsregnskab om du er med i Register for Gødningsregnskab. Reglerne omkring angivelse om kvælstofmængde i gødningsregnskab finder du i afsnit 6.4.5. I dette afsnit finder du også en oversigt over kravene til afsætning af husdyrgødning. Når du har dyr, der afgræsser dine egne arealer med en aftale om 0 kg N/ha, skal du følge de krav, der fremgår af Hjælpekema C3 "Husdyrgødning afsat på MVJ 0-arealer (tilsagnstyperne 13)" bagerst i denne vejledning. Hvis du afgiver husdyrgødning til arealer med en aftale om 0 kg N/ha eller modtager husdyrgødning på sådanne arealer, skal du følge kravene, der også fremgår af oversigt 17. Type 9 "Ændret afvanding" og type 13 "Etablering af vådområder" uden forpligtelse til udtagning hører under denne kategori.

Oversigt 17: Hjælpeskema til husdyrgødning på arealer med MVJ-tilsagn 0-arealer (tilsagnstype 9 eller 13 uden udtagningsforpligtelse og med græsningsforpligtelse)

Når egne dyr afgræsser egne MVJ 0-arealer

Er med i Register for Gødningsregnskab	Er ikke med i Register for Gødningsregnskab ¹⁾
<ul style="list-style-type: none"> - Kvote = afsat husdyrgødning ved afgræsning. - Angiv mængden af kvælstof i Gødningsplanlægningen, brug kolonne 8 (N-korrektion) i Skema A. - Kvælstofmængden angives som normproduktion i Gødningsregnskabet, felt 303 i Skema B. 	Intet krav om gødningsregnskab
1) Mindre virksomheder som ikke er pligtige til at være med i Register for Gødningsregnskab (se kapitel 1).	

Når du afgiver eller modtager husdyrgødning til MVJ 0-arealer

Modtager		Afgiver (ejer af dyrene)	
Er med i Register for Gødningsregnskab	Er ikke med i Register for Gødningsregnskab	Er med i Register for Gødningsregnskab	Er ikke med i Register for Gødningsregnskab
<ul style="list-style-type: none"> - Kvote = afsat husdyrgødning ved afgræsning - Angiv mængden af kvælstof i Gødningsplanlægningen, brug kolonne 8 (N-korrektion) i Skema A. - Kvælstofmængden angives i Gødningsregnskabet som modtaget husdyrgødning, felt 304 i Skema B. - Kopi af Skema B1 eller græsningsaftale skal foreligge³⁾. 	<p>Ikke muligt! Skal være med i Register for Gødningsregnskab.</p> <p>Undtagelse¹⁾, hvor Græsningsaftale skal foreligge.</p>	<p>Gødning overføres via Skema B1 med kryds i felt 166.</p>	<p>Græsningsaftale skal som minimum foreligge hos modtager²⁾.</p>
<p>1) Mindre virksomheder som ikke er pligtige til at være med i Register for Gødningsregnskab (se kapitel 1).</p> <p>2) Skriftlig græsningsaftale skal minimum indeholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oplysninger om antal dyr og dyretype, der afgræsser - Græsningsperioden - Størrelsen af græsningsarealet - CVR-nr. eller CPR-nr., navn og adresse - Antal slet skal kunne dokumenteres ved salgsbilag <p>3) Hvis afgiver (ejer af dyrene) er med i Register for Gødningsregnskab, skal der foreligge en kopi af Skema B1 fra afgiver. Hvis afgiver ikke er med i Register for Gødningsregnskab, skal der foreligge en græsningsaftale.</p>			

6.4.6 Dokumentation - gødningskvitteringer (Skema B1)

Gødningskvitteringer bruges ved overførsel af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning mellem to virksomheder, der begge er med i Register for Gødningsregnskab.

Gødningskvitteringer skal være skriftlige og indeholde følgende oplysninger:

- Dato og CVR-nr. på den virksomhed, der afgiver husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 151).
- Navn, adresse og CVR-nr. på den virksomhed, der modtager husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 152 og 153).
- Det totale antal kg kvælstof og fosfor i husdyrgødningen/forarbejdet husdyrgødning (felt 155).
- Typen af gødning (felt 154).
- Kvælstofudnyttelsesprocenten (felt 165).
- Fosforloft, kg P/ha (felt 196) (læs mere i kapitel 4)
- Oplysning om hvorvidt husdyrgødningen er afsat via græssende dyr (felt 159).
- Oplysning om hvorvidt husdyrgødningen er afsat via græssende dyr på MVJ 0-areal (felt 166).
- Oplysning om hvorvidt modtager indgår i produktionsmæssig sammenhæng med afgiver (felt 167).
- Modtagers underskrift med dato (felt 160).

Felterne i parentes angiver det felt, afgiver skal udfylde ved indberetning af sit gødningsregnskab (se eksempel 11).

Som afsætter skal du opbevare en kvittering for hver gang, der overføres husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning. Der er særlige regler på økologiområdet f.eks. skal gødningskvitteringerne kunne forevises straks efter, at gødningen er overført i forbindelse med kontrol af reglerne. Læs mere i "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)".

Eksempel 11: Gødningskvittering (Skema B1)					
Virksomhedens CVR-nr. 12345678		Dato (dd-mm-åååå) 12-10-2017		151	
Modtagers navn og adresse Laust Ladefoged		152	Modtagers CVR-nr. 97654321	153	
Gødningstype Svinegylle		154			
Antal kg kvælstof 2.740 kg N	155	Kvælstofudnyttelse 75 %	165	Husdyrgødning overført via græssende dyr? (Sæt kryds hvis ja) ☐	159
Antal kg fosfor 674 kg P	197	Fosforloft 35 kg P/ha	196	Husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ 0N areal? (Sæt kryds hvis ja) ☐	166
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift Laust Ladefoged 12/10-2017			160	Indgår i produktionsmæssig sammenhæng? (Sæt kryds hvis ja) ☐	167
Jordbruger med CVR-nr. 12345678 har afsat 2.740 kg total N og 674 kg P i svinegylle til Laust Ladefoged, der er med i Register for Gødningsregnskab. Fosforloftet er på 35 kg P/ha.					

6.5 Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

I felt 308 i gødningsregnskabet beregnes dit samlede forbrug af kvælstof i husdyrgødning. Når man gøder med husdyrgødning, er det imidlertid ikke den totale mængde, der skal indgå i gødningsregnskabet, men kun den del der effektivt kan udnyttes af afgrøden. Der er derfor fastsat lovpligtige udnyttelsesprocenter for husdyrgødning (se de enkelte udnyttelsesprocenter nedenfor). For at få det endelige forbrug af kvælstof fra husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning skal du indregne en udnyttelsesprocent for hver gødningstype. I blok 3 i gødningsregnskabet laves denne beregning. Tallet i felt 609 skal være det samme som i felt 308. I felt 610 fås den totale mængde kvælstof, der skal indgå i gødningsregnskabet. Bemærk, at udnyttelsesprocenter kun gælder for kvælstof og ikke for fosfor.

Eksempel 12: Beregning af andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	Udbragt	Udnyttelse	Bidrag til gødningsregnskab	
Svinegylle	8.230 kg N	75 %	6.172,5 kg N	601
Kvæggylle	kg N	70 %	kg N	602
Minkgylle	kg N	70 %	kg N	613
Fjerkrægylle	kg N	70 %	kg N	614
Blandet gylle	kg N	%	kg N	603
Fast gødning	kg N	65 %	kg N	604
Ajle	kg N	65 %	kg N	605
Dybstrøelse	509 kg N	45 %	229,05 kg N	606
Væskefraktion efter separation	120 kg N	85 %	102 kg N	615
Afgasset biomasse	kg N	%	kg N	607
Anden husdyrgødning	kg N	65 %	kg N	611
Forarbejdet husdyrgødning	1.032 kg N	68 %	701,76 kg N	612
	kg N	%	kg N	608
I alt	9.891 kg N	⁶⁰⁹	7.205,31 kg N	610

En jordbruger udbringer svinegylle og dybstrøelse på sine egne arealer. Mængderne anføres i blok 3 (kolonne 2, udbragt) og ganges med gødningstypens udnyttelsesprocent (kolonne 3, udnyttelse). Herudover har jordbruger modtaget og udbragt 120 kg N i væskefraktion efter forarbejdning og 1.032 kg N i forarbejdet husdyrgødning. Væskefraktionen ganges med udnyttelsesprocenten på 85, mens udnyttelsesprocenten for den forarbejdede husdyrgødning er blevet oplyst af leverandøren til at være 68%, baseret på de husdyrgødningstyper, der indgår. For væskefraktionen skal jordbruger selv skrive udnyttelsesprocenten ind i kolonne 3. Totalt skal jordbruger medtage 7.205 kg N i sit gødningsregnskab.

Udnyttelsen afhænger af gødningstypen. Benytter du blandinger af husdyrgødningstyper eller husdyrgødning blandet med anden organisk gødning, som fx slam, skal du ud fra sammensætningen beregne udnyttelsesprocenten. Gødningsregnskabet viser udnyttelsesprocenten for de enkelte gødningstyper.

Ved indberetning af gødningsregnskabet bliver normproduktion, der er beregnet ud fra besætningsoplysningerne, overført til blok 3 (fortrykt i parentes) fordelt på gødningstyper (fast gødning, dybstrøelse m.v.). Gødningstypen bestemmes ud fra det staldsystem, du har anført. Du skal selv angive, hvor meget du har forbrugt af hver gødningstype. Dette afhænger af, om du har udbragt husdyrgødning fra dit startlager og/eller fra anden virksomhed, eller om du har afsat husdyrgødning til en anden virksomhed eller lagt noget på lager. I aftalerne om overført gødning til dig (Skema B1) er mængden for hver gødningstype samt udnyttelsesprocenten anført.

Resultatet efter beregning af den udnyttede mængde kvælstof, skrives i kolonne 4, bidrag til gødningsregnskabet. For at få dit samlede forbrug af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 610) lægges tallene i kolonne 4 sammen.

Blandinger af husdyrgødning

Blandinger af husdyrgødning og anden organisk gødning betragtes som husdyrgødning, hvis der ikke iblandes mere end 25 pct. affald regnet på tørstofbasis i husdyrgødningen. Iblandes husdyrgødningen mere end 25 pct. affald regnet på tørstofbasis, betragtes blandingen som affald og skal følge reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.). Kvælstof- og fosforindhold, udnyttelsesprocent og fosforloft beregnes ud fra indholdet af de forskellige gødningstyper og deres mængde.

For blandet gylle beregnes udnyttelsesprocenten og fosforloftet ud fra de mængder af forskelligt gylle, der er iblandet.

For forarbejdet husdyrgødning beregner producenten udnyttelsesprocenten og fosforloftet ud fra det indgående gødning og sammensætningen af de forarbejdede produkter.

For afgasset biomasse beregner producenten udnyttelsesprocenten og fosforloftet ud fra det indgående gødning. Alternativt kan udnyttelsesprocenten sættes som andelen for svinegylle, der er 75 pct.

Væskefraktion efter forarbejdning hvor fiberfraktionen afbrændes

Væskefraktion er den flydende fraktion, der opstår ved forarbejdning af gylle, og hvor den faste fiberfraktion anvendes til forbrænding. Væskefraktionen har en udnyttelsesprocent på 85 pct.

Smitsomme husdyrsygdomme

Hvis der på din virksomhed er en meget smitsom husdyrsygdom, fx plasmacytose, kan der stilles særlige krav til, hvordan du håndterer din husdyrgødning. Kravene kan betyde, at gødningsværdien nedsættes. På den baggrund kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen efter skriftlig ansøgning nedsætte kravet til udnyttelse af gødningen.

Hvis Landbrugs- og Fiskeristyrelsen giver dispensation fra det normale krav til udnyttelse på grund af husdyrsygdom, skal gødningen anføres under gødningstypen "Blandet gylle". Udnyttelsesprocenten fremgår af dispensationen.

6.6 Handelsgødning

Hvis du bruger handelsgødning, skal du medregne hele indholdet af kvælstof og fosfor i dit gødningsregnskab.

6.6.1 Indkøbt handelsgødning

Den fortrykte oplysning i gødningsregnskabet felt 703 er den mængde handelsgødning, dine danske leverandører har indberettet som solgt til dig (se afsnit 9.2). Hvis du har indberettet videresalg af handelsgødning til andre virksomheder, vil den fortrykte mængde være det samlede køb fratrukket dit videresalg.

Hvis den fortrykte oplysning om den indkøbte mængde handelsgødning ikke er rigtig, skal du kontakte dine gødningsleverandører. Leverandørerne skal herefter indberette den rigtige mængde til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Hvis du har købt handelsgødning i udlandet, skal denne mængde indberettes i felt 702 i dit gødningsregnskab.

Hvis du afsætter handelsgødning til en virksomhed eller en privatperson, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du betale kvælstofafgift af den afsatte/solgte mængde. Det er sælger af handelsgødningen, der skal opkræve afgiften fra køber (læs mere herom i afsnit 9.2.3).

6.6.2 Startlager

Det fortrykte startlager af kvælstof pr. 1. august 2017 svarer til slutlageret i gødningsregnskab for planperioden 2016/2017.

Dit startlager af fosfor for 2017/2018 beregnes som anført i afsnit 6.4.1.

Hvis din virksomhed ikke var tilmeldt i planperioden 2016/2017, skal du fastsætte dit startlager af handelsgødning pr. 1. august 2017 ud fra driftsbilag på indkøbt handelsgødning i planperioden 2016/2017.

6.6.3 Slutlager

Størrelsen af dit lager af handelsgødning, også kaldet lagerstatus, skal opgøres ved planperiodens slutning den 31. juli 2018. Lagerstatus omfatter al din handelsgødning uanset, hvor gødningen opbevares. Det vil sige, at faktureret handelsgødning, der ligger på lager hos grovvarerelskaber, også skal medregnes i slutlageret.

Derudover skal du opgøre den mængde handelsgødning, der er brugt til afgrøder i den forlængede planperiode (1. august 2018 til 30. september 2018), og som høstes eller afgræsses inden den 31. december 2018.

Planperiodens slutlager opgøres som lagerstatus den 31. juli 2018 minus forbrug i den forlængede planperiode. Kun i særlige situationer kan slutlageret være negativt. Slutlageret indgår som startlager for planperioden 2018/2019.

Når du ophører i Register for Gødningsregnskab, må du ikke have et slutlager af handelsgødning, idet din virksomhed ved ophør ikke længere opfylder betingelserne for at modtage og anvende gødning uden afgift. Inden din virksomhed afmeldes registeret, skal du derfor afsætte mængden til en anden jordbruger tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller tilbagelevere mængden til din leverandør (læs mere herom i afsnit 1.8. 7).

Hvis du afsætter gødning med indhold af kvælstof til private eller til ikke-registrerede jordbrugere, skal der betales afgift af mængden. Betalingen skal ske ved, at du betaler 5 kr. pr. kg N til SKAT senest den 15. i måneden, efter udløbet af den måned, hvor handelsgødningen overdrages til private eller til virksomheder, der ikke er registreret i Register for Gødningsregnskab. Hvis du beholder gødningen til privatbrug efter ophør, skal du således kunne dokumentere, at der er betalt afgift i den sidst tilmeldte planperiode eller umiddelbart herefter. Du må desuden ikke sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, til privatpersoner eller virksomheder, der ikke er med i Register for Gødningsregnskab eller Register for køb af ammoniumnitrat.

6.6.4 Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning

Du beregner dit forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning på følgende måde:

Forbrug af handelsgødning = Startlager + indkøbt handelsgødning – afsat handelsgødning – slutlager (se eksempel).

Bemærk: Forbruget af handelsgødning er den beregnede størrelse. Det er dermed ikke slutlageret, du skal beregne. Det betyder, at du skal bruge opgørelsen af dit startlager og slutlager til at beregne forbruget af handelsgødning.

Du er selv ansvarlig for, at lageropgørelsen er korrekt og kan dokumenteres.

Eksempel 13: Samlet forbrug af kvælstof i handelsgødning					
Startlager pr. 1. august 2017		1.542 kg N		642 kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+8.456 kg N		3.524 kg P	703
Lagerstatus pr. 31. juli 2018	1.020 kg N		425 kg P		705
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	- 560 kg N		- 233 kg P		704
Slutlager pr. 31. juli 2018 (Beregnes som felt 705 – 704)	= 460 kg N	460 kg N	= 192 kg P	192 kg P	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof i planperioden 2017/2018 (Beregnes som felt 708 + 703 – 707)		= 9.538 kg N		= 3.974 kg P	706
En virksomhed har et startlager på 1.542 kg N og 642 kg P i handelsgødning (felt 708). Virksomheden har indkøbt 9.000 kg N og 3.750 kg P i handelsgødning, men videresolgt en mængde svarende til 544 kg N og 226 kg P til en anden virksomhed i Register for Gødningsregnskab. Den videresolgte mængde trækkes fra den indkøbte mængde (9.000 kg N – 544 kg N) = 8.456 kg N og (3.750 kg P - 226 kg P) = 3.524 kg P (felt 703).					

Slutlager - efter at forbruget i den forlængede planperiode (560 kg N og 233 kg P) er trukket fra - er slutlageret på 460 kg N og 192 kg P (felt 707). Dvs. at det samlede forbrug i felt 706 bliver: 1.542 kg N + 8.456 kg N – 460 kg N = **9.538 kg N** og 642 kg P + 3.524 kg P – 192 kg P = 3.974 kg P.

6.7 Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning

Du skal oplyse dit forbrug og eventuelt lager af anden organisk gødning.

Anden organisk gødning omfatter organisk gødning, der ikke er husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning. De organiske gødningsprodukter, som du skal medtage i gødningsregnskabet, er:

- Produkter, som kategoriseres som affald i henhold til slambekendtgørelsen (Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål), og som udbringes til jordbrugsformål, fx spildevandsslam.
- Andre organiske produkter med et indhold af kvælstof på mere end 3 kg N pr. ton produkt.
- Produkter, der indeholder mere end 20 kg N pr. ton tørstof, selvom indholdet af kvælstof er mindre end 3 kg N pr. ton produkt.

Du skal kunne dokumentere indholdet af kvælstof og fosfor og mængden af gødning. Ud fra din leverandørs deklaration af indholdet af kvælstof og fosfor og den leverede mængde, kan du dokumentere indholdet af kvælstof og fosfor. Din leverandør har pligt til at indberette anden organisk gødning, der afsættes til jordbrugsformål, til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (se afsnit 9.3). Det gælder fx også slagteri- eller fiskeaffald, der bruges i blandinger.

Produkter, der udelukkende består af have- og parkaffald, skal ikke medtages i gødningsregnskabet, da de betragtes som jordforbedringsmidler.

6.7.1 Andel af anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

For at få det endelige forbrug af kvælstof i anden organisk gødning skal du indregne en udnyttelsesprocent af gødningen.

Den andel af kvælstof, du skal tage med i dit gødningsregnskab, er den andel, der er fastsat for produktet i den aktuelle planperiode. Hvis du modtager anden organisk gødning, får du udnyttelsesprocenten oplyst på gødningskvitteringen (Skema B1).

Eksempel 14: Andel af kvælstof i anden organisk gødning (bortset fra husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning), der skal indgå i gødningsregnskabet				
Gødningstype	Udbragt	Udnyttelsesprocent	Bidrag til gødningsregnskab	
Spildevandsslam	3.000 kg N	45 %	1.350 kg N	185
Komposteret husholdningsaffald	kg N	20 %	kg N	186
Kartoffelfrugtsaft	kg N	50 %	kg N	187
Pressesaft fra grøntpillefabrikation	kg N	40 %	kg N	188
Urea	kg N	100 %	kg N	
Andre typer af anden organisk gødning	1.575 kg N	40 %	630 kg N	190
I alt	4.575 kg N	¹⁹²	1.980 kg N	193

En jordbruger udbringer 3.000 kg N i spildevandsslam (felt 185, kolonne 2) fra et offentligt spildevandsanlæg på sine arealer og 1.575 kg N i andre typer af organisk affald (felt 190, kolonne 2). Mængderne skal ganges med gødningstypernes udnyttelsesprocent (kolonne 3). I kolonne 4 skrives resultatet, der summeres i gødningsregnskabet felt 193. De 1.980 kg N er den andel, der skal indgå i regnskabet beregning af virksomhedens samlede forbrug af kvælstof.

Når du anvender blandinger af anden organisk gødning, skal du beregne udnyttelsesprocenten for blandingen med en vægtet procent af de enkelte gødninger i blandingen. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres ud fra leverandørdeklaration. Bemærk, at udnyttelsesprocenter kun gælder for kvælstof og ikke for fosfor.

6.8 Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofforbrug og kvælstofkvote

Den samlede opgørelse viser forholdet mellem din kvælstofkvote og dit kvælstofforbrug, altså balancen mellem den tilladte mængde kvælstof på baggrund af dit afgrødevalg og dit areal, og det faktiske forbrug på virksomheden.

Din kvælstofkvote udregnes i forbindelse med din gødningsplanlægning (kapitel 2). Kvælstofkvoten bliver fortrykt, hvis du har lavet og indsendt gødningskvoteberegningen i skemaet for Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service. Har du derimod lavet din gødningsplanlægning i Skema A, skal du selv skrive kvælstofkvoten ind. Forbruget beregnes ved at lægge forbruget af forskellige gødningstyper sammen:

- Husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 610)
- Handelsgødning (felt 706)
- Anden organisk gødning (felt 193).

6.9 Overdraget forbrug i planperioden

Hvis du bortforpagter dele af dit areal, og der på arealet har været spredt handelsgødning ud inden bortforpagtning, fx efterårsgødning til raps eller frøgræs, skal du i felt 904 anføre det CVR-nr., som får overdraget det 'kvælstof og fosfor, der er kørt ud', og i felt 915 den mængde kvælstof og fosfor, du har overdraget. Den virksomhed, der modtager arealet, skal anføre oplysningerne i felt 906 og 914.

Eksempel 15: Samlet opgørelse					
Virksomhedens samlede kvælstofkvote			3.150 Kg N		501
Virksomhedens samlede forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 610 + 706 + 193)			3.400 Kg N		901
Kvælstofkvote minus forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 501 - 901 - 914 + 915)			50 Kg N		902
Overdraget forbrug i planperioden					
Udbragt på modtaget areal fra CVR-nr.	(CVR) □□□□□□□□	906	Kg N	Kg P	914
Udbragt på areal overdraget til CVR-nr.	(CVR) 1 2 3 4 5 6 7 8	904	300 Kg N	125 Kg P	915
Virksomheden har her spredt 300 kg N og 125 kg P i handelsgødning på arealer, der senere i planperioden er blevet bortforpagtet til virksomheden med CVR-nr. 12345678. Kvælstofkvoten er også blevet korrigeret, da den, der modtager arealet, har ret til kvoten.					

Eksempel 16: Hvor meget den nye bruger må gødske

En jordbruger overdrager brugsretten til et areal på 2 ha med en kvælstofkvote den 7. april 2018. Årets kvælstofnorm for arealet beregnes på baggrund af JB nr. 1. Afgrøden er vinterraps efter vårbyg. Kvælstofnorm = 205 kg N/ha ved standardudbytte. Korrektion for forfrugtsværdi = 0, Kvælstofprognose (fiktiv) = -5 kg N/ha. Dvs. at kvælstofkvoten for arealet = 2 ha * (205 kg N – 5 kg N/ha) = 400 kg N. Da arealet bortforpagtes, skal denne mængde trækkes fra den samlede kvælstofkvote hos bortforpagter.

Forbrug: I efteråret er arealet tildelt fx 40 kg N pr. ha og 17 kg P pr. ha til afgrøden. Den tidligere jordbruger skal ved opgørelsen af kvælstofforbruget opgive et forbrug på 2 ha x 40 kg N/ha = 80 kg N på arealet. Den nye bruger skal have oplyst kvælstofforbruget på arealet, fx ved en kopi af den tidligere brugers gødningsplanlægning og have en opgørelse over kvælstofkvote og -lagre eller gødningsregnskab for den del af planperioden, der er forløbet. Herefter kan den nye bruger benytte den del af kvælstofkvoten, der ikke er udnyttet. Den nye bruger har derfor i alt 400 kg N – 80 kg N = 320 kg N (160 kg N pr. ha) til rådighed til gødskning af vinterrapsen i den del af planperioden, der er tilbage.

I henhold til fosforloftet må der højst udbringes 30 kg P pr. ha i handelsgødning plus korrektion for P-tal (felt 235). Der er i efteråret tildelt 17 kg P pr. ha. Den nye bruger har derfor (30 – 17) kg P pr. ha = 13 kg P pr. ha plus korrektion for P-tal til rådighed til gødskning af vinterrapsen i den del af planperioden der er tilbage. Værdien i felt 235, korrektion for P-tal er fortrykt i gødningsregnskabet fra Gødningskvote og efterafgrødeskemaet.

6.10 Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning

Opgørelsen af harmoniforholdet for kvælstof i organisk gødning, viser den samlede mængde kvælstof, der er udbragt som husdyrgødning (felt 308) og anden organisk gødning (felt 804). Der må udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 170 kg N pr. ha harmoniareal. For virksomheder der anvender kvægundtagelsen må der udbringes op til 230 kg N pr. ha harmoniareal.

Eksempel 17: Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning

Udbragt kg N i organisk gødning (Felt 308 +804)	12.255 Kg N	716
Udbragt antal kg N fra organisk gødning pr. ha harmoniareal (Felt (ovenfor) / felt 106)	163 Kg N/ha	717
En virksomhed med 75 ha harmoniareal (felt 106), udbringer 12.255 kg N i organisk gødning, svarende til 163 kg N/ha.		

6.11 Beregning af fosforloft og fosforarealkrav

Når du udbringer gødning på din virksomhed, skal virksomhedens fosforloft og det samlede fosforarealkrav beregnes. Kravet gælder for husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning herunder afgasset biomasse, og der er fastsat forskellige fosforlofter for de forskellige typer af gødning. I oversigt 18 fremgår de fastsatte fosforlofter for planperioden 2017/2018.

Oversigt 18: Fosforlofter for gødning i planperioden 2017/2018

Gødningstype	Fosforloft
Husdyrgødning fra fjerkræ og kødædende pelsdyr	43 kg P/ha
Husdyrgødning fra slagtesvin	39 kg P/ha
Husdyrgødning fra søer og smågrise	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug	30 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug omfattet af kvægundtagelsen (230 kg N/ha)	35 kg P/ha
Andre organiske gødningstyper	30 kg P/ha

Handelsgødning	30 kg P/ha
----------------	------------

Hvis du anvender en blanding af flere typer af gødning, bliver din virksomheds fosforloft beregnet som et vægtet gennemsnit af de anvendte typer af henholdsvis organisk gødning og handelsgødning. Fosforloftet for din virksomhed kan forøges for alle gødningstyper på bedrifter med et gennemsnitligt fosfortal (P-tal) under 4,0, dog maksimalt 14 kg P/ha. Se også kapitel 5 om fosforarealkrav.

Fosforproduktionen for din virksomhed bliver automatisk beregnet i gødningsregnskabet på basis af antal årdsdyr, dyretyper og staldsystemer. Se eksempel 18 nedenfor. På baggrund af fosfor i produktionen og modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning, beregnes virksomhedens fosforloft for organisk gødning (felt 233).

Eksempel 18: Beregning af fosforloft for organisk gødning			
Produktion af fosfor i husdyrgødning	Loft Kg P/ha	Kg P	
Pelsdyr/fjerkræ	43		221
Slagtesvin	39	325	222
Søer og smågrise	35	163	223
Kvæg, får, geder og andre dyretyper	30		224
<i>Kg fosfor i egen husdyrgødningsproduktion (sum af felt 221-224)</i>		488	225
Fosforloft (vægtet gennemsnit) (kg P/ha) i egen husdyrproduktion - mellemregning	36,74	37,66	226
Afsat til biogasanlæg	36,74		227
Fosforloft (vægtet gennemsnit) (kg P/ha) i egen husdyrproduktion	36,74	37,66	228
Modtaget organisk gødning:	Kg P/ha	Kg P	
Leverance 1: Fjerkræ	41	190	229
Leverance 2:	37		
Leverance xx			
<i>Kg fosfor i egen produktion og modtaget organisk gødning (sum af felt 225 og 229)</i>		678	232
Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden evt. korrektion for lave P-tal)		38,60	233

En svineproducent som i alt producerer 488 kg P, fordelt på henholdsvis slagtesvin (39 kg P/ha) og smågrise (35 kg P/ha), og modtager 190 kg P fra fjerkræ, fra en besætning med et beregnet fosforloft på 41 kg P/ha, ifølge B1-aftalen.

Fosforloftet i egen husdyrproduktion er et vægtet gennemsnit af de to producerede typer gødning (felt 228):
 $((325/488)*39 \text{ kg P/ha}) + ((163/488)*35 \text{ kg P/ha}) = 37,66 \text{ kg P/ha}$

I det endelige gennemsnitlige fosforloft for bedriften er den modtagne mængde gødning medtaget (felt 233):
 $((488/678)*37,66 \text{ kg P/ha}) + ((190/678)*41 \text{ kg P/ha}) = 38,60 \text{ kg P/ha}$.

Denne virksomhed har et fosforloft for organisk gødning, på 38,60 kg P/ha.

Virksomhedens samlede fosforarealkrav fastsættes ud fra det gennemsnitlige fosforloft plus evt. korrektion for lavt P-tal og virksomhedens samlede forbrug af fosfor i henholdsvis organisk gødning og handelsgødning. Fosforarealkravet er det harmoniareal virksomheden skal have til rådighed for udbringning af den samlede mængde fosfor. Se eksempel 19 om opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav. Fosforarealkravet må ikke overstige virksomhedens harmoniareal.

Eksempel 19: Opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav		
Gennemsnitligt fosforloft for virksomheden, organisk gødning (felt 233)	38,60 kg P/ha	234
Korrektion for P-tal	+ 5,3 kg P/ha ¹	235
Virksomhedens korrigerede fosforloft, organisk gødning (felt 234 + felt 235)	43,9 kg P/ha	236
Samlet forbrug af P i organisk gødning (felt 308 + felt 804)	557 Kg P	237
Fosforarealkrav, organisk gødning (felt 237/felt 236)	12,68 ha	238
Fosforloft, handelsgødning korrigeret for P-tal (30 kg P/ha + felt 235)	35,3 kg P/ha	239
Samlet forbrug af P i handelsgødning på virksomhedens harmoniareal (706)	203 kg P	240
Fosforarealkrav, handelsgødning (felt 240/felt 239)	4,39 ha	241
Virksomhedens samlede fosforarealkrav (felt 238 + felt 241)	17,07 ha	242
Du har angivet et harmoniareal på (felt 106)	15,4 ha	243
Harmoniareal minus fosforarealkrav (felt 243 - felt 242)	1,67 ha	244
¹ Korrektion for P-tal forudfyldes fra skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service.		

7. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

De efterafgrødeordninger, der beskrives i denne vejledning, er de pligtige efterafgrøder samt de nye husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrøderne erstatter de hidtidige vilkår om efterafgrøder i miljøgodkendelserne. I afsnit 5.9 kan du også læse om de målrettede efterafgrøder, der blev vedtaget i Fødevarer- og Landbrugspakken, og MFO-efterafgrøderne, der kan indgå i opfyldelsen af de grønne krav. I afsnittet kan du læse om, hvilke forskelle og ligheder der er mellem efterafgrødeordningerne, og hvilke ordninger der kan overlappe med hinanden. Du kan desuden finde mere information om MFO-efterafgrøder og målrettede efterafgrøder på www.lfst.dk.

Overordnet følger husdyrefterafgrøderne de samme regler som de pligtige efterafgrøder i forhold til etablerings-tidspunkter, udvalg af arter, alternativer, mulighed for opsparring, m.m. De to efterafgrødeordninger adskiller sig dog fra hinanden i forhold til størrelsen og placeringen af kravene. Kravene til de to efterafgrødeordninger bliver derfor indledningsvis beskrevet hver for sig, mens de efterfølgende afsnit i kapitlet vedrører både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

7.1 Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder

Hvis du har en årlig momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha, har du pligt til at etablere pligtige efterafgrøder i efteråret 2017. Dette gælder uanset, om din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej.

Hvis du ikke har pligt til at etablere efterafgrøder, behøver du ikke udfylde siderne om efterafgrøder i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service.

7.1.1 Krav til pligtige efterafgrøder

Alt efter hvor meget organisk gødning du udbringer, er der to niveauer for etablering af pligtige efterafgrøder (se oversigten nedenfor):

- Hvis du har udbragt husdyrgødning eller anden organisk gødning, svarende til 80 kg kvælstof pr. hektar (harmoniareal) eller derover i planperioden 2015/2016⁴, skal du etablere 14 pct. pligtige efterafgrøder.
- Hvis du har udbragt mindre end 80 kg kvælstof pr. hektar (harmoniareal) i planperioden 2015/2016, skal du etablere 10 pct. pligtige efterafgrøder.

Oversigt 19: Krav til pligtige efterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning	Krav til efterafgrøder	Eftervirkning
Større end eller lig med 80 kg N/ha	14 pct. pligtige efterafgrøder	25 kg N/ha
Under 80 kg N/ha eller ingen	10 pct. pligtige efterafgrøder	17 kg N/ha

Du skal trække en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha pligtige efterafgrøder dyrket i efteråret 2017, fra din samlede kvælstofkvote for planperioden 2017/2018 i din gødningsplanlægning (skema A).

⁴ Sidste planperiode hvori der er indberettet gødningsregnskab. For nyetablerede virksomheder og virksomheder, der ikke var forpligtet til at udarbejde gødningsregnskab i planperioden 2015/2016, fastsættes mængden af udbragt organisk gødning til under 80 kg N/ha.

7.2 Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder

Hvis du er omfattet af reglerne om at etablere pligtige efterafgrøder, kan du også være omfattet af et krav om etablering af husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrøderne erstatter de hidtidige vilkår om efterafgrøder fastsat i miljøgodkendelserne. De har til formål at kompensere for merudvaskningen af kvælstof i særlige områder, hvor der er sket en stigning i anvendelsen af organisk gødning. Kravet gælder for virksomheder i disse områder, der anvender en vis mængde organisk gødning pr hektar harmoniareal, uanset om virksomheden tidligere har været omfattet af en miljøgodkendelse eller ej.

Du skal i 2017 etablere husdyrefterafgrøder, hvis du:

- har et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha,
- har anvendt 30 kg N eller derover fra organisk gødning pr. ha harmoniareal i planperioden 2015/2016, og
- har arealer i særligt udpegede områder med en stigning i anvendelsen af organisk gødning, der afvander til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000 områder.

Kravet varierer fra opland til opland og genberegnes for hver planperiode. Du kan se et kort over de oplande, hvor der skal etableres husdyrefterafgrøder, og kravet for de enkelte oplande på bilag XX eller på www.lfst.dk. Hvis du ved planperiodens start er autoriseret økolog eller er omfattet af en ansøgning herom, skal du ikke etablere husdyrefterafgrøder, uanset hvor meget organisk gødning du anvender pr. ha harmoniareal.

7.2.1 Krav til husdyrefterafgrøder

Størrelsen på kravet om etablering af husdyrefterafgrøder afhænger af, hvor meget gødning, du har anvendt i planperioden 2015/2016. Derudover er kravet i de enkelte oplande forskelligt og afhænger af, hvor meget organisk gødning der har været bragt ud i de enkelte oplande siden planperioden 2006/2007

Oversigt 20: Krav til husdyrefterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning	Krav til efterafgrøder	Eftervirkning
Større end eller lig med 80 kg N/ha	Fuldt krav*	25 kg N/ha
Større end eller lig med 30 kg N/ha	Halveret krav**	17 kg N/ha
Under 30 kg N/ha	Intet krav	

* Det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

** Halvdelen af det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

Ligesom for de pligtige efterafgrøder skal du i din gødningsplanlægning for planperioden 2017/2018 trække en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha husdyrefterafgrøder fra din samlede kvælstofkvote. Husdyrefterafgrøderne kan ikke overlappe med de pligtige efterafgrøder.

Du kan se det procentvise krav til husdyrefterafgrøder i de enkelte oplande i tabel XX eller i IMK. Kortet med kravene findes ved, at du går ind i Tast Selv-service og åbner dit Markkort. Kortlaget slås til under temagruppen "husdyrefterafgrøder", som hedder "Natura 2000 oplande – husdyrefterafgrødekrav". Hvis du har marker i flere oplande, kan du i marklisten i IMK se, hvor mange hektar du har i de enkelte oplande. For at kunne se dette skal du lave en kopi af dit markkort og gemme kopien som typen "Natura 2000 oplande – husdyrefterafgrødekrav 2017"

På www.lfst.dk kan du også finde et beregningsværktøj, som kan anvendes til at beregne din virksomheds forventede krav for planperioden 2017/2018 baseret på dine markers placering i de enkelte oplande. Du anvender marklisten i IMK, når du skal benytte beregningsværktøjet, så du ved hvor stor en del af dine arealer, der ligger i forskellige oplande. Beregningsværktøjet vil herefter kunne benyttes til at beregne et vægtet gennemsnit af dit forventede husdyrefterafgrødekrav.

Der er ikke et krav til, at du etablerer dine husdyrefterafgrøder i det specifikke opland, hvor kravet er meldt ud, så længe du samlet har etableret de husdyrefterafgrøder du skal.

7.3 Efterafgrødegrundarealet

Efterafgrødegrundarealet opgøres i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service på baggrund af din indberettede markplan i Fællesskemaet. Efterafgrødekravet for planperioden 2017/2018 opgøres med baggrund i den markplan, der ligger i systemet ved ansøgningsfristen for Grundbetaling i april 2018. Markplanen skal kunne sandsynliggøres i forhold til, hvad der reelt står i marken, også selvom markplanen justeres efterfølgende.

Efterafgrødegrundarealet er det areal, hvorpå du har de afgrøder, der er nævnt i oversigten nedenfor.

Oversigt 21: Arealer du skal medregne i efterafgrødegrundarealet		
- Korn (vår- og vintersæd)	- Vår- og vinterraps	- Majs
- Rybs	- Soja	- Sennep
- Ærter	- Hestebønner	- Solsikke
- Oliehør	- Andre et-årige afgrøder, der ikke har kvælstofoptagelse om efteråret i høst-året*	

*) Fx tidlige kartofler, spinat til frø, lupiner, tidlige grønsager, græs udlagt om efteråret i renbestand og etårige frøafgrøder. Enårige afgrøder er i denne sammenhæng afgrøder, der sås i perioden juli-maj og høstes inden den næstkommende 1. september, hvorefter marken er uden plantedække indtil 20. oktober.

Arealer med vedvarende græs, braklagte arealer og roer indgår ikke i dit efterafgrødegrundareal.

7.4 Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal etableres i starten af planperioden. Det vil sige, at efterafgrøder for planperioden 2017/2018 skal ligge på arealet i efteråret 2017. Du kan vælge helt eller delvist at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder med en række alternativer som fx brak eller mellemafgrøder. Det er også muligt at overdrage efterafgrøder mellem bedrifter, eller du kan etablere ekstra efterafgrøder og opspare overskuddet til en senere planperiode.

Arealet med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal indberettes i Tast selv-service senest 31. august 2017, samtidig med at du indberetter, om du har anvendt alternativer til efterafgrøderne. Hvis du anvender alternativet tidlig såning af vinterafgrøder, skal dette dog først indberettes senest 11. september 2017.

Kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder kan dækkes af:

- efterafgrøder eller mellemafgrøder etableret i 2017
- braklagte arealer
- braklagte arealer langs vandløb og søer, der grænser op til omdriftsarealer
- energiafgrøder udlagt mellem 2009 og 2017
- arealer med vinterhvede, vinterrug, vinterbyg og triticales, der er sået senest 7. september 2017
- fiberfraktion af husdyrgødning, der er afbrændt i planperioden 2016/2017
- overskud af efterafgrøder eller alternativer fra tidligere planperioder eller
- efterafgrøder eller alternativer udlagt af en anden jordbruger

Dit efterafgrødekrav for planperioden 2017/2018 opgøres i april 2018 på baggrund af markplanen i Fællesskemaet 2018. Her kan du samtidig vælge, hvordan efterafgrødekravet skal dækkes.

Hvis du ikke kan dække dit krav ved nogle af ovenstående muligheder, vil der ske en automatisk nedskrivning af kvælstofkvoten for din bedrift.

Hvis du har overskud af efterafgrøder eller alternativer fra efteråret 2017, kan du vælge at overdrage dem til en anden jordbruger eller gemme overskuddet til næste planperiode ved at indberette dette på siden "Opgørelse af efterafgrøder" i skemaet "Gødningskvote og Efterafgrøder" i Tast selv-service i foråret 2018.

7.5 Hvordan etableres efterafgrøderne i marken

Etableringen af pligtige og husdyrefterafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper, og efterafgrøderne skal have en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret.

Normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret vil sige, at efterafgrøden skal etableres på samme måde som en afgrøde, der skal høstes, med hensyn til såteknik, udsædsmængde, omsåning etc. Dette indbefatter også, at der ikke må anvendes spildfrø som udsæd.

7.5.1 Etablering og destruktion af efterafgrøderne

Følgende krav skal være opfyldt for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- De skal senest være etableret 1. august 2017.
- Korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug og vårbyg skal dog senest være etableret 20. august 2017 i renbestand eller blandinger.
- Efterafgrøderne må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før 20. oktober 2017.
- Udlæg i majs må dog tidligst nedpløjes, nedvisnes eller destrueres 1. marts 2018.

Udlæg af efterafgrøder skal ske i korn eller afgrøder med tilsvarende høsttidspunkt. Udlæg i roer eller andre lignende afgrøder med sent høsttidspunkt kan ikke benyttes som pligtige efterafgrøder. Det er dog tilladt at så udlæg af efterafgrøder i majs, men her skal du være opmærksom på det senere destruktions-tidspunkt.

I oversigten nedenfor kan du se, hvilke typer efterafgrøder du kan anvende som pligtige og husdyrefterafgrøder.

Oversigt 22: Efterafgrødetyper som kan anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

- Udlæg af rent græs uden kløver
- Udlæg af korsblomstrede afgrøder og cikorie
- Korn og græs sået før eller efter høst, dog senest 1. august 2017
- Korsblomstrede afgrøder, honningurt, alm. rug, stauderug og vårbyg sået før eller efter høst, dog senest 20. august 2017
- Frøgræs der efter høst fortsætter som efterafgrøde

7.5.2 Krav om forårssået afgrøde i det efterfølgende kalenderår

Arealer, hvor der har været etableret pligtige efterafgrøder eller husdyrafgrøder, skal altid benyttes til en forårssået afgrøde i det følgende kalenderår.

7.5.3 Krav til efterafgrødernes dækningsgrad

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal fremstå som veletablerede på arealet for at kunne godkendes ved en eventuel kontrol. Overvej derfor en sikker metode til udsåning af efterafgrøden. Hvis efterafgrøden ikke fremstår veletableret, vil arealet ikke blive godkendt. Du skal være opmærksom på, at det kan være en udfordring at sikre en veletableret efterafgrøde i majs.

Da kontrolperioden for efterafgrøder strækker sig over september og oktober, vil en efterafgrøde, der i starten af kontrolperioden ikke er veludviklet, godt kunne blive godkendt, men der skal være en jævn fremspiring af efterafgrødeplanter. Tabellen nedenfor viser, hvilke krav til dækningsgrader, der bliver anvendt i kontrollen på forskellige tidspunkter af efterafgrødernes vækstsæson.

Oversigt 23: Dækningsgrad i forhold til kontroltidspunkt	
Periode, hvor kontrollen bliver gennemført	Mindstekrav til dækningsgrad
11. sep. – 20. sep.	20 procent
21. sep. – 25. sep.	25 procent
26. sep. – 1. okt.	30 procent
2. okt. – 6. okt.	35 procent
7. okt. – 20. okt.	40 procent

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder må afgræsses, og der må tages slæt på dem, bare plantedækket ikke tager skade, og efterafgrøden stadig har en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Du skal dog være opmærksom på, at husdyrgødning afsat på arealerne ikke kan fratrækkes i gødningsregnskabet, da efterafgrøden ikke har nogen kvote.

7.6 Alternativer

I stedet for at etablere pligtige og husdyrefterafgrøder kan du vælge mellem en række alternativer, der fremgår af oversigten nedenfor. Her kan du også se, hvilken omregningsfaktor der anvendes for de forskellige alternativer.

Oversigt 24: Alternativer til efterafgrøder og deres omregningsfaktor	
Alternativ til efterafgrøde	Fra alternativ til efterafgrøde
Mellemafgrøder	2 ha til 1 ha efterafgrøder
Flerårige energiafgrøder	0,8 ha til 1 ha efterafgrøder
Braklagte arealer	1 ha til 1 ha efterafgrøder
Braklagte arealer langs søer og vandløb	1 ha til 4 ha efterafgrøder
Tidlig såning af visse vinterafgrøder (senest 7. september)	4 ha til 1 ha efterafgrøder
Afbrænding af fiberfraktion i husdyrgødning	Organisk gødning svarende til 870 kg kvælstof til 1 ha efterafgrøder

Alternativerne kan benyttes til opfyldelse af dit pligtige og dit husdyrefterafgrødekrav i planperioden 2017/2018. Hvis du etablerer og indberetter flere alternativer, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, omregnes de til efterafgrøder, hvorefter du kan vælge at overdrage dem til en anden jordbruger eller benytte overskuddet til opfyldelse af dit efterafgrødekrav i en senere planperiode.

7.6.1 Udlægning af mellemafgrøder i marken

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder, helt eller delvist, ved at udlægge mellemafgrøder. Mellemafgrøder er en afgrøde, der etableres før dyrkning af vintersædsafgrøder. En mellemafgrøde er enten olieræddike, gul sennep eller af frøgræs, der efter høst af græsfrø fortsætter som mellemafgrøde. Mellemafgrøder må tidligst nedvisnes den 20. september.

Følgende krav skal være opfyldt, for at du kan bruge mellemafgrøder som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder:

- Mellemafgrøden skal efterfølges af en vintersæd
- Mellemafgrøden skal være udlagt senest den 20. juli
- Mellemafgrøden må tidligst nedmuldes eller nedvisnes den 20. september
- Ved udlæg af mellemafgrøder skal du benytte afgrødekode 972
- Mellemafgrøder skal indberettes i Tast selv-service senest den 31. august 2017

Udlæg af mellemafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse inden vintersædsafgrøden. Dvs. at du som jordbruger skal dyrke en vellykket mellemafgrøde, med en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Ved kontrol af mellemafgrøder tages der udgangspunkt i samme krav til dækningsgrader, som er tilfældet for efterafgrøder, jf. afsnit 7.6.2.

Der vil være mulighed for at ændre i mellemafgrødearealet i nedadgående retning, frem til der anmeldes kontrol på arealet, eller til systemet lukkes. Desuden kan arealet nedskrives i forbindelse med indberetningen af opgørelsen af efterafgrøder i foråret 2018.

Omregningsfaktoren for udlæg af mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder, er 2:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal udlægge 2 ha mellemafgrøder for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 25: Omregningsfaktor for etablering af mellemafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	2 ha mellemafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 20: Mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder

En jordbruger ønsker at udlægge mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder. Jordbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 60 ha og har udbragt organisk gødning svarende til mere end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor er jordbrugeren pligtig til at etablere efterafgrøder på 14 pct. af grundarealet svarende til 8,4 ha. Han har ikke krav om husdyrefterafgrøder. Nu ønsker jordbrugeren at erstatte 4 ha ud af de 8,4 ha pligtige efterafgrøder med mellemafgrøder. Dette kræver, at jordbrugeren ud over 4,4 ha efterafgrøder skal udlægge: $4 \text{ ha} \times 2 \text{ ha} = 8 \text{ ha}$ mellemafgrøder som alternativ til de resterende 4 ha efterafgrøder.

Vær opmærksom på, at der ikke medregnes eftervirkning på mellemafgrøder.

Hvis du ikke har mulighed for at efterfølge mellemafgrøden af en vintersædsafgrøde, kan du konvertere mellemafgrøden til en efterafgrøde. Afgrøden skal således efterfølges af en vårsæd i stedet for en vintersæd. Det kræver dog, at destruktion-/nedvisningskravene til efterafgrøder overholdes. Ønsker du at konvertere mellemafgrøder til efterafgrøder, skal du indberette dette i Tast selv-service senest den 10. oktober 2017.

7.6.2 Flerårige energiafgrøder etableret i 2009/2010 og frem

Du kan vælge at erstatte pligtige og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at etablere energiafgrøder. For at kunne erstatte pligtige og husdyrefterafgrøder i efteråret 2017 med energiafgrøder, skal energiafgrøderne tidligst være etableret i planperioden 2009/2010 og senest den 31. juli 2017.

Det samlede areal med energiafgrøder skal desuden overstige virksomhedens areal med energiafgrøder i planperioden 2008/2009 (referenceår)⁵.

De energiafgrøder, du kan benytte, er: 591 lavskov (dog kun slægterne ask, el, hassel, pil og poppel), 592 Pil, 593 Poppel, 594 El, 527 Hassel, og 596 Elefantgræs. Du skal være opmærksom på, at arealer med energiafgrøder, der benyttes til MFO-opfyldelse, ikke samtidig kan benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

⁵ Referenceåret sættes for at sikre, at kun energiafgrøder, der er udlagt efter den 1. august 2009, kan tælles med. Energiafgrøder, der er udlagt før 1. august 2009, er allerede talt med i opgørelsen af kvælstofeffekten. Bedriftens areal med energiafgrøder i referenceåret udregnes som summen af arealer med følgende afgrøder: Pil (592), Poppel (593), El (594), Hassel (527), Lavskov (591) og Elefantgræs (596).

Energiafgrøden skal etableres på et areal, der forud for etableringen af energiafgrøden har været udlagt med landbrugsafgrøder i omdrift. Derfor kan energiafgrøder, der skal benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder, ikke etableres på arealer, der forud for etableringen har været udlagt med afgrøder nævnt i oversigten herunder.

Oversigt 26: Arealer med afgrøder, hvorpå der ikke kan etableres flerårige energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder			
Afgrødekode	Afgrøde	Afgrødekode	Afgrøde
248	Permanent græs ved vandboring	276	Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	277	Kløver til fabrik
251	Permanent græs, lavt udbytte	278	Permanent lucerne og lucerne-græs over 50 % lucerne
252	Permanent græs, normalt udbytte	279	Permanent græs til fabrik
253	Miljøgræs MVJ-tilsagn (80 N), omdrift	286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent	287	Græs til udegrise, permanent
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne	305	Permanent græs, uden udbetaling af økologi-tilskud
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne	308	MFO-Slåningsbrak
257	Permanent græs, uden kløver	310	Slåningsbrak
258	Permanent græs, ø-støtte	312	20-årig udtagning
259	Permanent græs, fabrik, over 6 tons	321	Miljøtiltag, ej landbrugsarealer
271	Rekreative formål	323	MFO-udyrket areal ved vandboring
272	Permanent græs til fabrik	324	Blomsterbrak
273	Lucerne til fabrik	325	MFO- Blomsterbrak
274	Permanent lucernegræs over 25 % græs, til fabrik	488	Hønsegård, permanent græs

For at kunne blive godkendt som alternativ til efterafgrøder, skal arealerne drives landbrugsmæssigt efter almindelig dyrkningspraksis. Du skal dog være opmærksom på, at N-normen for pil kun gælder for pil dyrket med henblik på høst, og kun til og med fjerde planperiode efter høst eller plantning. Normen for poppel, el, hassel og ask gælder kun for kulturer dyrket med henblik på høst, og kun til og med tiende planperiode efter stævning eller plantning.

Omregningsfaktoren for etablering af energiafgrøder, som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder, er 0,8:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 0,8 ha energiafgrøder for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 27: Omregningsfaktor for etablering af energiafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Omregningsfaktor	0,8 ha energiafgrøde erstatter 1 ha efterafgrøder

Eksempel 21: Energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder

Som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder ønsker en jordbruger at etablere energiafgrøder. Jordbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 85 ha, og har udbragt mere end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor er jordbrugeren pligtig til at etablere efterafgrøder på 14 pct. af efterafgrødegrundarealet svarende til 11,9 ha. Samtidig har jordbrugeren krav om etablering af husdyrefterafgrøder på 0,5 pct. af efterafgrødegrundarealet, svarende til 0,4 ha. Det samlede krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er derfor 12,3 ha. Jordbrugeren vil erstatte alle 12,3 ha med energiafgrøder, hvilket kræver at jordbrugeren etablerer: $12,3 \text{ ha} \times 0,8 = 9,8 \text{ ha}$ energiafgrøder.

7.6.3 Braklagte arealer

Du kan benytte dine braklagte arealer til helt eller delvist at erstatte etablering af efterafgrøder. Du skal dog være opmærksom på, at der er følgende specifikke krav til brak, der skal bruges som alternativ til efterafgrøder⁶:

- Arealerne skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2017
- Græsset må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2017
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller skal bibeholdes som brak i 2018
- Arealerne må ikke gødskes, afgræsses eller tilføres plantebeskyttelsesmidler.

Et brakareal anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske på over 1 meter i højden pr. hektar på arealet.

Hvis du etablerer vildt- og bivenlige tiltag på brakarealet, skal du være opmærksom på, at disse arealer også skal leve op til de ovennævnte krav, for at det fulde brakareal kan tælle med til opfyldelse af efterafgrødekravet. Hvis du har etableret vildt- og bivenlige tiltag, der ikke lever op til disse bestemmelser, som fx barjordsstriber, skal dette areal fratrækkes det samlede brakareal ved indberetning.

Uanset forbuddet mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler er det tilladt at anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af hejrearter, giftige plantearter eller aggressive ukrudtsarter som for eksempel flyvehavre, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler.

Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. miljø- og klimavenligt landbrug, eller til økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2017, kan arealet dog godt tælle med.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer, som alternativ til efterafgrøder, er 1:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal udlægge 1 ha brak for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 28: Omregningsfaktor for braklagte arealer som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	1 ha braklagt areal erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Du kan benytte braklagte arealer med afgrødekode 310 (slåningsbrak) som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Arealer med afgrødekode 308 (blomsterbrak) kan ikke benyttes som alternativ til efterafgrøder. Ligeledes kan braklagte arealer, der benyttes til MFO-opfyldelse, ikke samtidig benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

⁶ Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler for braklægning under grundbetalingsordningen. Hvis du modtager grundbetaling for brakarealet, skal bestemmelserne i begge regelsæt overholdes. Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i ”Vejledning om direkte arealstøtte”, der kan findes på www.lfst.dk/grundbetaling.

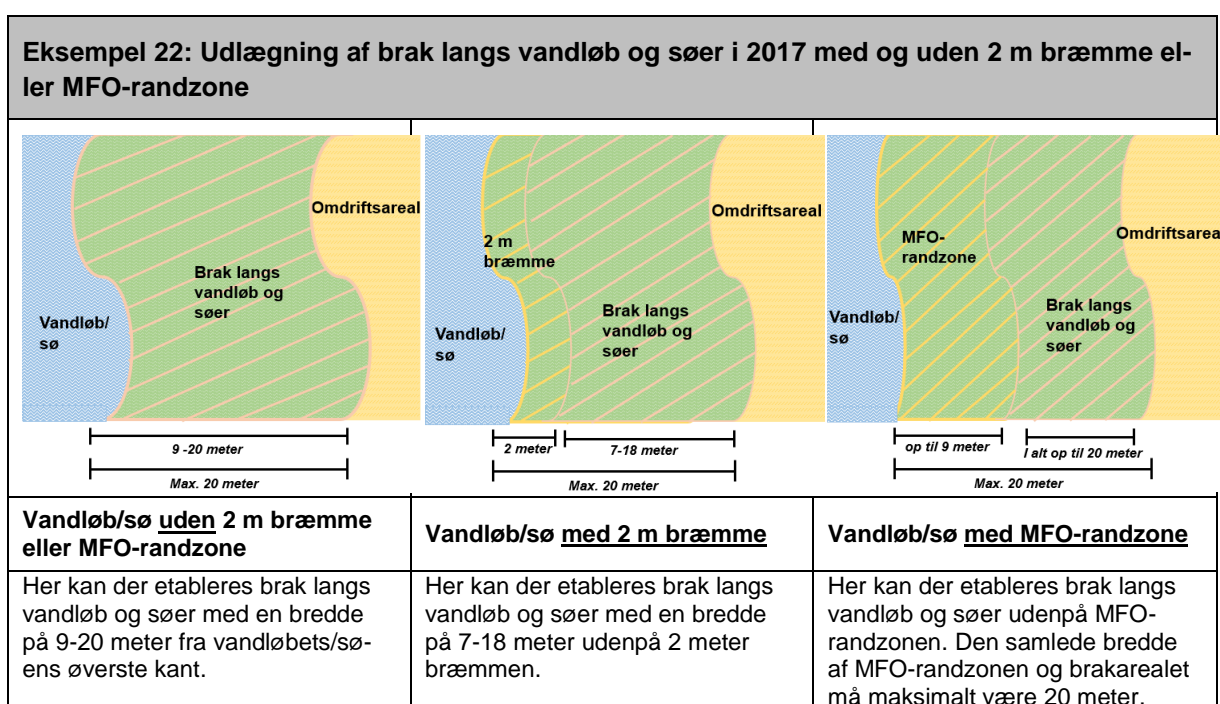
Du skal selv beregne arealet af de braklagte arealer og indberette dette i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder senest 31. august 2017.

7.6.4 Braklagte arealer langs vandløb og søer

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at udlægge braklagte arealer langs åbne vandløb og søer over 100 m².

Bemærk, at arealer, der er omfattet af krav om 2 meter bræmmer efter vandløbsloven, ikke kan indgå i det areal, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder. Ligeledes kan arealer, der indgår i opfyldelsen af MFO, ikke samtidig benyttes som alternativ til efterafgrøder. Det er dog muligt at benytte braklagte arealer langs vandløb og søer, der er etableret uden på en 2 meter bræmme eller en MFO-randzone, jf. Eksempel 22.

Braklagte arealer langs vandløb og søer skal støde op til omdriftsarealer for at kunne erstatte efterafgrøder og skal have en bredde på mellem 9 og 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant, også kaldet "kronekanten". Hvor der ikke er en identificerbar øverste kant, beregnes arealets bredde fra overgangen mellem bevoksning af vand- og sumplanter og egentlige landplanter.

Der er følgende krav til braklagte arealer langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder⁷:

- Arealerne skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2017
- Græsset må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2017
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller skal bibeholdes som brak i 2018
- Arealerne må ikke dyrkes, gødskes, afgræsses eller sprøjtes

Arealet anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske på over 1 meter i højden pr. hektar på arealet.

⁷ Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler for braklægning under grundbetalingsordningen. Hvis du modtager grundbetaling for brakarealet, skal bestemmelserne i begge regelsæt overholdes. Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i "Vejledning om direkte arealstøtte", der kan findes på www.lfst.dk/grundbetaling.

Hvis du etablerer vildt- og bivenlige tiltag på arealet, skal du være opmærksom på, at disse arealer også skal leve op til de ovennævnte krav, for at det fulde brakareal kan tælle med til opfyldelse af efterafgrødekravet. Hvis du har etableret vildt- og bivenlige tiltag, der ikke lever op til bestemmelserne oplyst herover, som fx barjordsstriber, skal dette areal ved indberetning fratrækkes det samlede areal med brak langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder.

Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. miljø- og klimavenligt landbrug, eller til økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2017, kan arealet dog godt tælle med.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer langs vandløb og søer, som alternativ til efterafgrøder, er 0,25:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 0,25 ha braklagte arealer langs vandløb eller søer for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 29: Omregningsfaktor for braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	0,25 ha braklagt areal langs vandløb og søer erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	---

Du skal anvende afgrødekod 310 (slåningsbrak) på dine braklagte arealer langs vandløb og søer. Du skal selv beregne arealet af de braklagte arealer langs vandløb og søer og indberette dette i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder senest den 31. august 2017.

7.6.5 Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale

Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug (inklusive hybridrug) og triticale kan anvendes som alternativ til efterafgrøder.

For at tælle med som alternativ til efterafgrøder skal vintersæden være sået senest 7. september 2017.

Omregningsfaktoren for etablering af tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale som alternativ til efterafgrøder er 4:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 4 ha med tidligt sået vintersæd for at erstatte 1 ha efterafgrøder..

Oversigt 30: Omregningsfaktor for tidlig såning som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	4 ha tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	---

Eksempel 23: Tidlig såning af vinterhvede som alternativ til efterafgrøder

En jordbruger ønsker at anvende tidligt sået vinterhvede som alternativ til pligtige eller husdyrefterafgrøder. Jordbrugeren ønsker at erstatte 2 ha efterafgrøder med tidligt sået vinterhvede. Dette kræver, at jordbrugeren skal udlægge: $2 \text{ ha} \times 4 = 8$ ha tidligt sået vinterhvede som alternativ til de 2 ha efterafgrøder. Eller hvis en jordbruger har en mark på 8 ha, som sås til med vinterhvede senest 7. september, så kan den erstatte: $8 \text{ ha} / 4 = 2$ ha efterafgrøder.

I skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder skal du senest 11. september 2017 selv indberette, hvor mange ha vintersæd du har etableret tidligt.

Du skal være opmærksom på, at der ikke tildeles ekstra N-kvoter til et vintersædsareal, hvis din vinterhvede i forbindelse med tidlig såning ikke overvintres tilfredsstillende og derfor skal omsås. Det vil alene være N-normen til den sidst såede afgrøde, der kan anvendes.

7.6.6 Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at separere din virksomheds gylle i henholdsvis en væske- og en fiberfraktion. Efterfølgende skal fiberfraktionen forbrændes. Når fiberfraktionen fjernes, inden gyllen udbringes, vil der tilføres mindre organisk bundet kvælstof til jorden, og kvælstofudvaskningen vil dermed mindskes.

Forbrænding af fiberfraktion skal foretages på et godkendt forbrændingsanlæg. For at dække efterafgrødekravet i efteråret 2017, skal fiberfraktionen være afsat til forbrændingsanlægget i planperioden 2016/2017, altså inden du senest skal tilmelde alternativet den 31. august 2017. Dokumentation for leveringen til forbrændingsanlægget skal kunne fremvises i forbindelse med kontrol.

Omregningsfaktoren for separering og forbrænding af gødning som alternativ til efterafgrøder fremgår af oversigten nedenfor.

Oversigt 31: Omregningsfaktor og betingelser for separering og forbrænding af gødning som alternativ til udlægning af pligtige og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	Forbrænding af fiberfraktionen fra organisk gødning svarende til 870 kg kvælstof erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	---

Du skal i gødningsregnskabet under pkt. 3.2 "Samlet forbrug af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning" i felt 321 angive, hvor meget du har afsat til forbrænding.

Eksempel 24: Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning

En jordbruger vælger at separere virksomhedens produktion af svinegylle og forbrænde den dannede fiberfraktion på et godkendt forbrændingsanlæg. Den separerede svinegylle svarer til 11 tons kvælstof, og den efterfølgende forbrænding af fiberfraktionen gør, at jordbrugeren nu skal udlægge: $11.000 \text{ kg kvælstof} / 870 \text{ kg kvælstof} = 12,6$ ha færre pligtige eller husdyrefterafgrøder.

7.7 Indberetning af efterafgrøder og brug af alternativer

7.7.1 Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service i 2017

Senest 31. august 2017 skal du oplyse, hvor mange ha efterafgrøder du har etableret. Du kan se indberetningsskemaet i eksempel 25. I indberetningen skelnes der ikke mellem pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, hvilket betyder, at du skal indberette det samlede areal med efterafgrøder, der opfylder kravene til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Dette inkluderer også et eventuelt areal etableret med målrettede efterafgrøder. I indberetningen skal du desuden anføre, hvor stor en del af arealet med efterafgrøder, der skal bruges til at opfylde MFO-kravene (du kan læse mere om de andre efterafgrødeordninger i afsnit 7.9).

Du skal ligeledes senest 31. august oplyse, i hvilket omfang du ønsker at anvende alternativer til efterafgrøder. Alternativer til efterafgrøder er mellemafgrøder, brak, energiafgrøder, braklagte arealer langs vandløb og søer, tidlig såning af vintersæd samt afbrænding af fiberfraktionen af husdyrgødning. Fristen for indberetning af alternativet tidlig såning er dog den 11. september 2017.

Indberetningen af efterafgrøder og alternativer skal ske i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service via www.lfst.dk. Din indberetning skal indeholde oplysninger om:

- Antal ha efterafgrøder du har etableret
- Antal ha mellemafgrøder, energiafgrøder og/eller tidlig såede vinterafgrøder du har etableret
- Antal ha brak og/eller braklagte arealer langs vandløb og søer
- Mængde kvælstof fra organisk gødning i fiberfraktion der er afbrændt

Muligheden for indberetning helt frem til og med 31. august betyder, at du kan nå at vurdere, om dine efterafgrøder er blevet til noget. Hvis du senest den 31. august konstaterer, at efterafgrøden ikke bliver til noget, skal du nedskrive arealet i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder og indsende rettelsen. Der vil være mulighed for at ændre i efterafgrødearealet i nedadgående retning frem til der anmeldes kontrol på arealet, eller til skemaet lukkes i slutningen af året. Der er også mulighed for at nedskrive arealet i forbindelse med opgørelsen af efterafgrøder, som skal indberettes inden fristen for ansøgningen om grundbetaling i april 2018.

Hvis indberetningen af efterafgrøder eller alternativer ikke fremgår af Tast selv-service, kan efterafgrøderne eller alternativerne ikke anvendes til at dække dit krav eller til opsparing.

Ved overdragelse af arealer, er det den, der har rådighed over arealet den 31. august 2017, der skal indberette de etablerede efterafgrøder. En overdragelse pr. 1. eller 2. september 2017 sidestilles med en overdragelse pr. 31. august 2017, således at den nye bruger indberetter arealet

Eksempel 25: Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service

Indberetning af efterafgrøder for efteråret 2017

Klik på knapperne for at

[Sådan udfylder du siden](#)

- Opdatere siden

Beregn

A Efterafgrøder der udlægges i efteråret 2017 ?		
Oplys dit samlede areal med efterafgrøder, der opfylder kravene til pligtige efterafgrøder	<input type="text" value="10,15"/>	ha
Oplys, hvor stor en del af ovenstående, du bruger til at opfylde MFO krav	<input type="text" value="2,30"/>	ha
B Energiafgrøder ?		
Samlet areal med energiafgrøder i referenceåret 2008/2009, fra din markplan 2009	<input type="text" value="0,00"/>	ha
Er dette ikke korrekt, kan du oplyse det rigtige areal her	<input type="text"/>	ha
Samlet areal med energiafgrøder i 2017, fra siden Markplan	<input type="text" value="0,00"/>	ha
Er dette ikke korrekt, kan du oplyse det rigtige areal her	<input type="text" value="4,77"/>	ha
Areal med energiafgrøder, der kan benyttes som alternativ	<input type="text" value="4,77"/>	ha
Energiafgrøder omregnet til efterafgrøder (0,8 ha energiafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder)	<input type="text" value="5,96"/>	ha
C Mellemafgrøder ?		
Areal med mellemafgrøder (afgrødekode 972, kolonne 11) fra siden Markplan	<input type="text" value="0,00"/>	ha
Er markplanen ikke udfyldt, kan du oplyse arealet her	<input type="text"/>	ha
Mellemafgrøder omregnet til efterafgrøder (2 ha mellemafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder)	<input type="text" value="0,00"/>	ha
D Afbrænding af fiberfraktion fra husdyrgødning i planperioden 2016/2017 ?		
Oplys antal dyreenheder	<input type="text"/>	DE
Omregnet til efterafgrøder, hvor 25 DE svarer til 1 ha efterafgrøder	<input type="text" value="0,00"/>	ha
E Braklagte arealer langs vandløb og søer ?		
Oplys antal ha braklagte arealer langs vandløb og søer, du ønsker at benytte som alternativ til efterafgrøder	<input type="text" value="1,23"/>	ha
Omregnet til efterafgrøder, hvor 0,25 ha braklagte arealer langs vandløb og søer svarer til 1 ha efterafgrøder	<input type="text" value="4,92"/>	ha
F Tidlig såning af vintersæd ?		
Oplys antal ha med tidlig såning af vintersæd, du ønsker at benytte som alternativ til efterafgrøder	<input type="text" value="10,14"/>	ha
Omregnet til efterafgrøder, hvor 4 ha tidligt sået vintersæd svarer til 1 ha efterafgrøder	<input type="text" value="2,54"/>	ha
G Braklagte arealer ?		
Areal med brak, fra Fællesskema 2017	<input type="text" value="0,00"/>	ha
Oplys areal med brak, du ønsker at anvende som alternativ til efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
Omregnet til efterafgrøder, hvor 1 ha med brak svarer til 1 ha efterafgrøder	<input type="text" value="0,00"/>	ha
H Efterafgrøder og alternativer i 2017		
Omregnet til efterafgrøder i alt	<input type="text" value="23,57"/>	ha

7.7.2 Opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service i april 2018

Dit krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i planperioden 2017/2018 opgøres i Tast selv-service på baggrund af markplanen i dit Fællesskema. Efterafgrødekravet opgøres med baggrund i den markplan, der ligger i systemet samtidig med fristen for indsendelse af Fællesskemaet i april 2018, også selvom markplanen efterfølgende ændres. Markplanen skal kunne sandsynliggøres i forhold til, hvad der reelt står på marken, også selvom markplanen justeres efterfølgende.

Når dit endelige krav er opgjort, kan du se, om du har overskud eller underskud af efterafgrøder i planperioden. Et eventuelt overskud vil automatisk blive overført fra din registrering af etablerede efterafgrøder/alternativer om efteråret. Hvis der er opsparet et overskud, kan du vælge enten at overdrage overskuddet til en anden jordbruger eller at gemme det til senere planperioder.

Hvis du ikke har indberettet tilstrækkeligt med efterafgrøder til at dække planperiodens efterafgrødekrav, kan du vælge at anvende efterafgrøder fra tidligere planperioder eller modtage efterafgrøder fra en anden jordbruger til at dække dit krav. Hvis efterafgrødekravet ikke kan dækkes af dette, vil din kvælstofkvote for planperioden 2017/2018 automatisk blive nedskrevet.

Oversigt 32: Frister for indberetning af efterafgrøder og alternativer			
Frist	31. august 2017	11. september 2017	Frist for indsendelse af Fællesskemaet i april 2018
Hvad skal indberettes?	Du indberetter, hvor mange ha efterafgrøder, mellemafgrøder, brak, energiafgrøder eller braklagte arealer langs vandløb og søer du har i sensommeren 2017. Ligeledes skal du indberette, hvor mange kg kvælstof i organisk gødning du har afbrændt fiberfraktionen fra i 2016/2017.	Du indberetter, hvor mange ha du har med tidligt sået vintersæd.	Dit efterafgrødekrav for planperioden 2017/2018 opgøres, og på baggrund af din indberetning den 31. august 2017 opgøres det, om du har etableret tilstrækkelig mange efterafgrøder/alternativer og om du har et overskud, der kan overføres til de næste planperioder eller overdrages til en anden bedrift.
Hvor skal indberettes?	I Tast selv-service Skema: Gødningskvote og Efterafgrøder 2017 Side: Indberetning af efterafgrøder 2017/2018	I Tast selv-service Skema: Gødningskvote og Efterafgrøder 2017 Side: Indberetning af efterafgrøder 2017/2018	I Tast selv-service Skema: Gødningskvote og Efterafgrøder 2018 Side: Opgørelse af efterafgrøder 2017/2018

7.7.3 Opsparing af efterafgrøder

Hvis du i de forudgående planperioder har etableret et større efterafgrødeareal end nødvendigt for at dække dit krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og dette er blevet indberettet i Tast selv-service, kan du bruge overskuddet til at dække dit efterafgrødekrav i planperioden 2017/2018.

Et eventuelt overskud af efterafgrøder i efteråret 2017 vil automatisk blive medregnet, når efterafgrødekravet fastlægges i april 2018.

Når du opgør kravet, kan du vælge, om overskuddet af efterafgrøder skal:

- overføres til næste planperiode eller
- overdrages til en anden jordbruger

Du har også mulighed for at overføre overskud af alternativer til senere planperioder. Hvis du fx har etableret og indberettet flere mellemafgrøder eller energiafgrøder, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, omregnes disse til efterafgrøder og overføres automatisk til senere planperioder. Opsparede efterafgrøder forældes ikke.

Eksempel 26: Opsparing af efterafgrøder

Hvis du i august 2017 udlægger 6 ha efterafgrøder, og det ved opgørelsen af dit efterafgrødekrav i april 2018 viser sig, at dit samlede efterafgrødekrav kun er på 4 ha, vil der blive overført 2 ha efterafgrøder til næste planperiode.

7.7.4 Overdragelse af pligtige efterafgrøder til en anden virksomhed

Som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, kan to virksomheder, som er registreret i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens Register for Gødningsregnskab, og som er omfattet af krav om efterafgrøder, indgå en aftale om overdragelse af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder. Både den jordbruger, der modtager efterafgrøderne, og den, som afgiver efterafgrøderne, skal indberette overdragelsen i Tast selv-service, for at overdragelsen er gyldig. Skemaet B3 bagerst i denne vejledning kan evt. benyttes som en form for kontrakt i forbindelse med overdragelser. Skemaet B3 skal ikke indsendes, idet overdragelsen skal indberettes i Tast selv-service.

En aftale om overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer) fra en bedrift til en anden, i planperioden 2017/2018, skal være indgået inden fristen for indsendelse af fælleskemaet i april 2018 og skal fremgå af Tast selv-service 2018 for begge virksomheder.

Overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer) fra én virksomhed til en anden skal som udgangspunkt foretages i Tast selv-service, men dette kræver, at begge virksomheder har et efterafgrødekrav. En virksomhed, der f.eks. som følge af bortforpagtning ikke længere har et efterafgrødekrav, fordi det dyrkende areal på bedriften nu er mindre end 10 ha, kan ikke overdrage efterafgrøder i Tast selv-service, læs mere herom i afsnit 7.8.

Du skal være opmærksom på, at virksomheder, der ikke har et efterafgrødekrav, og som ikke er ophørt i Register for Gødningsregnskab, ikke kan overdrage opsparede efterafgrøder fra tidligere år, hvor virksomheden havde et efterafgrødekrav. Disse efterafgrøder vil først kunne overdrages, når virksomheden igen har et efterafgrødekrav eller ophører i Register for Gødningsregnskab (afsnit 1.8).

Hvis virksomheder, der overdrager efterafgrøder imellem sig, på overdragelsestidspunktet i Tast selv-service ikke har samme efterafgrødekrav, skal antallet af ha efterafgrøder, der skal overdrages, udregnes som omregningsfaktoren ganget med det antal ha pligtige eller husdyrefterafgrøder, der ønskes erstattet (se oversigten nedenfor).

Oversigt 33: Omregningsfaktor* for overdragelse af efterafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Overdragelse af efterafgrøder	Omregningsfaktor
For at dække et krav på 1 ha efterafgrøde hos en virksomhed, der udbringer mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, skal der overdrages 0,7 ha efterafgrøder fra en virksomhed, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha	0,7
For at dække et krav på 1 ha efterafgrøder hos en virksomhed, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, skal der overdrages 1,5 ha efterafgrøder fra en virksomhed, der udbringer mindre gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha	1,5

*Omregningsfaktoren tager udgangspunkt i modtagers ønske om efterafgrøder

Eksempel 27: Overdragelse af opsparede efterafgrøder fra en anden virksomhed

To virksomheder har indgået en aftale om overdragelse af opsparede efterafgrøder. Virksomheden, der ønsker at undgå at etablere efterafgrøder og i stedet få dækket sit krav af en anden virksomhed, har udbragt mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha. Virksomheden, der har etableret de ekstra efterafgrøder, der skal overdrages/afgives, har udbragt mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha. Aftalen mellem de to virksomheder går på at overdrage efterafgrøder til at dække et krav på 8 ha hos jordbrugeren med det højeste husdyrtryk. Virksomheden med det mindste husdyrtryk, der skal overdrage/ afgive efterafgrøder, skal derfor overdrage/afgive: 8 ha x 1,5 = 12 ha efterafgrøder.

Begrundelsen er, at efterafgrøderne har den største effekt på de arealer, hvor der udbringes meget husdyrgødning, og derfor er en ha efterafgrøde, der etableres på bedrifter, der bruger meget husdyrgødning, "mere værd" end efterafgrøder, der etableres på bedrifter, hvor der ikke anvendes husdyrgødning.

Begge virksomheder skal indberette overdragelsen i Tast selv-service.

Nedenfor vises et eksempel på brug af skema B3 i den ovenstående situation, hvor en bedrift, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, ønsker at have dækket et efterafgrødekrav på 8 ha med efterafgrøder fra en bedrift, der udbringer mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha.

Skema B3 overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder

Omregningsfaktor 1,5 ved overdragelse fra virksomhed med <80 kg N/ha til virksomhed med >80 kg N/ha	☒
Omregningsfaktor 0,7 ved overdragelse fra virksomhed med >80 kg N/ha til virksomhed med <80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 1 ved ens bedrifter	☐
Modtagers navn og adresse	
Hans Jensen (bedrift der udbringer mere end 80 kg N/ha), Landevejen 3, Nyby	
Modtagers CVR-nr. <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der modtages (angives i Tast selv-service som modtaget)	8 ha
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	
Afgiverens navn og adresse	
Jens Hansen (bedrift der udbringer mindre end 80 kg N/ha), Landevejen 7, Nyby	
Afgivers CVR-nr. <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der afgives (angives i Tast selv-service som afgivet)	12 ha
Afgivers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

Der er ingen afstandsmæssige begrænsninger for, hvem der kan erstatte pligtige og husdyrefterafgrøder for en given jordbruger i planperioden 2017/2018.

Ved overdragelse af efterafgrøder skal eftervirkningen af efterafgrøderne *ikke* overdrages. Eftervirkningen er den mængde af organisk bundet kvælstof, som efterafgrøderne efterlader i jorden, og som kan mineraliseres og optages af den efterfølgende afgrøde. Derfor skal eftervirkningen trækkes fra kvælstofkvoten på den bedrift, hvor efterafgrøderne fysisk har været udlagt på marken.

7.7.5 Automatisk reduktion af virksomhedens kvælstofkvote ved manglende efterafgrøder

Der vil ske en reduktion af virksomhedens samlede kvælstofkvote for planperioden 2017/2018, hvis der ikke er indberettet, opsparet eller overdraget efterafgrøder nok til at dække kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Nedsættelse af kvælstofkvoten beregnes som omregningsfaktoren ganget med det antal ha efterafgrøder, som der skal reduceres med. Ved beregning af hvor stor reduktionen af kvælstofkvoten skal være, anvendes fastsatte omregningsfaktorer (se oversigten nedenfor).

Der er desuden mulighed for at nedsætte sin kvælstofkvote frivilligt som erstatning for årets efterafgrødekrav, selv om du har overskud af efterafgrøder. Det er ikke muligt at opspare efterafgrøder ved at nedsætte kvoten.

Overzicht 34: Omregningsfaktor for nedsættelse af kvælstofkvoten i forbindelse med reduktion af udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Udbragt organisk gødning i planperioden 2015/2016	Kvotekorrektion pr. ha efterafgrøder
Under 80 kg N/ha	93 kg N
80 kg N eller derover pr. ha	150 kg N

Eksempel 28: Reduktion af virksomhedens kvælstofkvote

En jordbruger har et efterafgrødegrundareal på 45 ha og har udbragt mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha på sit harmoniareal. Derfor er jordbrugeren forpligtet til at etablere efterafgrøder på 10 pct. af grundarealet, svarende til 4,5 ha. Der er ikke krav om husdyrefterafgrøder på jordbrugers bedrift. Jordbrugeren har kun udlagt 1,5 ha ud af de 4,5 ha pligtige efterafgrøder og har ingen efterafgrøder opsparet fra tidligere år. Jordbrugers samlede kvælstofkvote vil således blive reduceret med: $3,0 \text{ ha} \times 93 \text{ kg N} = 279 \text{ kg kvælstof}$.

7.8 Overdragelse af efterafgrøder ved salg/bortforpagtning af virksomhed

Efterafgrøder overdrages ikke automatisk ved til- og bortforpagtning af en virksomhed. Overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer til efterafgrøder) fra én virksomhed til en anden skal som udgangspunkt foretages i Tast selv-service, og dette kræver, at begge virksomheder har et efterafgrødekrav. En virksomhed, der som følge af bortforpagtning ikke længere har et efterafgrødekrav, fordi efterafgrødegrundarealet nu er mindre end 10 ha, kan ikke overdrage efterafgrøder i Tast selv-service.

Hvis virksomheden ophører helt, kan et overskud af efterafgrøder overdrages til den eller de virksomheder, der overtager arealerne. Modtager af efterafgrøderne skal angive dette i Tast selv-service i skemaet Gødningskvote og efterafgrøder, i feltet "Modtaget efterafgrøder fra CVR nr." Modtager skal markere, at der er modtaget et overskud fra en ophørt virksomhed. Indberetningen skal foretages senest den 21. april 2018.

Såfremt begge virksomheder stadig har et efterafgrødekrav, skal etablerede eller opsparede efterafgrøder overdrages i Tast selv-service som beskrevet i afsnit 7.7.4.

Oversigt 35: Forskellige situationer med overdragelse af efterafgrøder			
Hvis virksomheden der ønsker at afgive efterafgrøder....	Overdragelse af efterafgrøder mulig?	Afgiver skal:	Modtager skal:
...ophører helt	Ja	Ophøre i Register for Gødningsregnskab	<ul style="list-style-type: none"> • Indberette modtagne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service • Sætte flueben i feltet "modtaget fra ophørt virksomhed" og anføre afsætter virksomhedens cvr nummer
...ikke ophører og dyrker under 10 ha	Nej		
...ikke ophører og dyrker mere end 10 ha	Ja	Indberette afgivne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service	Indberette modtagne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service

7.9 Sammenhæng til efterafgrøder under andre ordninger

Fra i år kan du være omfattet af flere forskellige efterafgrødeordninger ud over de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. I de følgende afsnit får du en kort introduktion til de forskellige ordninger, og du kan læse om, hvilke forskelle og ligheder der er mellem efterafgrødeordningerne. I oversigt 25 kan du desuden få et hurtigt overblik over sammenhængen mellem efterafgrødeordningerne og hvilke ordninger, der kan overlapse med hinanden.

Oversigt 36: Sammenhæng mellem efterafgrødeordningerne			
	MFO-efterafgrøder	Frivillige målrettede efterafgrøder	Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder
Kan overlapse med	Pligtige eller husdyr	Ingen	MFO
Krav om blanding	Ja (gælder ikke MFO-græsudlæg)	Nej	Nej
Krav om efterfølgende afgrøde	Ja (gælder ikke MFO-græsudlæg)	Ja, vårafgrøde	Ja, vårafgrøde
Græsudlæg med kløver	Ja	Nej	Nej
Mulige alternativer	Ja ¹⁾	Nej	Ja ²⁾
Konsekvens ved manglende opfyldelse	Nedsat grøn støtte	Nedsat de minimis-støtte og nedsat N-kvote	Nedsat N-kvote / træk i banken

1) Alternativerne til MFO-efterafgrøder/-græsudlæg er: frivillige randzoner, GLM elementer, MFO-brak og MFO-lavskov
2) Alternativerne til pligtige og husdyrefterafgrøder fremgår af afsnit 7.6

Du kan læse mere om de forskellige efterafgrødeordninger på www.lfst.dk. Du kan også læse vores [faktaark](#) om ordningerne.

7.9.1 MFO-efterafgrøder

Hvis du har et omdriftsareal på over 15 ha, og du ikke er økolog, skal 5 pct. af dit omdriftsareal udlægges som miljøfokusområder (MFO), for at du kan modtage den fulde grønne støtte. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, der er udlagt som blandinger, kan samtidig bruges til opfyldelse af kravet om udlæg af miljøfokusområder. Du skal være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis gælder de samme krav og frister for MFO-efterafgrøder som for pligtige og husdyrefterafgrøder, og at efterafgrøderne skal opfylde bestemmelserne i begge regelsæt, for at de kan benyttes til samtidig opfyldelse af MFO-kravet. Du kan læse mere om MFO-efterafgrøder i "[Vejledning om direkte arealstøtte](#)", som du kan finde på www.lfst.dk/grundbetaling.

Du skal være opmærksom på, at det kun er efterafgrøderne, der kan benyttes til samtidig at opfylde krav om pligtige/husdyrefterafgrøder og krav om udlæg af MFO. For samtlige alternativer til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder gælder, at de ikke samtidig må benyttes til opfyldelse af MFO.

7.9.2 Målrettede efterafgrøder

Målrettede efterafgrøder er en ny efterafgrødeordning, der har til formål at sikre, at der ikke sker en tilbagegang i miljøtilstanden for kyst- og grundvand, efter det i 2015 blev besluttet at hæve kvælstofnormerne. I områder, hvor der er et særligt behov for at beskytte vandmiljøet mod kvælstofudvaskning, kan du få tilskud til at etablere efterafgrøder under ordningen.

Der gælder overordnet de samme krav til målrettede efterafgrøder, som for pligtige og husdyrefterafgrøder. Det gælder fx udvalget af arter og etableringsfrister. I "[Vejledning om målrettede efterafgrøder](#)" kan du læse mere om reglerne for målrettede efterafgrøder. Du kan finde vejledningen på www.lfst.dk.

Det er *ikke* tilladt at benytte arealer med efterafgrøder til opfyldelse af dit pligtige krav eller dit krav til husdyrefterafgrøder, hvis du samtidig skal bruge arealet som målrettede efterafgrøder.

8. Dyrkningsrelaterede tiltag

Dyrkningsrelaterede tiltag opstiller regler for, hvornår på året du må foretage jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder og i forbindelse med omlægning af fodergræsmarker. Baggrunden for, at der er fastsat regler for, hvornår du må pløje dine arealer, er, at pløjning og anden jordbearbejdning øger udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Når pløjetidspunktet udskydes til senere på året eller det følgende forår, reduceres kvælstofudvaskningen, fordi omsætningen og frigivelsen af kvælstof i jorden foregår langsommere.

8.1 Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag

Hvis du har en årlig omsætning over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf og dyrker et samlet areal på mindst 10 ha, er du omfattet af reglerne om de dyrkningsrelaterede tiltag. Det vil sige forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder og forbud mod omlægning af fodergræs. Det gælder uanset, om din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej. Økologer er dog ikke omfattet af de dyrkningsrelaterede tiltag.

8.2 Forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder

Hvis du det kommende år planlægger at så vårsæd på en mark, skal du på den mark udskyde pløjning, harvning og anden jordbearbejdning fra høst 2017 til senere på året eller det følgende år afhængig af jordtypen. På lerjord med JB-nr. 7-9 må jordbearbejdning finde sted fra den 1. oktober 2017, på ler- og humusjord med JB-nr. 5-6 og 10-11 fra den 1. november 2017, mens jordbearbejdning først må finde sted fra den 1. februar 2018 på sandjord med JB-nr. 1-4. Har du specielle jorde med JB 12, skal disse behandles som enten sand- eller lerjord, alt efter hvilken de minder mest om. Ukrudtssprøjtning på arealerne må ske fra 1. oktober 2017. Der er dog en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning. Disse beskrives i de følgende afsnit.

Oversigt 37: Tidslinje for forbud mod jordbearbejdning				
Tidspunkt	Fra høst 2017	1. oktober 2017	1. november 2017	1. februar 2018
Aktivitet	Forbud mod jordbearbejdning før vårafgrøder	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9 • Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord med JB 5-6 og JB 10-11 • Slut på forbud mod jordbearbejdning på arealer, hvor der har været dyrket kartofler samt på arealer, der skal anvendes til kartofler i den kommende sæson	Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)

Jordbearbejdning defineres som aktiviteter i marken, der har til hensigt at bearbejde jorden eller afgrødestubbe. På arealer, hvor forbuddet er gældende, er følgende aktiviteter dog tilladt:

- Gyllenedfældning på udlægsgræs efter korn eller helsæd
- Høst, presning og indsamling af halm
- Kalkning
- Tromling
- Overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet
- Etablering og vedligeholdelse af dræn

8.2.1 Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder

Du skal være opmærksom på, at der er en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning forud for forårsåede afgrøder. Nogle arealer er helt fritaget fra forbuddet, mens der for enkelte arealer er lempet i reglerne i forhold til de generelle restriktioner.

Følgende arealer er fritaget fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning:

- Arealer som drives af virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion.
- Arealer hvor der er etableret pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, MFO-efterafgrøder eller målrettede efterafgrøder (jf. afsnit om efterafgrøder nedenfor).
- Arealer hvorpå der ifølge skriftlig aftale med en offentlig myndighed ikke må anvendes sprøjtemidler.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket roer.
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes sukkerroer til fabrik.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket gartneriafgrøder, der fremgår af oversigt 38 nedenfor.
- Arealer hvorpå der det kommende forår skal dyrkes gartneriafgrøder, der fremgår af oversigt 38 nedenfor.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket flerårige vedplanter.
- Arealer hvorpå der det kommende forår skal dyrkes flerårige vedplanter.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket kolbe- og kernemajs.

Oversigt 38: Gartneriafgrøder der er fritaget fra forbuddet mod jordbearbejdning			
122	Kommenfrø	430	Bladpersille
123	Valmuefrø	431	Purløg
124	Spinatfrø	432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)
125	Bederoefrø	434	Grøntsager, andre (friland)
126	Blanding af markfrø til udsæd	450	Grøntsager, blandinger
400	Asier	501	Stauder
401	Asparges	503	En- og toårige planter
402	Bladselleri	513	Jordbær
403	Blomkål	544	Snitblomster og snitgrønt
404	Broccoli	651	Dildfrø
405	Courgette, Squash	652	Kinesisk kålfrø
406	Grønkål	653	Karsefrø
407	Gulerod	654	Rucolafrø
408	Hvidkål	655	Radissefrø (inklusive olieræddikefrø)
409	Kinakål	656	Bladbedefrø, rødbedefrø
410	Knoldselleri	657	Grønkålsfrø
411	Løg	658	Gulerodsfrø
412	Pastinak	659	Kålfrø (hvid- og rødkål)
413	Rodpersille	660	Persillefrø
415	Porre	661	Kørvelfrø
416	Rosenkål	662	Majroefrø
417	Rødbede	663	Pastinakfrø
418	Rødkål	664	Skorzonerrod/skorzonerrodfrø
420	Salat (friland)	665	Havrerodfrø
421	Savoykål, spidskål	666	Purløgsfrø
422	Spinat	667	Timianfrø
423	Sukkermais	668	Blomsterfrø
424	Ærter, konsum	650	Chrysanthemum Garland, frø
429	Jordkok, konsum		

I følgende situationer er datoerne justeret i forhold til det generelle forbud:

- Hvis du har dyrket kartofler i 2017, kan du fra den 1. november 2017 foretage jordbearbejdning på det areal, hvor der har været dyrket kartofler
- Er du autoriseret læggekartoffelavlser eller producerer spisekartofler, kan du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2017 på det areal, hvor der i den kommende dyrkningsæson skal dyrkes lægge- og spisekartofler
- Hvis du har arealer, hvor du har fået pålæg fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen om at bekæmpe kartoffelbrok eller kartoffelcystenematoder, må du uanset jordtypen foretage jordbearbejdning på de båndlagte arealer fra den 1. oktober 2017 (se uddybende afsnit nedenfor)
- Hvis du har arealer med majshelsæd, hvor du kan dokumentere, at afgrøden er angrebet af majshalvmøl, må du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2017 (se uddybende afsnit nedenfor)

Jordbearbejdning på arealer med efterafgrøder

Arealer, hvor du har etableret pligtige efterafgrøder, MFO-efterafgrøder, husdyrefterafgrøder eller målrettede efterafgrøder, er ikke omfattet af forbuddet mod jordbearbejdning forud for vårsæd. På disse arealer er der fastsat specifikke regler for, hvornår efterafgrøderne tidligst må nedpløjes og dermed, hvornår jordbearbejdning må foretages (se kapitel 7).

På arealer, hvor du af egen drift frivilligt vælger at etablere efterafgrøder, der ikke skal indgå i opfyldelsen af de nævnte efterafgrødeordninger eller af anden lovgivning, må du foretage en let jordbearbejdning umiddelbart efter høst i forbindelse med etablering af efterafgrøderne, mens efterfølgende jordbearbejdning skal følge datoerne for jordbearbejdningsreglerne, som beskrevet i dette kapitel.

Bekæmpelse af Kartoffelbrok og kartoffelcystenematoder

Hvis du har arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen som følge af angreb af kartoffelbrok og/eller kartoffelcystenematoder, må du på disse arealer foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Dermed optimeres muligheden for at foretage en effektiv mekanisk bekæmpelse af planteskadegørerne henover efteråret/vinteren.

Alle arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, er automatisk dækket af undtagelsen. Du skal altså ikke indsende en dispensationsansøgning for at foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Arealet fremgår af Internet Markkort (IMK) i Tast selv-service under fanen "Kartofler".

Undtagelsen er gældende i de år, arealet er pålagt restriktioner af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Når restriktionerne ophæves, vil arealet atter skulle følge de generelle regler om forbud mod jordbearbejdning.

Bekæmpelse af majshalvmøl

Hvis du har arealer med majshelsæd, der er angrebet af majshalvmøl, kan du søge om dispensation til at foretage jordbearbejdning fra 1. november 2017 på sandjord (JB 1-4). Med dispensationen er der på alle jordtyper mulighed for at foretage mekanisk bekæmpelse af møllets larver henover vinteren.

For at opnå dispensation for jordbearbejdningstidspunktet kræver det, at du kan fremvise dokumentation for angrebet i form af en konsulenterklæring. Dokumentationen skal ligge på din bedrift og skal kunne fremvises ved en kontrol.

Inden du foretager jordbearbejdningen, skal du indsende en anmeldelse af angrebet til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. På www.lfst.dk kan du læse mere om fremgangsmåden i forbindelse med anmeldelsen og finde den blanket, du skal bruge til anmeldelsen. Når du har downloadet blanketten og udfyldt alle felter, skal blanketten indsendes på mail til majshalvmoel@lfst.dk. Du vil blive kvitteret med en automatisk besked om modtagelse af anmeldelsen.

Du skal desuden opbevare følgende dokumentation, der skal kunne fremvises ved en kontrol:

- En kopi af den sendte anmeldelsesblanket

- Landbrugs- og Fiskeristyrelsens kvitteringsmail for modtagelse af anmeldelsen
- Konsulenterklæring om angreb af majshalvmøl på det berørte areal

Når ovenstående punkter er opfyldt, har du fået dispensation til at jordbearbejde det anmeldte areal fra 1. november 2017. Vær opmærksom på, at dispensationen kun er gældende i én planperiode. Hvis du tidligere har fået dispensation til at foretage jordbearbejdning pga. majshalvmøl, og du stadig har problemer med majshalvmøl i år, skal du derfor anmelde de angrebne arealer på ny.

På lerjord er det allerede muligt at foretage jordbearbejdning fra 1. november (JB 5-6 og 10-11) eller 1. oktober (JB 7-9). Jordbearbejdning på disse arealer efter 1. november kræver derfor ikke forudgående anmeldelse.

8.2.2 Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger

Du skal være opmærksom på, at datoerne for tidligste jordbearbejdning forud for vårsæd ikke undtager dig fra eventuelle destruktionsdatoer, der er fastsat i andre ordninger, fx i forbindelse med efterafgrøder eller braklægning. Dette er særligt vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med arealer med JB nr. 7-9, hvor forbuddet mod jordbearbejdning kun gælder indtil 1. oktober. Her skal du fx stadig overholde datoen for tidligste destruktionsdato af efterafgrøder den 20. oktober, hvis du eksempelvis etablerer pligtige efterafgrøder på dine arealer. Det samme gælder for de to undtagelsesbestemmelser i forbindelse med angreb af kartoffelbrok eller –cystenematoder samt majshalvmøl. Særligt i forhold til majshalvmøl skal du huske, at pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og målrettede efterafgrøder udlagt i majs først må destrueres 1. marts det følgende kalenderår. Hvis du har angreb af majshalvmøl og vælger at gøre brug af anmelderordningen for at kunne bekæmpe møllet henover vinteren, skal du derfor sørge for, at du kan opfylde kravene til efterafgrøder på anden vis.

8.3 Forbud mod omlægning af fodergræs

Du må ikke omlægge fodergræsmarker til andre afgrøder i perioden fra den 1. juni til den 1. februar. Fodergræs omfatter de afgrødetyper, som fremgår af oversigt 40.

Dog gælder følgende:

- Fodergræsmarker på lerjord (JB 7-9) må du omløje fra den 1. november, hvis arealet skal anvendes til en forårssået afgrøde i det følgende kalenderår.
- Fodergræsmarker kan omlægges til fodergræs frem til 15. august.
- Fodergræsmarker kan omlægges til grønkorn med græsudlæg frem til 15. august.
- Fodergræsmarker kan omlægges til vinterraps frem til 15. august.
- Virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, er ikke omfattet af reglerne om forbud mod omlægning af fodergræs.

Hvis du ønsker at tage slæt senere end 1. juni, skal du derfor vente med at omløje græsset til efter 1. februar, eller 1. november hvis der er tale om JB 7-9, medmindre du omlægger fodergræsset til fodergræs, til vinterraps eller til grønkorn med græsudlæg senest 15. august.

Oversigt 39: Tidslinje for forbud mod omlægning af fodergræs				
Tidspunkt	1. juni 2017	15. august 2017	1. november 2017	1. februar 2018
Aktivitet	Start på forbud mod omlægning af fodergræs	Senest omlægning af fodergræs til fodergræs, til grønkorn med græsudlæg eller til vinterraps	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord (JB 7-9)	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs

Oversigt 40: Afgrødetyper der betragtes som fodergræs

173	Kløver til slæt
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne
257	Permanent græs, uden kløver
258	Permanent græs, ø-støtte
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælglpl. (omdrift)
261	Kløvergræs, over 50 % kløver (omdrift)
262	Lucerne, lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift)
263	Græs uden kløvergræs (omdrift)

9. Leverandører af handelsgødning og anden organisk gødning

9.1 Hvem skal indberette

Alle virksomheder, der sælger eller afsætter kvælstof- eller fosforholdig gødning til andre virksomheder, skal tilmelde sig som leverandør i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Følgende virksomheder skal indberette deres salg af gødning til andre virksomheder i Leverandørregister for gødningsleverancer:

- Gødningsforhandlere, der indfører og sælger gødning
- Melleghandlere som fx maskinstationer, der videresælger gødning
- Jordbrugere, der køber gødning og videresælger til andre jordbrugere

Herudover skal følgende virksomheder indberette i Leverandørregister for gødningsleverancer:

- Forsyningsvirksomheder, der afsætter anden organisk gødning
- Biogas fællesanlæg, forarbejdnings- og forbrændingsanlæg skal indberette afsat samt modtaget gødning.

9.2 Leverandører af handelsgødning

Frist for indberetning

Du skal senest den 1. september 2018 oplyse os om, hvem du har afsat handelsgødning til i planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018. Læs mere om handelsgødning i afsnit 6.6.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, hvem du har leveret handelsgødning til. Hvert år i juni måned sender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Gødningen regnes for afsat i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2017 til 31. juli 2018). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Hvad skal du indberette

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Handelsgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Markering vedr. kvælstofafgift • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Heraf foderanvendelse i kg

Ved leverance af gødning til virksomheder, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, er det tilstrækkeligt at indberette, hvilke gødningstyper samt kvælstof- og fosformængder, der samlet er afsat.

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

Din indberetning bruges til at fortrykke oplysninger om kvælstof- og fosformængde i jordbrugernes gødningsregnskab, så det er lettere for dem at indberette deres gødningsregnskab. Hvis jordbrugerne eventuelt også har solgt handelsgødning, vil mængden være trukket fra den modtagne mængde.

Hvis du afsætter handelsgødning til en virksomhed eller en privatperson, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal der betales kvælstofafgift af den afsatte mængde (læs mere herom i afsnit 9.2.3).

9.2.1 Indført/importeret handelsgødning

Handelsgødning, der er indført fra udlandet, skal regnes med i det indberettede gødningsregnskab.

Hvis du vælger at videresælge den indførte/importerede handelsgødning, skal du oprettes som leverandør i Leverandørregisteret for gødningsleverancer og indberette den afsatte mængde. Herudover skal gødningen anmeldes hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (læs mere herom i afsnit 9.6).

9.2.2 Handelsgødning med over 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat

Hvis du vil sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, skal du være opmærksom på, at køber skal være registreret hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen – enten i Register for Gødningsregnskab eller i Register for køb af ammoniumnitratgødning (læs mere herom i afsnit 6.6.1).

Hvis du vil bruge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat i forbindelse med dit erhverv, skal du være registreret hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen – enten i Register for Gødningsregnskab eller i Register for køb af ammoniumnitratgødning.

Hvis du har brug for gødning med mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat til erhvervsmæssig vedligeholdelse af fx golfbaner, parker, idrætsanlæg eller andre ikke landbrugsjorde, skal du registreres i Register for køb af ammoniumnitratgødning, inden du kan købe gødningen. Du skal søge om tilladelse hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen til at blive registreret i dette register. Ansøgning om tilmelding til Register for køb af ammoniumnitratgødning skal ske via Tast selv-service.

Det er ikke tilladt for privatpersoner at bruge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat.

9.2.3 Kvælstofafgift

Der skal betales kvælstofafgift af handelsgødning, som leveres til virksomheder eller privatpersoner, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ikke er registreret hos SKAT som gødningsleverandør (fx grovvarelskaber).

Det er sælgers opgave at opkræve afgiften fra køber af gødningen. Kvælstofafgiften af den afsatte mængde er 5 kr. pr. kg kvælstof.

Hvis du afsætter handelsgødning til virksomheder eller privatpersoner, som ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ikke er registreret som gødningsleverandør hos SKAT, skal du indbetale kvælstofafgiften senest den 15. i måneden efter afsætningen af gødningen. Du kan finde blanket til angivelse af afgiften på www.skat.dk (under Blanketter nederst på forsiden). Blanketten har nummer 29.020, og når du udfylder denne, skal den ud over dit navn, adresse og CVR-nr. tillige indeholde oplysninger om købers navn, adresse og evt. CVR-nr.

Hvis modtager af handelsgødning er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller er registreret hos SKAT som gødningsleverandør, skal der ikke betales kvælstofafgift af den afsatte mængde kvælstof i planperioden.

Hvis du har spørgsmål til betaling af afgiften, skal du kontakte SKAT på tlf. 7222 1818. Du kan også få mere information på SKAT's hjemmeside www.skat.dk.

9.3 Leverandører af anden organisk gødning

Frist for indberetning

Du skal senest den 1. september 2018 oplyse Landbrugs- og Fiskeristyrelsen om, hvem du har afsat anden organisk gødning end husdyrgødning til i planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018. Produkter, der udelukkende består af have- og parkaffald, skal dog ikke indberettes. (Læs mere om anden organisk gødning i afsnit 6.7)

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, hvem du har leveret anden organisk gødning end husdyrgødning til. Hvert år i juni måned sender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Gødningen regnes for afsat i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2017 til 31. juli 2018). Den fysiske levering kan ske på et andet tidspunkt.

Hvad skal du indberette

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

Din indberetning bruges til at fortrykke oplysninger om kvælstof- og fosformængde i jordbrugernes gødningsregnskab, så det er lettere for dem at indberette deres gødningsregnskab. Hvis jordbrugere eventuelt også har afsat anden organisk gødning end husdyrgødning, vil mængden være trukket fra den modtagne mængde.

9.3.1 Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning

Oversigt 41: Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning	
Gødningstype	Udnyttelsesprocent
Spildevandsslam	45
Komposteret husholdningsaffald	20
Kartoffelfrugtsaft	50
Pressesaft fra grøntpillefabrikation	40
Urea	100
Andre typer af anden organisk gødning	40

I særlige tilfælde kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen efter ansøgning fra leverandøren godkende, at der benyttes en anden udnyttelsesprocent end anført i oversigten ovenfor.

Hvis der er tale om blandinger af anden organisk gødning end husdyrgødning eller anden organisk gødning end husdyrgødning blandet med husdyrgødning, beregnes udnyttelsesprocenten som en vægtet procent af de enkelte gødninger i blandingen. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

9.4 Fosforloft tilknyttet produkter af anden organisk gødning

Anden organisk gødning end husdyrgødning har et fast fosforloft på 30 kg P/ha uanset sammensætning.

Hvis der er tale om anden organisk gødning, der afsættes fra en virksomhed, der også modtager eller producerer husdyrgødning, så tilknyttes virksomhedens fosforloft til den afsatte gødning (herunder også den organiske gødning). Du kan se fosforlofter for de enkelte typer af husdyrgødning og hvordan du beregner din virksomheds fosforloft i afsnit 5.1.

9.5 Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer

Leverandører skal ansøge om tilmelding til Leverandørregister for gødningsleverancer via Tast selv-service.

Du skal udfylde og indsende et ansøgningssskema tilknyttet et gyldigt CVR-nr. Benyt skemaet "Leverandørregister for gødningsleverancer".

Du afmelder dig fra Leverandørregister for gødningsleverancer ved selv at registrere det i systemet eller sende en mail til jordbrugskontrol@lfst.dk.

9.6 Anmeldelse af handelsgødning (gødninger og jordforbedringsmidler m.v.)

Alle gødningsprodukter, der agtes solgt på det danske marked, skal anmeldes som handelsgødning til Landbrugs- og Fiskeristyrelsens Gødningsdatabase. Hvis en virksomhed anmelder et produkt for første gang, så vil virksomheden blive registreret i Gødningsdatabase med tilhørende CVR-nr. Hvert enkelt produkt vil blive tildelt et produktnavn og en unik, firecifret produktkode, der afhænger af produktkategorien.

Eksempler på hvilke typer af gødningsprodukter du skal anmelde, er:

- Gødninger – både uorganiske (mineralske) og organiske gødninger
- Komposteringspræparater
- Jordforbedringsmidler fx kalkningsmidler, tørveprodukter og kompost
- Voksemedier
- Pødekulturer, der indeholder mikroorganismer

Hvem skal anmelde et produkt, og hvad skal indgå i anmeldelsen:

Anmeldelsen skal indgives af den, der med henblik på salg på det danske marked enten mærker produktet, eller indfører produktet i mærket stand. Ved salg i Danmark skal mærkningen være på skrevet på dansk, og den skal være anført klart synligt og være let læselig, og må ikke kunne slettes. Hvis produktet er emballeret, så skal mærkningen fremgå af emballagen og/eller etiketten. For uemballerede produkter skal mærkningen fremgå af ledsagedokumenterne.

Ved anmeldelsen af et gødningsprodukt skal du give Landbrugs- og Fiskeristyrelsen besked om følgende:

- 1) CVR nr. på forhandleren
- 2) Handelsnavn på produktet
- 3) Vedlægge et analysebevis, hvor indholdet af plantenæringsstoffer, der ønskes deklareret, er angivet i masse-%. Hvis du ønsker at deklare andre indholdsstoffer, skal disse fremgå af analysebeviset.
- 4) Specifikt for anmeldelser end andet end gødninger:
  - a. Ved anmeldelse af komposteringspræparater, jordforbedringsmidler, voksemedier eller pødekulturer, kræves en række produktspecifikke oplysninger. Hvis du ønsker at anmelde produkter

i disse kategorier, kan du kontakte Landbrugs- og Fiskeristyrelsen for nærmere oplysninger, jf. punktet "Kontakt vedr. handelsgødning" nedenfor.

Registreringspligt for virksomheder:

Virksomheder, der importere til eget brug, eller udelukkende forhandler emballerede gødningsprodukter, er ikke omfattet af registreringspligten.

Produkter, der ikke skal anmeldes:

Import af gødningsprodukter til eget brug skal ikke anmeldes. Hvis indholdet af kvælstof i et importeret produkt, der udgøres af ammoniumnitrat, overstiger 28 %, så skal Landbrugs- og Fiskeristyrelsens have besked om leverancen senest fem dage før den finder sted.

Blandingsprodukter (løn-/talblandinger) skal ikke anmeldes, da det antages, at hvert af de enkelte delprodukter, der indgår i blandingsproduktet er anmeldt. Følgende fire krav skal opfyldes ved produktion og salg af blandingsprodukter:

- 1) Blandingsprodukter må kun fremstilles på bestilling af den endelige bruger.
- 2) Produktet skal betegnes "Blanding af [produkter]".
- 3) Ved salg af et blandingsprodukt skal det tydeligt fremgå, hvad andelen er af de enkelte delprodukter er (enten angivet ved mængder eller procent).
- 4) Et blandingsprodukt må kun sælges til den pågældende slutbruger, der har bestilt produktet.

Kontakt vedr. handelsgødning:

Hvis du har spørgsmål vedr. handelsgødning, ønsker at anmelde et gødningsprodukt eller vil gøre os opmærksom på import af gødninger, hvor indholdet af ammoniumnitrat overstiger 28 %, kan du kontakte Administrativ Jordbrugskontrol enten via telefon eller e-mail:

Tlf.: 33 95 80 00

E-mail: Jordbrugskontrol@lfst.dk

Du kan læse mere om handelsgødning på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside:

<http://lfst.dk/virksomheder/handelsgoedning/>

10. Biogas-, forarbejdnings- og forbrændingsanlæg

10.1 Biogasanlæg

Et biogasanlæg er et teknisk anlæg, der ud fra *husdyrgødning, affald, vegetabilsk biomasse eller blandinger heraf* producerer biogas med afgasset biomasse som restprodukt.

10.1.1 Leverancer af afsat afgasset biomasse og modtaget gødning

Biogasanlæg på virksomheder der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab og samtidig har et biogasanlæg (under samme virksomhed), skal du oplyse os om dine leverancer af afsat afgasset biomasse og afsat husdyrgødning via gødningskvitteringer (Skema B1) i forbindelse med indberetning af din virksomheds gødningsregnskab.

Biogasanlæg på virksomheder der *ikke* er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed ikke driver jordbrug og dermed ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, og du har et biogasanlæg, skal din virksomhed tilmeldes som leverandør hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Din virksomhed skal registreres i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, hvem du har afsat afgasset biomasse til og modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal senest den 1. september 2018 oplyse os om, hvem du har afsat afgasset biomasse til og modtaget gødning fra i planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018.

Gødningen regnes for afsat og modtaget i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2017 til 31. juli 2018). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Afsat afgasset biomasse	<ul style="list-style-type: none"> • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttede fosforloft i kg P/ha
Modtaget husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha • Tørstof pct. (frivillig indberetning)
Modtaget anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning

	<ul style="list-style-type: none"> • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha Tørstof pct. (frivillig indberetning)
--	---

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter. Du kan yderligere finde de særlige regler der gælder for økologer som modtager afgasset biomasse i [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).

10.1.2 Fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse

Indholdet af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse skal du beregne ud fra summen af kvælstof- og fosforleverancer for de forskellige leverandører ud fra oplysninger om de mængder af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og anden organisk gødning end husdyrgødning, der indgår i biomassen (normer af husdyrgødning og analyser af energifgrøder og affald). Fastsættelsen af kvælstof- og fosforindhold i gødningen skal kunne dokumenteres.

Biogasanlæg, der afsætter afgasset biomasse, kan alternativt få indholdet af mængden af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse bestemt ved hjælp af analyse af repræsentative prøver. Prøverne skal sendes til analyse på et akkrediteret laboratorium.

Analyse af prøver af afgasset biomasse

Resultater fra analyse af prøver kan benyttes som alternativ til fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse. Hvis der benyttes prøver, skal de være repræsentative. En prøve kan siges at være repræsentativ for en større masse, når den har et indhold, der svarer til det gennemsnitlige indhold i den samlede masse, den repræsenterer.

Der skal udtages mindst 12 prøver i planperioden. Prøverne skal tages med passende intervaller inden for planperioden, hvor den afgassede biomasse skal anvendes.

Analyse af kvælstof – og fosforindhold i gødning skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller et tilsvarende akkrediteringsorgan.

Vær opmærksom på, at en jordbruger, der har et biogasanlæg på sin bedrift, ikke kan bruge analyse af repræsentative prøver til bestemmelse af kvælstof- og fosformængde til egen produceret afgasset biomasse, når al afgasset biomasse anvendes på egen bedrift, men skal fastsætte kvælstof- og fosforindhold ud fra normtal for kvælstof og fosfor for den husdyrgødning der tilgår anlægget. Alternativt kan der anvendes analyser ved levering af afgasset biomasse til andre virksomheder.

Forneden er der vist 5 forskellige scenarier.

Eksempel	Krav om tilmelding til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen	Analyser eller normtal?		Hvad sker der med eventuel difference mellem norm og analyse?
		Ved afsætning til biogasanlæg	Ved modtagelse fra biogasanlæg	
Jordbruger har eget gårdbiogasanlæg på samme CVR-nr. som husdyrproduktionen. Bruger kun	Register for Gødningsregnskab	Normtal	Kun normtal	Der bliver ingen difference i gødningsregnskabet.

egen gylle i anlægget.				
Jordbruger har eget biogasanlæg på samme CVR-nr. som husdyrproduktionen. Modtager også gylle fra en nabo i anlægget. Naboen får gyllen retur efter afgangning.	Register for Gødningsregnskab	Normalt	Analyser eller normalt	Jordbrugeren hæfter for differencen i sit gødningsregnskab.
Jordbruger har biogasanlæg, men i et andet CVR-nr. end husdyrproduktionen. Bruger kun bedriftens egen gylle i anlægget.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.
Jordbruger har biogasanlæg, men i et andet CVR-nr. end husdyrproduktionen. Modtager også gylle fra en nabo i anlægget. Naboen får gyllen retur efter afgangning.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.
Jordbruger leverer til et biogas anlæg, hvor også et antal andre landmænd leverer til.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.

10.1.3 Udnyttelsesprocent i afgasset biomasse

Det er indgangsmaterialerne, der danner grundlag for beregning af udnyttelseskravet til den afgassede biomasse. I beregningen skal de forskellige enkelte indgangsmaterialer vægtes i forhold til indholdet af kvælstof.

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for afgasset biomasse ved at beregne et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet i forhold til indholdet af total kvælstof. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

10.1.4 Fosforloft for organisk gødning og afgasset biomasse

Som noget nyt skal der fra planperioden 2017/2018 følge nye oplysninger med den husdyrgødning og anden organisk gødning, der afsættes til og fra et biogasanlæg. Det drejer sig om gødningens totale indhold af fosfor samt gødningens tilknyttede fosforloft. Fosforlofter er generelt beskrevet i kapitel 5, afsnit 5.1.

Der gælder dog særlige regler for beregningen af fosforlofter for virksomheder, der afgiver gødning til fælles biogasanlæg og for beregningen af fosforloftet for fælles biogasanlægget.

Gårdbiogasanlæg

Et gårdbiogasanlæg defineres som et anlæg, der er under samme CVR-nummer, som en virksomhed der er registreret i Register for Gødningsregnskab. Derfor vil fosforloftet for den afgassede biomasse, som kommer ud af anlægget, være det samme som virksomhedens fosforloft. Det vil sige et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den producerede og modtagne gødning på virksomheden i planperioden (se mere herom i kapitel 5 afsnit 5.1).

Fælles biogasanlæg

Et fælles biogasanlæg, er et anlæg, der *ikke* drives under samme CVR-nummer som en virksomhed der registreret i Register for Gødningsregnskab. Her fastsættes fosforloftet tilknyttet den afgassede biomasse, ud fra et vægtet gennemsnit af fosforlofterne tilknyttet de modtagne mængder af husdyrgødning, affald og øvrige typer organisk gødning i den forrige planperiode, således at biogasanlæggets præcise fosforloft kan fastlægges umiddelbart i alle aftaler i en given planperiode.

For fælles biogasanlæg, der ikke leverede afgasset biomasse i den forrige planperiode, fastsættes fosforloftet ud fra det vægtede gennemsnit af fosforlofterne for de forventede tilførte mængder og typer af gødning i planperioden.

Fosforloftet, som tilknyttes den afsatte afgassede biomasse, er altså ikke et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den specifikke mængde afgasset biomasse, men et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for alle mængder af gødning, der er tilført biogasanlægget i forrige planperiode. Fosforloftet tilknyttes altså biogasanlægget og gælder for alle leverancer af afgasset biomasse i den efterfølgende planperiode.

Virksomheder der afsætter organisk gødning til fælles biogasanlæg

Når man som virksomhed afsætter husdyrgødning, fastsættes fosforloftet for den afsatte mængde fosfor fra gødningen kun på baggrund af den eller de typer af gødning, som er produceret ved virksomhedens egen husdyrproduktion. Den eller de typer af gødning virksomheden modtager fra andre virksomheder tæller altså ikke med i beregningen af det tilknyttede fosforloft for den overførte gødning til fælles biogasanlægget. Derudover vil den mængde fosfor i gødning fra virksomhedens egenproduktion, som afgives til fællesanlægget ikke skulle medtages, når virksomheden beregner sit fosforloft.

Afsætter virksomheden mere fosfor fra organisk gødning til et fælles biogasanlæg end den selv har produceret ved egen husdyrproduktion, så beregnes fosforloftet for denne mængde organiske gødning, som et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den organiske gødning, som virksomheden har modtaget.

Se mere om beregningen af virksomhedens fosforloft i kapitel 5 afsnit 5.1.

10.1.5 Særlige regler for kvægundtagelsesbrug

For kvægundtagelsesbrug gælder der særlige regler, når de afsætter gødning til og modtager afgasset biomasse fra et fælles biogasanlæg.

Kvægundtagelsesbrug har et fast fosforloft på 35 kg P/ha. Det vil sige, at afsætter undtagelsesbrug husdyrgødning til et biogasanlæg har gødningen uanset sammensætning et loft på 35 kg P/ha, både når de afsætter husdyrgødning til anlægget og når de modtager den afgassede biomasse retur fra et anlæg. Dette gælder kun såfremt modtaget fosfor i organisk gødning til virksomheden fra andre end undtagelsesbrug og fælles biogasanlæg ikke udgør mere end 50% af den mængde fosfor virksomheden selv producerer i planperioden.

Hvis gødningen fra et kvægundtagelsesbrug afsættes til et gårdbiogasanlæg på en virksomhed, der *ikke* er omfattet af betingelserne for et kvægundtagelsesbrug, så må forfor i den afgassede husdyrgødning, som modtages retur, ikke udgøre mere end 50 % af fosformængden i den gødning, der produceres på undtagelsesbruget, hvis kvægundtagelsesbruget fortsat skal være omfattet af et fosforloft på 35 kg/P ha, men omfattes af et loft på 30 kg P/ha som almindelig kvægbrug

10.2 Forarbejdningsanlæg

Et forarbejdningsanlæg er et anlæg, der modtager husdyrgødning fra en eller flere husdyrproducenter, og som ved en teknisk forarbejdning af husdyrgødningen skaber produkter. Disse produkter er forskellige fra det materiale, der tilføres anlægget, med hensyn til tørstofindhold, sammensætning og koncentration af gødningsstoffer. Det samlede indhold af kvælstof og fosfor ændres dog ikke.

10.2.1 Leverancer af afsat forarbejdet husdyrgødning og modtaget gødning

Senest når du tager et anlæg i brug, skal du skriftligt anmelde det til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen med oplysning om:

- Dit CVR-nr.
- Dit navn og adresse
- Anlæggets forarbejdningsproces og -kapacitet

Forarbejdningsanlæg på virksomheder der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab og samtidig har et forarbejdningsanlæg (under samme virksomhed), skal du oplyse os om dine leverancer af afsat forarbejdet husdyrgødning og afsat husdyrgødning via gødningskvitteringer (Skema B1) i forbindelse med indberetning af din virksomheds gødningsregnskab.

Forarbejdningsanlæg på virksomheder der *ikke* er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed ikke driver jordbrug og dermed ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, og du har et forarbejdningsanlæg, skal din virksomhed tilmeldes som leverandør hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Din virksomhed skal registreres i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, hvem du har afsat forarbejdet husdyrgødning til og modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal senest den 1. september 2018 oplyse Landbrugs- og Fiskeristyrelsen om, hvem du har afsat forarbejdet husdyrgødning til og modtaget gødning fra i planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018.

Gødningen regnes for afsat og modtaget i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2017 til 31. juli 2018). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Afsat forarbejdet husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Markering vedr. kvælstofafgift • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha
Modtaget husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Modtaget anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha
---------------------------------	--

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

10.2.2 Anmeldelse af forarbejdet husdyrgødning

Hvis du ønsker at afsætte forarbejdet husdyrgødning til privatpersoner, skal produktet være stabilt og være anmeldt og deklareret med et specifikt produktnummer hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (læs mere herom i afsnit 8.5).

10.2.3 Udnyttelsesprocent i fiberfraktion fra et forarbejdningsanlæg

Det totale indhold af kvælstof og fosfor og udnyttelsesprocenten beregnes ud fra indgangsmaterialet og ud fra sammensætningen af de forarbejdede produkter. Det samme gør sig gældende for det tilknyttede fosforloft for fiberfraktion.

For forarbejdningsanlæg gælder det, at summen af fosformængderne i de forskellige fraktioner skal svare til mængde af fosfor i det separerede materiale.

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for forarbejdet husdyrgødning ved at tage et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet ud fra indholdet af total kvælstof. Samme metode er gældende for beregningen af fosforloftet for indgangsmaterialet. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

Udnyttelsesprocenter for fraktioner af forarbejdet (separeret) gylle (hhv. væske- og fiberfraktion) skal samlet set svare til indgangsmaterialet. Dvs. at den samlede udnyttede mængde kvælstof er den samme før og efter forarbejdning. Man kan altså fx for svinegylle sætte udnyttelsesprocenten i fiberfraktionen til 45 pct., hvis blot udnyttelsesprocenten hæves i væskefraktionen, således at der totalt udnyttes 75 pct. af den totale mængde kvælstof, som er lovpligtig for svinegylle.

I de tilfælde hvor fiberfraktionen bliver brændt, er der fastsat en udnyttelsesprocent på 85 pct. for væskefraktionen.

10.2.4 Andre bestemmelser

Forarbejdningsanlæg og produkterne, der afsættes fra forarbejdningsanlæg, skal opfylde regler fastsat af de veterinære myndigheder. Vær særligt opmærksom på bestemmelser om hygiejnisering, og at du skal anmelde dit anlæg til din lokale fødevareregion.

10.3 Forbrændingsanlæg

Et forbrændingsanlæg for husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning er et teknisk anlæg, der ved forbrænding omdanner husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning til energi, røggasser og aske. Et forbrændingsanlæg kan være et centralt anlæg, der er etableret og drevet alene med henblik på forbrænding.

Foruden forbrænding af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning kan et centralt anlæg være indrettet og drevet med henblik på forbrænding af andre affaldstyper, fx slagteriaffald, spildevandsslam mv.

Et forbrændingsanlæg kan også være etableret hos en jordbrugsvirksomhed (gårdanlæg), der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, med henblik på forbrænding af virksomhedens egen produktion af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning.

Forbrænding af husdyrgødning og fraktioner af husdyrgødning skal efter miljølovgivningen altid foregå i anlæg, der specifikt er godkendt til den type af forbrænding (jf. Miljøstyrelsens bekendtgørelse om anlæg, der forbrænder affald).

10.3.1 Leverancer af modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning på centrale forbrændingsanlæg

Hvis din virksomhed har et centralt forbrændingsanlæg, der modtager husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, skal du senest den 1. september 2018 oplyse os om, hvem du har modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning fra i planperioden 1. august 2017 til 31. juli 2018.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, hvem du har modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugs- og Fiskeristyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside www.lfst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

10.3.2 Forbrænding på eget gårdanlæg

Hvis du etablerer et forbrændingsanlæg på din egen jordbrugsvirksomhed (gårdanlæg), vil du i gødningsregnskab kunne fratække kvælstofmængden i husdyrgødningen eller den forarbejdede husdyrgødning, hvis følgende kontrolbetingelser er opfyldt:

- Forbrændingsanlæggets varmevekslerdel skal være forsynet med en energimåler, der kan måle den producerede varmeenergi i kWh. Energimåleren skal være kalibreret af et institut, der er akkrediteret hertil.
- I perioder hvor der sker forbrænding på anlægget, skal du hver dag ajourføre en oversigt (driftsrapport), hvor du skal notere mængde og type af husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, som afbrændes. Endvidere skal du hver dag aflæse energimåleren og notere visningen i oversigten. Oversigten skal være påført navn og planperiode.
- Hver gang du skiller dig af med lageret af forbrændingsaske, skal du udtage en repræsentativ prøve til myndighedskontrol af asken på mindst 100 g. Du skal påføre dato for prøveudtagning på kontrolprøven. Samtidig skal du veje den samlede mængde aske, inden du skiller dig af med den. Du skal gemme prøven og dokumentation for vejning af den samlede askemængde på din virksomhed i mindst 5 år.

Du vil ikke kunne fratække fosformængden i husdyrgødningen, da denne ikke forsvinder ved afbrænding.

10.3.3 Behandling af forbrændingsasken

Både centrale forbrændingsanlæg og gårdanlæg skal overholde reglerne for opbevaring og bortskaffelse af forbrændingsasken, der er fastsat af miljømyndighederne.

Opbevaring af aske fra forbrænding af husdyrgødning kan ske uden tilladelse på brugers virksomhed, hvis det sker på et overdækket opbevaringsanlæg. Læs om reglerne på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

10.4 Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer

Leverandører skal ansøge om tilmelding til Leverandørregister for gødningsleverancer via Tast selv-service.

Du skal udfylde og indsende et ansøgningskema tilknyttet et gyldigt CVR-nr. Benyt skemaet "Leverandørregister for gødningsleverancer".

Du afmelder dig fra Leverandørregister for gødningsleverancer ved selv at registrere det i systemet eller sende en mail til jordbrugskontrol@lfst.dk.

11. Generelle oplysninger

11.1 Lovgivning og bekendtgørelser

Denne vejledning er udarbejdet på grundlag af:

- Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, jf. lovbekendtgørelse nr. 388 af 22. april 2016.
- Bekendtgørelse nr. xxx om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2017/2018.
- Bekendtgørelse nr. xxx om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag.
- Bekendtgørelse nr. 374 af 19. april 2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv.
- Lov om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 1357 af 18. november 2016.
- Bekendtgørelse nr. 1259 af 26. oktober 2016 om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1417 af 29. december 2016 om markblok og elektronisk Fællesskema.
- Bekendtgørelse nr. 80 af 28. januar 2015 om økologisk arealtilskud.
- Bekendtgørelse nr. xxx om krydsoverensstemmelse.

11.1.1 Miljømæssig forudsætning for støtte efter ordningen grundbetaling samt tilskud efter arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet

For at få udbetalt støtte under ordningen grundbetaling, samt tilskud efter de arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet, uden nedsættelse, skal du overholde en række krav vedrørende miljø, fødevarer sikkerhed, dyrevelfærd og god landbrugs- og miljømæssig stand, herunder reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning. Det betyder, at nogle af de regler og krav, der er omtalt i denne vejledning, også er omfattet af krydsoverensstemmelse. Overholder du ikke kravene, kan din støtte/tilskud blive nedsat. Hvis du laver grovere og gentagne overtrædelser, kan nedsættelsen af din støtte/tilskud blive større, eller støtten/tilskuddet kan helt bortfalde.

De nærmere regler kan du læse om i bekendtgørelser og vejledninger om krydsoverensstemmelse på www.lfst.dk.

11.2 Oplysning om virksomheds- og personoplysninger

11.2.1 Hvilke oplysninger har Landbrugs- og Fiskeristyrelsen?

Hvis du henvender dig til os, kan du få at vide, hvilke oplysninger vi har registreret om din virksomhed. Vi retter forkerte oplysninger og giver besked til andre, der har modtaget forkerte oplysninger, i det omfang det er muligt. Hvis vi ikke selv kan rette oplysningerne, vejleder vi om, hvordan du kan få oplysningerne rettet.

De fleste oplysninger får vi, når vi modtager pligtige indberetninger, ansøgninger om tilladelse, autorisationer, godkendelser m.m. I forbindelse med vores kontrolbesøg på virksomheden kan vi også indhente oplysninger. I disse tilfælde har du pligt til at give os oplysningerne. Du skal være opmærksom på, at du kan blive straffet, hvis vi ikke modtager oplysningerne til tiden eller slet ikke modtager dem.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan hente oplysninger fra andre offentlige myndigheder, herunder SKAT, i forbindelse med vores generelle kontrol med overholdelse af lovens regler, så vi har mulighed for at sammenligne oplysninger, herunder personoplysninger, til brug for vores kontrol.

Det er bl.a. hensigten at indhente oplysninger om indførsel af kvælstofholdige gødninger fra udlandet. Dette skal være med til at sikre, at disse mængder kvælstof kommer med i gødningsregnskabet.

11.2.2 Hvilke oplysninger videregiver Landbrugs- og Fiskeristyrelsen?

Til brug for den øvrige kontrol videregiver vi oplysninger til andre enheder inden for ministeriet. Endvidere videregiver vi, når vi bliver bedt om det, visse oplysninger til andre offentlige instanser, herunder SKAT og private organer under iagttagelse af persondataloven og forvaltningsloven.

11.2.3 Hvad bruger Landbrugs- og Fiskeristyrelsen oplysningerne til?

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen indsamler oplysninger om din virksomhed til brug for kontrol og administration af de regler, som vi administrerer.

Vi kontrollerer, om du overholder reglerne om anvendelse af gødning, plantedække og harmoni. Vi kontrollerer de gødningsregnskaber, som vi modtager, og gennemfører kontrol på virksomhederne. Du skal opbevare din gødningsplanlægning og dit gødningsregnskab i mindst 5 år. For at kunne kontrollere din virksomhed kan vi kræve, at du indsender eller viser os alle dokumenter, der kan have betydning for kontrollen. Hvis reglerne overtrædes, kan det straffes med bøde. Når vores kontrollører viser legitimation, har de adgang til din virksomhed.

11.2.4 Hvor finder du oplysninger?

- Tidligere indberettede gødningsregnskaber finder du i GHI på www.landbrugsindberetning.dk
- Indberettede leverancer af handelsgødning m.m. finder du på www.lfst.dk
- Hvem der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, finder du på www.lfst.dk.
- Kommunerne kan få en generel adgang til data fra gødningsregnskabet, så de kan bruge disse i deres sagsbehandling. De kan blive oprettet som brugere i GHI, se vejledning om dette på www.landbrugsindberetning.dk.

11.3 Offentliggørelse af gødningsregnskaber

Gødningsregnskaberne offentliggøres på internettet, når vi har afsluttet sagsbehandlingen af de indsendte oplysninger. Aftaler om overførsel af husdyrgødning til andre jordbrugsvirksomheder offentliggøres ikke.

For gødningsregnskaber, der har været udtrukket til kontrol, påfører Landbrugs- og Fiskeristyrelsen i forbindelse med offentliggørelsen koder for henholdsvis ingen bemærkninger, påtale eller vedtaget administrativt bødeforlæg. Vi offentliggør ikke oplysninger, vi har videregivet til politiet med ønske om, at de rejser tiltale, og om sager, hvor der er faldet dom.

Når du modtager et bødeforlæg fra os, vil vi oplyse dig om, at oplysningerne i gødningsregnskabet sammen med en kode for administrativt bødeforlæg, vil blive offentliggjort på internettet, når du har betalt bøden.

Oplysningerne vil være tilgængelige på internettet i 5 år. Vi sørger for, at alle oplysninger, der inden for denne periode viser sig at være forkerte eller vildledende, vil blive slettet eller rettet i overensstemmelse med persondatalovens regler.

11.4 Klagemuligheder

Du har mulighed for at klage over vores behandling af oplysningerne til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V, mail@lfst.dk eller til Datatilsynet, Borgergade 28, 5, 1300 København K, dt@datatilsynet.dk.

12. Forkortelser

Nedenfor er en oversigt over de forkortelser, der anvendes i denne vejledning.

ab lager	fra lager
bl.a.	blandt andet
DE	dyreenheder
dvs.	det vil sige
FE	foderenheder
f.eks.	for eksempel
GHI	Gødnings- og Husdyrindberetning
ha	hektar
hkg	hektokilo
IMK	Internet Markkort
inkl.	inklusiv
JB-nr.	jordbundstypenummer
jf.	jævnfør
K	kalium
kg	kilo
kr.	kroner
maks.	maksimum
mdr.	måneder
MFO	Miljøfokusområder
mm	millimeter
mv.	med videre
MVJ	Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger
m ²	kvadratmeter
m ³	kubikmeter
N	kvælstof
o.l.	og lignende
P	fosfor
pct.	procent
pga.	på grund af
pr.	per
vha.	ved hjælp af
VVM	vurdering af virkning på miljøet
SK	storkreaturer
P(t)	fosfortal

Tabeller

Kvoteberegning:

- Tabel 1:** Kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland herunder oversigtstabel
- Tabel 2:** Kvælstofnormer for andre plantekulturer
- Tabel 3:** Oversigtstabel. Minimum antal græssende dyreenheder pr. hektar (for at normerne for græskategorier kan anvendes)
- Tabel 4:** Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE

Normproduktion i husdyrgødning:

- Tabel 5:** Husdyrgødning, indhold af kvælstof, fosfor og kalium
- Tabel 6:** Husdyrgødning, korrektion af kvælstof- og fosforindhold
- Tabel 7:** Husdyrgødning, standardforudsætninger for produktion
- Tabel 8a:** Gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof i afgrøder til kvæg
- Tabel 8b:** Gram råprotein pr. kg foder til svin - samt indhold af foderenheder (FEsv og FEso) pr. kg i fodermidler

Betingelser for anvendelse af 230 kg N pr. ha for kvægbrug

- Tabel 9:** Betingelser for anvendelse af 230 kg N pr. ha for kvægbrug

Tabel 1: Kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland herunder oversigtstabel

Afgørde-kode	Afgørde	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgørdens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte					
				JB 1 + 3		JB 2 + 4 og 10-12 ¹		JB 1 - 4		JB 5 - 6		JB 7- 9							
				kg N/ha	Ja/Nej	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm			Udbytte-norm	Kvælstof-norm	kg N/hkg	
						hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha			hkg/ha	kg N/ha		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16				
Vårsæd til modenhed				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
1	Vårbyg ²	0	Ja	45 (50)	141	52 (57)	137	57 (63)	159	64 (70)	145	68 (75)	151	1,5	1,5				
2	Vårhvede ²	0	Ja	41 (45)	165	47 (52)	159	52 (57)	181	58 (64)	165	62 (68)	171	1,5	1,5				
6	Vårhvede, brødhvede ²	0	Ja	41 (45)	168	47 (52)	163	52 (57)	187	58 (64)	172	62 (68)	179	1,7	0				
3	Vårhavre	0	Ja	44	119	51	115	56	137	57	114	60	118	1,5	0				
4	Blanding af vårsæede kornarter ¹²	0	Ja	45	121	52	116	57	139	57	114	61	120	1,5	1,5				
55	Vårrug	0	Ja	45	121	52	116	57	139	57	114	61	120	1,5	1,5				
5	Majs modenhed	0	Ja	70	153	70	138	77	164	76	137	80	143	1,5	0				
7	Korn + bælgssæd under 50 % bælgssæd	8	Ja	43	77	46	64	49	80	52	57	54	58	0,5	0				
56	Vårtriticale	0	Ja	45	121	52	116	57	139	57	114	61	120	1,5	1,5				
58	Sorghum	0	Ja	46	121	52	117	57	139	57	114	61	120	1,5	0				
Vintersæd til modenhed				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
10	Vinterbyg ²	0	Ja	53 (58)	185	57 (63)	175	61 (67)	194	76 (84)	197	81 (89)	208	1,2	1,2				
11	Vinterhvede ²	0	Ja	52 (57)	176	66 (73)	182	70 (77)	203	84 (92)	209	89 (98)	222	1,5	1,5				
13	Vinterhvede, brødhvede ²	0	Ja	52 (57)	212	66 (73)	221	70 (77)	243	84 (92)	252	89 (98)	265	1,7	0				
57	Vinterrhavre ²	0	Ja	47 (52)	148	59 (65)	148	56 (62)	160	69 (76)	161	73 (80)	171	1,2	0				
14	Vinterrug ²	0	Ja	48 (53)	150	61 (67)	150	60 (66)	164	73 (80)	165	77 (85)	174	1,2	1,2				
15	Vinterhybridrug ²	0	Ja	58 (64)	162	73 (80)	165	73 (80)	180	84 (92)	178	89 (98)	189	1,2	1,2				
16	Vintertriticale ²	0	Ja	45 (50)	176	57 (63)	176	57 (63)	191	65 (72)	185	69 (76)	195	1,2	1,2				
16	Vintertriticale ²	0	Ja	45 (50)	176	57 (63)	176	57 (63)	191	65 (72)	185	69 (76)	195	1,2	1,2				
17	Blanding af efterårssæede kornarter ^{2,12}	0	Ja	47 (52)	148	59 (65)	148	56 (62)	160	69 (76)	161	73 (80)	171	1,2	1,2				
Oliefrø og Bælgssæd				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
21	Vårraps	23	Ja	18	136	21	126	23	144	24	120	25	122	1,5	0				

Oliefrø og Bælgsæd (fortsat)				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
22	Vinterraps	23	Ja	30	205	38	217	38	217	43	224	45	227	1,5	0
23	Rybs	23	Ja	19	137	21	125	23	143	24	120	25	122	1,5	0
24	Solsikke	23	Ja	19	185	21	170	23	185	24	160	25	160	0,0	0
25	Sojabønner	23	Nej	47	0	47	0	47	0	47	0	47	0	0,0	0
180	Gul sennep	23	Ja	20	139	22	127	24	145	24	120	25	122	1,5	0
182	Blanding af oliearter ¹²	23	Ja		137		93		144		120		122	1,5	0
30	Ærter	23	Nej	47	0	47	0	47	0	47	0	47	0	0,0	0
31	Hestebønner	23	Nej	47	0	47	0	47	0	47	0	47	0	0,0	0
32	Sødlupin	23	Nej	31	0	31	0	31	0	31	0	31	0	0,0	0
54	Bælgsæd blanding	23	Nej	49	0	57	0	67	0	74	0	74	0	0,0	0
35	Bælgsæd, flerårig blanding ¹²	23	Nej	47	0	47	0	47	0	47	0	47	0	0,0	0
36	Bælgsæd, andre typer til modenhed, blanding ¹²	23	Nej	47	0	47	0	47	0	47	0	47	0	0,0	0
Hør og hamp				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
40	Oliehør	23	Ja	16	101	16	86	16	101	16	76	16	76	0	0
41	Spindhør	23	Ja	94	63	94	48	94	63	94	38	94	38	0	0
42	Hamp	23	Ja	125	155	125	140	125	155	125	130	125	130	0	0
51	Blanding af bredbladet afgrøde, frø/kerne	23	Ja		136		126		144		120		122	0	0
52	Quinoa	0	Ja		114		114		114		114		114	0	0
53	Boghvede	0	Ja		114		114		114		114		114	0	0
Frøgræs				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
101	Rajgræs, alm.	23	Nej	13	170	13	170	13	170	13	170	13	170	0	0
102	Rajgræs, alm. 1. år, efterårsudlagt	23	Nej	13	200	13	200	13	200	13	200	13	200	0	0
103	Rajgræs, ital.	23	Nej	13	125	13	125	13	125	13	125	13	125	0	0
104	Rajgræs, itali., 1. år, efterårsudlagt	23	Nej	13	155	13	155	13	155	13	155	13	155	0	0
116	Rajgræs, hybrid	23	Nej	13	140	13	140	13	140	13	140	13	140	0	0
117	Rajgræs, hybrid, efterårsudlagt	23	Nej	13	170	13	170	13	170	13	170	13	170	0	0
105	Timothefrø (Knoldrottehalet)	23	Nej	5	110	5	110	5	110	5	110	5	110	0	0
106	Hundegræsfrø	23	Nej	9	200	9	200	9	200	9	200	9	200	0	0
107	Engsvingelfrø	23	Nej	8	120	8	120	8	120	8	120	8	120	0	0
108	Rødsvingelfrø, fåresvingel	23	Nej	8	150	8	150	8	150	8	150	8	150	0	0
109	Rajsvingelfrø	23	Nej	10	160	10	160	10	160	10	160	10	160	0	0
118	Rajsvingelfrø, efterårsudlagt	23	Nej	10	190	10	190	10	190	10	190	10	190	0	0
110	Svingelfrø, stivbladet	23	Nej	8	150	8	150	8	150	8	150	8	150	0	0
111	Svingelfrø, strand	23	Nej	8	200	8	200	8	200	8	200	8	200	0	0

Frøgræs (fortsat)				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
112	Engrapgræsfrø (marktype)	23	Nej	11	160	11	160	11	160	11	160	11	160	0	0
113	Engrapgræsfrø (plænetype)	23	Nej	8	170	8	170	8	170	8	170	8	170	0	0
114	Rapgræs, alm.	23	Nej	8	130	8	130	8	130	8	130	8	130	0	0
115	Hvene, alm. og krybende	23	Nej	6	120	6	120	6	120	6	120	6	120	0	0
120	Kløverfrø	102	Nej	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	0	0
121	Græsmarksbælgplanter	23	Nej	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	0	0
122	Kommenfrø	23	Nej	11	132	11	132	11	132	11	132	11	132	4	0
123	Valmuefrø	23	Ja	5	135	8	132	9	152	9	127	9	127	4	0
124	Spinatfrø	23	Ja	13	147	16	160	18	168	18	168	18	168	4	0
125	Bederøfrø	23	Ja	21	210	21	210	21	210	21	210	21	210	0	0
126	Blanding af markfrø til udsæd	23	Nej		120		120		120		120		120	0	0
Kartofler				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
149	Kartofler, lægge- (Certificerede)	0	Ja	310	136	340	126	370	146	370	121	370	121	0,2	0
150	Kartofler, lægge-(egen opformering)	0	Ja	310	136	340	126	370	146	370	121	370	121	0,2	0
151	Kartofler, stivelse	0	Ja	460	220	510	216	570	241	570	216	570	216	0,2	0
152	Kartofler, spise	0	Ja	330	169	410	169	430	189	430	164	430	164	0,2	0
153	Kartofler, andre	0	Ja	490	223	540	219	600	244	600	219	600	219	0,2	0
Rodfruger til fabrik				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
160	Sukkerroer til fabrik ¹²	3	Ja	470	134	520	124	520	139	640	127	700	133	0,1	0
161	Cikorierødder	3	Ja	170	151	220	141	290	163	290	138	310	140	0,1	0
162	Blanding, andre industriafgrøder ¹²	3	Ja		120		120		120		120		120	0,0	0
Helsæd, vår				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
210	Vårbyg, helsæd	0	Ja	4.900	126	5.800	120	6.400	141	7.300	125	7.800	131	0	0
211	Vårhvede, helsæd	0	Ja	4.500	122	5.300	115	5.900	136	6.700	119	7.200	124	0	0
212	Havre, helsæd	0	Ja	5.000	107	5.900	101	6.600	123	6.700	99	7.100	103	0	0
213	Blandkorn, vårsået, helsæd	0	Ja	5.200	109	6.100	103	6.700	124	6.700	99	7.200	104	0	0
214	Korn og bælgssæd, helsæd, under 50 % bælgssæd	8	Ja	5.200	64	6.100	58	6.700	79	6.700	54	7.200	59	0	0
215	Ærtehelssæd	23	Nej	5.500	0	5.500	0	5.500	0	5.500	0	5.500	0	0	0
216	Silomajs	0	Ja	10.200	171	10.200	156	11.200	187	11.100	160	11.700	168	0	0
Helsæd, vinter				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
220	Vinterbyg, helsæd	0	Ja	6.300	182	6.800	172	7.400	192	9.300	186	9.900	193	0	0
221	Vinterhvede, helsæd	0	Ja	6.600	178	8.400	181	8.900	201	10.700	194	11.300	201	0	0
222	Vinterrug, helsæd	0	Ja	5.100	146	6.800	148	6.700	162	8.300	153	8.800	158	0	0
223	Vintertriticale, helsæd	0	Ja	5.300	172	6.800	173	6.800	188	7.900	173	8.400	178	0	0

Helsæd, vinter (fortsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
224	Blandkorn, efterårsået helsæd	0	Ja	5.200	146	6.700	146	6.300	158	8.000	149	8.500	154	0	0
Korn, grønkorn				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
230	Blanding af vårkorn, grønkorn ¹²	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
701	Grønkorn af vårbyg	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
702	Grønkorn af vårhvede	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
703	Grønkorn af vårhavre	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
704	Grønkorn af vårrug	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
705	Grønkorn af vårtriticale	0	Ja	3.000	123	3.700	123	3.700	138	4.000	120	4.000	120	0	0
234	Korn og bælgssæd, grønkorn, under 50 % bælgssæd	8	Ja	3.000	78	3.700	78	3.700	93	4.000	75	4.000	75	0	0
235	Blanding af vinterkorn, grønkorn ¹²	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
706	Grønkorn af vinterbyg	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
707	Grønkorn af vinterhvede	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
708	Grønkorn af vinterhavre	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
709	Grønkorn af vinterrug	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
710	Grønkorn af hybridrug	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
711	Grønkorn af vintertriticale	0	Ja	3.900	151	5.100	160	5.100	175	6.200	182	6.200	187	0	0
Græs, permanent				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
248	Permanent græs ved vandboring	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0
249	Udnyttet græs ved vandboring	23	Nej	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	0	0
250	Permanent græs, meget lavt udbytte ⁴	23	Nej	800	30	800	30	800	30	800	30	800	30	0	0
251	Permanent græs, lavt udbytte ⁴	23	Nej	1.900	81	1.900	81	1.900	81	1.900	81	1.900	81	0	0
252	Permanent græs, normalt udbytte ⁴	23	Nej	3.200	157	3.200	157	3.200	157	3.200	157	3.200	157	0	0
259	Permanent græs til fabrik, over 6 tons ³	23	Nej	6	227	6	227	6	227	6	227	6	227	30	0
276	Permanent græs og kløvergræs uden norm under 50 % kløver ^{6, 17}	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0
286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver ⁶	95	Nej		0		0		0		0		0	0	0
287	Græs til udegrise, permanent	23	Nej		63		63		63		63		63	0	0
Græs, permanent omlagt mindst hvert 5. år				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
255	Permanent græs under 50 % kløver/lucerne ^{4,7,15,17}	95	Nej	6.900	284	7.100	286	8.500	299	7.400	289	7.400	289	0	0
256	Permanent græs over 50 % kløver/lucerne ^{4,7,15}	95	Nej	5.800	75	6.300	75	7.400	75	7.400	75	7.400	75	0	0
257	Permanent græs uden kløver ^{4,17}	23	Nej	7.500	381	8.000	391	9.600	423	8.500	402	8.500	402	0	0
272	Permanent græs til fabrik ^{3,15}	23	Nej	12	344	13	370	16	450	14	397	14	397	30	0
273	Lucerne til fabrik ^{3,15}	95	Nej	13	0	15	0	17	0	16	0	16	0	15	0

Græs, permanent omlagt mindst hvert 5 . år (fortsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
274	Permanent lucernegræs over 25 % græs, til fabrik ^{3,15}	95	Nej	12	75	15	75	17	75	16	75	16	75	15	0
277	Kløver til fabrik ^{3,15}	95	Nej	13	0	15	0	17	0	16	0	16	0	15	0
278	Permanent lucerne og lucernegræs med over 50 % lucerne ^{4,15}	95	Nej	5.700	75	6.200	75	7.400	75	7.400	75	7.400	75	0	0
279	Permanent græs til fabrik ^{3,15}	95	Nej	11	243	12	248	14	283	12	256	12	256	15	0
Græsmarksplanter, omdrift				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
266	Græs under 50 % kløver/lucerne, med ekstremt lavt udbytte ^{4,7,17}	23	Nej	620	30	620	30	620	30	620	30	620	30	0	0
267	Græs under 50 % kløver/lucerne, meget lavt udbytte ^{4,7,17}	23	Nej	1.500	80	1.500	80	1.500	80	1.500	80	1.500	80	0	0
268	Græs under 50 % kløver/lucerne, lavt udbytte ^{4,7,17}	23	Nej	2.700	155	2.700	155	2.700	155	2.700	155	2.700	155	0	0
260	Græs med kløver/lucerne under 50 % bælgpl. ^{4,7,17}	95	Nej	6.900	284	7.100	286	8.500	299	7.400	289	7.400	289	0	0
284	Græs med vikke og andre bælgplanter, under 50 % bælgpl. ⁴	95	Nej	5.800	270	6.400	275	7.500	287	7.500	287	7.500	287	0	0
261	Kløvergræs over 50 % kløver ^{4,7}	95	Nej	5.900	75	6.400	75	7.500	75	7.500	75	7.500	75	0	0
262	Lucerne, lucernegræs, over 50 % lucerne ⁴	95	Nej	5.900	75	6.400	75	7.400	75	7.400	75	7.400	75	0	0
263	Græs uden kløver ⁴	23	Nej	7.800	381	8.300	391	9.900	423	8.900	402	8.900	402	0	0
269	Græs, rullegræs	0	Nej		210		210		210		210		210	0	0
270	Græs til udegrise	95	Nej		180		180		180		180		180	0	0
264	Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver ⁶	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0
285	Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver ⁶	95	Nej	800	0	800	0	800	0	800	0	800	0	0	0
170	Græs til fabrik ³	95	Nej	13	349	14	375	17	455	15	402	15	402	30	0
174	Kløvergræs til fabrik ³	95	Nej	11	248	11	253	14	288	12	261	12	261	15	0
171	Lucerne til slæt ³	95	Nej	11	0	12	0	15	0	13	0	13	0	0	0
172	Lucernegræs, over % græs til slæt inkl. eget foder ³	95	Nej	12	75	13	75	16	75	14	75	14	75	0	0
173	Kløver til slæt ³	95	Nej	11	0	12	0	14	0	12	0	12	0	0	0
975	Græs, slæt før vørsået afgrøde ^{4,8,18}	0	Nej	2.200	108	2.200	108	2.200	108	2.200	108	2.200	108	0	0
Andre foderafgrøder				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha			
273	Lucerne til fabrik ^{3,15}	95	Nej	13	0	15	0	17	0	16	0	16	0	15	0
277	Kløver til fabrik ^{3,15}	95	Nej	13	0	15	0	17	0	16	0	16	0	15	0
280	Fodersukkerroer	3	Ja	9500	190	12900	209	12900	224	13900	209	13900	209	0	0
281	Kålroer	3	Ja	7500	185	9100	186	9100	201	9100	176	9100	176	0	0
282	Fodermarvkål	3	Ja	7500	135	8100	128	9100	159	9100	134	9100	134	0	0
283	Fodergulerødder	3	Ja	7500	170	9100	171	9100	186	9100	161	9100	161	0	0

Udlæg og efterafgrøder			FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha				
943	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ^{4,10}	0	Nej	2.800	33	3.100	36	4.200	48	2.700	32	2.700	32	0	0
944	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august ^{4,10}	0	Nej	1.500	18	1.700	20	1.800	20	1.400	17	1.400	17	0	0
945	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter korn o.l. ^{4,10}	0	Nej	630	7	630	7	720	8	630	7	630	7	0	0
946	Kløvergræs med over 50% kløver til fabrik, efterslæt efter grøn-korn o.l. høstet i maj/juni ³	0	Nej	4	28	5	29	5	29	4	28	4	28	0	0
960	Græs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ^{4,9}	0	Nej	4.600	197	4.900	204	6.200	230	4.500	195	4.500	195	0	0
961	Græs, udlæg/efterslæt efter helsæd/tidlig frøgræs eller vinterbyg høstet senest 1. august ^{4,9}	0	Nej	2.700	134	2.900	138	3.000	141	2.600	132	2.600	132	0	0
962	Græs, udlæg/efterslæt efter korn/sildig frøgræs ^{4,9}	0	Nej	1.200	64	1.200	64	1.300	66	1.200	64	1.200	64	0	0
963	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/jun ^{4,10}	0	Nej	4.000	146	4.300	149	5.600	162	3.900	144	3.900	144	0	0
964	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august ^{4,10}	0	Nej	2.000	91	2.200	93	2.300	94	1.900	90	1.900	90	0	0
965	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter korn o.l. ^{4,10}	0	Nej	1.200	38	1.200	38	1.300	39	1.200	38	1.200	38	0	0
966	Græs/kl.græs udlæg til fabrik, efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ³	0	Nej	6	256	8	288	8	288	6	256	6	256	30	0
968	Pligtige efterafgrøder ¹¹	17/25	Nej		0		0		0		0		0	0	0
970	Udlæg og efterafgrøder til grøngødning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0
972	Mellemafgrøder	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0
Grønsager på friland og krydderurter				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha			
400	Asier	25	Ja		135		120		135		110		120	0	0
401	Asparges	25	Nej		150		135		150		125		135	0	0
402	Bladselleri	25	Ja		215		200		215		190		200	0	0
403	Blomkål	25	Ja		255		240		255		230		240	0	0
404	Broccoli	25	Ja		215		200		215		190		200	0	0
405	Courgette, squash	25	Ja		150		135		150		125		135	0	0
406	Grønkål	50	Ja		185		170		185		160		170	0	0
407	Gulerod	25	Ja	400	125	400	110	400	125	400	100	400	110	0,1	0
408	Hvidkål	50	Ja		285		270		285		260		270	0	0
409	Kinakål	25	Ja		195		180		195		170		180	0	0
410	Knoldselleri	50	Ja		235		220		235		210		220	0	0

Grønsager på friland og krydderurter (fortsat)				hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha			
411	Løg	0	Ja	165	150	165	140	150	0	0			
412	Pastinak	25	Ja	165	150	165	140	150	0	0			
413	Rodpersille	25	Ja	165	150	165	140	150	0	0			
415	Porre	25	Ja	225	210	225	200	210	0	0			
416	Rosenkål	50	Ja	240	225	240	215	225	0	0			
417	Rødbede	25	Ja	180	165	180	155	165	0	0			
418	Rødkål	50	Ja	265	250	265	240	250	0	0			
420	Salat (friland)	25	ja	165	150	165	140	150	0	0			
421	Savoykål, spidskål	25	Ja	265	250	265	240	250	0	0			
422	Spinat	25	Ja	120	105	120	95	105	0	0			
423	Sukkermajs	25	Ja	155	140	155	130	140	0	0			
424	Ærter, konsum	17	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
429	Jordkok, konsum	25	Nej	150	150	150	150	150	0	0			
450	Grønsager, blandinger	25	Ja	265	250	265	240	250	0	0			
430	Bladpersille	25	Ja	205	190	205	180	190	0	0			
431	Purløg	50	Ja	300	285	300	275	285	0	0			
432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)	25	Ja	205	190	205	180	190	0	0			
434	Grøntsager, andre (friland)	25	Ja	135	120	135	110	110	0	0			
Udyrkede arealer, vildtagre o.l.				FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha				
305	Permanent græs, uden udbetaling af økologi-tilskud	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
306	Græs i omdrift, uden udbetaling af økologi-tilskud	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
308	MFO-slåningsbrak	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
309	Udyrket areal ved vandboring	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
310	Slåningsbrak	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
271	Rekreative formål	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
579	Tagetes, sygdomssanerende plante	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
Arealer med tilsagn under miljøordningerne				FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha				
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), omdrift	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0			
253	Miljøgræs MVJ-tilsagn(80 N), omdrift 4+5+18	22	Nej	2200	80	2200	80	2200	80	2200	80	0	0
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent 4+5+18	22	Nej	800	0	800	0	800	0	800	0	0	0
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag				FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha				
258	Permanent græs, Ø-støtte	22	Nej	800	22	800	22	800	22	800	22	0	0
311	Skovrejsning på tidl. Landbrugsjord	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
312	20-årig udtagning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag (fortsat)			FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha
313	20 -årig udtagning med skov	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
317	Vådområder eller lavbunds med udtagning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsjord	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
319	Miljøtilsagn, ej landarealer	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
321	Miljøtiltag, ej landbrugsarealer	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
323	MFO-udyrket areal ved vandboring	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
324	Brak, forårspjøning efterfulgt af en blanding af frø- og nektarproducerende planter	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
325	MFO_Brak, forårspjøning efterfulgt af en blanding af frø- og nektarproducerende planter	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
326	Permanent græs i MSO omlagt til ikke-landbrug	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
360	Vildtafgrøder	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
361	Ikke støtteberettiget landbrugsareal	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Noter til Tabel 1

- 1) JB 12 kan indplaceres som andre jordtyper ud fra den aktuelle tekstur.
- 2) Korrektion af kvælstofnormen for højere forventet udbytte foretages i forhold til udbythenormerne angivet i parentes, når forfrugten er alt andet end korn. Når forfrugten er korn, sker korrektionen i forhold til den først angivne udbythenorm uden parentes.
- 3) Græs mv. til fabrik: Udbytte i ton færdigvarer pr. ha (93 % tørstof). Der kan omregnes mellem foderenheder og færdigvarer med faktoren 1 FE = 1,2 kg færdigvare. Udbyttekorrektion fremgår af kolonne 15 og foretages med hhv. 30 og 15 kg N pr. tons færdigvare.
- 4) For tildeling af kvælstofvotet til græs og kløvergræs i omdrift, permanent græs, græs/kløvergræsudlæg og græs/kløvergræsefterafgrøder gælder kravene til benyttelse i oversigtstabellen (Tabel 3). Kravene til benyttelse af markerne er angivet ved et minimum antal græssende stor kreaturer (SK) eller slæt pr. ha.
- 5) Afgræsses MVJ-arealer af dyr fra en anden virksomhed, så skal denne virksomhed fratække de afsatte kg N via felt 305 i gødningsregnskabet samt udfylde et Skema B1 med den afsatte mængde kg N og DE.
- 6) Benyttes til græsmarker eller dele af græsmarker, der ikke opfylder kravene for tildeling af norm jf. oversigtstabellen (Tabel 3).
- 7) Kløver/lucerne omfatter også vikke og andre græsmarksbælgplanter. Ved brug af undtagelsen på 230 kg N/ha for kvægbrug må dog kun anvendes kløver og lucerne.
- 8) Normen kan anvendes, når der tages et slæt efter 1. maj forud for en forårssået afgrøde med sent såtidspunkt som fx silomajs. Normen kan også anvendes, når der om foråret tages et slæt af italiensk rajgræs forud for høst af frø.
- 9) Normen gælder også for efterslæt af ikke-kvælstoffikserende afgrøder, der benyttes til afgræsning eller slæt. Afgrøden skal medregnes i oversigtstabellen (Tabel 3) nedenfor.
- 10) Normen gælder også for efterslæt af kvælstoffikserende afgrøder, der benyttes til afgræsning eller slæt. Afgrøden skal medregnes i oversigtstabellen (Tabel 3) nedenfor.

- 11) »Pligtige efterafgrøder« samt efterafgrøder som følge af krav i Miljøgodkendelser. Der trækkes en eftervirkning på 25 kg N pr. ha eller 17 kg N pr. ha »pligtige efterafgrøder«, dyrket i efteråret 2016 fra virksomhedens samlede kvælstofkvote 2016/2017. »Pligtige efterafgrøder« med eftervirkning på 25 kg N pr. ha anvendes, når der på virksomheden er udbragt 80 kg N pr. ha harmoniareal og derover i forrige planperiode (inkl. anden organisk gødning). »Pligtige efterafgrøder«, med eftervirkning på 17 kg N pr. ha anvendes, når der på virksomheden er udbragt mindre end 80 kg N pr. ha harmoniareal i forrige planperiode (inkl. anden organisk gødning)
- 12) Kan anvendes som fællesnorm jf. gødskningsbekendtgørelsens §4, stk. 2.
- 13) For kartofler angives udbyttet som afregnet vare, idet der er korrigeret for frasortering og lagringssvind.
- 14) Arealer til rekreative formål herunder til vildtpleje og jagt kan gødskes uden at regne kvælstoffet med i gødningsregnskabet, hvis der er betalt afgift af gødningen, jf. lovens § 14, stk. 2.
- 15) Normen kan anvendes for arealer omlagt min. hvert 5. år. Hvis arealerne med permanent græs har været henlagt i 5 år eller længere, skal afgrødekoderne 250, 251, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 272, 274, 276, 278, 279, 286, 287, 305 eller 488 anvendes.
- 16) Kvælstofkvoten for arealer med MVJ-tilsagn indgået i 2003, 2004 og 2005, svarer til indholdet af kvælstof afsat af græssende dyr. Krav til antal græssende dyreenheder er fastsat i tilsagnet. Vedr. MVJ-tilsagn indgået i 2006 og efterfølgende år, samt for tilsagn indgået i 2002 eller tidligere: Kvælstof afsat på egne MVJ-arealer af egne græssende dyr fraregnes i opgørelsen af normproduktionen ved brug af felt 319 i gødningsregnskabet.
- 17) Denne afgrødekode skal bl.a. benyttes af virksomheder, der har ansøgt om anvendelse af harmoniundtagelsen på 230 kg N/ha.
- 18) Kan ikke anvendes som hovedafgrøde.
- 19) Skal bruges når en ansøger har omlagt permanent græs til ikke-landbrug i et miljøfølsomt område (MSO).
- 20) Udbyttens norm og kvælstofnorm for "Vandet jord alle jordtyper" gælder kun for afgrøder under overskriften "Grøntsager på friland og krydderurter". For alle andre afgrøder i Tabel 1 gælder udbyttens norm og kvælstofnorm i kolonne 9 og 10 kun for vandet sandjord.
- 21) Værdierne for P og K er vejledende og opgjort for JB 2 + 4 ved normale niveauer af fosforindhold (Pt.) og kaliumindhold (Kt.) i jord. Tilførsel af P og K skal afpasses, efter balancen for hele sædskiftet.

Beregning af norm:

Kvælstofnormen for hovedafgrøden beregnes som afgrødens norm (afhængig af jordtype vælges kolonne 6, 8, 10, 12 eller 14) fratrukket forfrugtsværdien (kolonne 3) af forfrugten, dvs. hovedafgrøden i sidste planperiode. Bemærk, at der kun skal fratrækkes forfrugtsværdi, når der for dette års hovedafgrøde er anført et "Ja" i kolonne 4. Ved dyrkning af flere afgrøder pr. mark pr. vækstsæson, skal forfrugtsværdien kun fratrækkes én gang.

Jordtype:

Jordtypen angives ud fra jordtypen i pløjelaget. På gødningsplanlægningssiden i Fællesskemaet er der ud for hver mark angivet en foreslået værdi på baggrund af et generelt jordtypekort. Hvis du ikke mener, at den foreslåede værdi er korrekt, kan du rette til en anden jordtype.

Udbytter:

Tildeling af norm til en afgrøde forudsætter, at afgrøden dyrkes og høstes efter almindelige landbrugsmæssige principper til salg, opfodring, energiafgrøder eller andet erhvervmæssigt formål, hvor udbytte og anvendelse kan dokumenteres. De fastsatte udbyttens normer for korn, industriafgrøder og frø til udsæd er udbyttet ved den for afgrøden gældende basisvandprocent og renhed ved afregning. For kartofler angives udbyttet som afregnet vare, idet der er korrigeret for frasortering og lagringssvind.

Normer for grovfoderafgrøder:

Ved opfodring på egen bedrift må summen af græsudbytte i slæt og afgræsning ikke overstige 4.000 FE pr. SK. Den høstede mængde, som ikke opfodres på virksomheden, skal kunne dokumenteres som videresolgt mængde (FE) ved hjælp af salgsbilag. Desuden skal modtageren af slætgræs dokumentere, at

slætgræsset anvendes som foder ved hjælp af foderplaner mm. Hvis en virksomhed udnytter græsarealer ved afgræsning af dyr tilhørende en anden virksomhed, skal afgræsningen dokumenteres med en kvittering fra ejeren af dyrene for overførsel af kvælstof og storkreature i husdyrgødning (Skema B1). Ved anvendelse af høstet afgrøde i eget gårdbiogasanlæg, skal afgrødens indhold af kvælstof indregnes i gødningsregnskabet som tilført organisk materiale til anlægget.

Normer for græs i omdrift og græsudlæg:

Tildelingen af norm for kløvergræs i omdrift sker efter indholdet af kløver i afgrøden. Derudover skal græs/kløvergræs både i omdrift og udlæg overholde kravet til antal græssende storkreature eller slæt angivet i oversigtstabelen (Tabel 3) samt normudbytte jf. Tabel 1 kolonne 5,7,9,11 eller 13 afhængig af jordtype. Ved afgræsning skal det kunne dokumenteres, at der på græsmarkerne er et græsningstryk svarende til minimum antal græssende dyr, der er angivet i oversigtstabelen (Tabel 3). Tages der et eller flere græsslæt på arealerne, reduceres arealet, hvorpå der skal dokumenteres afgræsning med de i oversigten angivne andele pr. slæt.

Normer for permanent græs:

Tildelingen af norm for permanent græs skal overholde kravet til antal græssende storkreature eller slæt angivet i oversigtstabelen (Tabel 3) samt normudbytte jf. Tabel 1 kolonne 5, 7, 9, 11 eller 13. Ved afgræsning skal det kunne dokumenteres, at der på græsmarkerne er et græsningstryk svarende til minimum antal græssende dyr, der er angivet i oversigtstabelen (Tabel 3). Tages der et eller flere græsslæt på arealerne, reduceres arealet, hvorpå der skal dokumenteres afgræsning med de i oversigten angivne andele pr. slæt.

Mellemafgrøder udlagt som alternativ til efterafgrøder:

Der efterregnes ingen eftervirkning for mellemafgrøder udlagt som alternativ til efterafgrøder.

Tabel 2: Kvælstofnormer for andre plantekulturer

Afgørdekode	Afgørde	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Alle jordtyper N-norm
		Kg N/ha	Ja/Nej	Kg N/ha
	1	2	3	4
Medicinplanter				
440	Solhat	0	Nej	75
448	Medicinplanter, et- og toårige	0	Nej	80
449	Medicinplanter, stauder	0	Nej	80
496	Medicinpl., vedplanter	0	Nej	80
Havefrø				
650	Chrysanthemum Garland, frø	27	Ja	60
651	Dildfrø	27	Ja	90
652	Kinesisk kålfrø	27	Ja	140
653	Karsefrø	27	Ja	150
654	Rucolafrø	27	Ja	150
655	Radisefrø (inklusive oliereæddike)	27	Ja	150
656	Bladbedefrø, rødbedefrø	27	Ja	210
657	Grønkålfrø	27	Ja	160
658	Gulerodsfrø	27	Ja	160
659	Kålfrø (hvid- og rødkål)	27	Ja	200
660	Persillefrø	27	Ja	210
661	Kørvelfrø	27	Ja	180
662	Majroefrø	27	Ja	160
663	Pastinakfrø	27	Ja	120
664	Skorzonerodfrø	27	Nej	150
665	Havrerodfrø	27	Ja	150
666	Purløgfrø	27	Nej	120
667	Timianfrø	27	Nej	120
668	Blomsterfrø	27	Ja	60
Småplanteproduktion og planteskoleplanter (friland)				
501	Stauder	0	Nej	300

502	Blomsterløg	0	Nej	300
503	En- og toårige planter	0	Nej	300
504	Solbær, stiklingeopformering	0	Nej	100
505	Ribs, stiklingeopformering	0	Nej	100
506	Stikkelsbær, stiklingeopformering	0	Nej	100
507	Hindbær, stiklingeopformering	0	Nej	100
508	Andre af slægten Vaccinium	0	Nej	100
509	Trækvæde	0	Nej	100
489	Havtorn	0	Nej	100
491	Storfrugtet tranebær	0	Nej	100
492	Tyttebær	0	Nej	100
493	Surbær	0	Nej	100
494	Japan kvæde	0	Nej	100
495	Morbær	0	Nej	100
540	Tomat2	0	Nej	2350
541	Agurk2	0	Nej	2100
542	Salat (drivhus) 2	0	Nej	900
543	Grøntsager, andre (drivhus) 2,9	0	Nej	800
544	Snitblomster og snitgrønt2	0	Nej	1100
545	Potteplanter2	0	Nej	950
547	Planteskolekulturer, stauder2	0	Nej	300
497	Planteskolekulturer, vedplanter, til videresalg 2	0	Nej	300
548	Småplanter, en-årige2	0	Nej	300
549	Lukket system 1, en-årige3	0	Nej	Udbragt mængde
550	Lukket system 2, stauder3	0	Nej	Udbragt mængde
499	Lukket system 3, vedplanter3	0	Nej	Udbragt mængde
563	Svampe, champignon	0	Nej	Udbragt mængde
564	Containerplads	0	Nej	550
Frugt og bær				
510	Melon	25	Ja	135
553	Centnergræskar	25	Ja	135

551	Moskusgræskar	25	Ja	135
552	Mandelgræskar	25	Ja	135
512	Rabarber	50	Nej	150
513	Jordbær7	0	Nej	160
514	Solbær	0	Nej	160
515	Ribs	0	Nej	160
516	Stikkelsbær	0	Nej	100
517	Brombær	0	Nej	100
518	Hindbær	0	Nej	100
519	Blåbær	0	Nej	160
532	Anden buskfrugt9	0	Nej	85
570	Humle	0	Nej	175
520	Surkirsebær uden undervækst af græs	0	Nej	150
521	Surkirsebær med undervækst af græs1	0	Nej	200
522	Blomme uden undervækst	0	Nej	150
523	Blomme med undervækst1	0	Nej	200
524	Sødkirsebær uden undervækst af græs	0	Nej	150
525	Sødkirsebær med undervækst af græs1	0	Nej	200
526	Hylde	0	Nej	200
527	Hassel	0	Nej	85
528	Æbler	0	Nej	140
529	Pærer	0	Nej	140
530	Vindrue	0	Nej	140
536	Spisedruer	0	Nej	140
533	Rønnebær	0	Nej	100
534	Hyben	0	Nej	100
535	Bærmispel	0	Nej	100
539	Blandet frugt	0	Nej	100
531	Anden træfrugt9	0	Nej	100
Trækulturer				
487	Skovlandbrug	0	Nej	100
488	Hønsegård, permanent græs10	22	Nej	80
580	Skovdrift, alm.	0	Nej	0
581	Nyplantning i skov med træhøjde under 3 m	0	Nej	15
582	Juletræer og pyntegrønt, økologisk jordbrug, JB 2+4; 5-12	0	Nej	90
582	Juletræer og pyntegrønt, økologisk jordbrug, JB 1+3	0	Nej	110

583	Juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord, JB 2+4; 5-12	0	Nej	90
583	Juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord, JB 1+3	0	Nej	110
Norm	Juletræer og pyntegrønt i fredskov, JB 1+3	0	Nej	110
Norm	Juletræer og pyntegrønt i fredskov, JB 2+4; 5-12	0	Nej	90
585	Skovrejsning i projektområde, som ikke er omfattet af tilsagn	0	Nej	15
586	Offentlig skovrejsning	0	Nej	15
587	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord 3	0	Nej	15
588	Statslig skovrejsning	0	Nej	15
589	Bæredygtig skovdrift	0	Nej	0
590	Bæredygtig skovdrift i Natura 2000-område	0	Nej	0
Energiafgrøder og anden særlig produktion				
591	Lavskov6	0	Nej	100
592	Pil5	0	Nej	120
593	Poppel6	0	Nej	120
594	EI6	0	Nej	75
605	MFO-Lavskov6	0	Nej	100
602	MFO-Pil5	0	Nej	120
603	MFO-Poppel6	0	Nej	120
604	MFO-EI6	0	Nej	75
596	Elefantgræs	0	Nej	75
597	Rørgræs	0	Nej	75
598	Sorrel	0	Nej	150
Øvrige afgrøder				
900	Øvrige afgrøder	0	Nej	60
903	Lysåbne arealer, fredskovspligtige	0	Nej	0
888	Nye tilsagn uden råderet v. ansøgningsfristen	0	Nej	0
907	Naturarealer, økologisk jordbrug8	0	Nej	0
908	Naturarealer, ansøgning om miljøtilsagn	0	Nej	0
920	Økologisk sommerbrak	0	Nej	0
921	Bar jord	0	Nej	0

Noter til Tabel 2

1. Beregnes på den del af arealet, der er græsdækket, og som høstes eller afgræsses i planperioden.
2. Kvælstofnormerne gælder for åbne systemer, og er angivet i kg N årligt pr. ha grundareal væksthush. For kulturer dyrket i færre end 52 uger beregnes kvælstofnormen forholdsmæssigt. For tomat og agurk er normen angivet for én dyrkningssæson. For tomat er dyrkningssæsonen 9 måneder. For virksomheder, der overfor NaturErhvervstyrelsen kan dokumentere, at de har en dyrkningssæson på 11 måneder, er normen for tomat dog 3000 kg N pr. ha. Normen for salat er baseret på produktion af 7 hold pr. år. For virksomheder, der overfor NaturErhvervstyrelsen kan dokumentere, at de har flere hold end 7 hold pr. år, korrigeres normen forholdsmæssigt.
3. Et lukket system, recirkulerer det overskydende vandingsvand (gødningsvand), således at det føres tilbage til en beholder (kar eller bassin), hvorfra det ved næste vandning pumpes op og blandes med en vis procent gødningsvand fra gødningsblanderen.
4. En containerplads er et afgrænset, planeret dyrkningsareal på friland, hvorpå der dyrkes planter i potter (containere).
5. Normen for pil gælder kun for pil dyrket med henblik på høst. Normen gælder kun til og med 4. planperiode efter afhugning eller plantning.
6. Normen for poppel, el og lavskov gælder kun for kulturer dyrket med henblik på høst. Normen gælder kun til og med 10. planperiode efter afhugning eller plantning.
7. Norm for jordbær i væksthush er 1000 kg N/ha væksthushgrundareal for 9 måneders dyrkningssæson i et åbent system (i et lukket system er kvoten udbragt mængde).
8. Anvendes jf. reglerne i grundbetalingsordningen. Kvælstof afsat på egne arealer af egne græssende dyr fraregnes i opgørelsen af normproduktionen ved brug af felt 319 i gødningsregnskabet.
9. Kan anvendes som fællesnorm jf. gødskningsbekendtgørelsens §4, stk. 2.
10. Normen kan bruges til økologiske hønsegårde med en blanding af vedvarende græs og træculturer. Arealet kan tælle med som harmoniareal. Normen kan anvendes til arealer, hvortil der søges støtte under ordningen Grundbetaling og Økologisk Arealtilskud, hvis støttebetingelserne er opfyldt.
11. Normen kan anvendes på arealer til husdyr, med en blanding af græs og vedagtig beplantning. For at normen kan benyttes, skal eventuelle retningslinjer (eksempelvis afhugning/stævning) for de anvendte afgrødekoder overholdes. Arealet kan tælle som harmoniareal.

Beregning af norm:

Kvælstofnormen for hovedafgrøden beregnes som afgrødens norm (kolonne 4) fratrukket forfrugtsværdien (kolonne 2) af forfrugten, dvs. hovedafgrøden i sidste planperiode. Bemærk, at der kun skal fratrækkes forfrugtsværdi, når der for dette års hovedafgrøde er anført et "ja" i kolonne 3. Ved dyrkning af flere afgrøder pr. mark pr. vækstsæson skal forfrugtsværdien kun fratrækkes én gang.

Tabel 3: Oversigtstabel. Minimum antal græssende dyreenheder pr. hektar.

(for at normerne for græskategorier kan anvendes)⁵

Afgrødekode	Græskategori	Andel, som hvert slæt beslaglægger af markens samlede areal ¹⁺⁵	Minimum antal græssende stor kreaturer pr. ha ³⁺⁵
249	Udnyttet græs ved vandboring	1	0,6
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	1	0,3
251	Permanent græs, lavt udbytte	1	0,6
252	Permanent græs, normalt udbytte ⁴	0,5	1,1
255	Permanent græs under 50% kløver/lucerne omlagt min. hvert 5. år ⁴	0,3	2,7
256	Permanent græs over 50% kløver/lucerne omlagt min. hvert 5. år	0,3	2,3
257	Permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år	0,3	3,1
278	Permanent lucerne og lucernegræs med over 50% lucerne omlagt mindst hvert 5. år	0,3	2,2
260	Græs med kløver/lucerne under 50% bælglpl (omdrift)	0,3	2,7
284	Græs med vikke og andre bælglplanter, under 50% bælglpl (omdrift)	0,3	2,3
261	Kløvergræs over 50% kløver (omdrift)	0,3	2,3
262	Lucerne, lucernegræs med over 50% lucerne (omdrift)	0,3	2,4
263	Græs uden kløver (omdrift)	0,3	3,2
975	Græs til slæt før forårssået afgrøde (omdrift)	1	1,0
266	Græs under 50% kløver/lucerne med ekstremt lavt udbytte (omdrift)	1	0,2
267	Græs under 50% kløver/lucerne med meget lavt udbytte (omdrift)	1	0,5
268	Græs under 50% kløver/lucerne med lavt udbytte (omdrift)	0,5	0,9
960	Græs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,3	0,2
961	Græs, udlæg/efterslæt efter helsæd/tidl. frøgræs eller vinterbyg høstet senest 1. august	1	1,1
962	Græs, udlæg/efterslæt efter korn/sildig frøgræs	1	0,5
943	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,5	1,1
944	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august	1	0,6
945	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter korn o.l.	1	0,2
963	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,3	1,6
964	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august	1	0,9
965	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter korn o.l.	1	0,4

Noter til Oversigtstabel 3:

1. Andelen af markens græsareal, som beslaglægges af slæt, kan maksimalt være 1,00.
2. Storkreaturer beregnes således: Kvæg over 2 år og heste over ½ år: 1,0 SK, kvæg fra ½ til 2 år: 0,6 SK, Får og geder over 1 år: 0,15 SK og Hjortedyr over 9 mdr. 0,15 SK
3. Når arealer afgræsses af dyr fra anden virksomhed, så skal gødningsoverførslen i kg N angives af denne virksomhed på Skema B1.
4. På særligt produktive permanente græsarealer, som ikke er omlagt indenfor de seneste 5 år, kan normen for permanent græs, under 50 pct. kløver (omlagt mindst hvert 5. år) anvendes, såfremt der kan dokumenteres et græsningsniveau svarende til kravet for denne norm eller et udbytte på over 4.000 FE/ha. Dokumentationen kan bestå af en foderplan med en opgørelse af det samlede antal producerede FE i grovfoder på virksomheden samt foderbehovet. Produktionen af FE skal opgøres ud fra udbyttenermerne for alle de dyrkede og indkøbte grovfoderafgrøder, og foderbehovet skal beregnes efter et maksimalt foderforbrug i græsafgrøder på 2800 FE pr. Storkreatur
5. Summen af græsudbytte i slæt og afgræsning må ikke overstige 4800 FE pr. storkreatur ved opfodring på egen bedrift.

Table 4: Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE

		Størrelse m ³ pr balle	Størrelse kg pr balle	Tørstof kg pr balle	FE pr balle
Hø					
200 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	282	240	160
85 % tørstof	Bigballer	2,1	495	420	280
1,5 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	300	255	170
Wrapensilage-våd					
160 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	480	192	160
40 % tørstof	Bigballer	1,7	680	272	227
1,2 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	520	208	173
Wrapensilage-tør					
210 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	420	252	210
60 % tørstof	Bigballer	1,7	595	357	298
1,2 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	455	273	228

Tabel 5: Husdyrgødning, indhold af kvælstof, fosfor og kalium

Tabellen opstiller normer for produktionen af kvælstof, fosfor og kalium i husdyrgødning. Normerne er inddelt efter husdyrtype, stalddtype og gødningstype. Normerne for produktionen af husdyrgødning er fastsat ud fra, at dyrene er på stald hele året. For visse dyrearter kan kvælstof- og fosforindholdet korrigeres for afvigelser i ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og -sammensætning. Se Tabel 6.

Kode dyre-type	Kode stalld-system	Husdyrart og stalddtype	Gødnings-type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1 årsko (malkekvæg, tung race)						
1201	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	71,3 60,3	19,4 2,1	29,7 76,0
1201	02	Bindestald med riste	Gylle	146,2	21,5	105,7
1201	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	135,7	21,3	102,0
1201	04	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	Gylle	141,0	21,3	102,0
1201	05	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	138,4	21,3	102,0
1201	14	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb ¹⁴⁾	Gylle	143,7	21,3	102,0
1201	06	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	155,7	23,8	155,1
1201	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	97,7 54,0	14,9 8,5	105,9 40,1
1201	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	97,7 56,2	14,9 8,5	105,9 40,1
1201	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	97,7 55,1	14,9 8,5	105,9 40,1
1201	15	Dybstrøelse, lang ædeplads, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Dybstrøelse + gylle	97,7 57,2	14,9 8,5	105,9 40,1
1 årsko (malkekvæg, Jersey)						
1231	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	59,3 50,0	17,6 1,8	23,8 55,7
1231	02	Bindestald med riste	Gylle	121,4	19,4	79,5
1231	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	112,7	19,2	76,3
1231	04	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	Gylle	117,1	19,2	76,3
1231	05	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	114,9	19,2	76,3
1231	14	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb ¹⁴⁾	Gylle	119,3	19,2	76,3
1231	06	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	129,4	21,3	120,7
1231	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	80,7 44,9	13,2 7,7	81,5 30,0
1231	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	80,7 46,6	13,2 7,7	81,5 30,0
1231	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	80,7 45,8	13,2 7,7	81,5 30,0
1231	15	Dybstrøelse, lang ædeplads, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Dybstrøelse + gylle	80,7 47,5	13,2 7,7	81,5 30,0
1 årsammeke (under 400 kg)¹⁾						
1241	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	14,5 23,7	3,7 0,5	10,2 35,1
1241	02	Bindestald med riste	Gylle	41,3	4,2	45,3
1241	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	39,3	4,2	44,4
1241	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	38,1	4,2	44,4
1241	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Gylle	40,4	4,2	44,4
1241	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	44,4	4,8	57,6

Kode dyre- type	Kode stalds- stem	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1241	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	43,8	4,7	55,9
1241	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	27,3 14,7	3,0 1,7	36,6 17,6
1241	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	27,3 14,7	3,0 1,7	36,6 17,6
1241	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl el- ler ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	27,3 15,2	3,0 1,7	36,6 17,6
		1 årsammeko (400-600 kg)¹⁾				
1242	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	20,6 35,2	5,4 0,7	14,2 51,4
1242	02	Bindestald med riste	Gylle	60,2	6,1	65,6
1242	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	57,3	6,1	64,5
1242	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	55,5	6,1	64,5
1242	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Gylle	59,0	6,1	64,5
1242	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	64,1	6,9	82,0
1242	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	63,4	6,8	79,7
1242	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	39,4 21,4	4,3 2,4	51,9 25,5
1242	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	39,4 22,8	4,3 2,4	51,9 25,5
1242	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl el- ler ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	39,4 22,1	4,3 2,4	51,9 25,5
		1 årsammeko (over 600 kg)¹⁾				
1243	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	22,7 40,8	6,1 0,9	15,2 59,1
1243	02	Bindestald med riste	Gylle	68,4	7,0	74,3
1243	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	65,1	6,9	73,1
1243	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	63,2	6,9	73,1
1243	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Gylle	67,1	6,9	73,1
1243	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	72,1	7,7	90,6
1243	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	71,4	7,6	88,3
1243	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	44,2 24,4	4,8 2,8	57,1 29,0
1243	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	44,2 26,0	4,8 2,8	57,1 29,0
1243	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl el- ler ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	44,2 25,2	4,8 2,8	57,1 29,0
		1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., tung race)²⁾⁺³⁾				
1202	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	26,7	3,3	24,0
1202	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	26,7	3,3	24,0
		1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (27 mdr.)/slagting, tung race)²⁾⁺³⁾				
1203	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	21,1 23,3	6,1 0,6	16,5 34,7
1203	02	Bindestald med riste	Gylle	48,1	6,7	51,2
1203	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	43,1	6,6	49,7
1203	04	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	45,7	6,6	49,7
1203	05	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	44,4	6,6	49,7
1203	16	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	47,0	6,6	49,7
1203	06	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	52,6	7,5	68,7
1203	07	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	51,5	7,3	65,3

Kode dyre- type	Kode stalds- stem	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1203	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	33,1 17,1	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	33,1 18,1	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	10	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	33,1 17,6	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	12	Spaltegulvbokse	Gylle	44,0	6,6	48,7
		1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Jersey) ²⁾⁺³⁾				
1232	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	20,1	2,5	18,3
1232	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	20,1	2,5	18,3
		1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælving (25 mdr.) / slagtning, Jersey) ^{2) + 3)}				
1233	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	16,3 17,1	4,6 0,5	12,9 25,6
1233	02	Bindestald med riste	Gylle	36,2	5,0	38,5
1233	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	32,3	5,0	37,2
1233	04	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	34,3	5,0	37,2
1233	05	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	33,3	5,0	37,2
1233	16	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	35,3	5,0	37,2
1233	06	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	40,1	5,7	53,2
1233	07	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	39,0	5,6	49,8
1233	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	25,1 12,8	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	25,1 13,6	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	10	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	25,1 13,2	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	12	Spaltegulvbokse	Gylle	33,1	5,0	36,5
		1 stk. slagtekalv, 0 - 6 mdr., tung race ²⁾⁺⁴⁾				
1204	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	12,6	1,5	13,0
1204	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	12,6	1,5	13,0
		1 stk. slagtekalve, 6 mdr. – slagtning (440 kg), tung race ²⁾⁺⁴⁾				
1205	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	12,2 8,6	3,4 0,3	7,0 6,8
1205	02	Bindestald med riste	Gylle	22,7	3,8	13,8
1205	10	Sengestald med fast gulv	Gylle	20,2	3,7	12,7
1205	11	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	21,4	3,7	12,7
1205	12	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	20,8	3,7	12,7
1205	19	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	22,0	3,7	12,7
1205	03	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	24,6	4,1	21,4
1205	04	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	24,1	4,0	19,9
1205	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,0	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,5	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,2	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	09	Spaltegulvbokse	Gylle	20,6	3,7	11,9

Kode dyre- type	Kode stalds- stem	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
		1 stk. slagtekalv, 0 - 6 mdr., Jersey ²⁾⁺⁵⁾				
1234	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	9,2	1,1	9,5
1234	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	9,2	1,1	9,5
		1 stk. slagtekalv 6 mdr. – slag (328 kg), Jersey ²⁾⁺⁵⁾				
1235	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	9,6 6,7	2,7 0,3	5,6 5,3
1235	02	Bindestald med riste	Gylle	17,8	2,9	10,9
1235	13	Sengestald med fast gulv	Gylle	15,8	2,9	9,9
1235	14	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	16,7	2,9	9,9
1235	15	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ring- kanal)	Gylle	16,3	2,9	9,9
1235	19	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajleafløb ¹⁴⁾	Gylle	17,2	2,9	9,9
1235	03	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	19,2	3,2	16,7
1235	04	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	18,8	3,1	15,4
1235	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,3	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,6	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,4	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	09	Spaltegulvbokse	Gylle	16,1	2,8	9,4
		1 årso m. 31,4 grise til 6,8 kg ^{6) + 7)}				
		Bidrag fra løbe- og drægtighedsstald				
1501	01	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Gylle	14,9	3,52	6,88
1501	02	Individuel opstaldning, fuldspaltegulv	Gylle	14,2	3,52	6,88
1501	08	Individuel opstaldning, fast gulv	Fast gødning + ajle	4,34 7,50	2,30 1,25	3,19 4,43
1501	04	Løsgående, dybstrøelse + spaltegulv	Dybstrøelse + gylle	4,59 9,73	1,32 2,36	5,78 4,61
1501	05	Løsgående, dybstrøelse + fast gulv	Dybstrøelse + gylle	4,59 9,73	1,32 2,36	5,78 4,61
1501	06	Løsgående, dybstrøelse	Dybstrøelse	13,4	3,93	15,9
1501	07	Løsgående, delvis spaltegulv	Gylle	14,7	3,54	7,38
		Bidrag fra farestald ⁶⁾				
1502	01	Kassestier, delvis spaltegulv	Gylle	6,38	1,51	2,95
1502	02	Kassestier, fuldspaltegulv	Gylle	5,71	1,51	2,95
1502	05	Friland ⁸⁾	Anden hus- dyrgødning	8,15	1,72	3,27
		10 smågrise, 6,8 - 31 kg ^{9) + 12)}				
1511	01	Toklimastald, delvis spaltegulv	Gylle	4,47	1,22	2,83
Udgår		Fuldspaltegulv	Gylle			
1511	03	Drænet gulv + spalter (50/50)	Gylle	4,13	1,22	2,70
1511	04	Fast gulv	Fast gødning + ajle	1,63 1,21	0,96 0,27	1,40 1,62
1511	05	Dybstrøelse	Dybstrøelse	2,98	1,29	4,33
		10 producerede slagtesvin, 31 – 110 kg ^{9) + 13)}				
1512	07	Delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv	Gylle	25,9	6,37	14,2
1512	08	Delvis spaltegulv med 25-49 % fast gulv	Gylle	25,2	6,37	14,2
Udgår		Fuldspaltegulv	Gylle			
1512	03	Drænet gulv + spalter (33/67)	Gylle	24,3	6,35	13,9

Kode dyre- type	Kode stalds- stem	Husdyrart og staldtype	Gødningstype	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1512	04	Fast gulv	Fast gødning + ajle	9,32 9,32	4,92 1,51	7,18 8,30
1512	05	Dybstrøelse, opdelt lejeareal	Dybstrøelse + gylle	9,65 12,4	3,38 3,17	11,3 6,93
1512	06	Dybstrøelse	Dybstrøelse	19,3	6,75	22,6
Slagtekyllinger, 1000 stk. produceret						
3230 (3205)	01	Produktionstid 30 dage (levende vægt ved slagtning, 1,67 kg)	Dybstrøelse	24,1	7,3	18,0
3232 (3201)	01	Produktionstid 32 dage (levende vægt ved slagtning, 1,85 kg)	Dybstrøelse	29,5	8,8	21,0
3235 (3202)	01	Produktionstid 35 dage (levende vægt ved slagtning, 2,13 kg)	Dybstrøelse	36,5	11,3	24,9
3240 (3203)	01	Produktionstid 40 dage (levende vægt ved slagtning, 2,60 kg)	Dybstrøelse	50,3	14,7	32,5
NY		Produktionstid 45 dage (levende vægt ved slagtning, 3,07 kg)	Dybstrøelse	65,7	18,9	40,3
3256	01	Skrabekyllinger, 56 dage (levende vægt ved slagtning, 2,40 kg)	Dybstrøelse	49,0	30,3	34,5
3281	01	Økologiske slagtekyllinger, 63 dage (levende vægt ved slagt. 2,15 kg)	Dybstrøelse	75,5	25,2	35,9
Slagtefjerkræ, 100 stk. produceret						
3301	01	Kalkuner, tunge hunner, produktionstid 112 dage	Dybstrøelse	31,8	12,7	18,4
3302	01	Kalkuner, tunge hanner, produktionstid 147 dage	Dybstrøelse	57,8	23,2	34,4
3500	01	Ænder, produktionstid 52 dage	Dybstrøelse	12,2	4,4	9,6
3400	01	Gæs, produktionstid 91 dage	Dybstrøelse	37,7	16,2	18,4
Høns, 100 årshøner (1 årshøne = 365 foderdage) ¹⁰⁾						
3101	01	Friland, konsumæg, gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse + fast gødning	15,5 24,5	5,3 10,5	9,3 18,3
3101	02	Friland, konsumæg, gulvdrift uden gødningskummer	Dybstrøelse	46,4	15,8	27,6
3101	03	Friland, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	10,4 42,9	3,5 12,3	6,3 21,3
NY		Friland, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + gylle	10,4 42,9	3,5 12,3	6,3 21,3
3102	01	Økologiske, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	11,8 48,3	4,6 16,0	6,0 18,7
3102	02	Økologiske, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme	Dybstrøelse + fast gødning	17,6 27,6	6,9 13,7	8,6 16,0
NY		Økologiske, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + gylle	11,8 48,3	4,6 16,0	6,0 18,7
3103	01	Skrabehøner, konsumæg, gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse + fast gødning	16,5 26,5	5,7 11,5	10,0 20,1
3103	02	Skrabehøner, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	12,5 44,6	4,3 12,9	7,6 22,5
Udgår		Burhøns, konsumæg, gødningskælder				
3104	02	Burhøns, konsumæg, bånd	Fast gødning	52,0	15,5	28,1
3104	03	Burhøns, konsumæg, bånd	Gylle	59,9	15,5	28,1
3105	01	Rugeæg (HPR-høner), gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse	30,5	23,2	31,7
Hønniker, 100 stk. produceret						
3111	05	Konsum, bure, produktionstid 118 dage	Fast gødning	5,48	2,59	3,84
3111	06	Konsum, gulvdrift, produktionstid 118 dage	Dybstrøelse	6,99	2,60	4,09
3112	01	Rugeæg (hønniker, HPR), gulvdrift, produktionstid 119 dage	Dybstrøelse	5,68	2,82	3,64

Kode dyre- type	Kode stalds- stem	Husdyrart og staldtype	Gødningstype	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		Pelsdyr, 1 årstæve				
2400	01	Mink, bure, gødningsrende, ugentlig tømning	Dybstrøelse Gylle	0,59 3,57	0,17 0,76	0,22 0,44
2400	03	Mink, bure, fast gødning i gødningsrende ¹⁵⁾	Anden husdyr- gødning	2,94	0,93	0,65
		Heste				
1101	01	1 voksen årshest, under 300 kg	Dybstrøelse	21,1	4,6	34,7
1102	01	1 voksen årshest, 300 kg – mindre end 500 kg	Dybstrøelse	34,8	7,1	57,9
1103	01	1 voksen årshest, 500 kg – mindre end 700 kg	Dybstrøelse	43,7	9,1	68,9
1104	01	1 voksen årshest, 700 kg og derover	Dybstrøelse	53,3	11,1	80,9
		Får og geder, 1 moderdyr med afkom				
1300	01	Får	Dybstrøelse	14,6	3,1	30,5
1401	01	Mohairgeder	Dybstrøelse	15,7	3,0	31,1
1402	01	Kødgeder	Dybstrøelse	14,1	2,5	28,4
1402	01	Malkegeder	Dybstrøelse	14,6	3,2	26,1
		Andre dyrearter eller staldsystemer ¹¹⁾		Kg N pr. DE		
Udgår	01	Kvæg, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Svin, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Fjerkræ (æglægning), andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Fjerkræ (slagte), andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Kalkuner, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Gæs, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Ænder, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Strudsefugle, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Pelsdyr, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Får, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Geder, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Heste, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Hjortedyr, andre arter eller andre staldsystemer		100,0		
Ud- går		Andre dyrearter		100,0		
		Andre dyrearter¹¹⁾		Kg N	Kg P	
Ny		Struds, kylling, 0-3 mdr., 100 producerede dyr		37,7	12,2	
Ny		Struds, kylling, 3-12 mdr., 10 producerede dyr		76,9	24,8	
Ny		Struds, kylling, 3-14 mdr., 10 producerede dyr		90,9	29,3	
Ny		Struds, æglægning, 10 stk. opdræt		111,1	55,3	
Ny		Struds, voksen, hun, 10 årscyklus		125,0	94,7	
Ny		Struds, voksen, han, 10 årscyklus		142,9	108,2	
Ny		Emu, kylling, 0-3 mdr., 100 producerede dyr		12,6	4,1	
Ny		Emu, kylling, 3-12 mdr., 100 producerede dyr		263,2	84,9	
Ny		Emu, voksen, 10 årscyklus		45,5	34,4	
Ny		Kanin, angora, 10 stk.		13,3	2,5	
Ny		Kanin, hobby, 10 stk.		6,7	1,2	

Ny	Hare, 10 stk.		12,5	2,3
Ny	Fasan, høner, 100 stk. avlsdyr		66,7	28,2
Ny	Fasan, opdræt, 1000 stk.		20,0	10,0
Ny	Agerhøns, avlsdyr, 100 stk.		44,4	18,8
Ny	Agerhøns, opdræt, 1000 stk.		13,3	6,6
Ny	Vagtøl, avlsdyr, 100 stk.		22,2	9,4
Ny	Vagtøl, opdræt, 1000 stk.		6,7	3,3
Ny	Hjorte > 15 mdr., 10 stk.		222,2	47,7
Ny	Hinder > 15 mdr., 10 stk.		185,2	39,7
Ny	Unge hjorte 3-15 mdr., 10 stk.		140,8	30,2
Ny	Unge hinder 3-15 mdr., 10 stk.		120,5	25,9
Ny	Årshind, 1 stk.		18,9	4,0
Ny	Dådyr, 1 stk.		11,0	2,4
Ny	Chinchilla, 100 stk.		75,5	13,8

Noter til Tabel 5

- 1) For opdræt og slagtekalve benyttes normen for enten årsopdræt, tung race eller slagtekalve 0-6 mdr./slagtekalve 6 mdr. til slagting, tung race. For små ammekvæg med mindst 75% genetisk materiale fra enten Dexter, Galloway eller Skotsk Højlandskvæg bruges normerne for Jersey
- 2) Produktionen af gødning fra opdræt og slagtekalve er opdelt i småkalve og i kvier/stude/slagtekalve. Kalvene er defineret som småkalve i de første 6 måneder, hvor de går på dybstrøelse, og som kvier/stude/slagtekalve (6 mdr. til slagting) i tiden efter overførsel til endeligt staldsystem. Alle kalve til opfodning betragtes som slagtekalve uafhængigt af køn. Indgår der således både hundyr og handyr i slagtekalveproduktionen, er det muligt at lave korrektioner ud fra den samlede produktion og foderopgørelse for hele produktionen.
- 3) 1 stk. årsopdræt svarer til 365 foderdage.
- 4) For avlstyre op til 440 kg benyttes samme normer som for slagtekalve, 0-6 mdr. og slagtekalve 6 mdr. til slagting. For tungere avlstyre bruges værdier pr. årstyr, som er 2 gange normerne for slagtekalve fra 6 mdr. til 440 kg. Kode for tungere avlstyre er 1206 og koden for staldsystemet er det samme som for slagtekalve, 6 mdr. til slagting.
- 5) For avlstyre op til 328 kg benyttes samme normer som for slagtekalve, 0-6 mdr. og slagtekalve, 6 mdr. til slagting. For tungere avlstyre bruges værdier pr. årstyr, som er 2 gange normerne for slagtekalve fra 6 mdr. til 328 kg. Kode for tungere avlstyre er 1236 og koden for staldsystemet er det samme som for slagtekalve, 6 mdr.-slagting.
- 6) Normalt fordeler foderforbruget sig for en årssø med omkring 70 pct. i løbe/drægtighedsstalden og 30 pct. i farestalden. Produktionen af gødning for en årssø er derfor opdelt i et bidrag fra løbe/drægtighedsstalden og i et bidrag fra farestalden. Ved angivelsen af antal dyr oplyses det fulde antal årssøer både i løbe/drægtighedsstalden og i farestalden. Hvis man fx har 50 årssøer, oplyses 50 årssøer i løbe/drægtighedsstalden og 50 årssøer i farestalden.
- 7) Sælger du polte, der afviger fra en afgangsvægt på 110 kg, kan du korrigerer kvælstof- og fosformængden på samme måde som for slagtesvin med afvigende afgangsvægt.
- 8) Ved normen for frilandsproduktion er det forudsat, at søerne er på stald i løbe/drægtighedsperioden og på friland i farestalden.
- 9) Ved FRATS produktion benyttes summen af normen for smågrise og slagtesvin. Har du fx 500 FRATS-grise, skriver du 500 smågrise og 500 slagtesvin. Ved korrektion alene for vægt (Type 1 korrektion) korrigeres i forhold til normer for smågrise og normer for slagtesvin. Hvis der laves foderkorrektion, kan man normalt ikke adskille foderforbrug på smågrise og slagtesvin, og ved type 2 korrektion benyttes derfor formlerne for slagtesvin. Korrektionsfaktoren skal du gange med normtallet for slagtesvin og ikke med summen af normer for smågrise og slagtesvin.
- 10) Normtallene er angivet pr. 100 enheder á 365 foderdage. Antal foderdage opgøres ud fra løbende registreringer af dødeligheden og beregnes normalt i effektivitetskontrollen. Antal foderdage kan dog også beregnes vha. følgende formel: (antal indsatte høner gange læggeperiodens varighed i dage) gange 0,5 gange (antal indsatte høner + antal høner ved afslutning)/antal indsatte høner, idet det antages, at dødeligheden er jævnt fordelt over hele produktionsforløbet.
- 11) For andre dyrearter er den samlede produktion af kvælstof og fosfor i husdyrgødningen anført for et specifikt antal årstyr/producerede dyr (anført). Husdyrgødningens indhold af kvælstof og fosfor opgøres ved at gange antallet af årstyr/producerede dyr med de anførte normværdier for den relevante dyreart.
- 12) For smågrise er normtallene baseret på leverede smågrise. I stedet kan du benytte producerede smågrise fra en smågriserapport.
- 13) For slagtesvin er normtallene baseret på producerede svin. Baseres opgørelsen på leverede slagtesvin, beregner du de producerede som: Producerede slagtesvin = leverede slagtesvin x 1,01.
- 14) Faste drænede gulve med 2 pct. fald mod langsgående dræn. Gulvet/gangarealet rengøres mekanisk med et skraberanlæg hver anden time. Skraberanlæg afleverer gødningen i en eller flere tværkanaler eller i en langsgående skrabe kanal i midten af gangen. Gulvets samlede lysåbningsareal (spalteåbning) må maksimalt udgøre 5 pct. af gangarealet.
- 15) Gødningssystem med gødningsrender monteret i jordniveau for opsamling af gødning, urin og halm, som efter hver udmugning rives ned i gødningsrenden. Vandspild bortledes via vandafledere monteret under drikkevandsforsyningen.

Tabel 6: Husdyrgødning, korrektion af kvælstof- og fosforindhold

Kvælstof- og fosforindholdet i husdyrgødningen kan og skal for visse dyrearter korrigeres ved at beregne en korrektionsfaktor. Kvælstof- og fosforindholdet korrigeres herefter ved at gange den beregnede produktion af husdyrgødning med korrektionsfaktoren.

Der er to typer af korrektionsformler. **Type 1** skal bruges ved afvigende ydelses- eller produktionsniveau. Du **skal** korrigere kvælstofmængden, hvis produktionsniveauet afviger fra standardforudsætningerne. Du **skal ikke** korrigere for mælkeydelsen, her **kan** du korrigere. **Type 2** bruges, hvis både ydelses- eller produktionsniveau og fodermængde eller – sammensætning afviger fra standardforudsætningerne (se Tabel 7). Det er kun tilladt at anvende én af de to typer af korrektionsformler.

For at udregne en type 2 korrektionsfaktor indsættes virksomhedens ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og -sammensætning for den pågældende husdyrart i korrektionsformlen af type 2. For minkproduktion gælder dog, at det kun er muligt at benytte type 2 på baggrund af foderforbrug.

Korrektionsformlerne for malkekøer type 1 er baseret på kg energikorrigeret mælk (EKM), medens de tilsvarende type 2-formler er baseret på produceret kg mælk. Har man ikke tilgængelige tal fra ydelseskontrollen, kan kg produceret mælk beregnes som kg leveret mælk x 1,055. Til beregning af kg EKM bruges følgende formel: Kg EKM = kg produceret mælk * (383*fedt% + 242*protein% + 783,2)/3140, hvor fedt% og protein% er bestemt ved kemiske analyser. Opgørelserne skal være vægtede gennemsnit af lakterende og ikke lakterende køer (goldkøer).

Korrektionsformlerne for slagtesvin er baseret på afgangsvægt. Har man ikke dokumentation for den reelle afgangsvægt, kan den beregnes som slagtevægt x 1,31. Faktoren korrigerer for slagtesvind og bruges som en af beregningsforudsætningerne i effektivitetskontrollen, herunder produktionstal og N og P aflejring. Normtallene er derfor tilpasset omregningsfaktoren 1,31 (Tabel 5, 6 og 7).

For at benytte korrektionsformler er det en forudsætning, at samtlige faktorer, der indgår i formelen, skal være fastsat ud fra de faktiske driftsforhold i egen virksomhed. Standardværdier for gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof for kvæg (Tabel 8a) og pr. FEs for svin og pr. kg foder for fjerkræ (Tabel 8b) skal anvendes ved anvendelse af egen avl til fodring af egen besætning.

For kvæg kan der dog anvendes egne analyserede værdier for indhold af gram råprotein hvis følgende krav er opfyldt:

- Foderopgørelser skal indeholde oplysning om indholdet af råprotein i foderet.
- Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der i en periode udgør mere end 10 % af tørstoffet i koens daglige ration, skal analyseres for indhold af råprotein. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium. For partier eller slæt, der udgør 10 % eller mindre af tørstoffet i koens daglige ration eller for frisk græs i sommerperioden, halm fra kornarterne eller for foderroer, kan standardværdier for gram råprotein og fosfor pr. kg fodertørstof angivet i tabel 8a eller NorFors fodermiddeltabel anvendes.
- Der skal foretages foderkontrol mindst fire gange om året. I forbindelse med foderkontrollen skal indhold af råprotein og fosfor beregnes for alle fodermidler.
- Foderopgørelser, analyser, resultater fra foderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt foder skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Tabel 8b indeholder også angivelse af indhold af foderenheder pr. kg i fodermidler til svin. Der benyttes følgende benævnelser for foderenheder til svin: FE_{sv} til smågrise, slagtesvin og diegivende søer og FE_{so} til drægtige søer

Malkekøer, tung race:

Type 1	For hver 100 kg EMK, som produceres mere eller mindre end 10.603kg EKM pr. årsko for tung race, tillægges eller fratrækkes 0,53 pct. af kvælstoffet og fosforet i gødningen.
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen: $((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof} / 6250) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times \text{pct. protein i mælk} / 638) - 1,73) / 150,66$
	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen: $((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g P pr. kg fodertørstof} / 1000) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times 0,00096) - 0,49) / 21,24$

Malkekøer, Jersey:

Type 1	For hver 100 kg EKM, som produceres mere eller mindre end 9.470 kg EKM pr. årsko for Jersey, tillægges eller fratrækkes 0,64 pct. af kvælstoffet og fosforet i gødningen.
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen:

	$((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof} / 6250) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times \text{pct. protein i mælk} / 638) - 1,08) / 125,12$
	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen:
	$((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g P pr. kg fodertørstof} / 1000) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times 0,00108) - 0,31) / 19,16$
Ammekøer (under 400 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 6,78) / 43,64.$
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 1,35) / 4,14.$
Ammekøer (400-600 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 9,33) / 63,62.$
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 1,89) / 6,06.$
Ammekøer (over 600 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 10,29) / 72,41.$
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 2,10) / 6,91.$
Årsopdræt (småkalv 0 - 6 mdr., tung race):	
Type 1	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0729) + 1,93) / 2,37.$
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 6,62) / 26,73$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - 6,62) / 26,73$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 2,17) / 2,96$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - 2,17) / 2,96$
Årsopdræt (småkalv 0 - 6 mdr., Jersey):	
Type 1	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0576) + 1,46) / 1,81.$
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 4,96) / 20,05$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - 4,96) / 20,05$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 1,63) / 2,22$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - 1,63) / 2,22$
Årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (27 mdr.)/slagtning, tung race):	
Type 1 ^{*)}	^{*)} Korrektionsformel for kvier af tung race kan bruges op til en kælvningsalder på 27 mdr. Ved en kælvningsalder over 27 mdr. bruges korrektionsfaktoren for en kælvningsalder på 27 mdr.
	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0729) + 1,93) / 4,34.$
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 7,09) / 50,40$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - 7,09) / 50,40$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 1,89) / 6,57$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - 1,89) / 6,57$
Årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (25 mdr.)/slagtning, Jersey):	

Type 1 ^{*)}	<p>^{*)} Korrektionsformel for kvier af racen Jersey kan bruges op til en kælvningsalder på 25 mdr. Ved en kælvningsalder over 25 mdr. bruges korrektionsfaktoren for en kælvningsalder på 25 mdr.</p> <p>Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0576) + 1,46) / 3,25$.</p>
Type 2	<p>Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE}/6250) - 5,26)/37,86$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - 5,26)/37,86$</p> <p>Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE}/1000) - 1,40)/4,95$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - 1,40)/4,95$</p>
1 slagtekalv (0 - 6 mdr., tung race):	
Type 1 ^{*)}	<p>Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt (kg) korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(1,825 \times (\text{vægt, afgang} - \text{vægt, ind}) + 0,00605 \times ((\text{vægt, afgang})^2 - (\text{vægt, ind})^2)) / 657$.</p> <p>^{*)} Bortset fra slagtevægten kan vægten fastsættes på følgende måde: Fødselsvægten er 40 kg og tilvæksten 31,8 kg pr. måned op til 6 mdr.</p>
Type 2	<p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foder korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g råprotein pr. FE} / 6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0285)) / 12,6$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0285))/12,6$</p> <p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foder korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g P pr. FE} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0085)) / 1,31$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0085))/1,31$</p>
1 slagtekalv (0 - 6 mdr., Jersey):	
Type 1 ^{*)}	<p>Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt (kg) korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(2,308 \times (\text{vægt, afgang} - \text{vægt, ind}) + 0,00676 \times ((\text{vægt, afgang})^2 - (\text{vægt, ind})^2)) / 443$.</p> <p>^{*)} Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: Fødselsvægten er 25 kg og tilvæksten 21,2 kg pr. måned op til 6 mdr.</p>
Type 2	<p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foder korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g råprotein pr. FE} / 6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0285)) / 9,11$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0285))/9,11$</p> <p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foder korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g P pr. FE} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0085)) / 0,99$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0085))/0,99$</p>
1 slagtekalv, tung race, 220 - 440 kg:	
Type 1 ^{*)}	<p>^{*)} Korrektionsformlen for tung race kan bruges til en slagtevægt på maksimalt 700 kg. Ved en slagtevægt over 700 kg bruges korrektionsfaktoren for en slagtevægt på 700 kg. Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: 38,0 kg pr. måned (for dyr over 6 mdr.).</p> <p>Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(1,825 \times (\text{vægt, afgang} - \text{vægt, ind}) + 0,00605 \times (\text{vægt, afgang}^2 - \text{vægt, ind}^2)) / 1.234$.</p>
Type 2	<p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foderet korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g råprotein pr. FE} / 6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0245)) / 23,5$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0245))/23,5$</p> <p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foderet korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g fosfor pr. FE} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072)) / 3,67$ $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072))/3,67$</p>
1 slagtekalv, Jersey, 145 - 328 kg:	
Type 1 ^{*)}	<p>^{*)} Korrektionsformlen for Jersey kan bruges til en slagtevægt på maksimalt 525 kg. Ved en slagtevægt over 525 kg bruges korrektionsfaktoren for en slagtevægt på 525 kg.</p>

	Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: 31,9 kg pr. måned (for dyr over 6 mdr.).	
	Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(2,308 \times (\text{vægt, afgang} - \text{vægt, ind}) + 0,00676 \times (\text{vægt, afgang}^2 - \text{vægt, ind}^2)) / 979$.	
Type 2	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foderet korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g råprotein pr. FE} / 6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0245)) / 18,4$. $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof} / 6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0245)) / 18,4$.	
	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foderet korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g fosfor pr. FE} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072)) / 2,84$. $((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g P pr. kg fodertørstof} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072)) / 2,84$.	
Søer:		
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, antal fravænnede grise og fravænningsvægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE} / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 23,94^{1)}$	
	¹⁾ Såfremt der kun anvendes foderblandinger deklareret med FE _{so} , sættes FE lig FE _{so} . Såfremt der anvendes foderblandinger deklareret med både FE _{sv} og FE _{so} anvendes følgende: FE pr. årssø beregnes som summen af FE _{sv} og FE _{so} , og g råprotein pr. FE beregnes som et vægtet gennemsnit af de anvendte foderblandingers råproteinindhold (g råprotein pr. FE _{sv} x FE _{sv} pr. årssø + g råprotein pr. FE _{so} x FE _{so} pr. årssø) / (FE _{sv} + FE _{so}).	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, antal fravænnede grise og fravænningsvægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årssø} \times \text{g fosfor pr. FE} / 1000) - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 5,02^{1)}$	
	¹⁾ Såfremt der kun anvendes foderblandinger deklareret med FE _{so} , sættes FE lig FE _{so} . Såfremt der anvendes foderblandinger deklareret med både FE _{sv} og FE _{so} anvendes følgende: FE pr. årssø beregnes som summen af FE _{sv} og FE _{so} , og g fosfor pr. FE beregnes som et vægtet gennemsnit af de anvendte foderblandingers fosforindhold (g fosfor pr. FE _{sv} x FE _{sv} pr. årssø + g fosfor pr. FE _{so} x FE _{so} pr. årssø) / (FE _{sv} + FE _{so}).	
Smågrise:		
Type 1:	Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres kvælstof med følgende faktor: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (13,71 + 0,1597 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}))) / 478$.	
	Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres fosfor med følgende faktor: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (3,935 + 0,0291 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}))) / 122$.	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0304 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 0,478$.	
	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0049 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,122$.	
Slagtesvin:		
Type 1 ^{*)} :	Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres kvælstof med følgende faktor: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (13,71 + 0,1597 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}))) / 2,862$.	
	Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres fosfor med følgende faktor: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (3,935 + 0,0291 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}))) / 635$. ^{*)} Afgangsvægt beregnes i effektivitetskontrollen som slagtevægt x 1,31	
Type 2 ^{*)} :	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes: $((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 2,862$	
	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved: $((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret svin} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,635$. ^{*)} Afgangsvægt beregnes i effektivitetskontrollen som slagtevægt x 1,31	
Slagtefjerkræ:		
Type 1	Ved afvigende produktionstid (slagtealder _{ny} , dage, mellem 30 og 45 dage) eller afvigende produktionsvægt (slagtevægt _{ny} , kg, mellem 1,67 og 3,07 kg) beregnes korrektionsfaktoren for kvælstof eller fosformængde med nedenstående formler (den fremkomne faktor multipliceres med kvælstof eller fosforproduktionen i den givne kategori)	
	Slagtekyllinger	
	Produktionstid	Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)
	Kvælstof	(1 + (slagtealder _{ny} - 30 dage) * 0,112)
		Over 32 dage (N-prod. ved 32 dg. ganges med:)
		(1 + (slagtealder _{ny} - 32 dage) * 0,079)
		Over 35 dage (N-prod. ved 35 dg. ganges med:)
		(1 + (slagtealder _{ny} - 35 dage) * 0,075)

		Over 40 dage (N-prod. ved 40 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 40 \text{ dage}) * 0,062)$
Produktionsvægt Kvælstof		Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (N-prod. ved 1,67 kg ganges med:)	$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 1,243$
		Levende vægt ved slagtning over 1,85 kg (N-prod. ved 1,85 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,85 \text{ kg}) * 0,852)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,13 kg (N-prod. ved 2,13 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,13 \text{ kg}) * 0,801)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,60 kg (N-prod. ved 2,60 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,60 \text{ kg}) * 0,654)$
Produktionstid Fosfor		Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 30 \text{ dage}) * 0,101)$
		Over 32 dage (P-prod. ved 32 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 32) * 0,095)$
		Over 35 dage (P-prod. ved 35 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35) * 0,060)$
		Over 40 dage (P-prod. ved 40 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35) * 0,057)$
Produktionsvægt Fosfor		Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (P-prod. ved 1,67 kg ganges med:)	$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 0,806$
		Levende vægt ved slagtning over 1,85 kg (P-prod. ved 1,85 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,85 \text{ kg}) * 0,833)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,13 kg (P-prod. ved 2,13 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,13 \text{ kg}) * 0,859)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,60 kg (P-prod. ved 2,60 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,60 \text{ kg}) * 0,828)$
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet og tilvækst skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes vha.:		
	Slagtekyllinger, 30 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 31,54.$	
	Slagtekyllinger, 32 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 38,59.$	
	Slagtekyllinger, 35 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 47,80.$	
	Slagtekyllinger, 40 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 65,78.$	
	Slagtekyllinger, 45 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 86,01$	
	Skrabekyllinger, 56 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 62,88.$	
	Slagtekyllinger, øko., 63 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 97,20.$	
	Kalkuner, hunner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 2,88)) / 48,11.$	
	Kalkuner, hanner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 2,88)) / 87,82.$	
	Ænder:	$((\text{kg foder pr. produceret and} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret and} \times 2,4)) / 17,26.$	
	Gæs:	$((\text{kg foder pr. produceret gås} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret gås} \times 2,4)) / 56,08.$	
	Ved opgørelse af fodermængde, fosfor i foderet og tilvækst skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlerne:		
	Slagtekyllinger, 30 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,7)) / 7,30.$	
	Slagtekyllinger, 32 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,7)) / 8,78.$	
	Slagtekyllinger, 35 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 11,28.$	
	Slagtekyllinger, 40 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 14,69.$	
	Slagtekyllinger, 45 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 18,86$	
	Skrabekyllinger, 56 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 30,17.$	

Slagtekyllinger, øko., 63 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 27,85.$
Kalkuner, hunner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 0,67)) / 12,66.$
Kalkuner, hanner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 0,67)) / 23,21.$
Ænder:	$((\text{kg foder pr. produceret and} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret and} \times 0,55)) / 4,29.$
Gæs:	$((\text{kg foder pr. produceret gås} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret gås} \times 0,55)) / 16,03.$

Høns og hønniker:

Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, produktion af æg og tilvækst skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes
Fritgående høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 80,11.$
Økologiske høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 90,26.$
Skrabehøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 77,69.$
Burhøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 67,94.$
HPR-høner:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 88,85.$
Hønniker, kons.:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 2,88)) / 10,75.$
Hønniker, HPR:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 2,88)) / 8,72.$

Ved opgørelse af fodermængde, fosfor i foderet, produktion af æg og tilvækst skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes vha. formlerne:

Fritgående høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 17,55.$
Økologiske høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 22,90.$
Skrabehøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 17,18.$
Burhøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 15,52.$
HPR-høner:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 23,17.$
Hønniker, kons.:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 0,67)) / 2,59.$
Hønniker, HPR:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 0,67)) / 2,81.$

Mink: (Type 2)

	Ved opgørelse af fodermængde skal korrektionsfaktoren for kvælstof og fosfor beregnes ved hjælp af formlen: $(\text{kg foder pr. årstæve}) / 258,3.$
--	--

Table 7: Husbandry, standard assumptions for production

Normerne for indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning angivet i Tabel 3 er fastsat på grundlag af nedenstående forudsætninger om de enkelte husdyrarters ydelsesniveau og foderforbrug.

Kvæg		Tørstof kg	Råprotein g pr. kg tørstof	Fosfor g pr. kg tørstof	Mælke- ydelse*	Mælke-pro- tein pct.	Tilvækst kg
1 årsko uden opdræt, malkekuvæg	Tung race	7.851	166	4,04	10.410 kg produceret (10.603 kg EKM)	3,44	
	Jersey	6.466	168	4,23	7.300 kg produ- ceret (9.470 kg EKM)	4,16	
		FE	Råprotein g pr. FE	Fosfor g pr. FE			
1 årsopdræt (kalv 0 - 6 mdr.)**	Tung race	1047 (1138 kg tørstof)	199 (183 g pr. kg tørstof)	4,90 (4,51 g pr. kg tørstof)			
	Jersey	785 (854 kg tørstof)	199 (183 g pr. kg tørstof)	4,90 (4,51 g pr. kg tørstof)			
1 årsopdræt (6 mdr. - kælvning (27/25 mdr.), køer og stude)**	Tung race	2094 (2610 kg tørstof)	172 (138 g pr. kg tørstof)	4,04 (3,24 g pr. kg tørstof)			
	Jersey	1571 (1957 kg tørstof)	172 (138 g pr. kg tørstof)	4,04 (3,24 g pr. kg tørstof)			
					Vægt, kg		
					Ind	Slut	
Slagtekalve (0 - 6 mdr.)	Tung race	665 (665 kg tørstof)	169 (169 g pr. kg tørstof)	4,40 (4,40 g pr. kg tør- stof)	40	230	
	Jersey	470 (470 kg tørstof)	169 (169 g pr. kg tørstof)	4,40 (4,40 g pr. kg tør- stof)	25	152	
Slagtekalve 230 - 440 kg	Tung race	1234 (1234 kg tørstof)	145 (145 g pr. kg tørstof)	4,20 (4,20 g pr. kg tør- stof)			210
152 - 328 kg	Jersey	979 (979 kg tørstof)	145 (145 g pr. kg tørstof)	4,20 (4,20 g pr. kg tør- stof)			176
1 årsammeko (uden opdræt), <400 kg		1525	207	3,60			
1 årsammeko (uden opdræt), 400-600 kg		2207	207	3,60			
1 årsammeko (uden opdræt), 600 kg<		2502	207	3,60			
*EKM = energikorrigeret mælk ** Mængderne er angivet pr. årsopdræt (svarer til 365 foderdage)							

Svin	Tilvækst kg	FE* pr. kg tilvækst	FE* pr. årssø	Råprotein g pr. FE	Fosfor G pr. FE	Afgangsvægt kg
1 årssø på stald inkl. 31,4 grise til 6,8 kg			1496	131,2	4,6	
1 årssø på friland inkl. 31,4 grise til 6,8 kg			1650	131,2	4,6	
1 smågris, 6,8 – 31 kg	24,2	1,91		164,1	5,2	31
Slagtesvin, 31-110 kg	79	2,82		145,9	4,8	110

* Ved smågrise og slagtesvin opgøres foderforbrug i FEsv, og ved søer opgives foderforbrug som summen af FEsv og FEso.

Slagtefjerkræ	Foder pr. prod. dyr	Protein i foder pct.	Fosfor i foder pct.	Tilvækst pr. dyr Kg
Slagtekyllinger, 30 dage	2,45	20,4	0,55	1,67
Slagtekyllinger, 32 dage	2,84	20,3	0,55	1,85
Slagtekyllinger, 35 dage	3,39	20,2	0,54	2,13
Slagtekyllinger, 40 dage	4,39	20,1	0,53	2,60
Slagtekyllinger, 45 dage	5,47	20,0	0,53	3,07
Skrabekyllinger, 56 dage	5,52	15,0	0,69	2,40
Slagtekyllinger, øko., 63 dage	5,46	19,5	0,64	2,15
Kalkuner, tunge hunner 112 dage	24,3	19,6	0,79	9,7
Kalkuner, tunge hanner 147 dage	50,7	17,6	0,71	19,1
Ænder, 52 dage	9,75	16,8	0,65	3,7
Gæs, 91 dage	28,0	16,0	0,70	6,5

Høns og hønniker	Foder * kg	Protein i foder pct.	Fosfor i foder pct.	Æg prod.* kg	Tilvækst* Kg
Fritgående	43,5	16,7	0,50	19,0	0,60
Økologiske	44,5	17,8	0,61	19,2	0,60
Skrabehøns	43,0	16,7	0,50	19,6	0,60
Burhøns	40,7	16,3	0,49	20,2	0,57
Rugeæg (HPR-høner)**	58,4	12,9	0,47	14,0	2,21
Hønniker, konsum	5,76	15,7	0,60		1,29
Hønniker, HPR (rugeæg)	6,06	14,8	0,68		1,95

* Mængderne er angivet pr. årshøne (svarer til 365 foderdage), henholdsvis pr. produceret hønnike

**Inkl.0,09 hane pr. årshøne

Pelsdyr	Hvalpe pr. årstæve	Kg foder pr. årstæve
Mink	5,46	258,3

Tabel 8a: Gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof i afgrøder til kvæg

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
KORN			Sojabønner, toasted	410	5.8
Byg, crimpet (65% TS)	101	3.3	Hørfrø	238	5.7
Vårbyg	101	3.3	Solsikkefrø	174	5.8
Vinterbyg	100	3.3	Vegetabilsk fedt (fedtmix)	0	0.0
Havre	106	3.4	Rapsskråfoder, 4% fedt	385	12.9
Rug	86	3.3	Rapskagefoder, 10,5% fedt, DK alm	344	11.1
Hvede	104	3.1	Rapskage, 10% fedt, besk	343	11.1
Majs, fint formalet	96	3.2	Rapskage, 13% fedt	330	10.9
Triticale	105	3.5	Rapskage, 13% fedt, besk	330	10.9
Milo	98	3.3	Rapskagefoder, 13% fedt	331	10.9
Majs, knækket	96	2.8	Rapskagefoder, 20% fedt, koldpresset	301	10.1
Kornblanding, byg/hvede 50/50	106	3.3	Palmekeg	172	6.4
Hvede-/kornbærme, tørret	347	8.1	Sojaskråfoder	487	7.6
Hvede-/kornbærme, tørret	347	8.1	Sojaskråfoder, afskallet	528	7.1
Majsbærme, lys "golden"	294	8.4	Sojakage	468	7.0
Majsbærme mørk	291	8.4	Sojaskaller	124	1.4
Havreskalmel (klid)	47	1.7	Solsikkeskråfoder delv. afskallet 17% træ	408	12.5
Hvedestrømel	195	11.9	Solsikkeskråfoder delv. afskallet 14% træ	417	12.5
Hvedeklid	180	11.9	Solsikkekegafoder delv. afskallet 15% træ	392	9.3
Hvedeglutenfoder	172	9.9	Solsikkekegafoder delv. afskallet 21% træ	325	9.3
Majskim	161	17.4	Hørfrøkegafoder	353	8.6
Majsglutenfoder	260	10.4	Hampefrø	256	11.5
Majsgluten 60%	682	5.5	Palmeskrå	180	6.4
Majsstivelse	5	1.6	Hampefrøkeg	351	-
Majsfodermel	106	5.6	Rapsolie	0	0.0
Mask, frisk	215	7.2	Sojamelasse (sojaskråekstrakt)	100	0.8
Kornbærme, frisk	320	8.1	Solsikkekegafoder, uafskallet	265	9.3
Maltspirer	318	8.0	Sojaolie	0	0.0
Mask, ensileret	215	7.2	BÆLGPLANTEFRØ		
Rug, NaOH ludet, 75% TS	83	3.2	Lupin, gul	419	4.7
Hvede, NaOH ludet, 75% TS	100	3.0	Lupin, smalbladet	349	5.8
Hvede, NaOH ludet, 65% TS	100	3.0	Ærter	239	4.6
Byg, NaOH ludet, 75% TS	95	3.1	Hestebønner	309	6.0
Majs, crimpet	86	3.2	Hestebønner, toasted	309	6.0
OLIEFRØ			Lupin, smalbladet toasted	349	6.0
Bomuldsfrø	234	9.8	Hestebønner, lidt varmebehandling	309	6.0
Rapsfrø, 00	211	7.6			
Sojabønner	410	5.8			

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
RODFRUGTER			Kløvergræs, 6-8 cm, midt, -vanding	220	4.3
Foderroer, 16,5% TS	74	1.7	Kløvergræs, 6-8 cm, sen, -vanding	245	4.3
Foderroer, 18% TS	74	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, tidlig, vanding	225	3.8
Foderroer, 20% TS	74	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, midt, vanding	230	4.3
Sukkerroer	59	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, sen, vanding	245	4.3
Gulerødder	101	3.1	Kløvergræs, 12-15 cm, tidlig, -vanding	225	3.8
Roepiller, umelasseret	96	1.0	Kløvergræs, 12-15 cm, midt, -vanding	215	4.3
Roepiller, letmelasseret	93	0.7	Kløvergræs, 12-15 cm, sen, -vanding	245	4.3
Roepiller, melasseret	97	0.8	Varigt enggræs	200	4.0
Roemelasse	130	0.4	Græs, 6-8 cm	220	3.4
Roepiller mel. Danisco kosetter	110	0.8	Græs, 12-15 cm	210	3.4
HP-Pulp, ensilage	94	0.8	Græs, 20-25 cm	190	3.4
HP-Pulp, ensilage	94	0.8	GRÆS OG BÆLGPLANTER		
Kartoffelpulp	98	1.9	Italiensk rajgræs, forår, tidlig	250	4.3
Vinasse	354	7.7	Italiensk rajgræs, forår, midt	210	4.3
Roetop, frisk, 20% aske	164	2.7	Italiensk rajgræs, forår, sen	180	4.3
Roetop, samensileret	180	2.7	Italiensk rajgræs, efter helsæd	170	4.3
Kartofler	92	2.1	Italiensk rajgræs, efter korn	185	4.3
Kartoffelprotein koncentrat	820	4.3	Lucerne, beg. blomst	217	2.8
Roer + top, samensileret	95	1.9	Lucerne, i blomst	184	2.8
Foderroer, samensileret	74	1.7	Lucerne, e. blomst	159	2.8
ANDRE FRØ			Hvidkløver, frisk	268	3.1
Citruskvas	74	1.3	Rødkløver, frisk	225	3.0
Pektinaffald	71	0.7	1. slæt kløvergræs, frisk	145	3.1
AFGRÆSNING			2. slæt kløvergræs, frisk	159	3.5
Kløvergræs, 6-8 cm, 20% kløver	230	4.0	3. slæt kløvergræs, frisk	169	3.8
Kløvergræs, 12-15 cm, 20% kløver	220	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 20% kløver	200	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, 40% kløver	240	4.0			
Kløvergræs, 12-15 cm, 40% kløver	230	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 40% kløver	210	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, 60% kløver	250	4.0			
Kløvergræs, 12-15 cm, 60% kløver	240	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 60% kløver	220	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, tidlig, vanding	235	3.8			
Kløvergræs, 6-8 cm, midt, vanding	240	4.3			
Kløvergræs, 6-8 cm, sen, vanding	255	4.3			
Kløvergræs, 6-8 cm, tidlig, -vanding	235	3.8			

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
HELSÆD			3. slæt kløvergræsensilage	165	3.6
Hestebønner, frisk	190	4.7	4. slæt kløvergræsensilage	188	4.1
Smalbladet lupin, frisk	178	2.6	5. slæt kløvergræsensilage	204	4.3
Grønbyg før skrid., frisk	156	3.7	Græs + ærteensilage	163	3.1
Byghelsæd, frisk	102	2.9	Kløvergræs + majs, ensilage	119	2.9
Havrehelsæd, frisk	105	3.5	1. slæt græsensilage	147	3.5
Majshelsæd, frisk	100	3.0	2. slæt græsensilage	154	3.5
Grønrug, frisk	143	3.9	3. slæt græsensilage	160	3.6
Ærtehelsæd, frisk	148	3.3	4. slæt græsensilage	183	4.1
Fodermarkål, frisk	124	3.8	5. slæt græsensilage	200	4.6
Grønært, frisk	189	3.4	1. slæt lucerneensilage	178	3.7
Grøn vinterhvede, frisk	150	2.6	2. slæt lucerneensilage	178	3.1
Kolbemajs, frisk	82	2.5	3. slæt lucerneensilage	199	3.4
GRÆS- OG KLØVERGRÆSENSILAGE			4. slæt lucerneensilage	218	3.7
Kløvergræsens., høj FK, 20% kløver	164	3.1	HELSÆDSENSILAGE		
Kløvergræsens., middel FK, 20% kløver	163	3.1	Fodermarkål, ensilage	121	2.5
Kløvergræsens., lav FK, 20% kløver	159	3.1	Kolbemajs, ensilage	80	2.6
Kløvergræsens., høj FK, 40% kløver	159	3.7	Rapsensilage	111	3.5
Kløvergræsens., middel FK, 40% kløver	156	3.7	Hestebønne, ensilage	170	4.7
Kløvergræsens., lav FK, 40% kløver	159	3.7	Smalbladet lupin, ensilage	156	3.4
Kløvergræsens., høj FK, 60% kløver	180	4.2	Havre + ærte + vikke, ensilage	117	3.4
Kløvergræsens., middel FK, 60% kløver	166	4.2	Grønbygensilage	147	3.1
Kløvergræsens., lav FK, 60% kløver	162	4.2	Byghelsæd, ensilage, høj FK	97	2.7
Forårsudl. italiensk rajgræs, ensilage	153	3.1	Byghelsæd, ensilage, middel FK	92	2.7
Efterafgrøde, helsæd, ensilage	164	3.1	Byghelsæd, ensilage, lav FK	95	2.7
Efterafgrøde, korn, ensilage	156	3.1	Vinterbyghelsæd, ensilage	101	2.7
Hundegræs, ensilage	126	3.5	Havrehelsæd, ensilage	112	2.5
Varigt enggræs, ensilage	126	3.3	Hvedeært, ensilage	123	2.8
Græsensilage, høj FK	159	3.7	Hvedehelsæd, ensilage, høj FK	104	2.7
Græsensilage, middel FK	159	3.6	Hvedehelsæd, ensilage, middel FK	87	2.6
Græsensilage, lav FK	156	3.4	Hvedehelsæd, ensilage, lav FK	85	2.6
Græsensilage, meget lav FK	144	3.0	Bygært, ensilage, 20% ærter	102	2.8
Lucerneensilage, høj FK	181	3.5	Bygært, ensilage, 40% ærter	128	2.8
Lucerneensilage, lav FK	187	2.8	Bygært, ensilage, 60% ærter	142	3.0
Hvidkløver beg. blomst, ensilage	270	4.1	Majsensilage, høj FK	74	2.0
Rødkløver beg. blomst, ensilage	225	3.0	Majsensilage, middel FK	74	1.9
1. slæt kløvergræsensilage	147	3.3	Majsensilage, lav FK	77	2.0
2. slæt kløvergræsensilage	155	3.5	Triticalehelsæd, ensilage	105	2.5

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
HELSÆDESENSILAGE (FORTSAT)			Grønhø, lucerne	170	3.3
Grønrug, ensilage	131	3.9	Grønpiller, Ekstra	180	4.1
Grønbygært, ensilage, 40% ærter	137	3.2	Grønpiller, Plus	180	3.8
Grønbygært, ensilage, 70% ærter	174	3.1	Grønpiller, Standard	170	3.7
Grønært, ensilage	168	2.7	Lucernepiller, Ekstra	200	3.7
Ærtehelsæd, ensilage	163	3.0	Lucernepiller, Standard	170	3.7
Hvede-græs, ensilage	130	3.2	ANDRE PLANTER		
Majs + roer, ensilage	79	2.0	Rørmelasse	55	0.7
Ensileret ribbehøstet byg	92	3.1	MÆLKEPRODUKTER		
Ensileret ribbehøstet rug	101	3.4	Skummetmælkspulver	369	10.2
Ensileret ribbehøstet hvede	104	3.0	Sødmælk, stor race	265	7.2
Ensileret ribbehøstet havre	105	3.5	Sødmælk, jersey	258	7.2
Ensileret ribbehøstet ærter	221	4.2	Syrnet råmælk	390	16.0
HØ OG HALM			Valle	130	7.9
Vårbyghalm	51	0.9	Laktose pulver	0	0.0
Byghalm, NH ₃ -beh. ¹⁾ , høj FK	83	0.8			
Rapshalm	33	1.0			
Lucernehø, wrap	173	3.0			
Kløverhø, høj FK	143	2.9			
Kløverhø, lav FK, wrap	117	2.9			
Græshø, wrap	135	2.5			
Byghalm, NaOH-beh.	45	0.8			
Byghalm, NH ₃ -beh. ¹⁾ , lav FK	69	0.8			
Havrehalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	1.4			
Hvedehalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	0.8			
Rughalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	1.0			
Vinterbyghalm	40	0.8			
Havrehalm	37	1.4			
Hvedehalm	33	0.9			
Rughalm	38	1.0			
Ærtehalm	68	2.0			
Hvidkløverhalm	145	2.0			
Rajgræshalm	67	1.1			
Rødsvingelhalm	35	1.1			
GRØNPILLER OG GRØNHØ					
Grønhø, Ekstra	180	4.1			
Grønhø, Plus	180	3.8			
Grønhø, Standard	170	3.7			
Data fra NorFor's fodermiddeltabel (www.norfor.info).					
¹⁾ Ved leverancer af flydende ammoniak skal den mængde, der efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen må anvendes til ludning af halm, opgøres særskilt.					

Tabel 8b: Gram råprotein pr. kg foder til svin - samt indhold af foderenheder (FE_{sv} og FE_{so}) pr. kg i fodermidler

Indhold angivet i gram pr. kg foder kan bruges ved korrektion hos fjerkræ.

Fodermidler	Gram råprotein pr. kg	Gram fosfor pr. kg	FE _{sv} pr. kg	FE _{so} pr. kg
Vårbyg 2015	83	2,8	1,05	1,05
Vårbyg 2016	97	3,1	1,06	1,06
Vinterbyg 2015	84	2,9	1,01	1,01
Vinterbyg 2016	96	2,8	1,00	1,01
Hvede 2015	86	2,6	1,15	1,13
Hvede 2016	84	2,8	1,14	1,12
Rug 2015	73	2,6	1,09	1,08
Rug 2016	81	2,6	1,09	1,09
Havre 2015	90	3,1	0,84	0,87
Havre 2016	98	3,2	0,85	0,88
Triticale 2015	89	3,0	1,12	1,11
Triticale 2016	102	3,0	1,12	1,11
Majs vådkonserveret	52	1,9	0,82	0,81
Rapsfrø DL	179	7,0	2,07	2,05
Rapsskråfoder	343	10,5	0,73	0,80
Rapskagefoder	287	10,6	0,92	0,98
Sojaskråfoder, toastet	427	6,7	0,88	0,91
Sojaskråfoder, afskallet, toastet	458	6,3	0,95	0,97
Sojaprotein HP 300	559	7,7	0,98	1,00
Sojaprotein, Vilosoy	520	7,1	0,98	1,00
Solsikkeskråfoder afskallet, 18% træstof	374	11,3	0,68	0,74
Solsikkeskage, 19 % træstof	332	8,6	0,98	1,02
Ærter	204	3,9	1,01	1,02
Valle, kategori A (Perlac 5,5)	6	0,4	0,06	0,06
Valle, kategori A, Lav P (Nr. Vium, Rødkærsbro, Taulov, Trolhede)	6	0,3	0,05	0,05
Valle, kategori B (Perlac 7)	5	0,5	0,08	0,08
Valle, kategori B, lav protein (Bislelev, Slagelse)	2	0,4	0,07	0,07
Valle, Perlac 14, Hoco	6	0,8	0,18	0,17
Fiskemel, standard	695	21,2	1,14	1,11
Fiskemel, LT	706	21,9	1,17	1,14
Svinefedt	0	0	3,82	3,66
Sojaolie og rapsolie	0	0	4,04	3,88
Palmeolie	0	0	3,81	3,66
PFAD	0	0	3,77	3,62
Gærfløde, sprit	109	1,3	0,22	0,24
Gærfløde, øl	43	1,3	0,11	0,12

Hestebønner, gns. af 3 år	244	4,4	0,84	0,87
1) FEsv og FEso er bestemt på baggrund af beregningsmetode for energiværdi til svin gældende fra 1. september 2006 (PD meddelelse FO 08/06).				

Table 9: Conditions for use of 230 kg N per ha for livestock use

On a farming business, which produces at least 300 kg of nitrogen annually, of which at least 2/3 is from livestock, the amount of animal manure and amount of gaseous vegetable biomass corresponding to 230 kg N per ha per plan period, shall be subject to the following conditions¹:

1	På kvægbruget skal 80 pct. eller mere af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning dyrkes med roer, græs eller græsefterafgrøder. Opgørelsen af arealet til rådighed følger bekendtgørelsens § 32, stk. 2.
2	Ved roer forstås foderroer. Ved græs forstås permanente græsarealer eller græs i omdrift. Ved græsudlæg forstås græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. Ved pløjelag forstås de øverste 30 cm af agerjorden, hvor jordbundsanalysen foretages for at sikre korrekt gødskning. Ved afgrøder med højt kvælstofoptag og lang vækstsæson forstås græs, græsefterafgrøder, roer og græsudlæg. Ved græsefterafgrøder forstås rent græs sået før eller efter høst, dog senest den 1. august.
3	Organisk gødning må ikke udbringes i perioden 31. august til 1. marts på et græsareal, som pløjes i samme planperiode. Der skal foreligge en dateret erklæring underskrevet af driftsherren til dokumentation heraf.
4	Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end tre uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.
5	Græsudlæg og græsefterafgrøder må tidligst nedpløjes eller nedvisnes 1. marts.
6	Bælgsæd og andre kvælstoffikserende afgrøder, som f.eks. rød- og hvidkløver må ikke dyrkes på de arealer, som bedriften har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne foretages. Dette gælder dog ikke kløver og lucerne i græsmarker med under 50 pct. kløver og lucerne og byg/ærter der er udlagt med græs.
7	Der skal foretages N- og P-analyser af pløjelaget mindst hvert 4. år pr. 5 ha på hele det areal i omdrift, som kvægbruget har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne foretages. Der skal foreligge dateret dokumentation herfor f.eks. i form af N-min-beregning og jordanalysekort.
8	Virksomheden skal for hver planperiode, hvor undtagelsen ønskes anvendt, senest den dato der er anført som ansøgningsfrist i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om elektronisk Fællesskema og markkort, ansøge om anvendelse undtagelsen, samt foretage en gødningsplanlægning, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, i Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service via www.virk.dk eller www.lfst.dk .
9	Kvægbrugets gødningsplan for dyrkede og udyrkede arealer skal udover de forhold, der følger af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser, indeholde følgende: a) en skitse, der viser de enkelte markers beliggenhed, b) oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer, herunder opbevaringskapaciteten for gødning,

	<p>c) en beregning af det fosfor, der produceres på bedriften,</p> <p>d) en beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning,</p> <p>e) oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften,</p> <p>f) oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark,</p> <p>g) en beregning af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralsk gødning (handelsgødning) for hver mark og</p> <p>h) angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og mineralsk gødning (handelsgødning).</p>
10	Kvægbrugets gødningsplan skal revideres senest 7 dage efter enhver ændring.
1) Jf. § 31, stk. 3 i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. med tilhørende ændringsbekendtgørelse.	

Skemaer

Gødningsplanlægning:

Skema A: Gødningsplanlægning 2017/2018

Skema A1 (specialafgrøder): Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer 2017/2018

Skema A2: Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2017/2018

Skema A3: Produktion af husdyrgødning i planperioden 2017/2018

Gødningsregnskab:

Skema B: Gødningsregnskab for planperioden 2017/2018

Skema B1: Kvitteringer for overførsler af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2017 til 31. juli 2018

Skema B2: Oplysninger om dyretype og staldtype 2017/2018

Skema B3: Overdragelse af opsparede efterafgrøder til anden virksomhed

Skema A: Gødningsplanlægning 2017/2018

Virksomhedens CVR-nr.					Underskrift				Dato			
Mark nr.	Areal ha (mindst én decimal)	JB-nr.	Forfrugt	Afgrøde	Grund N-norm iflg. Tabel 1 kg N/ha	Forfrugtsværdi ¹⁾ kg N/ha	Evt. N-korrektion ²⁾ kg N/ha	Afgrødens N-norm pr. ha (korrigeret for forfrugtsværdi og evt. anden korrektion) Kolonne 6 - 7 + 8 kg N/ha	Markens N-kvote Kolonne 2 x 9 kg N i alt	Arealer med efterafgrøder i efteråret 2017 (ha)	Behov for P kg/ha	Kolonne til noter (Eksempelvis dato for gødskning, areal med plantedække, behov for K)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
SUM	a							SUM	b			d

- 1) Du skal ikke indregne forfrugtsværdien, hvis der står "Nej" i anden kolonne i Tabel 1 ud for afgrøden "Indregning af forfrugtsværdi...". I så fald skal du skrive værdien "0" under forfrugtsværdi i gødningsplanlægningen.
- 2) Du skal her korrigere for eventuelle MVJ-ordninger. Skriv "-" foran tallet, hvis korrektionen er negativ. Hvis kvælstofnormen for en eller flere afgrøder er korrigeret opad som følge af højere forventede udbytter, er det korrektionen, du skal oplyse her. Ved højere forventet udbytte skal du huske også at udfylde Skema A2 om høstudbytter.

Har forhøjet kvælstofnorm pga. forventet højere udbytter (Skema A2 udfyldt) (sæt kryds hvis ja)

Skema A: Gødningsplanlægning 2017/2018 (fortsat)

Beregning af den samlede kvælstofkvote kg kvælstof

Kvælstofkvote (inkl. korrektioner for MVJ-tilsagn o.l.) før fradrag for forfrugtsværdi af efterafgrøder og korrektion for kvælstofprognose (overføres fra felt b eller d i første del af skemaet)				l
Forfrugtsværdi af efterafgrøder i efteråret 2017 ³⁾			ha x =	- m
Korrektion for kvælstofprognose				
	Antal ha	Kvælstofprognose	I alt	
Grovsand JB 1 + 3				
Finsand JB 2 + 4				
Lerjord JB over 4				
Korrektion i alt			=	+ n
Træk i kvoten på grund af manglende efterafgrøder ⁴⁾				- o
Virksomhedens samlede kvælstofkvote (det maksimalt tilladte forbrug), felt l - m + n-o				p

3) Forfrugtsværdien af efterafgrøder beregnes ved at gange areal med efterafgrøder i 2016 med 17 kg N (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til under 80 kg N pr. ha harmoniareal) eller 25 kg N/ha (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 80 kg N eller derover pr. ha harmoniareal)

4) Træk i kvoten beregnes som antal ha manglende efterafgrøder ganget med 93 kg N (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til under 80 kg N pr. ha harmoniareal) eller 150 kg N/ha (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 80 kg N eller derover pr. ha harmoniareal)

Beregning af det samlede planlagte forbrug af kvælstof (brug af skemaet er frivilligt)

kg kvælstof

Planlagt forbrug (andel) af kvælstof fra husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning	q
Planlagt forbrug (andel) af kvælstof fra anden organisk gødning	r
Planlagt forbrug af kvælstof i handelsgødning	s
Samlet planlagt forbrug af kvælstof, felt q + r + s	t
Forskel mellem kvote og planlagt forbrug, felt p – t (må ikke være mindre end 0)	u

Skema A1 (specialafgrøder): Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer 2017/2018

Du kan bruge dette forenkede skema, hvis du kun dyrker afgrøder oplyst i Tabel 2, og du ikke i indeværende planperiode bruger husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning eller anden organisk gødning.

(Du skal kun udfylde skemaet, hvis du *ikke* laver gødningsplanlægningen elektronisk i Tast selv- service).

Mark nr./ Hus nr.	Areal Ha (mindst én decimal)	Forfrugt	Afgrøde	Åbent/ lukket system ¹⁾ (Skriv Å/L)	Grund N-norm Kg N/ha	Forfrugtsværdi Kg N/ha	Evt. korrektion af kvælstof ³⁾ Kg N/ha	Markens N-norm ²⁾ (kolonne 6 – 7 +/- 8)	Markens/ husets N-kvote (kolonne 2 x 9) Kg N i alt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SUM	a					SUM	n		m

Hvis du har brugt en højere kvælstofnorm ²⁾ end anført i Tabel 2, skal du sætte kryds i feltet.

Godkendt forhøjet kvælstofnorm (sæt kryds hvis ja):

- 1) Et lukket system er et system, hvor det overskydende vandingsvand/gødningsvand recirkuleres.
- 2) Hvis Landbrugs- og Fiskeristyrelsen skriftligt har tilladt, at du kan benytte en højere kvælstofnorm, end den fastsatte fællesnorm for en afgrøde/kultur, er det den forhøjede norm, du skal skrive her.
- 3) Du skal her korrigere for eventuelle MVJ-ordninger. Skriv "–" foran tallet, hvis korrektionen er negativ. Hvis kvælstofnormen for en eller flere afgrøder er korrigeret opad som følge af højere forventede udbytter, er det korrektionen, du skal oplyse her. Du skal så udfylde Skema A2 om høstudbytte.

Skema A2: Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2017/2018

Du skal udfylde skemaet for hver afgrøde, hvor de forventede udbytter er højere end standardudbyttet i Tabel 1.

For alle år skal du dokumentere arealet ved din gødningsplanlægning. Høstudbyttet skal du dokumentere ved salgsfakturaer eller afregninger. I denne beregning kan du ikke medtage salg til andre tilmeldte jordbrugsvirksomheder, og heller ikke afgrøder der er brugt til opfodring af din egen husdyrbesætning. Er afgrøden eller høstudbyttet fra planperioden 2016/2017 ikke solgt den 21. april 2018, kan du ikke medregne udbyttet for denne periode, da du vil mangle dokumentation.

Planperiode	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018
	Areal med afgrøde ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde ha	Høstudbytte hkg/ha	Forventet udbytte hkg/ha
Afgrøde											

Virksomhedens CVR-nr.		Underskrift		Dato	
-----------------------	--	-------------	--	------	--

Skema A3: Produktion af husdyrgødning i planperioden 2017/2018 (Brug af skemaet er frivilligt)

Her kan du beregne, hvor meget kvælstof og fosfor dine husdyr producerer i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018. Bemærk, at det er muligt at beregne din produktion af gødning på internettet www.landbrugsindberetning.dk – klik på "Husdyrgødningsberegner".

Oplysninger om dyrehold og staldtype				Oplysninger om kvælstof				Oplysninger om fosfor		
Besætningsnr.	Dyretype	Staldtype	Antal enheder* af dyretypen	Gødningstype	Kg kvælstof pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg kvælstof i alt	Kg fosfor pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg fosfor i alt
	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonne 4 x 6 x 7	Se Tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonne 4 x 9 x 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
							Sum:	kg N	Sum:	kg P

* Årsdyr/producerede dyr iflg. enheder i Tabel 5

Skema B: Gødningsregnskab for planperioden 2017/2018

Gødningsregnskabet skal indberettes elektronisk på www.landbrugsindberetning.dk. Nedenstående skema er alene til oplysningsbrug.

Navn	
Adresse	
Telefon-nr.	
CVR-nr.	

Ophør										
Dette felt udfyldes <u>kun</u> ved ophør.										
Ophørsdato (dd-mm-åååå)				-						917
Ny brugers CVR-nr.										918

1. Arealopgørelse

Samlet dyrket, udyrket og udtaget areal		ha	101
Harmoniareal		ha	106

101 Feltet kan være fortrykt med oplysning fra ansøgningen om grundbetaling. Hvis ikke, skal du overføre oplysningerne fra Skema A.

106 Ved opgørelsen fraregnes de arealer, som ikke har en N-norm eller et P-behov, jf. Tabel 1 og 2, samt de arealer, hvor husdyrgødning ikke kan eller må udbringes.

2. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning

Startlager pr. 1. august 2017		kg N		Kg P	310
Normproduktion i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ kg N		+ Kg P	303
Modtaget husdyrgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ kg N		+ kg P	304
Afsat husdyrgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		- kg N		- kg P	305
Husdyrgødning afsat til forbrænding i miljøgodkendt forbrændingsanlæg		- kg N		- Kg P	321
Husdyrgødning afsat til udlandet ifølge regler		- kg N		- kg P	320
Husdyrgødning afsat til egne MVJ 0N arealer via græssende dyr		- kg N		- kg P	319
Afsat forarbejdet husdyrgødning til ikke-tilmeldt virksomhed		- kg N		- kg P	177
Lagerstatus pr. 31. juli 2018		kg N		Kg P	307
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	-	kg N		- Kg P	306

Slutlager pr. 31. juli 2018 (Beregnes som felt 307 - 306)	=	kg N	-	kg N	-	Kg P	309
Samlet forbrug af husdyrgødning i kg kvælstof og fosfor i planperioden 2017/2018 (Beregnes som felt 310 + 303 + 304 - 305 - 321 - 320 – 319 – 177 - 309)			=	Kg N	=	Kg P	308

- 310 Feltet er fortrykt med oplysning om startlager pr. 1. aug. 2017 i kg N, svarende til slutlager pr. 31. juli 2017 fra gødningsregnskab for 2016/2017.
- 303 Du skal oplyse din samlede produktion af husdyrgødning. Du kan udregne normproduktionen på www.landbrugsindberetning.dk.
- 319 Kan kun bruges for aftaler indgået i 2006 eller senere, 2006, 2002 eller tidligere eller ved undtagelser for aftaler indgået i 2003-2005.
- 177 Feltet kan kun bruges til afsætning af forarbejdet husdyrgødning. Se afsnit 4.4.2 i vejledningen for regler.
- 309 Slutlager pr. 31. juli 2018 overføres til felt 309. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2018/2019.

3. Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	kg kvælstof i alt	Udnyttelses- Procent	kg kvælstof, der skal indgå i gød- ningsregnskabet	
Svinegylle	kg N	75 %	kg N	601
Kvæggylle	kg N	70 %	kg N	602
Minkgylle	kg N	70 %	kg N	613
Fjerkrægylle	kg N	70 %	kg N	614
Blandet gylle	kg N	%	kg N	603
Fast gødning	kg N	65 %	kg N	604
Ajle	kg N	65 %	kg N	605
Dybstrøelse	kg N	45 %	kg N	606
Væskefraktion efter forarbejdning	kg N	85 %	kg N	615
Afgasset biomasse	kg N	%	kg N	607
Anden husdyrgødning	kg N	65 %	kg N	611
Forarbejdet husdyrgødning	kg N	%	kg N	612
	kg N	%	kg N	608
I alt	kg N	⁶⁰⁹	kg N	610

615 Flydende fraktion opstået ved forarbejdning af gylle, hvor den faste fiberfraktion fra separationen anvendes til forbrænding.

607 Feltet vil være fortrykt med oplysning om biomasse leveret fra biogasanlæg.

609 Mængden skal være den samme som felt 308.

4. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning

Startlager pr. 1. august 2017		kg N		Kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ kg N		+ kg P	703
Indkøbt handelsgødning fra udlandet i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ kg N		+ kg P	702
Lagerstatus pr. 31. juli 2018		kg N		Kg P	705
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	-	kg N		- kg P	704
Slutlager pr. 31. juli 2018 (Beregnes som felt 705 - 704)	=	kg N	- kg N	= kg P - kg P	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof og fosfor i planperioden 2017/2018 (Beregnes som felt 708 + 703 - 707)		= kg N		= kg P	706

- 708 Feltet vil være fortrykt med oplysning om startlager i kg N pr. 1. august 2017, lig slutlager pr. 31. juli 2017 fra dit gødningsregnskab for 2016/2017.
- 703 Feltet vil være fortrykt med oplysning om indkøbt handelsgødning, fratrukket evt. videresolgt handelsgødning.
- 707 Slutlager pr. 31. juli 2018 overføres til felt 707. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2018/2019.

5. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning

Startlager pr. 1. august 2017		kg N		Kg P	814
Indkøbt eller modtaget anden organisk gødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2018		+ kg N		+ Kg P	805
Anden organisk gødning overført som husdyrgødning til felt 304		- kg N		- Kg P	818
Lagerstatus pr. 31. juli 2018		kg N		Kg P	815
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2018)	-	kg N		Kg P	816
Slutlager pr. 31. juli 2018 (Beregnes som felt 815 - 816)	=	kg N	- kg N	- Kg P	817

Samlet forbrug af kg kvælstof og fosfor i anden organisk gødning i planperioden 2017/2018 (Beregnes som felt 814 + 805 - 817)	=	kg N	=	Kg P	804
--	---	------	---	------	-----

- 814 Feltet er fortrykt med oplysning om startlager pr. 1. aug. 2017 i kg N, svarende til slutlager pr. 31. juli 2017 fra gødningsregnskab for 2016/2017.
- 805 Feltet vil være fortrykt med oplysning om indkøbt eller modtaget anden organisk gødning, fratrukket evt. videresolgt mængde.
- 818 Feltet bruges, hvis den modtagne anden organiske gødning iblandes husdyrgødning/iblandes eget biogas- eller forarbejdningsanlæg.
- 817 Slutlager pr. 31. juli 2018 overføres til felt 817. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2018/2019.

6. Andel af kvælstof i anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	Kg kvælstof i alt	Udnyttelsesprocent	kg kvælstof, der skal indgå i gødningsregnskabet	
Spildevandsslam	kg N	45 %	kg N	185
Komposteret husholdningsaffald	kg N	20 %	kg N	186
Kartoffelfrugtsaft	kg N	50 %	kg N	187
Pressesaft fra grøntpillefabrikation	kg N	40 %	kg N	188
Urea	kg N	100 %	kg N	XX
Andre typer af anden organisk gødning	kg N	40 %	kg N	190
	kg N	%	kg N	191
I alt	kg N	¹⁹²	kg N	193

192 Mængden skal være den samme som angivet i felt 804.

7. Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofkvote og kvælstofforbrug

Virksomhedens samlede kvælstofkvote	kg N	501
Træk i kvoten pga. efterafgrødekrav	kg N	502
Virksomhedens samlede forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 610 + 706 + 193)	kg N	901
Kvælstofkvote minus kvælstofforbrug (Beregnes som felt 501 - 502 - 901 - 914 + 915)	kg N	902

- 501 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet vil feltet være fortrykt med oplysning fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service. Ellers skal oplysningerne overføres fra Skema A, felt o.
- 502 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet, vil feltet være fortrykt med oplysning fra Opgørelse af efterafgrøder fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service 2017/2018.
- 503 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet, vil feltet være fortrykt med oplysning fra Opgørelse af efterafgrøder fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service 2017/2018.

8. Overdraget forbrug i planperioden

Udbragt på modtaget areal fra CVR-nr.	(CVR) <input type="text"/>	906	kg N	Kg P	914
Udbragt på areal overdraget til CVR-nr.	(CVR) <input type="text"/>	904	kg N	Kg P	915

906 Ved tilforpagtning i løbet af planperioden skal summen af kg N og P i handelsgødning og anden organisk gødning, der er udbragt på det modtagne areal af den tidligere bruger, lægges til virksomhedens samlede forbrug.

904 Ved bortforpagtning i løbet af planperioden skal mængden af kvælstof og P i handelsgødning, der er udbragt på arealet før overdragelsestidspunktet, fratrækkes virksomhedens samlede forbrug.

Er en eller flere afgrøder korrigeret for højere forventet udbytte?	(Sæt kryds hvis Ja)	☐	401
---	---------------------	--------------------------	-----

9. Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning

Udbragt kg N i organisk gødning (Felt 308 +804)	Kg N	716	
Udbragt antal kg N fra organisk gødning pr. ha harmoniareal (Felt 716 / felt 106)	Kg N/ha harmonia..	717	
Det særlige harmonikrav på 230 kg N/ha for kvægbrug blev anvendt i planperioden 2017/2018'	☐	403	
Har du overholdt bestemmelserne i bilag 2 til husdyrgødningsbekendtgørelsen? Ja)	(Sæt kryds hvis	☐	407
Indgik din virksomhed i produktionsmæssig sammenhæng i 2017/2018? (Sæt kryds hvis Ja)	☐	406	

1. 403 forudfyldes fra skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast selv-service.

10. Beregning af fosforloft for organisk gødning

Produktion af fosfor i husdyrgødning	Loft Kg P/ha	Kg P	
Pelsdyr/fjerkræ	43	0	221
Slagtesvin	39		222
Søer og smågrise	35		223
Kvæg, får, geder og andre dyretyper (Hvis undtagelsen benyttes, er loftet 35 kg P/ha)	30		224
Kg fosfor i egen husdyrgødningsproduktion			225
Afsat til biogasanlæg (med gennemsnitsloft i Kg P/ha og faktisk antal kg P)			227
Fosforloft (vægtet gennemsnit kg P/ha) og kg P i egen husdyrproduktion			228
Modtaget organisk gødning:	Kg P/ha	Kg P	
Leverance 1:			229
Leverance 2:			
Leverance xx			
Kg fosfor i egen produktion plus i modtaget organisk gødning			232
Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden evt. korrektion for lave P-tal)			233

229 Der indsættes en linje for hver leverance der tilføjes ud over de forudfyldte.

11. Samlet opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav

Fosforloft for virksomheden, organisk gødning (233)	kg P/ha	234	
Korrektion for P-tal	+	kg P/ha	235
Virksomhedens korrigerede fosforloft, organisk gødning (234 + 235)	kg P/ha	236	
Samlet forbrug af P i organisk gødning (308 + 804)	Kg P	237	
Fosforarealkrav, organisk gødning (237/236)	ha	238	
Fosforloft, handelsgødning korrigeret for P-tal (30 kg P/ha + felt 235)	kg P/ha	239	
Samlet forbrug af P i handelsgødning på virksomhedens harmoniareal (706)	kg P	240	
Fosforarealkrav, handelsgødning (240/239)	ha	241	
Virksomhedens samlede fosforarealkrav (238 + 241)	ha	242	
Du har angivet et harmoniareal på (106)	ha	243	
Harmoniareal minus fosforarealkrav (243 – 242)	ha	244	

235 Indsæt evt. tal med beregnet gennemsnit for bedriften iht. jordprøver osv.

Skema B1: Kvittering for overførsel af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2017 til 31. juli 2018

Virksomhedens CVR-nr.	<input type="text"/>
-----------------------	----------------------

Modtagers navn og adresse		152	Modtagers CVR-nr.		153	
			<input type="text"/>			
Gødningstype		154				
Antal kg kvælstof		155	Kvælstofudnyttelse	165	Husdyrgødning overført via græssende dyr? (Sæt kryds hvis ja)	159
kg						
Kg N						
Antal kg fosfor		156	Fosforloft	196	Husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ 0N areal eller til særlige naturarealer? (Sæt kryds hvis ja)	166
kg						
Kg P						
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift		160	Indgår i produktionsmæssig sammenhæng? (Sæt kryds hvis ja)		167	
			☐			

- 153 Gødningsmængden kan kun fratrækkes forbruget, hvis modtager er tilmeldt Register for Gødningsregnskab (gælder dog ikke afsætning til biogas og forarbejdningsanlæg).
- 165 Skal kun angives ved overførsel af afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning.
- 159 Såfremt husdyrgødningen ikke er blevet leveret, men er overført via græssende dyr, sættes kryds i felt 159.
- 166 Gælder MVJ 0-arealer med aftaler indgået i 2002 og tidligere samt 2006 og senere eller ved undtagelser for aftaler indgået i 2003-2005.

Skema B2: Oplysninger om dyretype og staldtype 2017/2018

Oplysninger om dyretype og staldtype til gødningsregnskabet

Virksomhedens CVR-nr.	<input type="text"/>
-----------------------	----------------------

Besætningsnummer		<input type="text"/>
Dyretype		Kode <input type="text"/>
Staldtype		Kode <input type="text"/>
Antal produceret dvr/Årsdvr <input type="text"/>	Mælkeydelse	
Vægt indgang	Vægt afgang	
Alder indgang <input type="text"/>	Alder afgang <input type="text"/>	

Besætningsnummer		<input type="text"/>
Dyretype		Kode <input type="text"/>
Staldtype		Kode <input type="text"/>
Antal produceret dvr/Årsdvr <input type="text"/>	Mælkeydelse	
Vægt indgang	Vægt afgang	
Alder indgang <input type="text"/>	Alder afgang <input type="text"/>	

Skema B3: Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2017/2018

Omregningsfaktor 1,5 ved overdragelse fra virksomhed med <80 kg N/ha til virksomhed med >80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 0,7 ved overdragelse fra virksomhed med >80 kg N/ha til virksomhed med <80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 1 ved ens bedrifter	☐
Modtagers navn og adresse	
Modtagers CVR-nr. <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der modtages (angives i Tast selv-service som modtaget)	ha
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

Afgivers navn og adresse	
Afgivers CVR-nr. <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der afgives (angives i Tast selv-service som afgivet)	ha
Afgivers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

[Bagside Overskrift]

[Bagside Tekst]

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lfst.dk